

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

kishon
tavuk
kümesinde
tilki

Yeni mizah dizisi

BİLGİ YAYINEVİ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

EPHRAIM KISHON

Tavuk Kümesinde Tilki

Türkçesi : Moshe Beraze

HÜLYA BALTAÇI

01-4-1978

YE İL  Y

B LG  YAYINEV 

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

kapak düzeni : fahri karagözoğlu

BİRİNCİ BÖLÜM

SAGLIK ÜZERİNE

«Zamanımızın azlığı sebebi ile, konuşma son vermeden evvel, umumî mes'eleler üzerinde bir kere daha durmakta fayda görüyorum.» Amitz Dolniker sesini yükseltip yumruğunu ardiardına masaya indirdi. «İşin en mühim kısmını geride bıraktık ama önümüzde daha birçok problem mevcuttur ve bunların ihmale tahammülü yoktur! Milli disiplinin tesisi için verdiğimiz mücadele, devam edecektir! Milli emniyetimiz için...»

Tam o anda, konuşmasının daha başındayken, Amitz Dolniker kalbine bir ağrının saplandığını duydu. Dinamizminin yanında zevksiz giyimi ile de tanınan Dolniker, tam iki saatir büyülenmişçesine kendisini dinleyen kalabalığın önünde birden sendeledi ve elini kalbine götürdü. Yüzü kıpkırmızı kesilmiş, boyun damarları kaygı uyandıracak biçimde şişmişti. Dinleyiciler durumu ancak birkaç dakika sonra anladılar. Herkes konuşmacının susmasını, coşkuyu arttırmak için uygulanan bir taktiğe yormuştu. Ama Dolniker'in masaya burun üstü yapışması ile, dinleyiciler arasında korku ile karışık uğultulu bir kaynaşma başgösterdi.

Ön sıralardan 'Doktor! Doktor çağırın!' gibi sesler yükselirken, gençten bir dinleyici kürsüye doğru koşanların önüne geçerek Dolniker'i kolundan tuttu, yakındaki bir odaya çekti, hastayı bir koltuğa oturttu, kravatını gevşetti ve pencereleri açtı:

— Dolniker lütfen kıpırdama; şu anda konuşman bile yasak. Ben gidip şoförü çağıracağım...

— Hayır Zeev olmaz, kat'iyen olmaz, —diye inatlandı Dolniker; sesi titriyordu. Kalkmaya çalıştı—. Salona dönmeliyim. Arkadaşlar beni dinlemek için uzaktan geldiler....

Sekreter dişleri arasından:

—Rica ediyorum, bir kez olsun inadı bırak! —diye tısladı ve Dolniker'i hafifçe dürtükleyerek iskemlesine itti, odadan çıkarken de kapıyı dışarıdan kilitledi. Koridorda toplananları dirsekleyerek ilerlerken, kapıyı tutan gazetecilere durumu kısaca anlattı. Şoför, konferans salonunun olanaklı olduğu kadar uzağında, koridorun ucunda, gazeteleri karıştırıyordu.

— Arabayı kapının önüne getir, —diye emretti sekreter— ihtiyar gene kalp krizi geçirdi.

— Deli bu adam, —diye mırıldandı şoför— bir gün konuşmasının ortasında ölecek.

Dolniker otomobilinin kapitone koltuğuna gömülüp, gergin olduğu sıralarda yaptığı üzere, elinin tersi ile burnunu okşadı.

— Dostum, —dedi şoföre zayıf bir sesle— eve lütfen, sür'atle. Saat sekiz otuzda radyoda nutkum neşredilecek...

Şoför gaz pedalına iyice bastı.

— Zeev, —dedi Dolniker sekreterine—, gazetecilere ne dedin?

Kalp krizi geçirdiğini bildirdim.

Bunu söylememeliydin. Basın-Yayın'a telefon et, rahatsızlığımın basit bir baş dönmesinden ibaret olduğunu ve yarın normal faaliyetime avdet edeceğimi bildir.

Sekreter öfkesini gizlemeden:

— Peki Dolniker, —diye cevap verdi—. İstedğin gibi olsun Dolniker.

Koltuğa gömülü duran devlet adamı iyice büzülmüş, sanki küçülmüştü.

— Eeeeeet, yarınımı belki istirahate ayırırım —dedi—. Son kararımı vermeden evvel bana yarınki programı ver.

Sekreter yanında duran sarı deriden evrak çantasını açıp içinden kalın bir ajanda çıkardı ve Dolniker'e uzattı.

— Bakalım... Salı günü, sabah saat dokuz otuzda Başbakanlıktaki randevuyu iptal edebiliriz, nasıl olsa gizli raporu henüz okuyamadım; anlayacağın bir yerlerde kaybettim dosyayı. Alt komisyondaki nutkumun stenografı ile meşgul oldun mu?

— Evet, sonunu biraz kısalttım. Tam ortasında, konuşmana yeniden başlamışsın.

— Verem savaş derneği menfaatine tertiplenen seramik sergisinin açılış merasimi saat on bir kırk beşte, benim himayemde —diye okudu Dolniker ve ekledi—. Ne istiyorlar?

— Olağan bir tören. Konukları, ülke içinde ve dışındaki seramikçileri bir kaç sözle översin ve sence en güzel eserin sahibine birincilik ödülünü verirsin.

— Çok iyi, —dedi Dolniker—. Eee, şey, şu seramik denen şey nedir?

— Kilden yapılmış küçük heykeller.

— Tamam. Bizim evde kristallerin yanında birkaç tane var. Onlara açılış merasiminde bulunamayacağımı haber ver ve bir tebrik mesajı yolla. Zannedersen iki yıl önce, çiçek müzesinin açılışı için bir tebrik telgrafı çekmiştik. Aynı metni al, biraz değiştir ve yolla. Pek tabii içindeki 'çiçek' kelimesini değiştirmeyi...

— Biliyorum Dolniker —diye sözünü kesti sekreter—. Böyle işleri ilk kez yapıyorum.

— Saat birde Zaltsberger sokağında inşa edilecek santral binasının temel atma merasimi. Gitmeyi unuturuz olur biter. Başmakaleyi de yarına kadar yetiştiremeyeceğim. Gazeteye telefon et, kendimi iyi hissetmediğimi söyle.

— Belli olmaz —dedi sekreter—. Belki akşama kadar birşeyler yazabilirim...

— Zeev, omuzlarıma neden bu kadar ağır vazifeler yüklüyorlar biliyor musun? Beni mezarıma bir nebze daha yaklaştırmak için. Günün birinde beni soluğum kesilmiş bulacaksın..

— Bay Dolniker —dedi şoför—, benim daire için o mektubu yazmayı unutmazsınız inşallah.

— Zeev yazsın ben imzalarım.

— Özür dilerim bay Dolniker, siz kendi el yazınız ile yazsanız, başka bir etkisi olur.

— Bu kadarı da fazla arkadaşlar! Herşeyi, her işi bana yüklüyorsunuz.

Görkemli araba, kent dışında, sıvası iyice dökülmüş bir yapının önünde durdu. Dolniker

yavaş adımlarla ama yardım almadan ikinci kata çıktı. Dairesine girer girmez, ‘mektupları ve basın bültenlerini’ isteyip, kadife koltuğuna çöktü.

Hastahanelerimizde Ne Var Ne Yok, Bir Sorun Bir Konuk programımızda bugün hastahanelerimizden söz edeceğiz, —diye duyuldu spikerin sesi—. Karşınızda halk sağlığı uzmanı Amitz Dolniker...

Dolniker Zeev’e radyonun sesini yükseltmesini söyledi. Evet anımsıyordu: Spikerden kendisini ‘Amitz Dolniker, parlamento eski üyesi ve parti eski genel sekreteri’ olarak tanıtmamasını özellikle istemiş, ‘Sayın dinleyiciler, karşınızda Amitz Dolniker’ biçiminde bir tümce ile yetinmesini rica etmişti.

Radyoda bir telefon sesi duyuldu ve arkasından Amitz Dolniker’in sesi ‘Evet?’ —dedi.

Radyodaki konuşması sürerken Dolniker gelen zarfları elden geçiriyor, okudukça koltukları daha bir kabarıyordu: ‘Sayın Amitz Dolniker’, ‘Amitz Dolniker’, ‘Sayın Üye Amitz Dolniker’, ‘A. Dolniker’...

— Sayın Dolniker —diye sordu spiker—, ‘Bu önemli konuda son günlerde kaydedilen gelişmelerin ışığında, ülkemizdeki hastahanelerin durumunu bize anlatır mısınız?’

— Vaziyet çok vahimdir —diye cevap verdi Dolniker’in sesi—. Hükûmetin elindeki imkânlar büyük olmakla beraber, hastahanelerimiz durmadan artan nüfusa cevap verememektedir. Binaenaleyh, mesele ile münasebeti olan herkesin teşrik-i mesai yaparak bütün imkânları harekete geçirmeli ve...

Dolniker bütün bu laf kalabalığından bir şey anlamamıştı. Zaten bu işlerin uzmanı da değildi. Son hükûmet bunalımında, yanlışlıkla Sağlık Bakanlığı'nda genel müdür yardımcılığına atanmıştı. Bu görevde sadece bir hafta kalmıştı ama bu süre, İsrail Radyosu'na, ondan 'Ülkemizde sağlık' konusunda bir demeç koparmak için yetmişti. Şimdi de, aradan bir kaç ay geçmiş olmasına rağmen, banda kaydedilen konuşma raslantı sonucu mahzende bulunmuş ve yayım programına konmuştu.

— Kendini daha iyi hissettiğin belli oluyor —dedi sekreteri—. Gene de doktoru çağıracağım. Şimdi geliyorum Dolniker.

— Dolniker... —diye mırıldandı devlet adamı; olduğu yerde uykuya dalmak üzereydi—, 'Dolniker... hastahaneler...'

*

— Bayan Dolniker —dedi profesör Tanenboim—, kocanızın tansiyonu her an bir felakete yol açabilir!

— Vız gelir —diye cevap verdi Geula Dolniker—, bu deliye söz geçiremiyorum, kendi bilir!

Profesör Tanenboim Dolniker'in koluna geçirdiği tansiyon ölçme cihazını çözdü ve masanın üzerindeki sabah kahvaltısından kalma kahve fincanlarının yanına koydu. Profesör Tanenboim yıllardır partinin üst düzeydeki yöneticilerinin aile doktorluğunu yapmaktaydı ve

ülkenin ileri gelen siyasal simalarının korkunç denecek derecede gösterişsiz bir yaşam biçimleri olduğunu bilirdi. Ama Dolniker çiftinin oturduğu dairenin görünüşü onu bir kez daha hayrete düşürüyordu. Daireleri iki küçük odadan meydana gelmekle birlikte, etli, yapılı ve oldukça çirkin bir kadın olan Geula Dolniker'in, partinin etkin elemanlarından olması nedeni ile, evine bakacak zamanı bulamazdı. Üzerleri kalın bir toz ve sigara külü tabakası ile kaplı eski eşya, odanın bir köşesine yığılmıştı. Duvarlarda ise, kent sokaklarında satılan cinsten, yaldızlı çerçeveli manzara resimleri asılıydı. Bunların arasında, tam ortada, Kopenhag Yahudi cemaatinin armağanı olan gerçek bir Van Gogh duruyordu.

Geula Dolniker karyolada yatan eşinin başına dikildi; öfkesine hakim olmak için çaba harcadığı belli idi: Utangaç kadınların parti içindeki örgütlenmelerini gerçekleştirmeye yönelik çalışmalarının doldurduğu yorucu bir günün sonunda, kocasını, koltuğun dibinde, bas bas halk türküleri çalan radyoya rağmen, bir kâğıt denizi içinde horul horul uyur bulmuştu.

— Bayan Dolniker —diye duyuldu profesör Tanenboim'un sesi—. Sizinle açık konuşacağım: en küçük bir heyecan kocanıza sözlerle anlatılması imkânsız zararlar verebilir.

Dolniker'in yüzü kıpkırmızı kesildi; boyun damarları gene yol yol şişmişti:

— Ne? —diye haykırdı—. Ne olabilir ki?

— Sekte-i kalp!

— Duydun mu Dolniker olacak adam?

—diye atıldı karısı—, kendine dikkat etmezsen köpek gibi geberirsin!

— Bay Dolniker günlük hayatında radikal değişiklikler yaptığı takdirde kurtulabilir. Ama politikacı olarak kalmakta ısrar ederse...

— Politikacı değilim —diye fısıldadı Dolniker—, devlet adamıyım.

— Tıp açısından ikisi arasında fark yoktur. Sosyal çevrenizden uzun bir süre ayrı kalmamız gerekiyor. Heyecan yaratacak her türlü teşebbüsten kaçınmalısınız. Buna her türlü eğlence de dahildir.

— Duydun mu Dolniker efendi —diye haykırdı karısı—. Bugünden tezi yok, nutuk atman da yasak!

— En az bir ay konuşmaması gerekiyor —dedi doktor—. Daha sonra, iyileşme belirtileri görürsek, haftada bir, o da sempatizanları arasında, konuşma yapmasına izin verebiliriz.

Dolniker kısık ve zayıf bir sesle sordu:

— Doktor bey işimden ne kadar müddetle ayrı kalacağım?

— En az üç ay.

O anda insanın tüylerini ürperten bir şey oldu: Devlet kuran bir kuşağın simgesi Amitz Dolniker, gözyaşları içinde yere yıkıldı. Sekreteri Zeev, anlayış dolu sesi ile onu yatıştırmaya çalıştı:

— Bak Dolniker, birlikte iki aylığına İsviçre'ye gidelim. İstersen parti merkezi ile sürekli telefon bağlantısı kurarız...

— Ne yazık ki, bu da bir çözüm değil —dedi doktor—. Bay Dolniker geride bıraktıkları

ile teması tamamen kesmezse, iyileşmez. Şehir gürültüsünden kat'i olarak uzaklaşmalı.

Dolniker elleri ve kolları ile havada geniş yaylar çizerek çırpınmaya başladı:

— Beyler, beyler! Ya devlet işleri? Ya vatan? Onları da düşünün!

— Amitz Dolniker'in hızla sağlığına kavuşması vatanın yarar ve çıkarıdır! —dedi sekreteri.

Bu sözler karşısında Dolniker hemen yumuşadı. Devlet adamı içini kemiren ve onu sürekli olarak rahatsız eden duygulardan sıyrılmaya çalışarak,

— Beyler! Ben hazırım! —dedi.

Profesör Tanenboim, «Bravo!» —diye haykırdı; ama Geula kuru gürültüye papuç bırakacak kadın değildi:

— Kes Profesör, kes allasen! Dolniker'in ki laf kalabalığından başka bir şey değil. Dolniker toplantısız, gazetecisiz, radyosuz yaşayamaz...

— Öyle mi?! —diye bağırdı Dolniker—, O halde biliniz ki hanımefendi, kimseye görünmeden, tanınmadığım uzak bir köye gideceğim. Tabii memleketimizde böylesine iptidai bir yer varsa!

— Böyle bir yer yok —diye atıldı sekreter—. Bu durumda birlikte iki aylığıma İsviçre'ye gitmekten başka çıkar yol kalmıyor...

— Prensip olarak buna imkân yok —dedi Dolniker—. Memleketin hudutlarının haricine ancak ve ancak vazifeyle çıkacağıma, başka hiçbir şart altında vatanımdan ayrılmayacağıma yeminim var...

— Böyle şeyler icabında ayarlanabilir
—diye mırıldandı sekreter.

Bu sırada kapı çalındı:

— Tarımsal Ürünler Kooperatifi'nden
Şolthays geldi. —diye haber verdi Geula—.
Tam Zamanıydı! Gecenin onbirinde!

*

Amitz Dolniker'in çalışma odası, dairenin genel görünüşü ile tam bir uyum içinde idi. Pek büyük olmayan odanın orta yerinde, üzeri sayfaları bile açılmamış dergi, yıllık, kitap yığınları ile dolu, barok türde bir yazı masası vardı. Bir köşede, oluklu bir sütunun üstünde, Dolniker'in büstü duruyordu. Eser 1930'ların İtalyan-Siyonist karışımı bir sanatçısının elinden çıkmıştı. Yazı masasının üstünde sekiz kollu antika bir şamdan duruyordu; kolların uçlarındaki ampullerin sadece biri yanıyordu. Devlet adamı konuğunu pijama ile karşıladı:

— Hoş geldin Şolthays, otur hemen ساده gelelim beyler, mes'ele nedir?

İşte eski Dolniker, o sert mermerden yontulmuş devlet adamı, yeniden ortaya çıkmıştı. Kooperatif başkanı devlet adamını saygı ile selâmladı. Dolniker'den, bölgesel kalkınma fonundan alınmak üzere, altı yüz bin lira kredi istemeye gelmişti.

— Eeveet, —dedi Dolniker—. Şanslısın Şolthays, bir gün daha gecikseydin beni bulamayacaktın. Kredi komisyonu ile konuş; ben muvafık buluyorum.

— Gerçekten size nasıl teşekkür edebileceğimi bilemiyorum sayın Dolniker.

Dolniker düşünceli bir tavırla yazı masasına oturdu:

— Şolthays, bildiğim kadarı ile sizin kooperatif, taşranın en uzak noktaları ile daimi temas halindedir...

Zeev bu sırada, boğazını temizler gibi hafif hafif öksürerek Dolniker'in dikkatini çekmeye çalıştıysa da başaramadı; devlet adamı eski tazelğine kavuşmuştu bir kez.

— Söyle bana Şolthays, köylerin en uzağı ve etrafı ile en az teması olan hangisidir?

Şolthays iyiden iyiye şaşırmıştı:

— Yukarı Galil'in doğu kesiminde, Lübnan sınırı üzerinde. Varlığı hemen hiç kimse tarafından bilinmez. Ben de, ülkenin kimyon gereksiniminin tümünü karşıladığı için biliyorum...

— Kimyon mu? —diye sordu sekreter; seşi bir garip çıkıyordu—. O da ne?

Dostları arasında dil konusundaki uzmanlığı ile de tanınan Dolniker, Zeev'e bakmadan,

— Genç dostum, ekmeğin üzerine serpilen o kara tanelere kimyon denir, —dedi ve sekreterine dönerek devam etti—: Ne diyorsun?

— Diyeceğim şu: Yağmur mevsimi ha başladı, ha başlayacak...

— Ne gam... şemsiye alırım.

Şaşkın bakışlarını devlet adamı ile sekreteri arasında dolaştıran Şolthays söze karıştı:

— Özür dilerim, neden söz ediyorsunuz?
Bu köyün hiç bir özelliği yoktur. Üstelik, dış
dünya ile hiç bir bağlantısı olmayan bir çamur
deryasından başka bir şey değildir... Sordun
diye söyledim... Anlamıyorum...

— Adı ne bu yerin?

Kafası iyice karışan Şolthays,

—Kimyonköy —diye fısıldadı.

İKİNCİ BÖLÜM

BİLİNMEYEN YER

Tarım Ürünleri Kooperatifi'nin kamyonu Yukarı Galil'in kıvrımlı yollarını durmadan yutuyordu. Dolniker ile Zeev, sabahın ilk ışıkları ile başlayan bu yolculuktan pek hoşnut görünmüyorlardı. Şoför mahallinde birbirlerine yapışık oturuyor, uyuşan uzuvlarını arada bir, zorlukla oynatabiliyorlardı. Dağlık bölgede ilerledikçe görünüş tekdüzeleşmekte, kavurucu öğle güneşi nefes almayı bile zorlaştır-maktaydı.

— Dostum —dedi Dolniker şoföre—, Kimiyonköy'e daha ne kadar var?

— En az iki saat beyefendi; yol ayırımından sonra toprak yola gireceğiz.

— Neden köye kadar asfalt döşenmemiş? diye sordu Dolniker.

Şoför böyle bir yatırımın gereksizliğine işaret ederek, köye gidip gelen tek kişinin kendisi olduğunu anlattı.

— Duyuyor musun Dolniker? —dedi Zeev—. Sana söylemiştim, köye bizim araba ile gidecektik.

— Tanrı korusun. Partinin arabası ile gelseydim hüviyetimi nasıl gizleyecektim? — Sonra şoföre döndü—: Senin de ağzını sıkı tutacağından eminim.

Şoför gururla gülümsedi; koca bir devlet adamının sırdaşı olmak... dile kolay... Dolniker evrak çantasından çıkardığı gazete kupürlerine bir göz attı:

AMİTZ DOLNİKER TATİLE ÇIKTI

Amitz Dolniker dinlenmek üzere ülkenin açıklanmayan bir köyüne gitmiştir. İyi haber alan kaynaklar, Dolniker'in aniden ortadan kaybolmasını, başkentte uluslararası müzakerelerle ilgili olarak dolaşan söylentilere 'bağlamaktadırlar (U.P.I).

Gazetede çıkan haberler devlet adamının gururunu okşamıştı. Demek nerede olduğunu kimse bilmiyordu. Halkın ilgisini çeken esrarlı bir hava yaratıyordu gazeteler. Şoföre döndü:

—Dostum, sabah gazeteleri köye saat kaçta varır?

— Varmaz.

— O halde, köy halkı dünya hadiselerini nasıl takip eder?

— Takip etmez.

Şoför mahalline çöken sessizliği gene Dolniker'in güçsüz sesi bozdu:

— Harika, sıhhatli bir istirahat olacak bu. Gazetesiz, gürültüsüz...

— Ve de elektriksiz, diye ekledi sekreter.

— Bu köy hoşunuza gidecek —dedi şoför—, orada kendi hallerinde, sessizlik içinde yaşayan ve bu çılgın dünyanın sorunları ile ilgilenmeyen insanlar bulacaksınız. Köy halkının dedeleri Kuzey Macaristan'da, odunculukla uğraşırlarmış. Karışıklıklar başladığında doğum yerleri olan Rusinsko kasabasından ayrılmak istemişler ve kendilerini Amerika'ya götürmesi için bir ajan tutmuşlar. Gelgelelim ajan siyonistmiş ve onları Amerika yerine buraya getirmiş. Daha sonra devletten yardım almışlar ve bu insan girmemiş bölgeye yerleşmişler. Anlatılanlara bakılırsa, uzun yıllar kendilerini Amerika'da sanmışlar. Ama, böylesine dünya ile ilişkisi kesik bir köyde olduktan sonra ne düşünürlerse düşünsünler, önemli değil.

Şoförün kulakları sağır eden kahkahası Dolniker'i sinirlendirmişti. Yüksek kapasiteli çantasından bir karayolları haritası çıkararak dizleri üzerine serdi ve gittikleri yeri aramaya koyuldu:

— Beyler —dedi bir süre sonra—, Kimyonköy'ü bulamadım...

— Belki daha keşfedilmemiştir —dedi şoför—. Köy dağların arasında kaybolmuş gibidir. Uçaktan resmi çekilmiş bile olsa, mutlaka Lübnan'a ait olduğu sanılmıştır.

— Aynen Orta-Afrika'da olduğu gibi —dedi sekreter.

Tam o sırada kamyon keskin bir viraj, alıp, iki yanında sarp ve kayalık yamaçlar yükselen dar bir yola girdi. Sarsıntının şiddetinden sek-

reterin kafası dikiz aynasına çarptı ve Zeev'in dünyası bir anda karardı.

*

— Ne oluyor? —diye korku ile bağırdı Zeev—. Göremiyorum! Göremiyorum!

— **Bi dakika!** —dedi şoför, ve farları yak-
tı. Kamyon taşlı ve karanlık bir mağarada,
daha doğrusu tünelde ilerliyordu; hızı iyice
azalmıştı. Araç fırtınaya tutulmuş bir sandal
gibi sallanıyor, sarsılıyordu. Buna rağmen
kimse, tünelin ucunda gözüken gün ışığına
çıkana dek bir şey söylemeye cesaret edeme-
di.

— Eee beyler —dedi şoför—, şimdi anlı-
yor musunuz?

Dolniker ve sekreteri bir korku tünelinden
geçmiş gibi donakalmışlardı.

— Tatil, —diye mırıldandı Zeev, gırtlara-
ğına takılan tozları temizleyerek—, tatil!

— Herşeye rağmen —dedi Dolniker—,
manzara harika. Keşke fotoğraf makinemi de
getirseydim...

Görünüş gerçekten çekici idi. Toprak yol,
önlerinde, kayalar arasında kıvrılarak uzanı-
yor, yolun iki yanında ağaçlar yükseliyor, ku-
zeyden esen tertemiz rüzgâr insanın tenini
okşuyordu. Şoför önlerinde yükselen çıplak ve
kara tepeyi göstererek,

— İşte meşhur Tufan Tepesi, —dedi—.
Yağmur mevsiminde dağ bir tufan görüşünü-
ne bürünür. Köylülerin yaptıkları küçük ba-

rajlar olmasa idi, sel tarlaları çoktan yeryüzünden silmişti...

— Harika, değil mi Zeev? —diye coşku ile şoförün sözünü kesti Dolniker—. İnsan haki-katen, arada bir tabiata dönmeli.

— Ehem... Şey... özür dilerim, —diye fısıldadı Zeev—, hemen... inmeliyim...

Kamyon durdu ve sallantının kurbanı sekreter yolun kenarına koştu. Dolniker de arabadan inmiş, neşe içinde geziniyordu.

— Biliyor musun —dedi şoföre—, bu bana, bayram günü vazife alamayan bir haham yamağını hatırlatıyor. Zavallı adam Hahambaşı'nın huzuruna çıkıp ağlamaya başlamış: 'Haham efendi, haham efendi, bayram günü neden bana vazife verilmiyor?' Haham cevap vermiş: 'Kulağıma gelenlere bakılırsa abdest almamışsın.' Haham yamağı da bu sözler karşısında, 'Ama haham efendi su çok soğuktu, çok çok soğuktu.' demiş. Haham da bunun üzerine ne dese beğenirsin? 'Eeee, ne yapalım, süttten dili yanan yoğurdu üfleyerek yer!'

Dolniker öyle bir kahkaha attı ki, gözleri çevrelerindeki torbacıkların ardında kayboldu. Şoför kendisini zorlayarak, gülümser gibi dudaklarını büzdü. Bu arada Zeev içini boşaltmış, rahatlamıştı.

— Dostum —dedi Dolniker Zeev—, madem ki bu kadar zayıfsın, arada bir istirahate çekilmende fayda var. Senin için bile olsa, buraya gelmeye değerdi...

Sekreter cevap vermedi. Kamyon yeniden yola koyuldu. Görünüş giderek uygarlaşıyor, ağaçlar arasında yeşil lekeler belirliyordu.

— İşte kimyon tarlaları, —dedi şoför, toprakta kendiliğinden yetişen bodur bitkileri göstererek—. Ama dostlarım, şimdiden sonra daha da dikkatli olmalıyız, çünkü yol iyice bozuluyor...

Kamyon, kulakları tırmalayan fren gıcırtıları içinde, tepeyi inmeye başladı. Aşağıda, vadide, iki sıra halinde ve yontulmamış taşlardan yapılmış küçük evler görülüyordu.

— Eeveet —dedi Dolniker—, köy burada başlıyor demek.

— Hayır beyefendi —dedi Şoför—, bu gördüğünüz evler köyün kendisidir.

*

Rüzgârın uğultusu birden kesildi ve her yanı tatlı bir sessizlik kapladı. Bir kaç dakika sonra köpek havlamaları duyulmaya, şurada burada, ölçülü adımlarla işlerinden evlerine dönen tek tük çiftçiler görülmeye başladı. Burada yaşayanlar telaşsız, sağlam yapılı, yanık tenli kişilerdi. Giysileri siyah pantolon, yaka-sı kapalı beyaz gömlek ve çizmeden ibaretti. Bu kılıkla Ukraynalı köylüleri andırıyorlardı. Kadınlar, adım attıkça uçuşan uzun etekler giyiyorlardı. Köylüler kooperatif kamyonunun sürücüsünü, adımlarının hızını değiştirmeden. belli belirsiz bir baş işareti ile selamlıyorlardı.

Dolniker kasketini alnına indirerek güneş gözlüklerini taktı. Sekreteri korku ile çevresini inceliyordu.

— Buradan dışarıya bir araç çalışır mı?
—diye sordu.

Sürücü şaşırmişti:

— Araç mı? Burada tek aracın ben olduğumu daha önce söylemiştim.

— Köye bir daha ne zaman geleceksin?

— Belli olmaz. Genel olarak iki ayda bir gelirim ama arada bir güvercini daha erken yolladıkları oluyor.

— Ne güvercini?

Sürücü koltuğunun altından, içinde iki beyaz güvercinin uyukladığı küçük bir kafes çıkardı.

— Buradan doğru kooperatif merkezine uçarlar —diye anlattı. Sekreterin eli ayağı çözülmüş inme inmiş gibi ağzı çarpılmıştı—. Böylelikle gelmem gerektiğini anlarım. Bunun dışında herhangi bir haberleşme olanağı yoktur...

— Peki, yaya olarak yola çıkılabilir mi?

— En yakın yerleşme merkezi, yaya olarak bir hafta çeker.

Şoför, kamyonu evlerin birkaç yüz adım gerisindeki basık bir yapının önünde durdurdu. Yapının öne bakan yüzünde, üzeri Rusça yazılı bir levha vardı:

— Allahım, Ya Rabbim! —diye haykırdı Dolniker—, burada hâlâ Rusça mı konuşuluyor?

Sürücü gülümseyerek,

— Yok canım —dedi—, levhayı dikkatle okuyun bir.

— D-E-P-O.

— İbranice bilirler ama çoğu hâlâ rus alfabesini kullanır...

Dolniker ve Zeev karmaşık duygular içinde, birbirlerine baktılar. Tam o sırada deponun derinliklerinden bir adam çıktı, sürücüyü başı ile selamladı ve güvercinleri alıp depo binasının yanındaki kafese yerleştirdi. Daha sonra, suskun köylü ile sürücü kamyonu boşaltmaya koyuldular. Dolniker ve sağkolu yerlerinde kalakalmış, sürücü ile köylüyü şaşkınlıkla izliyorlardı. Sonunda Dolniker'in sabrı tüken-di:

— Dostum —dedi sürücüye—, bu köyün hanı nerede?

— Han mı? Buraya hiç konuk gelmez ki.

— Peki, nerede kalabiliriz?

— Hiç bilmiyorum ama gene de biraz acele edin, saat bir buçuk oldu.

Sürücü bunları söylerken, eli ile, ortasına kısa bir sopa çakılmış olan yassı bir levhayı gösterdi

— Bu da ne? —diye korku içinde sordu Dolniker.

— Köyün güneş saati.

— Ne zaman dönüyorsun? —diye birden sordu Zeev. Bir hayalet ile karşılaşmış gibi her yanı titriyordu. Bu sırada, yaşlı bir katırın çektiği eski püskü bir araba yanlarına yaklaştı. Sürücü bir el işareti ile arabayı durdurdu:

— Bu beyler köyde birkaç gün kalmak istiyorlar —dedi, yeşil demetler üstünde oturan iri yapılı arabacıya—. Onları yanına al.

Arabacı başını sallayarak kabul ettiğini

belirtti. Sürücü bavulları arabaya yüklerken Dolniker sordu:

— Burada herkes, böyle az mı konuşur?

— Hayır —diye cevap verdi sürücü—, diğerleri daha az konuşurlar. Yine de talihiniz var çünkü köyün tek taşıma aracı bu. Hadi atlayın.

Araba, köyün ana yolu üzerinde bulunan iki katlı beyaz bir yapının önünde durdu. Arabacının, ağzından ayırmadığı piposunun ucu ile evi göstermesi üzerine Dolniker ile Zeev arabadan indiler.

— Borcumuz nedir? —diye sordu sekreter.

Arabacı başını kaldırarak,

— Borç mu? —diye sordu—. Ben sizi tanı mıy ım ki —dedi ve yoluna devam etti.

Dolniker şaşkınlıktan ne yapacağını bilmez durumda, yerinde kalakaldı. Şimdiye dek bilmediği bir duygu, yalnızlık duygusu, kapladı içini. Yalnız bir kez, Bombay havaalanında, Hindistan'ın Sosyalist Birliği Partisi'nden bir kurul, kendisini karşılamaya altı saat gecikme ile geldiğinde buna benzer birşeyler duymuştu.

Hava birden soğumuşt u. Dolniker yakalarını kald ırd ı ve kasketini biraz daha indirdi.

— Zeev —dedi sekreterine—, içeri gir ve iki ayrı oda iste.

Sekreter kapıya yönelirken ekledi:

— Tekrar ediyorum, hüviyetimi katiyen beyan etme. İsmimi sakın verme, anlıyorsun değil mi?

— Anlıyorum Dolniker. —diye cevap verdi sekreter ve giriş kapısının ardında kayboldu.

İçerisi geniş bir salondur. Tavan kalın kirişler üzerine oturtulmuştu. Eşya olarak, düzensiz olarak yerleştirilmiş tahta sıralar ve masalar göze çarpıyordu. Salona özellik katan tek unsur, masaların ayakları arasında dolaşan sayısız kedi idi. Dipteki mutfaktan yoğun bir soğan kokusu getiren buharlar yayılıyordu. Mutfağın kapısında duran göbekli bir adam, şaşı gözlerini Zeev'in gerisinde bir noktaya dikmişti.

— İyi günler —dedi genç adam—, ben Amitz Dolniker'in sekreteriyim. Ben ve Amitz Dolniker köyünüze birkaç dakika önce vardık. Amitz Dolniker şu anda dışarıda. Ben ve Amitz Dolniker birer oda istiyoruz; biri benim diğeri Amitz Dolniker için.

Lokantaya benzeyen yerin sahibi, cevap vermeden gözlerini kırptırdı. Sekreter, basit insanların, o büyük kişinin adını duymaları karşısında şaşkınlıklarına alıştı:

— Ben ve Amitz Dolniker köyünüzde uzunca bir süre kalacağız, —diye ekledi—. Lütfen beyefendi, soru sormayınız ve gerçeği olduğu gibi kabul ediniz.

— Malka! —diye bağırdı adam—, gel canım, burada dönenlerden bir şey anlamadım.

Mutfağın kapısında, ellerini bir beze silen kanlı canlı bir kadın belindi. Koca kafalı, biribirlerine ikiz gibi benzeyen iki çocuk, kadının peşinden ortaya çıktılar. Herkes, ağızları bir karışık, sekreteri süzüyordu.

— Bunu anlamayacak ne var? —diye öfkeli Zeev—. Amitz Dolniker köyünüzde dinlenmek istiyor.

— Dinlenmek mi? —diye hayretle sordu kadın—. Dinlenmek isteyen yatağa yatar...

— İyi, iyi.. Şimdi biri benim, biri Amitz Dolniker için, iki oda istiyorum.

— Hay Allah! —diye patladı lokantacı kıklı adam—. Kim bu adam?

— Ne? —diye çıkıştı sekreter—. Amitz Dolniker'i hiç duymadın mı yaksa?

— Dışarıda beklediğini duyduk —dedi adam—. İçeri çağırırsan iyi olacak çünkü, kusura bakmayın ama, sizin sözlerinizden hiç bir şey anlamıyorum.

Zeev kapıya yönelecek oldu ama hemen vazgeçti:

— Siz çıksanız ve bay Dolnikere' buraya kadar eşlik etseniz...

— Neden? —diye şaşkınlıkla sordu kadın—, kendi kendine gelemiyor mu? .

— Beyler, —diye haykırdı sekreter—. Bay Dolniker ülkemizin önde gelen bir simasıdır!

— Ne bakımdan yani?

— Bugünkü durumda, Kalkınma Bakanlığı'nın Genel Müdür yardımcısıdır.

— Nasıl müdür?

— Genel... hükûmette...

— Biz böyle müdür tanımayız —dedi lokantacı—. Biz bitek bay Şolthas'ı tanırız, o da kooperatifin müdürüdür. Ama büyük adamdır o. Memlekette ondan büyüğü yok. Bir de sular idaresindeki o bey var, hani köye su ge-

tiren; ama o, —o anda adam, kutsal bir adı anıyormuş gibi sesini alçalttı—, mühendistir!

Anlaşmazlığın bu biçimde sürüp gideceğini anlayan Zeev dışarı çıktı. Dolniker bavulların üzerine oturmuş, çevresine bakınıyordu.

— Eee? —diye sordu—. Kim olduğumu anlamadılar mı?

— Hayır —diye cevap verdi sekreter—. Daha hiç bir şey anlamadılar.

*

Konuklar o akşam köy sofrasına oturdular. Cumartesi akşamları köy sofrasında buluşmak töre idi. Bütün masalar ucuca yerleştirilmiş, beyaz örtülerle örtülmüştü. Üzerlerine de gelişi güzel bardaklar, şarap şişeleri ve kırmızı karanfil dolu vazolar serpiştirilmişti. Seksen kadar köylü ses çıkarmadan yemeklerini yiyorlardı. Lokantacının kim oldukları hâlâ anlaşılmayan konuklara anlattıklarına bakılırsa, yemek bittikten sonra köy sakinleri, masadan kalkmazlar, kunduracının babasının çaldığı bir eşliğinde, bir ağızdan kederli şarkılar söylerlermiş.

Dolniker ile sekreteri, lokantacıya karşı verdikleri umutsuz uğraştan yorgun düşmüşlerdi. Elipaz Hermanoviç, kendisinden neden iki oda istediklerini, iki kentlinin burada ne aradıklarını bir türlü anlayamamıştı. Üstü kapalı gözdağı ve zorlamalardan sonra ikinci katta, kendi yatak odasının yanındaki küçük odayı vermeyi kabul etti. Bunun üzerine Dolniker sekreterine, bilinen nedenlerden kendisi ile

aynı odayı paylaşamayacağını açıkça sezdirdi. Durum böyle olunca da sekreter, lokantanın karşısında oturan kundura tamircisinin evindeki boş odayla yetinmek zorunda kaldı.

Dolniker'in odası ilkel bir sadelikle döşenmişti: Kırık dökük iki dolap, yayları paslanmış, demirden iki karyola ve küçük bir iskemle. Lokantacının karısı Malka, Dolniker'in valizlerini boşaltmış, giysilerini dolapların birine yerleştirmişti. Bu arada Dolniker, odanın daracık balkonuna çıkarak, kara gözlüklerinin gerisinden bahçeyi seyretmeye koyulmuştu. Dalgın dalgın çevresine bakan Dolniker evin ikizlerinin balkona girdiklerini ve onu tepeden tırnağa incelediklerini farketmemişti. Aralarından bir tanesi —hangisi olduğunu saptamak zor— Dolniker'in ceketinin ucunu çekeerek sormuştu:

— Amca, sen kör müsün?

— Hayır değilim. —diye cevap vermişti Dolniker ve aralarında başlayan konuşma böylelikle sona ermişti.

Masada oturanlardan hiç ses çıkmıyordu. Köy sakinleri, gıdanın önemini iyi bilen işçiler gibi, yeme-içmeye dalmışlardı. Salonda çatal-bıçak gürültüsünün dışında ses duyulmuyordu. Bir de, önündeki dana etine karşı amansız bir uğraş veren Dolniker'in kulakları tırmalayan homurtuları işitiliyordu. Sekreteri, gittikçe artan bir telaşla, arada bir çevresini yokluyordu. Amitz Dolniker'in bozuk bir yel değirmeni gürültüsü ile yemek yediği ve bu konuda yapılacak bir şey olmadığı partinin üst düzeyinde bilinen bir gerçektir. Diplomatik

şölenlerde ya da balolarda, bir takım önlemler almak daha kolaydı. Örneğin, Dolniker yemeğe başladığında ya da dişlerini karıştırdığında, orkestra, sekreterin bir göz işareti ile, gürültülü parçalara geçerdi. Şimdi ise Zeev'in elinden masadakilerin hoşgörüsüne sığınmaktan başka bir şey gelmiyordu. Aslında, kimse devlet adamının gıcırtı ve homurtularına dikkat etmediği gibi varlığının farkında bile değildi. Ama Dolniker bu durumun farkında idi:

— İşin başından, hüviyetimi saklayamayacağımı biliyordum —diye fısıldadı sekreterinin kulağına—. Kim olduğumu anladılar.

— Nereden bildin Dolniker?

— Gözlerim beni yanıltmaz dostum. Bana öyle hürmet ediyorlar ki başlarını kaldırıp bakamıyorlar bile. Bu da sevgi ve hürmetin en yüksek, hatta hastalıklı addedilebilecek seviyesidir. Emin ol bu ayın atmosferi içinde ruhum sıkılıyor. Etrafımdaki insanların kendilerini şahsımla müsavi tutmaları ve serbestlik içinde hareket etmelerini isterim. Bu insanlara birkaç kelime söylesem havayı yumuşatırım belki...

— Hayır! —diye dehşet içinde haykırdı sekreter; elleri tir tir titremeye başlamıştı; çatalı zorlukla tutabiliyordu—. Şimdi hiç bir şey söyleme!

— Niçin söylemeyecek mişim —dedi Dolniker, yerinden kalkarken. Dört gündür söylev vermemişti. O dillere destan konuşma gücü ağzından taşıyor gibiydi. Konuşmalıydı, konu-

şacaktı. Tatlı-sert bakışlarını çevresinde dolaştırarak kadehini kaldırdı:

— Kimyonköy sakinleri, baylar ve bayanlar, gençler ve yaşlılar, eskiler ve yeniler! Beni hislendiren bu samimi karşılama için en derin teşekkürlerimi arz ve ifade etmeme müsaade ediniz. Bana gösterdiğiniz hürmete kıymet biçemiyorum. Buraya istirahat etmeye, tatil yapmaya, kuvvetimi tekrardan telafi etmek için geldim. Bu sebepten, merasimler tertip edip zahmete girmenize gönlüm razı değil. Bana karşı hareketlerinizi, protokol kaidelerine göre ayarlamanıza lüzum yoktur. Günlük işlerinizin mesuliyetlerinden, benim için...

İşte ne olduysa o anda oldu.

Tarak görmemiş saçları ve geniş çenesi ile tam bir köylü olan kundura tamircisi derinden gelen sesi ile bağırdı:

— Susalım! Yemek yiyoruz!

Dolniker'in bu sözlerle tepkisi gelmekte gecikmedi; içindeki «meclis aslanı» uyanmıştı birden:

— Evet dostum! İşte sulh, sofrada ekmek! Emekçilerin dünyası bu iki hakikat üzerine inşa edilmiştir...

Ne var ki bu konuşmalar masadakileri öfkeliendirmeye başlamıştı:

— Ne çene be! Kapasana şunu yahu! Kim bu adam? Kim çağırdı? Sekreter, ne yapacağını şaşırın patronunu kolundan tutup masadan uzaklaştırdı.

— Kusura bakma Dolniker ama, —dedi vanyana yürürlerken—, istesen de istemesen de, bu köyde hüviyetin meçhul kalacak!

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇİFTÇİLERLE ŞAKA OLMAZ

Konukları düşündüklerinden de zor günler bekliyordu. «Köy Sofrası Olayı»ndan sonra, devlet adamı ve sekreteri ile köy halkı arasında hiç bir ilişki gelişmemişti. Bu durumda Dolniker ile Zeev, bolca sahip oldukları boş zamanı, çifte yalnızlıkları içinde geçiriyorlardı. Bu da ilk kez geliyordu başlarına.

Köyün bir ucundan öbürüne volta attıkları bir sırada, Dolniker daha fazla dayanamayarak patladı:

— Dostum, sen buna köy mü diyorsun? Mağaradan farksız bir yer burası! Gayya kuyusu! Burada oturanlar, sivilizasyon bakımından yüzlerce yıl geride olmaları bir yana, zihni faaliyetleri de iptidai bir seviyede kalmış...

Sekreter, Dolniker'in sözlerini duymuyormuş gibi, ayakkabısına giren taş ve toprağı boşaltıyordu.

— Duyuyor musun söylediklerimi? Bu kadar dalgın olmanın bir sebebi olsa gerek. Neler düşünüyorsun?

— Dün gece gözümü kırpmadım Dolniker. Köpekler durmadan havladılar; ağustos bö-

ceklerinin gece boyu cırcırları da caba. Anladığım kadarıyla buranın horozları da gece yarısı ötmeye başlıyor...

— Bunlar benim çektiğim ızdırabın yanında hiç kalır dostum. Odamda fareden geçilmiyor; ya kedi miyavlamaları?... İki tane hap yuttum da ancak uykuya daldım; daldım ya, birden bir de baktım, tanımadığım biri yakama yapışmış beni sarsıyor. İddiasına bakılırsa yüksek sesle horluyormuşum. Bu hadise olmasaydı odada benden başka birinin kaldığını anlamayacaktım. Yukarıda bahsi geçen komşum, köyün çobanı ve ev sahibinin akrabası imiş. Beyler siz hayatınızda böyle bir terbiyesizliğe muhatap kaldınız mı?

— Bak Dolniker, daha zaman varken sana iki aylığına İsviçre'ye gitmeyi önermiştim. Burağa gelmeyi sen istedin...

— Kim istemiş —diye kükredi Dolniker—, ben mi?

— Evet, sen!

— Öyleyse ne olmuş yani? Biraz kafa dinlemeye hakkım yok mu?

— Buna kafa dinlemek mi diyorsun?! Düşün bir: Bu kuş uçmaz kervan geçmez beldede düşün ağrısı... ne olur ha?

Daha birkaç adım atmışlardı ki Dolniker, alt çenesinin sol yanındaki dişlerde giderek artan bir sızı duydu. O anda sekreterine karşı öfkesi bir kat daha arttı. Çevresinde kendisi ile konuşulmaya layık bir insan daha olsaydı, bu genç ukalaya çoktan yol verecekti. Ama olasında yapayalnız oturmayı aklına getirdikçe tüyleri diken diken oluyordu. O saloz ka-

talı ikizler yüzünden sınırları keman teline dönmüştü. Dolniker'in çocuk milletine karşı sevgisi hiç bir zaman büyük olmamıştı. Karısının aileyi genişletme yeteneğinden yoksun olduğunu anladığında sorunu, pek de üzülmeden, rafa kaldırmıştı. Aslına bakılırsa ta içinden, çocuğu, büyük ülkülerine giden yolda önüne çıkacak bir engel olarak görmüştü. Ama nedense ikizler, kendisine karşı, her türlü ölçü ve beklentiyi aşan bir ilgi göstermişlerdi; çocuklar gün boyu çevresinde dolaşıyor, yuvanlık koca gözlerini üstünden ayırmıyorlardı.

— Sizin adınız ne bakalım? —diye sormuştu köye geldiklerinin ikinci gününde.

— Mided. —diye cevap vermişti biri.

— Hided. —demişti öbürü.

Dolniker ne diyeceğini şaşırmıştı. Her türden ve her düşünceden gençler önünde saatlerce teklemeyen konuşabilen devlet adamı, çocuklara söz yöneltme yeteneğine sahip değildi.

— Biribirinize benziyorsunuz, —demişti sonunda.

— İh, Hided daha çok benziyor —diye cevap vermişti Mided. Sonra, kahkahalar atarak odadan çıkmışlardı.

Dolniker çocuklarda görülen arsızlığın büyüklerinin dünya görüşlerinden beslendiği kanısına varmıştı. İşin anlaşılması zor yanı, çocukların arsız davranışlarına karşılık köy sakinlerinin kendisine karşı ilgi göstermemeleiydi. Çiftçiler tan yeri ağarırken evden çık-

makta, güneş batarken, her zamanki gibi ölçülü adımlarla, evlerine dönmekteydiler. Sokakta devlet adamına rastladıklarında, gözlerini kaldırma zahmetine bile katlanmıyorlardı; Dolniker böyle anlarda boğulur gibi oluyordu.

Köyde geçirdikleri ikinci gece, Dolniker, dev boyutlu sabah o korkunç gürültüleri ile odasına çökmeye başladığı sıralarda yanında yatan çobanla konuşmayı denedi:

— Ehemm... şeyyy... Miha, seni bu saatte rahatsız ettiğim için affını istirham ederim, kafamı meşgul eden bir سوال var da... ineklerinizi kollektif olarak mı sağlıyorsunuz, yoksa herkes kendi ineğini kendi mi sağlıyor?

— Kim —dedi Miha yarı uykulu hali ile; anlam bakımından pek açık olmaması ile birlikte bu yanıt devlet adamının konu ile ilgili sorularını sürdürmesine yolaçtı. Ama çobanın horultusu Dolniker'in umutlarını bir anda söndürdü:

— İptidaî hayvan! —diye fısıldadı Dolniker boğucu alaca karanlığın içinden. Kendi kendine konuşmayı denedi ama kısa bir süre sonra vazgeçti: Dinlemesini bilmediğinin farkına varmıştı.

*

Dolniker ve sekreteri bol çeşitli kahvaltı sofrasına kurulmuşlardı. Yiyeceklerin niteliğine diyecek yoktu. Bu konuda tek yakınmaları Malka'nın yemeklerde bol miktarda kimyon kullanması idi. Rahatlarını bozan bir başka şey

de bölgede oldukça kıt olan suyu idareli kullanmak zorunlu idi.

Seyrek sakallı, siyah giysili ve genç görünüşlü bir adam, arada sırada, mutfağın yöresinde dolaşüyor, yüzündeki ekşi ifadeyi değiştirmeden, yemeklerin piştiği kazanların içine bakıyordu. Şişko Elipaz'ın Dolniker'e verdiği bilgiye göre, siyahlı zayıf adam köyün celebidi ve hayvanların dinsel kurallara göre kesilmesinden sorumluydu. Aynı zamanda aşevinin mutfağının da gene dinsel kurallara uygun olup olmadığını denetlerdi*.

— Sen dindar mısın? —diye sordu Dolniker Elipaz'a.

— Hayır, neden dindar olacaktım ki?

— Öyleyse bu celep senin mutfağında ne arıyor?

— Böyle küçük bir köye haham yollamıyorlar da ondan.

— Ya Rab, bu delikte aklımı kaçıracağım —diye haykırdı Dolniker; sonra sekreterine dönerek—, sen bundan bir şey anladın mı? —diye sordu.

— Pek tabii —diye cevap verdi Zeev—. Bu geleneği Rusinsko'dan bu yana sürdürüyorlar. Celep aynı zamanda köyün öğretmeni. Çocukları o eğitiyor.

— Nereden biliyorsun?

— Kunduracının kızı ile sohbet ettim biraz, o söyledi...

* Musevi dininde etliler ile sütölüler ayrı ayrı yerlerde tutulur. İsrail'de lokanta, otel gibi yerlerde bu kuralın işleyişini denetleyen özel din görevlileri bulunur (ç. n.).

Sohbet! Sohbet ha! Dolniker yemeği bıraktı; yüzünde, için için bir kıskançlığı yansıtan acı çizgiler belirmişti.

— Zeev, —dedi; sözcükler boğazında düğümleniyordu—. Bu gülünç vaziyet daha fazla devam edemez! Bölgenin Belediye meclisi üyeleri ile hemen telefon ile temas kur. Emrediyorum. Şahsım için resmi karşılama merasimi istemiyorum ama her şeyin bir hududu vardır...

— Bay Elipaz —diye çağırdı sekreter lokantacıyı—, meclis ileri gelenleri ile konuşmak istiyorum.

— Ne zaman —diye hayretle gözlerini kırıştırdı Elipaz—. Bizde böyle şeyler yoktur.

— Neden yok?

— Malka! —diye seslendi lokantacı karısına—, gel canım, bu adamların dediklerinden gene bir şey anlayamadım.

Dolniker, salona giren kadına döndü ve hecelerin üzerine basa basa konuşmaya başladı:

— Hanımefendi kardeşim, bu köyün problemleri ile kim meşgul olur?

— Hangi problemler?

— Günlük problemler ve meseleler!

— Bizim böyle meselelerimiz yoktur.

— Ey Büyük Allah'ım! Sen bana sabır ih-san eyle! Burada çeşitli işlerle meşgul olan, meselâ, kooperatif kamyonunun ne zaman geleceğini halka bildiren bir Allah Kulu yok mu?

— Bununla kul filan ilgilenmez —diye ce-

vap verdi Malka—, çiftçiler böyle haberleri berberden, traş oldukları sırada alırlar.

*

Aynı akşam Dolniker berbere gitti. Aslında sakalı da iyice uzamıştı. Dükkân lokantanın bitişiğindeki yapıdaydı. Dolniker berber Zalman Hasidov'un dükkânına girdiği sırada morali en düşük düzeydeydi. Bu arada, alt çenesinin sol yanındaki dişlerinin tümünün takma olduğunu hatırlamış, sızısı, ağrısı kalmamıştı; ne var ki, bu da ruh durumunu değiştirmeye yetmemişti.

Küçük dükkânın dar sıralarında bir düzine kadar çiftçi sessizce oturuyor, cılız celep dükkânın bir köşesinde mırıl mırıl duasını okuyordu. Devlet adamı sıranın bir köşesine ilişti; kimse varlığını sezmemiş gibiydi. Bu sırada kundura tamircisi dükkâna girdi. Dolniker, adamın topal olduğunu o anda gördü. Kunduracı yerini alırken, birden hatırlamış gibi berbere dönüp:

— İki kutu çivi, üç numara. —dedi.

Kısa boylu, kel kafalı berber, başını eğerek duyduğunu belli ettikten sonra, kalın bir deftere birşeyler yazdı. Kunduracı Dolniker'in yanına yerleşti. 'Ağzınla kuş tutsan seninle konuşmayacağım!' diye geçirdi içinden Dolniker. O vahşi ve ilkel davranışını unutmamıştı henüz. Ama zaman ilerledikçe sessizliğe dayanma gücü de azalıyordu. Sonunda kunduracıya dönerek,

— Dostum, —diye söze başladı—, sen köyün kundura tamircisi misin?

— Evet.

— Öyleyse, müsaadenle bir سوال sormak istiyorum: Çivileri neden berberden istedin?

— Onarmalar için.

Bu sözlerden sonra ortalığı gene sessizlik kapladı. Dolniker damarlarında akan kanın giderek hızlandığını duyuyordu. Birden yerinden kalkarak orada bulunanların şaşkınlıktan faltaşı gibi açılmış gözleri önünde berbere yöneldi ve durmadan kötüleşen sağlık durumunun gözönünde tutulması ricası ile kendisine öncelik tanınmasını istedi. Sıra bekleyenler ne diyeceklerini bilemeden kabul ettiler; devlet adamı, bozuk aynanın karşısına yerleşti:

— Saç mı sakal mı? —diye sordu berber.

— Sakal dostum. Şöyle sinekkaydı olsun. Usturamı iyice bile lütfen, sakalım sert cinstendir. Umumiyetle elektrikli makina ile traş olurum, bu sebepten tenim usturaya alışık değildir. Ama zararı yok zamanla buna da alışırız. Elektrik için neden müracaat etmiyorsunuz dostum?

— Müracaat ediyoruz —diye cevap verdi berber; sabunlu fırça Dolniker'in yüzünde dolışmaya başlamıştı.

— O halde, müsaadenle bir سوال sormak istiyorum: Ne zaman müracaat ettiniz?

— Yirmi beş yıl kadar oluyor...

— Eee?

— Bakıyorlar...

— Hükûmeti itham etmeyin beyler, —diye sesini yükseltti Dolniker; ağzına giren kö-

pükler umurunda değildi—. Taşranın inkişafı için mümkün olanı yapmaktadır, ancak, samimiyetle söylüyorum arkadaşlar, en az bunun kadar mühim başka meseleler mevcuttur. Hangi meselelerin —sanayi mi, halkın ihtiyaçları mı?— diğerine takaddüm etmesi lâzım geldiği hususunu burada münakaşa edecek değiliz. Benim şahsî nokta-i nazarımdan, ikisini de aynı anda ele almak lüzumu barizdir. Müsaadenizle arkadaşlar, 1952 yılının kışında, enerji ve mahrukat hakkında tertip ettiğim rapordan misaller vereceğim...

— Bitti, —dedi berber.

— İyi ya, —dedi Dolniker—, saçımı da kesin. Evet, demin izah ettiğim ve arzettiğim üzere...

— Özür dilerim beyefendi, vaktim yok!

*

Dolniker, bacaklarının titrediğini belli etmemeye çalışarak çıktıktan sonra, berber dükkânı her zamanki sessizliğine gömüldü. Çifçiler pipolarını durgun durgun tüttürmeye devam ettiler. Bir süre sonra aralarından bir tanesi merakla sordu:

— Kim bu adam?

— Aşevinin üstünde oturuyor. Nedenini bilen yok.

— Bavullar falan getirmiş —dedi celep duasını bir an keserek.

— Artiz olduğunu söylüyorlar, —dedi çiftçilerden biri—, şarkı gibi konuşuyormuş.

— Adam hasta —dedi celep—, yanındaki genç de bakıcısı.

Bu konuda hemen herkes aynı düşüncede idi.

— Bakıcısı bizim evde kalıyor —dedi kundura tamircisi—, kızla konuşurken söylemiş, ihtiyar siyasetçi miymiş neymiş.

— Neden.

— Hiç, nedensiz. Mesleği buymuş.

Köylüler bu noktayı iyice anlayamamışlardı; aralarından bir tanesi,

— Siyasetçi de ne demek oluyor ki —diye sordu.

Köyün okumuşlarından sayılan berber:

— Emir falan verir. Mühendis gibi bir şey

— Peki nereden para kazanıyor?

— Toprağı vardır, işletiyordur.

— Öylelerini bilirim, —dedi kundura tamircisi—, topraklarını kiraya verirler, kendileri de yan **gelip otururlar**.

— Ne olursa, kim olursa olsun —dedi berber—, bir an önce evine gitsin. Geldi geleli rahatımız bozuldu.

— Evet —dediler orada oturanlar—, rahatımız bozuldu.

Dolniker, berberden çıktıktan sonra, kararlı adımlarla sokağı geçti ve doğruca kundura tamircisinin evine giderek, kapıyı vurdudan içeri girdi. O sırada sekreteri ile genç kız, odanın bir köşesinde, üzeri örtülü bir sandığın üzerine oturmuşlar, tatlı bir söyleşiye dalmışlardı. Devlet adamının birden bire ortaya çıkması ile iki genç biribirlerinden hemen uzaklaştılar. Sekreter alelacele gözlüklerini taktı;

çocuk yüzlü, saf, sarı saçlı kız, genç bir Tanrı'yı seyreder gibi hâlâ Zeev'e bakıyordu.

Dolniker öfkeli bir el hareketi ile Zeev'i yanına çağırdı.

— Zeev, berberlerin bile sağır ve dilsiz oldukları bu aşâğılık yerde bir dakika daha durmak istemiyorum! Sen istersen kalabilirsin, benim için farketmez, ama bana katılmaya niyetliysen derhal eşyanı topla dostum. Yarın sabah burayı terk ediyoruz!

Sekreter, yayvan yayvan sırtarak,

— Benim valizlerim çoktan hazır —dedi ve kız orada değilmiş gibi Dolniker ile birlikte çıktı.

— Köyün siyasî seviyesi endişeye mahal verecek derecede düşük, —diye anlattı devlet adamı köyden ayrılmaya karar vermesinin nedenini—. Ben, kırk yılını fikir hayatına ve planlama faaliyetine vermiş bir adam, bu alfabet baldırı çıplaklarla vakit geçiremem. Bu dağ başında elektrik yok, bir gazete bile yok...

— Nihayet! —diye derin bir nefes aldı sekreter—, yarın öğleden sonra İsviçre'de, otelde yer ayırtırım.

— Kabul edilmiştir. Ama dostum, bir daha tatil, sıhhat gibi laflar duymak istemiyorum...

Sekreter bu sözleri duymamazlıktan geldi çünkü yanlış ve yersiz söylenmiş bir sözcüğün bir çuval inciri berbat edebileceğini çok iyi biliyordu.

Bir anda moralleri yükselmişti Dolniker'in valizlerini çarçabuk doldurdular; ufukta belirmeye başlayan özgürlük kollarına güç aşıla-

mıştı sanki. Daha sonra Zeev Elipaz'ın odasına girip hesap istedi. Doğruyu söylemek gerekirse, lokantanın sahibi konukların gitmeye hazırlandıklarını duyunca, sevincini gizleyemedi:

— Yemeklerin fiyatı elli kuruştur —dedi—, iyi yolculuklar bay bakıcı.

Zeev bir liralık bir banknot uzattı, lokantacı da, İngiliz Mandası zamanından kalma, tedavülde çoktan kalkmış, elli kuruşluk bir banknot iade etti. Sekreter bu para ile ilgili bilgi isteyince, Elipaz, eski paranın köy içinde hâlâ geçerli olduğunu anlattı; yeni paraya köy sakinleri 'kooperatif parası' diyorlardı çünkü kamyonun şoförü, anlayamadıkları bir nedenden, sadece bu parayı kabul ediyordu. Sekreter bu beklenmedik olay üzerinde daha fazla durmadı; onu asıl ilgilendiren telefonun neredede olduğu idi.

— Telefon mu? —diye haykırdı Elipaz; gözleri daha da şaşılarmıştı—.

— Telefon da ne demek?

Sekreter, sözlerle tanımlanması zor bir düş kırıklığına uğramış olmakla birlikte, kurtuluşun verdiği coşkudan olacak, işi daha fazla kurcalamadı ve hemen başka bir yol denedi:

— Buradan nasıl mektup yollanır? —diye sordu boğuk bir sesle; bunun üzerine Elipaz yirmi yıldır posta bağlantısından yoksun olduklarını anlattı. Daha önce kente altı ayda bir gidip biriken mektupları alırlarmış ama son yıllarda bu gereksiz işi de bırakmışlarmış.

— Niçin mektup yollamak istiyorsunuz?

—diye sordu Elipaz—, bayram kartı gibi bir şeyse, biz kooperatif şoförüne veririz...

— Tabii —diye fısıldadı sekreter ve yorgun adımlarla merdivenlere yöneldi.

*

Sabaha karşı saat 1.30'da Dolniker yatağından kalktı; soyunmadan yatmıştı. Sessizce sokağa çıktı ve bir ağacın arkasında kendisini bekleyen sekreteri ile buluştu. İkisi de son derece gergindi. İlk kez biribirlerinin elini tutuyorlardı.

— Dolniker —diye fısıldadı Zeev—, sen geri dön ben yalnız başıma hallederim.

— Olmaz. Herşeyin yolunda gittiğinden şahsen emin olmak istiyorum.

Dolniker ve Zeev, böyle durumlarda yapıldığı üzere, ay ışığı altında ağaçtan ağaca atlayarak köyün ucuna doğru ilerlediler. Köyün bittiği noktadaki evlere varmamışlardı ki, arkalarında öfkeli havlamalar duydular: İri yarı iki köpek peşlerine takılmıştı. Özel yaşamında köpeklere kesinlikle yer vermeyen Dolniker Asya Ülkeleri Tarım Konferansı'na katıldığı sırada İran delegesinin köpeği tarafından ısırıldıktan sonra bu hayvandan büsbütün nefret etmişti. Devlet adamı eline geçirdiği taş ve toprak parçalarını fırlatırken en yakası açılmadık sövgüleri sıralıyordu; o kadar ki, sonunda hayvanlar kuyruklarını ayakları arasına sıkıştırıp kaçtılar.

— Bir işe ben elimi atmasam... —diye söylendi Dolniker sekreterine sitem edercesine.

Depoya vardıklarında biraz durup soluklandılar. Güvercinler hiç bir şeyden kuşkulanamamışlardı. Mışıl mışıl uykuları arasında, arada sırada, tüneklerinin üzerine devriliyorlardı. Dolniker cebinden çıkardığı pusulayı bir kez daha okudu:

*'İmdat, kurtarın! Hemen bir
araba yollayın Ölüm-kalım
mes'elesi! 'Amitz Dolniker.'*

— Gazeteci de yollamalarını yazsak, —diye sordu o sırada merdivenleri tırmanmakta olan Zeev'e. Ama sekreteri öfke ile, yazılsa da yazılmasa da gazetecilerin mutlaka geleceklerini söyledi.

Dolniker Kimyonköy denilen bu tuzaktan kendilerini kurtaracak olan güvercinlere sevgi ile baktı. Sekreteri bu arada kafesi açmış, titreyen elleri ile güvercinlerden birini çıkarmıştı. Bu zamansız ziyareti şaşkınlıkla karşılayan kuş kanatlarını çırpmaya başlayınca, sekreter az daha yuvarlanıyordu. Kuşu yatıştırmak için elinden geleni yaparak, merdivenden indi. Önceden hazırladıkları pusulayı, hayvanı daha fazla kuşkulandırmadan ayağına bağladılar.

— Haydi yolun açık olsun, —diye fısıldadı Dolniker kuşun kulağına ve ellerini yavaşça açıp hayvanı uçurdu. Ama uyku sersemliğinden hâlâ kurtulamayan güvercin, havada bir tur attıktan sonra, içten bir gurultu ile Dolniker'in omuzuna kondu. Öfkesinden ne yapacağını bilemeyen devlet adamı.

— Uç, uç kuşum uç, uçmazsan kemiklerini kırarım! —diyerek kuşu dövmeye ve bağır-

maya başladı; bu gürültü depo bekçisini uyardırmakta gecikmedi. Binanın gerisindeki odasından fırlayan bekçi,

— Kim var orada? —diye bağırırken bir yandan da pantolonunu ayağına geçirmeye çalışıyordu. Bekçinin ortaya çıkması güç denmesini bir anda bozmuş, Dolniker ile sekreterinin aleyhine çevirmişti. Bu arada ürken güvercin gecenin karanlığına dalarak kaybolmuş, iki hırsız ise, köye doğru, iki büküm koşmaya başlamışlardı. Bekçinin bağırımları hızlarını öylesine etkilemişti ki, dikenli alanları bir nefeste geçtiler. O sırada ayın bulutların arkasına geçmesi ile dünyası kararan Dolniker, bir anda kendini yağmur suyu dolu bir çukurun içinde buldu. Ona öncülük eden Zeev'in başına gelenleri ise anlatmaya gerek yok. Doğanın yıpratıcı engellerine karşı verdikleri bir çeyrek saatlik sessiz savaş sonunda, kaçaklar biraz nefes almak için durdular; yaptıkları yanlışlığı da işte o anda anladılar: Tarlaların içinden koşmak yerine, ekili alan boyunca uzanan yoldan kaçabilirlerdi...

— E pes doğrusu! —diye kükredi Dolniker sekreterine—. Bu işe neden sen tek başına gitmedin anlamıyorum! Benim gibi yetmişine merdiven dayamış bir insanın böyle koşması yakışık alır mı?

Nefes nefese kalan sekreter, gözlüğüne yapışan çamurları temizlerken, ağzını açıp bir şey söylemedi. İki ortak, birbirlerine hain hain baktıktan sonra ayrıldılar. Dolniker tahta merdivenlerden çıkıp odasına girdi ve ayakkabıllarını bile çıkartmadan yatağına yıkıldı; o anda

iki sıcak kol beline dolandı ve heyecanlı bir fısıltı duydu:

— Deli! Kocam yanımda...

Birden bir kibrit çakıldı ve gücü tartışılmaz bir erkek eli Dolniker'i kapıya sürükledi. Elipaz Hermanoviç devlet adamının kışına bir tekme savurdu ve Dolniker merdivenlerden yuvarlanarak mutfağın önünde boylu boyunca yere uzandı ve oracıkta uyuyakaldı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İLK DENEMELER

Dolniker merdivenin dibinde gün ağarana ve bir elin saçını okşadığını duyana dek deliksiz uyudu. Uzun süredir ilk kez hâpini almadan aralıksız uyuyabilmişti. Mutfağın girişinde, bacakları karnına çekili, uyuyakalan Dolniker'i ilk gören inekleri sağmak için erkenden kalkan Malka oldu:

— Bay Dolniker, bay Dolniker, —diye fısıldadı kulağına—, umarım bir yanınızı incitmediniz...

Dolniker gözlerini açtı ama, ilk anda, 'vaziyetin tam manası ile bir muhakemesini' yapamadı. Kadına aptal aptal bakarken kalkmaya çalıştı; uyuşan kol ve bacaklarının her hareketinde vücuduna keskin sızılar saplanıyordu.

— Aman tanrım! —diye haykırdı Malka, devlet adamının şurası burası yırtılmış giysilerini görünce—. Nedir bu haliniz bay Dolniker? Aranızda böylesine vahşice bir döğüşün geçtiğini bilmiyordum. Ah siz erkekler... ah siz erkekler yok musunuz... hep birbirinize benzersiniz.

— Hamfendi —diye mırıldandı Dolni-

ker—, maalesef büyük bir yanlış anlama ile karşı karşıyayız, müsaade edin izah edeyim.

— İzaha gerek yok, bay Dolniker, —dedi Malka gülümseyerek—, gelecekte daha dikkatli olun ve bana önceden haber verin..

Garip bir duygu devlet adamının bütün benliğini sardı. Otuz yıldır hissetmediği, netliği kaybolmuş bir duyguydu bu. Taa partinin bölge sekreteri seçildiğinden beri.. O zamanlar daha bir uyanıktı ve kızlara vakit ayırabiliyordu; ama o seçimden sonra bu duygu sanki hiç varolmamış gibi silinmiş gitmişti.

Dolniker, parti ileri gelenleri arasında ya da Millet Meclisi'nin lokantasında anlatılan o meşhur fıkralardan birini dinlemiş gibi gü-rültülü bir kahkaha attı. Yaşamının bu yanı bilincinden... onun... yani bilerek... Dolniker Malka'yı yeni bir bakış açısından incelemeye, tartmaya başladı. İkiz annesi olduğunu söylemeye bin şahit isterdi. Devlet adamı kadına tatlı bir söz söylemek istedi ama,

— Bir şey yok, olan oldu... —diye mırıldanabildi.

Malka anlayışlı bir tavırla gülümsedi ve Dolniker'e bütün gücü ile sarılarak onu ayağa kaldırdı. Devlet adamı Malka'nın yumuşak vücuduna dayandı ve ağırlar içinde, merdivenleri tırmandı. Malka yatağı düzeltti. Dolniker o ana dek hiç bir kadının önünde yatak düzeltmediğini düşündü. Daha sonra, Geula'nın bu işi yirmi yıldan bu yana her akşam yaptığını anımsadı. Birden delice bir düşünce saplandı kafasına: Karısı aslında kadın değil erkekti! Karısının evlenmeden önceki görünüşünü göz-

lerinin önüne getirmeye çalıştı; çalıştı ama belleğinde canlanan yüz kendisine tamamen yabancıydı.

— Hamfendi size bütün kalbimle teşekkür ederim.

— Bana Malka deyin bay Dolniker.

Dolniker'in dudaklarında gene o aptalca gülümsemesi belirdi. Sağ kolunu, utanarak, yırtılan pantolonunun ortaya koyduğu dizine dayadı.

— Elipaz vahşi bir hayvandır. —dedi kadın—, ona yalan söyle, odaya yanlışlıkla girdiğini anlat...

*

Kadın çıktıktan sonra devlet adamı yeniden uykuya daldı. Güneşin sıcak ışınlarının odaya dolması ile uyandığında, yalnızdı. Gittikçe artan ağrılarına rağmen yataktan kalktı ve lokantacının verdiği leğende elini yüzünü yıkadı. Sonra yatağına yeniden uzandı ve düşünceye daldı. Bir süre sonra, Elipaz'ın odaya girmesi ile kendine geldi.

— İsteyerek olmadı beyefendi, —diye özür diledi şişman lokantacı—, karım ile ilgili her konuda sinirlerim çarçabuk gerilir de...

— Arkadaşlar —diye sözünü kesti Dolniker—, odanıza yanlışlıkla girdiğimden emin olabilirsiniz, yani sizin odanızı benimki sandım.

Hayır, hayır... sözleri inandırıcı değildi. Devlet adamı ağzından çıkanları korkunç derecede yapmacık olduğunu hissediyordu. 'Elden

ne gelir', dedi içinden, 'yalan konuşamıyorum. Fazla dürüstüm.' Dolniker konuyu hemen değiştirerek sekreterini sordu:

— Çocuklar —diye bağırdı Elipaz—, beyefendinin bakıcısı geldi mi?

— Nerede? —dediler ikizler bir ağızdan—. Neden gelecekmış ki?

— O bey benim benim bakıcım değil —diye uyardı Dolniker—, hususi sekreterimdir.

— Sekreteriniz mi? —diye şaşkınlıkla sordu Elipaz; gözleri gene şaşı bakıyordu—. Sekreteriniz de ne demek?

— İşlerimi yapan şahıs, günlük işlerime bakan.

— Gördünüz mü ya, bakıcınız işte.

Dolniker tartışmaktan vazgeçerek yorgun bir sesle,

— Lütfen bana bir doktor çağırın —dedi ve gözlerini kapadı.

Elipaz Dolniker'in başının altındaki yastığı düzeltti ve dışarı çıktı. Babaları çıkar çıkmaz ikizler kapıdan süzöldüler ve uzun ve sessiz seyretme seansı yeniden başladı. Dolniker farkında değilmiş gibi davranarak uyuklar görünmeye devam etti.

— Adı Dolnikermiş —dedi ince bir çocuk sesi.

— Neden?

— Bilmiyorum. Babam onun mühendis gibi bir şey olduğunu söyledi.

— Ne zaman mühendismiş?

— Anlattığı zaman.

— Mühendis ne demek?

— Deli demek.

Devlet adamının beyni son hızla çalışıyordu ama konuşmanın içeriğini tam kavramamıştı. Sekreter odaya girip de ufaklıklar dışarı çıktıklarında rahat bir nefes aldı. Zeev elindeki meyva dolu tahta tepsiyi Dolniker'in önüne koydu.

— Bayan Malka'nın selamı var —dedi—. ne oldu Dolniker? Gerçekten merdivenden mi yuvarlandın?

Dolniker sekreterini etkilemek için sesini alçalttı ve genç adamı yanına çekerek, kulağına eğildi:

— Dün akşam eve döndüğümde çok sinirliydim; uzun lafın kısası ev sahibinin karısının yanına yattım...

— Anladım, kapılar yer değiştirdi, ha Dolniker?

— Her tarafım ağrıyor, müthiş bir şey —diye sızlandı devlet adamı—,

Taa başından bunun için sonu olduğunu anlamıştım! Ümit ederim, deponun bekçisi bizi görmemiştir...

— Korkarım bizi iyice gördü.

— Aman Allahım, derhal bir tekzip neşretmeliyiz! Bizi tanıdığını ne biliyorsun?

— Bu sabah mutfağa üç tane güvercin getirdi, 'geceleyin çalmak zorunda kalmayalım' diye.

Dolniker kulakları tırmalayan hırıltılarla önündeki meyva tepsisine saldı.

— Objektif olalım —dedi bir süre sonra—, aslı esasında bekçinin bana hediye getirmesi çok güzel bir hareket. Ayrıca bu köy halkının iyi niyetli insanlardan mürekkep olduğunu be-

yan etmek mecburiyetindeyim; içinde bulundukları orta-çağ karanlığı olmasaydı, burada kuvvetli ve organize bir hayat kurulabilirdi. Ancak merkezî idare ve belediye teşkilâtlarının namevcut olduğu bir cemiyet içinde yaşamaları inkişaf etmelerine mani oluyor arkadaşlar...

— Bunları bırakalım şimdi —dedi Zeev—, bizim güvercin neredeyse kooperatif merkezine varır.

— Sözümlü kesme lütfen dostum; içinden geçenleri biliyorum. Bu iptidai insanlara karşı bir partileşme hareketi başlatmak niyetinde değilim. Siyasi fikirlerimi onlara empoze etmeye çalışmayacağım muhakkak. Bu kuş uçmaz kervan geçmez yerde ideolog Amitz Dolniker olarak değil, —müsaadenizle bu noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum arkadaşlar— selahiyetli bir şahsiyet olarak bulunmakta ve şu anda hiçbir siyasi hareketi temsil etmemekteyim. Bu sebepten Kimyonköy sakinlerine ayak üstü bir umumi seminer çerçevesinde, bazı sosyolojik ve idari mefhumlardan bahsetmek arzusunda'yım. Ne diyorsun bakalım?

Amitz Dolniker yatağına dikilip ateş saçıan bakışlarını sekreterine çevirdi:

— Dinle bak Dolniker —dedi sekreter; ağzından çıkacak her sözcüğü dikkatle tartar gibiydi—. Düşüncen çok güzel ama ne yazık ki birkaç gün sonra buradan gitmiş olacağız...

— Bu arada boş durmanı beklemiyorsun herhalde. Hayır dostum, Amitz Dolniker eli kolu bağlı •turmaz! Bu köyün şehirleşme yo-

lunda bir adım olsun atmasına yardım edebilsem, ne mutlu bana.

— Bravo! —diye haykırdı sekreter ve devlet adamının elini erkekçe kavrayıp sıktı. Dolniker, böyle durumlarda olduğu üzere, hafifçe kızardı.

Doktor geldiğinde Dolniker yatağından kalkmış, elleri vücudunun ağrıyan yerlerinde, bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Orta yaşlı, temiz giyimli olan doktor kendini tanıttı:

— Herman Şpigel, memnun oldum. Bay mühendis ile kişisel olarak karşılaşmaktan onur duydum.

— Mühendis . değilim —dedi Dolniker—, adım Amitz Dolniker.

Doktor bu isme hiçbir tepki göstermedi ve devlet adamını yatağına yatırdı. Doktor Dolniker'in kulaklarını uzun uzun inceledi, tırnaklarına baktı ve, ağzını açarak sallanan dişlerini tek tek yokladıktan sonra sordu:

— Altmış yaşında mısınız?

Dolniker doktorun bu sözleri üzerine şaşkınlıkla sekreterine baktı. Uzun bir süre önce, elli sekizinci yaş gününü ikinci kez kutladıklarında yaşı altmış biri bulmuştu ama kendini —altmış yediyi aşmış olmasına rağmen— elli beş yaşında hissediyordu.

— Büyük ızdırap içindeyim doktor, —diye yakındı ve sordu—: İç hastalıkları mütehassısı mısınız?

— Hayır ben veterinerim —diye cevap verdi Şpigel—, hayvan doktoru.

— Neeee? —diye bağırdı Dolniker—, burada insan doktoru yok mu?

— Tabii ki yok —diye başırarak cevap verdi Herman şpigel—, hangi deli bu berbat köye gelir?

Veteriner bu fırsattan yararlanarak talih-siz yaşamını anlatmaya koyuldu. Hayvanlar arasında beliren aft humması salgını sırasında Kimyonköy'e yollanmıştı. Burada köyün genç kızlarından birine kapılmış ve evlenmişti. Celerin düzenlediğı dinsel törenden sonra da kooperatif kamyonunu kaçırdığını görmüş ve köyde kalmıştı.

— Bu rezil yere böyle takıldım kaldım işte, —diye içini döktü Herman şpigel—. Orta Avrupa'lı bir entellektüelim. Buranın halkı ise hayvandan farksız. Kimse ile ilişki kurmadım, hiç dostum yok; köyün koşullarına da alışmadım...

— Kaç yıldır buradasınız?

— Otuz yıl oluyor. Siz nerelisiniz mühendis bey?

— Mühendis değilim —dedi Dolniker—, adım Amitz Dolniker.

Veteriner birden heyecanla ellerini çırpı:

— Aman Tanrım! Dolniker mi dediniz?

Evet, evet işte... Uzun süredir devlet adamına uğramayan o tatlı, başdöndürücü duygu yeniden, yavaş yavaş, ılık ılık, kendini göstermeye başlamıştı.

— Kulaklarıma inanamıyorum —dedi coşkuyla Herman şpigel—, Frankfurt'lu gözlükçü Dolniker ile bir yakınlığınız var mı?

— Hayır! —diye haykırdı Dolniker veterinerin kollarından kendini kurtarmaya çalışırken—, hiçbir gözlükçünün akrabası değilim!

Kim senin akrabası değilim! Başkaları benim akrabamdır!

Veteriner Dolniker'e bir hafta yatakta kalmasını ve çürüklerine ıslak bezler basmasını salık verdi. Malka da, yaşamını onun uğruna tehlikeye atan Dolniker'e çocuğu gibi baktı. Devlet adamı ile her konuşmasında dudakları gizli bir teşvikle büzülüyor, sargıları sardığında parmaklarının uçlarından Dolniker'in vücuduna iç gıcıklayıcı okşamalar dağıtıyordu.

Ne var ki, bu küçük ayrıntının dışında devlet adamı kendini iyi hissetmiyordu; bütün gününü sert bir şiltenin üzerinde geçirmek ona göre değildi. Üstelik, nadir kalp krizleri sayılmazsa, Dolniker yaşamı süresince hasta olmamıştı. Yalnız bir kez, evet bir kez, yatağa düşmüştü; o da çimento fabrikalarının müdürü iken gelmişti başına. O zamanlar daha genç olan Dolniker ülser ameliyatı geçirmiş, bu nedenle de çalışmalarına bir kaç gün ara vermek zorunda kalmıştı. Yatağına yapışık kaldığı günlerde fabrikanın üretimi düşecek diye için içini kemirmişti. İş arkadaşlarını üretim —Tanrı esirgesin— düşmesi durumunda kendisine haber vermekte gecikmemeleri konusunda sıkıca uyarmıştı; ameliyat masasından kalkmak gerekse kalkacaktı, yeter ki işler yolunda gitsin, çalışmaya ara verilmesindi... Uzun sözün kısası, hastahanede bir ay kalmıştı ve bu süre içinde üretim yüzde on yedi artmıştı. O gün bu gündür Dolniker hasta olmaz, yapısı her türlü hastalığı anında ve kendiliğinden yener.

Dolniker bu kez de dayanamadı ve üçüncü gün yatağından kalkıp, sallana sallana so-

kağa çıktı. Karşısında Zeev'i, kendisini bir arabaya ile aşevinin kapısında bekler bulduğunda çok şaşırdı. Bu, köye geldikleri gün pipolu suskun çiftçinin kullandığı yaşlı bir katıra koşulu araba idi. Sekreter arabayı, sürücüsü ile birlikte, on beş günlüğüne kiralamıştı. Ne var ki, kısa bir süre sonra devlet adamının külüstür aracın sarsıntısına alışamayacağı anlaşıldı. Bu nedenle günlük gezilerini yaya olarak sürdürmeye karar verdiler. Araba ise, her an kullanılmaya hazır durumda, peşlerinden gelecekti.

Devlet adamı şimdi biraz olsun köy sakinlerinin ilgisini çekmeye başlamıştı çünkü, bakıcısının anlattığı üzere, Elipaz Hermanoviç'in karısı için bir güvercin çalma yürekliliğini göstermişti. Bu olay, köyde kendisine belli bir düzeyde saygınlık kazandırmıştı. Bu saygınlık, çiftçilerin Dolniker'i hafif bir baş hareketi ile selâmlamalarında ifade buluyordu. Tabii bu durum, köy sakinlerinin çok az konuşma ve ölçülü adımlarla yürüme özelliklerini hiçbir biçimde etkilememişti.

— Namütenahi bir sükûnet, —dedi Dolniker sekreterine—, bu insanların sosyal hedefleri yok, hele köyde teşkilâtlı hayat emaresi hiç yok. Vaziyet böyle iken kollektif bir apatiye gömülü kalmalarına şaşmamalı. Kıymetli bir şahsiyet, içinde liderlik vasıfları yatan bir insan belki, hafif de olsa, bir kıpırtı başlatabilir. Bu insan kim olabilir acaba? Kunduracı olabilir mi dersin?

— Valla kendisini bilmem ama, —dedi sekreter dalgın dalgın—, kızı çok kıpırtılı bir şey..

— Sen aşna fişneden başka bir şey düşün-

mez oldu zayıf dostum, —dedi Dolniker öfkeyle—, her şey benden bekleniyor...

Devlet adamı, Zeev'den ayrılıp hızlı adımlarla kunduracının atölyesine yöneldi. Sekreter de büyük bir ağacın altına yerleşti, bir saz koparıp içine üflemeye koyuldu. Yaşamının hiç bir anında bu denli sıkılmamıştı.

Tsemah Gorviç'in atölyesi evinin yanında, hücre gibi küçücük bir bölmeden meydana geliyordu. İçindeki eşya ise, bir masa, iki tabure, çekiç, örs, tütkal çanağı, sağa sola dağılmış birkaç ayakkabı kalıbından ibaretti. Taburelerin birinde ayakkabılara çivi çakan soluk yüzlü, şişman, yaşlı bir adam oturuyordu. Tsemah Gorviç tarladan birkaç dakika önce dönmüş, deri önlüğünü takıp işine oturmuştu. Devlet adamı girdiğinde başını hafifçe eğerek konuşunu selâmladı ama gözlerini kaldırma zahmetine bile katlanmadı.

— Arkadaşlar, —dedi Dolniker tamirciye—, iyi bir çift ayakkabım var ama altları biraz sert, kauçuk topuk taktırmak istiyorum. Bir mahzuru yoksa ayakkabılarını yarın sekreterimle yollayacağım.

— Mahzuru yok, —diye cevap verdi ayakkabı tamircisi—, ama yarın yollamayın mühendis bey.

— Mühendis değilim.

— Gene de yarın olmaz çünkü daha önce berbere gidip kooperatiften lastik topuk ısırmalıyım.

Devlet adamı o an arayıp da bulamadığı fırsatın eline geçtiğini anladı. Eski kurt işin

zayıf noktasını bulmuş, ortaya çıkarmıştı. Gorviç'in yardımcısına sigara uzatırken sordu:

— Köyün sipariş listesini neden berber tanzim ediyor acaba?

Kundura tamircisi bir an gözlerini kaldırdı:

— Tanzim etmek filan yok —dedi—, ona ne söylersek yazar, o kadar.

— Ama bu, cemiyet hayatında muhterem bir fonksiyondur, —diye görüşünü ortaya koydu Dolniker—, işlerinize karışmak gibi olmasın arkadaşlar ama, benim gördüğüm kadarı ile siz de, bay Gorviç, bu vazifeyi layıkı ile yerine getirmek kaabiliyetini haizsiniz. Başında bulunduğunuz müessese, kundura tamirhanesi olması sıfatı ile, köy sakinlerinin daimi temasta olduğu bir yerdir. Listeyi tanzim etme işinin neden size değil de berbere ait olduğunu hiç düşündünüz mü?

— Düşündüm mühendis bey, hiç düşünmez olur muyum —diye ifşa etti Gorviç—, gerçekten de doğru değil bu!

— Demek bir suiistimal ile karşışarşıyasınız ve sesinizi yükseltmiyorsunuz!

— Hayır, hayır, bu sorun beni her zaman rahatsız etmiştir.

— Öyleyse arkadaşlar, hemen çıkın, köy meydanına gidin ve halka deyin ki: 'Ben de berber gibi dükkân sahibiyim, benim de listenin tanzim edilmesi işinde mes'uliyet almaya hakkım var!' Hadi beyler, dediğimi yapın bakalım...

— Aklımı kaçıırırsam yaparım belki mühendis bey, —dedi Gorviç, rahatını bozma-

dan—, doğru, bütün işlerin berbere yüklenmiş olması adaletli bir durum değil ama, herkesin yapmaktan kaçındığı bir işe kendi isteğimle, gönüllü olarak gitmem mühendis bey! Kusura bakmayın ama, aklım henüz yerli yerinde duruyor.

Bunu söyledikten sonra tamirci işine önüp çekicini indirmeye başladı.

— Ayakkabılarınızı bakıcınızla yollayın mühendis bey.

— O benim sekreterimdir —diye uyardı Dolniker ve tamirhaneden hışınla çıktı. Sinirleri iyice tepesindeydi. Sert bir el hareketi ile Zeev'in ağzındaki kamışı çekti ve kolundan tutup yerinden kaldırdı:

— Hiç kimsenin umum için bir taahhüt altına girmeye yanaşmadığı bu köye lanet olsun! Bu yer iflah olmaz. Bu kadar iptidai olmasından hayrete mahal yok...

Sekreter, devlet adamının gittikçe şişen boyun damarlarına kaygı ile baktı.

— Burada olanları ancak insanlıktan çıkmış geri mahluklar görmez! —diye haykırdı Dolniker—. Bölge meclisi nerede diye soruyorum, Belediye parkı nerede diye soruyorum, havra nerede diye soruyorum, sanayi bölgesi nerede diye soruyorum... Cevap yok!!! Ya Rab-bim! Böyle büyük bir köyde bir muhtarın bile olmaması tabii mi arkadaşlar?

— Muhtar bu iyi insanların nesine Dolniker? Seni anlayamıyorum. Bu insanlarla neden bu denli ilgileniyorsun?

— Her insanın bir vicdanı vardır! —dedi Dolniker daha sakın bir sesle—, bu insanların

lakayıtlıkları rahatımı kaçırıyor. Nasıl oluyor da ben bu vaziyete bir hal çaresi bulamıyorum? Zannedersem, —diye aniden ve öfkeyle döndü Dolniker arkalarından gıcırdaya gıcırdaya gelen arabaya—, zannedersem, bu vasıttan kurtulmanın zamanı geldi!

— Tabii Dolniker, —dedi sekreter; birşeyler düşünüyormuş gibi alnı kırışmış, gözleri insanı Amitz Dolniker şu anda karşınızda bu arabadadır...—

BEŞİNCİ BÖLÜM

UMUT VERİCİ KİPİRTİ BELİRTİLERİ

Dolniker sekreterine, altı yıl önce, parti-
nin küçük bir şubesinin yıllık toplantısında
rastlamıştı. Devlet adamı küçük ve önemsiz
şubelerde de konuşur, böylelikle parti üyeleri
arasında ayırım yapmadığını belli etmeye ça-
lışırdı. Zeev o zamanlar, parti kolunun yazma-
nı idi. Dolniker geldiğinde onu dinleyicilere
şöyle tanıtmıştı:

— Amitz Dolniker'in aramızda bulunduğuşunu size bildirmekle onur duyuyorum. Dolniker devletimizin temelini atanlardan biri olup hareketimizin mimarlarındanandır. Etkin, amacına ulaşmak için durmadan çalışan, mücadeleden yılmayan ve elde ettiği büyük başarıları ile hepimizin tanıdığı, kuşağının örnek ve büyük insanı Amitz Dolniker şu anda karşınızda bulunuyor...

Bu ateşli tanıtma konuşması Amitz Dolniker'in gözünden kaçmamış ve genç yazmandaki işlenmeye hazır ham enerjiyi hemen sezinişmişti. Konuşması bittikten sonra Zeev ile birlikte bir köşeye çekilip, sabahın ilk ışıkları ortalığı aydınlatana dek, örgütlenme, disiplin,

kalkınma, ekonomi, savunma ve atom konusunda görüşlerini açıkladı. O andan başlayarak da, Dolniker genç yazmanın koruyucusu oldu. Dolniker'in kişisel atılımı ile, o ana dek adı bile duyulmamış olan basit yazman yirmi dört saat içinde merkeze alındı, altı ay sonra da basit yazmanlığa yükseldi. Dolniker bu kez de ileri-yi görmüş, sanılarında yanılmamıştı. Zeev kısa zamanda zeki bir sekreter olarak kendini gösterdi. Dolniker onu başından aşkın işlerinin çoğuna ortak ettiği gibi, vaktinin elvermemesi nedeni ile hazırlayamadığı raporlarını, söylevlerini, makalelerini ona yazdırtmak yolu ile, düşüncelerini geliştirme fırsatı da tanıdı. Zeev cıva gibi zekâsı ile koruyucusunu bile şaşırtmakta, devlet adamı sekreterinin ortaya attığı parlak fikirlerin içeriğini anında anlamakta bazan zorluk çekmekteydi. İşte şimdi de genç sekreter, insanı kışkırtan bir çabuklukla durumu kavramış ve bir çözüm bulmuştu. Çözüm araba idi!

— Bakıyorum, zihnimizi meşgul eden kompleks mes'eleye bir hal çaresi bulmuşsun, —dedi Dolniker sözcüklerini dikkatle seçerek,— vaziyet hakkındaki mütalaalarını merak ediyorum doğrusu.

— Çok basit Dolniker, —diye cevap verdi Zeev—. İkimiz de çiftçilerin ellerindekiler ile yetinen kişiler olduklarını gördük; yalnız bir noktada yapılabilecek bir şey var: evlerinden, tarlalarına yaya gidip geldiklerinden, döndüklerinde ölü gibi yorgun oluyorlar. Bu durumun ışığında şöyle düşündüm: Muhtarın emrine bir taşıma aracı versek... aynı yüksek me-

murlara verildiği gibi... böyle bir göreve daha istekli bir biçimde sarılmasını sağlayabiliriz.

— Dostum imtihanı muvaffakiyetle verdin, —dedi Dolniker—, bu adamlara ‘taşıt’ mevhumunu vermeli derken işte bunu kastediyordum. Ama ben de bu arada boş durmadım ve projeden tatbikata geçmeye karar verdim...

Dolniker durup arabanın yanına gelmesini bekledi.

— Arkadaşlar, —dedi arabacıya—, birini taşımak istiyoruz, bir itirazın var mı?

— Hayır, —dedi pipolu köylü—, aksine...

*

Dolniker o akşam, bütün müşterileri çekilene dek, berber dükkânının yöresinde dolandı. Zalman Hasidov perdeleri indirmeye hazırlanır, karısı yerdeki saçları süpürürken devlet adamı dükkâna dalıp bozuk aynanın karşısındaki koltuğa yerleşti.

— Mahsul nasıl beyler? —diye sondu—, tarlalar ne alemde?

Hasidov çarçabuk fırçayı sabunladı; müşteriyi bir an önce savmak istediği belliydi.

— Hem tarlada ırgatlık yapmak, hem dükkân işletmek hem de köyün resmi işlerini tanzim etmek kolay olmasa gerek, —dedi Dolniker—. Düşünüyorum da arkadaşlar, insan bazen kendi omuzlarına, taşıyabildiğinden ağır mecburiyetler yüklüyor.

— Evet, —dedi berber—, bu nedenle, saçlarınızı bugün de kesemeyeceğim.

— Olsun, zararı yok. Çalışan insanın ha-

linden anlayan biri varsa o da benim dostum. Size nasıl yardım edebilirim?

— Lütfen ağzınızı oynatmayın.

— Tabii, —dedi Dolniker ve ekledi—: Galiba tarlalar köyden epeyi uzak...

— Hem de nasıl, —diye karıştı söze berberin karısı—, bu zavallı adam, eve döndüğünde ayakta duracak hali olmadığı yetmiyormuş gibi, her akşam halka hizmet edip saçmalıklarını dinlemek zorunda.

— Doğru! —diye katıldı Dolniker kadının düşüncesine—, bu vaziyette size yardım edebilirim. Kendim ve bakıcım için iki haftalığına bir araba kiraladım ama şu anda ona ihtiyacım yok. Onu bay Hasidov'a ödünç verebilirim.

Berber bir an durdu.

— Nasıl? —diye sordu—, niçin?

— Size yardım etmek arzusundayım dostlarım, gayet basit.

— Peki, neden beni seçtiniz?

— Çünkü siz, Hasidov, muhtarsınız.

— Hangi muhtar?

— Vazifeli muhtar, köyün işlerini takip eden, tanzim eden şahıs, bilfiil muhtar.

— Ben bilfiil değilim. Ben hiçbir şeyi tanzim etmiyorum.

— Durun bir dakika arkadaşlar, kooperatiften ısmarlanacak malların listesini siz hazırlamıyor musunuz?

— Evet ben hazırlıyorum. Beni zorladılar bu işi yüklenmeye.

— Beyler, arabamı size vermek istememin sebebi de bu işte. Kirası nasıl olsa ödendi, sizin ayrıca para vermeniz lâzım değil.

— Siz beni ne sandınız beyefendi, —diye birden sesini yükseltti berber—, ben tekerlek üstünde gidecek adam mıyım? Araba ile hayvan yemi, ot filan taşınır, insan değil.

Tam o sırada, Dolniker'in arayıp da bulamadığı destek kendiliğinden geldi:

— Birkaç gün araba ile gidip gelsen sana ne zararı olur Zalman? Mühendis bey nasıl olsa senin için kiralamış, —dedi berberin karısı—, sen bilfiil muhtar değil misin ha, yani mühendis beyin dediğindensin tamam mı?

— Aklını başına topla kadın! —diye haykırdı berber ve farkında olmadan saç traşına başladı—, köyde ne diyecekler? Değil mi beyefendi? —diyerek döndü Dolniker'e—, siz karımın saçmalıklarına bakmayın, böyle bir şey yapamam.

*

Berber tarlasına ilk kez araba ile gittiğinde köy sakinleri gözlerine inanamadılar. Arabanın arkasına kurulan bayan Hasidov, yoldan geçenlere çalımli çalımli el sallıyordu. Berber ise, her karşılaştığı kişinin yanında durup özür diler gibi, arabayı mühendis beyin ıddiasına göre, kendisinin bilfiil muhtar falan görevinde bulunulması olduğunu anlatmaya çalışıyordu. Ama berber boşuna kaygılanmıştı; ilk günlerde beliren gerginlik yavaş yavaş azalmış ve 'arabalı berber' köyün genel görüntüsünün alışlagelmiş bir parçası haline gelmişti. Aynı, gözlüklü bakıcısı ile köy yolu boyunca volta atan mühendis, bey gibi...

Dolniker'e gelince: Kimyonköy'e geldiğinden bu yana ilk kez rahatlamış, doyuma ulaşmış görünüyordu. Ama ok yaydan çıkmıştı artık ve köye serptiği tohumların gelişmesi için kişisel atılımlara gerek kalmamıştı.

Olay cumartesi akşamı köy sofrasında meydana geldi. Öylesine de sessiz sedasız gelişti ki, masadakilerin pek azı durumu sezinledi. İlginç gelişmeler kundura tamircisi Gorviç'in, yemeğin ortasında, yanında oturan Dolniker ile söyleşiye girmesi ile başladı. Burada önemli bir noktaya dikkati çekmek yerinde olur: İkizler dışında, köy sakinlerinden biri, ilk kez kendi isteği ile garip konukla konuşuyordu.

— Mühendis bey, —dedi kundura tamircisi Dolniker'e—, benim tarlam köyden çok uzak.

— Evet?

— Şeyy, —diye sürdürdü konuşmasını kundura tamircisi—, bana da bir araba verebilir misiniz?

Bakıcının yanında oturan sarışın kız, kunduracının kızı, babasını dirseği ile dürttü; Tsemah Gorviç kızına dönüp öfkeyle haykırdı:

— Bırak beni Dvora, ben de berber kadar yaşlıyım, benim de ayağım rahatsız. Birkaç gün araba ile gidip gelsem ne olur yani?

— Arkadaşlar, arzunuzu memnuniyetle yerine getirirdim, —dedi Dolniker—, ama köyde bir kamu fonksiyonuna sahip değilsiniz bay Gorviç, elimden bir şey gelmez. Araba muhtarın hakkıdır. Sipariş listesini o yaptığına göre araba onundur.

— Anlamıyorum, —dedi kundura tamirci-

si—, araba neden köyün en aptal yaratığının hakkı oluyormuş?

— Muhtar o da ondan.

— Ya ben muhtar olsam, ya da öyle bir şey yani, o zaman ben de araba ile gezebilir miyim?

— Şüphesiz evet.

— Öyleyse ben bu işi hemen ayarlarım, berber dostumdur, —dedi Tsemah Gorviç gülümseyerek ve Hasidov'a döndü:— Zalman, —dedi bir eli ile omuzunu okşarken—, sana bir şey diyeyim mi, kooperatif listesini tutma işini senden alacağım; bu işin hep sana yüklenmesi doğru değil...

— Tanrıya şükürler olsun! —diye haykırdı berber;— sanki üzerinden çok ağır bir yük kalkmış gibi rahatlamıştı. Ama aynı anda 'oy!' diye bir çığlık attı ve yüzünü buruşturup ayağını oğuşturmaya başladı.

— Zalman demek istedi ki, —diye aldı sözü berberin karısı—, senin işin zaten başından aşkın, okuman yazman da pek yok, eh o kadar bilfiil de sayılmazsın... anlıyor musun?

— Kadın, —diye bağırdı Gorviç—, sana sormadım ben, Zalman'la konuşuyorum!

— Düşünüyorum da, —dedi Zalman içini çekerek—, herşey olduğu gibi kalsın daha iyi...

Kunduracı gene Zalman'ın omuzunu okşadı ama bu kez yüzünde nefret okunuyordu. Yerine oturup acı bir sesle,

— Küçük berber, birdenbire koca bir köpek kesildi başımıza! —dedi.

— Eee ne yapabilirsin, —dedi Dolniker—, adam muhtar!

*

O akşam Dolniker için oldukça verimli olmuştı. Güzel bir yemeği haketmişti artık. Masadaki yasak yiyeceklerden, kızarmış yağlı etlerden, lahana turşusundan yedi, bol bol şarap içti. Ağrıları sızıları hiç var olmamış gibi kaybolmuş, hafiften sarhoşlamıştı. Dolniker o gece, birçok çiftçiyle, onların düzeyine inme iyiliğini göstererek konuştu, söyleşti... Lokantacı şahsen gelip Dolniker'i, arabasını verdiği için kutladı ve bu davranışının iyilikseverliğini yansıtıldığını söyledi.

— Beni tanımadığınız belli oluyor beyler, —dedi Dolniker biraz alınmış gibi yaparak—, doğduğum günden beri halk adamıyım ben.

Dolniker ile Malka o gece, ilk kez, buluşmaya karar verdiler. Aslında buluşma önerisi tek yanlı olarak Malka'dan gelmişti. Akşam yemeğinden sonra kadın yanına gelmiş, Dolniker'i tam gece yarısı bahçenin bir köşesindeki çardağın altında bekleyeceğini fısıldamıştı.

— Niçin? —diye kekelemişti Dolniker—, niçin beni bekleyeceksiniz hamfendi?

Malka bu şakacı cevabı gülümseyerek karşılamış, bembeyaz dişlerini Dolniker'in gözleri önüne sererek,

— Bir de battaniye getir, —diye fısıldamıştı—, ama merdivenlerden inme sakın, o aptal deliyi uyandırırısın...

Devlet adamı bu ‘hissi vaziyeti’ anlamakta güçlük çekmişti:

— Peki merdivenlerden inmeyeceksem, evden nasıl çıkacağım? —diye sormuştu—; o sırada binlerce karışık düşünce geçiyordu aklından.

— Bunu sana ben mi öğreteceğim bay Dolniker? —demişti kadın çapkın gülümsemesi ile—, Tanrı bilir yaşamından kaç tane kadın geçmiştir!

— Ha, ha, ha, —diye yarım yamalak bir kahkaha atmıştı Dolniker—, evet ya, tabii...

*

Dolniker yemekten dönüp de yatağına uzandığında o anlatılmaz coşkunun etkisinden hâlâ kurtulamamıştı. Bir süre gözlerini tavana dolaştırdı ama uyumaya çalışmadı. Arada bir sabırsızlıkla saatine bakıyor, dakikaları sayıyor, daha önemlisi, birisi ile biraz olsun laflama gereksinimini duyuyordu. Dolniker, sinirli olduğu zamanlar birkaç kelime konuşarak sükünet bulabilen bir kişiydi; kısacık bir söylev bile yeterliydi. Şansına Miha yanında yatıyordu ve henüz uyumamıştı. Dolniker için bulunmaz bir fırsattı bu.

— Söyle bakalım Miha, —dedi çobana karanlığın içinden—, hayatında hiç âşık oldun mu?

Bu soru düşünmeden dilinin ucuna gelivermişti. Ama çoban, soruya şaşmadığı gibi, olağan dışı bir istekle uzun uzun cevap verdi:

— Mühendis bey ben hâlâ Dvora Gorviç'e âşığıım ama babası karım olmasına razı değil.

— Bir saniye, —diye bu noktada kesti Dolniker çobanın sözünü—, kunduracı ne hakla karışıyor ?

— Dvora onun kızı...

— Bak Miha, sana samimi olarak söylüyorum, kadın hakları mes'elesi kanuni esaslara bağlanmadıkça bu böyle devam edecektir. —dedi devlet adamı—, ancak milli çapta bir teşebbüs ile bu mes'eleye bir hal çaresi bulunabilir.

— Doğru.

— Şimdi de arkadaşlar temel prensipleri tesbit edelim. Mes'elenin esasına inmeden hiçbir şey halledilemez. Sen muhterem bir insan-sın Miha ama gene de köyün çobanından başka bir şey değilsin. Tsemah Gorviç ise seri imâlât imkânları olan bir atölye sahibidir; mühim bir silâh bu...

— Evet... silâh...

— Lafımı ikide bir kesme Miha, sen konuşurken ben nasıl dinliyorsam sen de beni öyle dinle. Arkadaşlar bu merhalede cemiyetin merhametsiz kaidelerini değiştirme imkânına sahip değiliz. Maddî imkân sahipleri kendileri ile halk arasına devamlı olarak maniler koymakta, halktan uzaklaşmaktadırlar. Bu bir vakkadır ve şu basit köyde bile carıdır. Belki genç Dvora'nın kendisi de aranızdaki sosyal farkı hissetmiştir. Bu genç kız cemiyetin koyduğu manileri yıkmaya muktedir değildir; belki de bu işe uygun bir şahsiyete sahip değildir. Bu nokta üzerinde inatla durmak lâzımdır, anlıyor musun?

— Anlıyorum mühendis bey. Peki ben şimdi ne yapayım?

— Teşkilâtlanmak arkadaşlar! Mes'elenin gerisinde yatan sebepleri iyice görebiliyor musun?

— Şimdi... bu karanlıkta... pek göremiyorum.

— İşte işin can alıcı noktası da budur arkadaşlar! Bir çoban içtimai bir kuvvet değildir ama bütün çobanlar yekvücut olurlarsa hesaba katılması gereken bir güç çıkar ortaya. Bu köyde kaç çoban var?

— Bir ben varım.

Dolniker bir an durdu ama hemen toparlanarak konuşmasını sürdürdü:

— Mücadelene devam etmelisin. Bu cemiyet içinde kendine içtimai kıymeti haiz bir mevki edinmelisin. Bu mevki, maddi meselelerine karşılık bir muvazene faktörü olacak.

— İçtimai kıymeti haiz bir mevki ha?

— Seni herkesin önüne geçirecek bir vazifeye tayin edilmelisin.

Bu köyün en muhterem şahsiyeti kimdir?

— Valla derler ki, köyün çobanı...

— Sen mi?

— Evet.

— Peki ama neden?

— Güttüğüm sürünün yarısına yakın bölümü benimdir.

— Senin mi?

— Tabii. Bu köyün en zengini benim mühendis bey.

— Neyse geç oldu artık dostum, yarın er-

kenden kalkıp işine gideceksin, iyi geceler Miha. Söylediklerimi iyice düşün.

Çoban kaşlarını çattı; yaşamında ilk kez alnında çizgiler belirmişti. Miha acı düşünceler içinde uykuya daldı. Dolniker gece yarısına kadar bekledi sonra elini yüzünü çarçabuk yıkayıp eyleme geçti. Kırmızı çizgili bornozunu balkonun demirlerine bağladı, battaniyesini katlayıp koltuğunun altına sıkıştırdı, sonra da bornozuna asılıp aşağıya doğru kaymaya başladı. Kalbinin atışları iyiden iyiye hızlanmıştı. Ay ışığında ayaklarının toprağa değmek üzere olduğunu görünce bornozu braktı ve yumuşak toprağa sırt üstü yapıştı. Çevrede Dolniker'in komurtulu ve kesik soluklarından başka gürültü duyulmuyordu. Hemen kalktı, pijamasını silkeledi ve çardağa yöneldi...

ALTINCI BÖLÜM

KIPIRTI

Dolniker sürüne sürüne çardağa geldiğinde, pembe bir gecelik giymiş olan Malka onu bekliyordu. Lokantacının karısı onu isteklendirici bir gülümseme ile karşıladı. Dolniker zorlukla nefes almakta, gecenin serinliğine rağmen, vücuduna sıcak sıcak bir şeylerin indiğini duymaktaydı. Battaniyeyi yere serip Malka'nın yanına oturdu.

— Yakan kir içinde, —dedi kadın—, düş-tün mü ne

— Olabilir. —dedi Dolniker—. Yanımda paraşüt getirmeyi akıl edemedim.

Malka, Dolniker'in ensesindeki çamuru, okşayıcı el hareketleri ile temizlemeye koyuldu.

— Kalın ve güzel bir boynun var. —diye fısıldadı kadın.

— Evet, öyledir, —diye cevap verdi Dolniker gururla. Devlet adamı kadına sokulup omuzlarından öptü. Bundan sonra ne yapması gerektiği konusunda içinde en ufak bir kuşku yoktu. Herşey kendiliğinden ve tam gerektiği gibi geliyordu...

Malka omuzuna dokunan elin sıcaklığından önce ürperdi sonra başını şövalyesinin göğsüne bıraktı. Bu arada Dolniker, geceliğin altında hiç bir şey bulunmadığını görmüş ve bu pornografik bulgu her yanının tutulmasına ve içinin erim erim erimesine yetmişti. İkisi, öylece, ses çıkarmadan, göz kırpan yıldızların soğuk ışığı altında, bir putun önünde tapınırcasına oturdular...

— Malka, —diye fısıldadı Dolniker—, artık genç bir delikanlı değilim ;hayatımın ilkbaharını çoktan geride bıraktım, saçım da iyiden iyiye ağardı. Ama, inan bana, sana rastladığım andan beri, bizi biribirimize yaklaştırıp bağlayan o hissin farkındaydım...

Dolniker kendi sözlerinden coşmuş, kalbi daha hızlı atmaya başlamıştı. Malka başını geriye attı, siyah saçları battaniyenin üzerine yayıldı, dudaklarını araladı.

— İnsan böyle bir hisse ancak hayatının dönüm noktalarında şahit olur, —diye sürdürdü konuşmasını Dolniker—, yalnız bir kere hissettim bunu; çok iyi hatırlıyorum. Hafızam beni sehvetmiyorsa, genç ve yakışıklı olduğum günlerdeydi. Çok sıcak bir yazın başlarında Zvi Grinştayn beni merkeze çağırmış, parti azalarının sayısını iki misline çıkartmak için başlatılacak bir kampanyanın mes'uliyetini üzerine almaya hazır olup olmadığımı sormuştu. İşte o anda, tam o anda, insan değil de, arşa kadar uçmak isteyen bir kuş olduğumu hissettim. Düşünebiliyor musun Malka, ben, parti organının genç muharriri ve Zvi Grinştayn! Karşısında dururken dizlerimin bağı çözülecek

ti neredeyse. ‘Neden beni seçtiniz bay Grinştayn?’ diye sordum. O sırada hissettiğim heyecan ve korkuyu hâlâ hatırlıyorum. ‘Benden eski ve kıdemli azalar var, hepsi de benden kaabiliyetli.’ ‘Dolniker,’ diye cevap verdi Zvi Grinştayn, ‘ben ne yaptığımı çok iyi biliyorum!’ Evet, hakikaten ne yaptığımı biliyordu! İki hafta gibi kısa bir müddet içinde faaliyet hücrelerini yeniden tanzim ettim ve kampanyayı açtım. Parti merkezinde bazı kişiler —anlayacağın sebeplerden isimlerini beyan etmeyeceğim— meselâ Şimşon Groydes, personel sayısının lüzumundan fazla olduğunu iddia etti. Yalan, kuyruklu yalan! Bir buçuk yıl içinde merkezin devamlı adamı olmamı hazmedememişti...

Dolniker birkaç saniye durduktan sonra devam etti:

— Ey büyük Allahım, —diye fısıldadı karanlık göğsü doğru— Umsk’lu fakir hamalın oğlunun Mukaddes Topraklar’da büyük bir şahsiyet olacağını kim düşünebilirdi? Esasen, nur içinde yatsın babam, bana büyük ümitler bağlamıştı; mahallenin veletleri sokakta koşuşup oynarlarken ben odama kapanıp çalışırdım. Yani vücudumu kaldıramayacak kadar şişmandım. Ama aynı zamanda, o bukleli saçlarımla, bir melek kadar güzeldim. O kadar ki, insanın beni kucağına alıp yanaklarıma öpücükler yağdırması gelirdi. Ama maalesef tahsilimi yarıda bırakmak mecburiyetinde kaldım. O sıralarda iltica etmeye hazırlanıyorduk. Buraya vardığımızda bizleri binbir müşkülât ve ağır işler bekliyordu. Sabahın alacakaranlığında kalkar, önce havraya, sonra da, elimizde yarım somun

siyah ekmek, işe giderdik! Bu sana gülünç gelebilir ama Amitz Dolniker basit bir hamal gibi pazarlarda yük taşımış bir insandır! Ekmeğimi fiziki el emeğinden çıkardığım günleri hatırladıkça gurur duyarım. Hatta makalelerimi topladığım ilk kitabım çıktıktan sonra kazanmak şerefine nail olduğum Kudüs Edebiyat Ödülü bile bunun yanında hiç kalır. Bahsimize dönelim. Bir müddet sonra talih lehime dönme-ye başladı. Rahmetli haham Zukerman'ın yanına başmuavin olarak girdim. Maaşım çok azdı ama hiç olmazsa tahsilli bir insan için münasip, entellektüel kaabiliyet isteyen bir işti. Haham Zukerman bana lâıyk olduğumdan da çok kıymet verir, sofrasında yanında oturturdu. Dini bütün, Allah'a samimiyetli inanmış, milliyetçiliği dillere destan bir insandı. Bir keresinde, anlatılanlara bakılırsa, bayram gününü vazife alamayan bir haham yamağı huzuruna çıkmış ve karşısına geçip ağlamaya başlamış: 'Haham efendi, haham efendi', diye sızlanmış haham yamağı, 'neden bana bayram gününde vazife verilmiyor?' Haham buna ne cevap vermiş, arkadaşlar? Haham şöyle demiş: 'Kulağıma gelenlere bakılırsa abdest almamışsın, ha, ha, ha!' Haham yamağı da bunun üzerine: 'Ama su çok soğuktu haham efendi, çok çok soğuktu.' demiş. Haham da: 'Eee, ne yapalım', demiş, 'sütten dili yanan yoğurdu üfleyerek yer!' Ha, ha, ha,... İşte rahmetli haham Zukerman böyle alim bir kişiymiş, Ama yanında çok kalmadım. O sıralarda yapayalnızdım, bu sebepten kendimi milliyetçi bir harekete adadım. Sana şunu samimiyetle söyleye-

yim ki, bu adım hayatımın bir dönüm noktasını teşkil eder. Parti organında haftada iki ke-re yazmaya başladım. 'Yerleşme noktaları kurmak!' işte makalelerimin esas teması buydu. Fikrimi inatla müdafaa ediyordum: 'Yeni yerleşme noktalam kurmalıyız! Ya ibranî ziraatini inkişaf ettiririz ya da dünyada ziraat olmaz!' Bu arada ne olsa beğenirsin? Milliyetçi olduğumu duyan haham Zükerman bir araba sopa ve küfürle beni kovdu. Ondan sonra hayatımı ibranice, dersleri vererek kazanmaya başladım. Artık herşeyi kendim yapmak zorundaydım. Hemen harekete geçtim ve Şmuel Honigtort ve Zalig Kodorov ile birlikte, tek başıma Givat Tuşiya köyünü kurdum. Hayatımın bu kısmı devletimizin ve milletimizin tarihine geçmiştir. Önce, bayanlar ve baylar, tarlaları kaplayan taş ve kayaları temizlemeye koyulduk; deliler gibi çalışıyorduk. Ne de olsa romantik ekolün içinde yetişmiş insanlardık. Parti organının yıldız falı köşesini hazırlayan arkadaş olmasaydı belki o köyde iki yıldan fazla kalacaktım. Ama köyümü bir an olsun ihmal etmedim, unutmadım. Beni orayı ziyarete gittiğimde görmelisin Malka; herkes etrafıma toplanır, sarılır öner, itibar eder. Daha sonra, daha önce de işaret ettiğim üzere, Zvi Grinştayn beni yanına çağırdı; o büyük günde hayatımın yirmidokuzuncu baharını henüz doldurmamıştım bile... ,

Genç Dolniker başarılarla dolu yaşamının otuzbeşinci yılına vardığında, gelecek vadededen meslek yaşamı Malka'nın tekdüze nefes alışları ile kesildi. Kadının başı önüne düş-

müş, göğsüne yaslanmıştı. Dolniker Malka'nın derin bir uykuya daldığını görmemezlikten gelerek konuşmasını bir çeyrek saat kadar daha sürdürdü. Ancak, o da yorulmuş, göz kapakları ağırlaşmıştı. Bir süre sonra da, işlek dilinden dökülen sözler yerlerini yavaş yavaş görkemli horultulara bıraktı...

Dolniker Malka'nın ürkek sesine uyandı:

— Aman Tanrım, —diye haykırdı kadın—, neredeyse güneş doğacak!

Dolniker geceliğinin eteğine yapıştı:

— Ne zaman geleceksin?

Kadın devlet adamına şöyle bir bakın eve doğru koşmaya başladı. Her yanı uyuşan Dolniker de, bir an önce sıcak yatağına kavuşmak için yerinden kalktı. Ama balkonun altına geldiğinde, bornozunun kısa kaldığını gördü: Balkondan girmesi olanaksızdı. Çaresiz çardağa dönüp beklemeye koyuldu; gıcırdayan merdivenleri çıkarken Elipaz'ı uyandırıp onu kuşkulandırmak istemiyordu.

Çardakta oturduğu sırada, bahçe yönünden Dolniker'in kulağına, bazı fısıltı ve hışırtılar geldi. Meraklı devlet adamı, bahçenin çitine sürüne sürüne yaklaşıp gürültüye kulak kabarttı. İki gölge, alacakaranlığın içinden, ses çıkarmamaya çalışarak Tsemah Gorviç'in evine doğru ilerliyordu. Gelenler Zeev ile küçük Dvora idi. Zeev'in elinde, katlanmış bir bataniye vardı.

Dolniker'in yıldırım saçan gözleri bir süre genç çifti izledi. Yoksa sekreteri de mi gün doğana dek yaşamını anlatmıştı? Hayır, Zeev'in yaşadığı yıl sayısı buna yeterli değildi.

Dolniker, sekreterinin gündüzleri sürekli uyuklamasının nedenini şimdi anlıyordu: Yorgunluğu hep akşamdan kalma idi!

Dolniker derin düşünceler içinde merdivenleri tırmandı; kafası o denli karışık ki, az kalsın gene yanlışlıkla lokantacı ile karısının yattıkları odaya girecekti. Devlet adamı ateşli gecenin sarhoşluğunun etkisinde yatağına çöktü ve biraz önce yaşadıklarını tatlı görüntüsünü gözlerinin önüne getirerek gerindi. Çardakta tattığı zevkler düşleyebileceklerinin de ötesindeydi. Dolniker yalnız bunun için Kimyonköy'e gelmeye değer olduğunu düşündü ve hemen uyudu.

*

Dolniker, güneş saatinin gölgesi on sayısını gösterirken bahçeden gelen neşeli haykırışlardan uyandı. Gözleri yarı kapalı olduğu halde balkona çıktığında, ikizlerin aşağıda bornozuna bakıp bakıp gülüşüklerini gördü. Giysisinin kolu hâlâ balkonun korkuluğuna bağlıydı...

— Hey mühendis, —diye bağırdı Hided—, Mided bunun silmek için paçavra olduğunu söylüyor. Bu muhtar için bayrak, değil mi?

Devlet adamı çocukların dediklerini anlamaya çalışmadan bornozun kolunu çözmeye başladı ve bile bile bile sesini yükselterek,

— Evet, iyice kurumuş! —dedi Ama kol da bir türlü çözülüyordu; geceden kalan çiy bornozu ıslak süngere çevirmişti. Daha sonra yemek salonuna indi. Sorumsuz davranışları

için sekreterinden hesap soracaktı. Olacak iş değildi bu.

— Arkadaşlar! —diye bağıracaktı—, uçkuruna ve nefesine mukayyet olmayı bilmeyenlerin partide ve halkın hizmetinde yeri yoktur!

Malka da uyku sersemliğini üzerinden atamamıştı henüz. Kahvaltı sofrasını türlü yiyeceklerle donatırken, gözlerini kısarak Dolniker'e baktı ve şaşkınlığını gizlemeden,

— Yarabbim, —dedi—, böyle yabancı sözcükler kullanarak, hiç durmadan bu denli güzel konuşmayı nerden öğrendin bay Dolniker? Senin gibi konuşanı ilk kez görüyorum...

— Bu gece de gel, —diye fısıldadı Dolniker—, seni bekleyeceğim.

— Sus, kocam!

Dolniker ne yapacağını bilmeden, bir şeyler arıyormuş gibi mutfakta dolaşmaya başladı. Celep de oradaydı; devlet adamı ilgisiz bir şeyler anlattıktan sonra, söz arasında, köyde kaç tane din görevlisinin bulunduğunu sordu.

— Bir tek kişi, —diye cevap verdi celep ve kederli bir gülümseme ile kendisini gösterdi

— Çok sayılmaz, —dedi Dolniker—, böyle bir cemaate de pek itimat edilmez hani.

— Elden ne gelir? Havrası bile olmayan bir köyde dini bütün olmak çok zor.

Dolniker birden öfkelenir gibi oldu:

— İyi valla, çok iyi maşallah! Havra için para yok ama muhtar için araba var! Çok iyi!

Celep şaşkınlıkla Dolniker'e baktı:

— Özür dilerim mühendis bey, arabayı onun adına siz kiralamadınız mı?

— Olabilir ama bu arabaya şıp diye konmak için sebep değil. Verdik diye hemen üzerine saldırmak mı lâzım?

Devlet adamı, bu sözleri söylemekteki amacına ulaşır gibiydi:

— Mühendis bey, —diye mırıldandı celep—, köyde bir havra kurmama yardım edebilir misiniz?

— Arzuna bütün kalbimle iştirak ediyorum arkadaşlar ama muhtarın ihtiyaçları haricindeki mesarif için tahsisatım yok.

— Ben Kimyonköy'ün muhtarı olamaz mıyım mühendis bey, üstelik ben celebim.

— O nasıl laf? Celebin berberden aşağı kalır tarafı mı var? Aksine! Zalman Hasidov şahsi menfaatlerine göre hareket ediyor, ama sen, sayın haham efendi, Allah-ü Taala'nın menfaatlerini müdafaa ediyorsun.

— Evet çok doğru, —dedi celep—, ama ben haham değilim.

— Kanuna göre hahamsın! Bilfiil hahamsın!

O sırada, yüzünde gece eğlencesinin izleri henüz silinmemiş olan sekreter belirdi. Dolniker iyiden iyiye heyecanlanan celebî orada bırakıp sert adımlarla sekreterinin yanına geldi.

— Sana bir çift lafım var dostum Zeev! —diye tısladı; sekreter bir şey olmamış gibi kahvaltı masasına yerleşti:

— Buyur Dolniker, mesele nedir?

Devlet adamı masaya dayanıp Zeev'e yanaştı ve sözlerinin üzerine basa basa,

— Mesele, arkadaşlar, gece cereyan eden hadisedir! dedi.

— Kaygılanma Dolniker, —dedi sekreter, ekmeğine erik reçelini sürerken—, sizi bahçe-
de benle Dvora'dan başka gören olmadı. İçin rahat etsin, bu mesele aramızda kalacak...

— Teşekkür ederim, diye kekeleydi Dolniker ve yumurtasını soymaya koyuldu.

*

Öğleden sonra, çobanın otlaktan döndüğü saatlerde, Kimyonköy'de o güne dek duyulmamış olaylar meydana geldi. Olayın nasıl başladığı tam olarak anlaşılamadı. Bir ara kundura atölyesinin kapısı sertçe açılmış, Tsemah Gorviç ile çoban yumruk yumruğa dışarıya uğramışlardı:

— Sen beni aptal mı sanıyorsun Gorviç, —diye bağırmıştı çoban—.

— Dvora'ya benle buluşmasını yasak ettiğini biliyorum!

— Ben mi yasak etmişim? —diye kükredi kundura tamircisi—, neden yasak edecekmişim deli!

— Bunu sen mi soruyorsun? Sen her seferinde aramıza maniler koyabileceğini mi sanıyorsun? Maddi imkânlara sahip olduğun için mi yapıyorsun bunu?

— Ne?

— Evet, evet, kulaklarına inanabilirsin Tsemah Gorviç! Tanrıya şükürler olsun ki, bana görmem için göz vermiş! Elinde seri ima-

lat imkânları var diye herşeye burnunu sokabileceğini mi sanıyorsun!

— Bu adam valla sarhoş! —diye kükredikundura tamircisi, Miha, daha sinirlerime hakim iken git buradan!

— Sen bana emir veremezsin Gorviç! Sen daha muhtar değilsin!..

Kundura tamircisi yılan sokmuş gibi sıçradı. Muhtar berber iki gündür dükkânının önünde kışkırtıcı davranışlarda bulunuyordu. Gorviç yumruğunu sıkıp havada salladı:

— Ben senin sandığından da önce muhtar olacağım! Bu bazı kişilerin hoşuna gitmese bile...

Dolniker köyün iki atmacasına uzun uzun baktı:

— Nihayet insan dilinde konuşmaya başladılar. Nihayet, az da olsa kıpırtı başladı, —diye fısıldadı sekreterine—. Zairen, bu iki vatandaşın fert seviyesinde münakaşalarından başka bir şey değil; vazifemiz bu çeşit hareketleri takbih etmektir. Ama benim nokta-i nazarımdan burada minyatür bir ihtilâlle karşı karşıyayız. Bu köyün kahredici sükûneti sona ermiştir artık!

— Her neyse, —dedi sekreter sinirle—, bizim güvercinler müdür Şolthays'ın eline geçmiştir.

— Bak bundan emin değilim, —dedi Dolniker—, bir yerde okudum, bu yaz yollarda ezilen kuşların sayısı binleri bulmuş.

Herman Şpigel koşar adımlarla yanlarına gelerek sordu:

— Neden kavga ediyorlar?

— Neden olacak, —dedi Dolniker, muhtarlık mes'elesi yüzünden—.

— Ama aptalca bir şey bu, —dedi veteriner—. Dün akşam karınla konuşuyorduk bu konuda. Ona göre el yazımın çok düzgün ve okunaklı olması nedeni ile muhtarlığa en çok yakışan benmişim. Ona dedim ki: Sen ne diyorsun hanımcığım, benim derdim bana yeter.

— Neden olmasın, —diye atıldı Dolniker—, bir entellektüel de iyi bir muhtar olabilir. Ne yani, araba ile gezme hakkı yalnız dükkân sahiplerine mi ait?

— Böyle mi düşünüyorsunuz mühendis bey? dedi Herman Şpigel gözlerini kırpıştırıp döğüşenlerden yana bakarak; bu arada çobanla kunduracı kavgayı bırakmış evlerine yönelmişlerdi.

— Her şeyi benden bekliyorlar, —dedi devlet adamı—, şimdi kundura tamircisine gidip kendisine bahis ile alâkalı elemanter malûmat vereceğim. Söyle bana dostum Zeev, araba fikrini ilk ortaya attığım zaman işin böyle bir inkişaf göstereceğini düşünmüş müydün?

*

Zeev ile sarışın genç kız ormanın içinden geçen dar yolda yürüyorlardı. Kalın kaşlı sekreter kolunu Dvora'nın beline dolamıştı; genç kız da erkeğinin koltuğu altına sokulmuş, ona hayran hayran bakıyordu.

— Kuşların cıvıltısını duyuyor musun?

— diye coşku ile sordu Dvora; sekreter gürültüyü duyduğunu ve sağır olmadığını söyleyerek onu yatıştırmaya çalıştı:

— Üstelik, yalnız cıvıldamakla kalmıyorlar, giysilerimizi de lekeliyorlar.

— Siz kentliler her şeyde kötü bir yan ararsınız.

— Tam tersine yavrum, biz iyiyi ararız...

Bunların boş ve anlamsız sözler olmadığını göstermek için de gözlüklerini çıkarıp genç kızın diri vücudunu bi ağaca dayadı ve dudaklarından öptü. Bu Kimyonköy'deki tek eğlencesi idi. Genç çift uzunca bir aradan sonra yoluna devam etti.

— Mühendis senden akıllı değil mi — diye sordu Dvora.

— Görünüşte öyle.

— Yaa. Madem öyle, neden sen onun bakıcısıysın da o senin bakıcın değil?

— Ben onun bakıcısı değilim, özel sekreteriyim.

— Niçin, peki?

— Söylemediği her sözü yazmak, istemediği her işi ayarlamak, atacağı her adımdan önce ona yol göstermek ve sonunda yaptıkları için kendisine teşekkür etmek için. Şimdi anladın mı?

— Hiç bir şey anlamadım. Buraya niçin geldiniz?

— Mühendis bey dinlenmeye geldi; ben ise elimde olmayan nedenlerden...

— Yalan. Mühendis bey dinlenmeye değil, insanları birbirlerine düşürmeye geldi.

— Evet, olabilir. Mesleği bu aslında.

— Meslek mi? İnsanlar neden böyle bir mesleğe izin veriyorlar?

— Belki de biribirlerine düşmeye istekli olduklarından...

Zeev ile Dvora konuşa konuşa ağaçların seyrekleştiği, çimen kaplı bir alana geldiler. Dvora bir çam kütüğüne oturdu, Zeev de dizlerinin üzerine çöküp başını kızın bacağına dayadı Dvora elini sekreterin saçları arasında do-laştırmaya başladı:

— Biliyor musun Zeev, babam çok değişti, —diye yakındı genç kız, birkaç gündür tarlaya gitmişler, hep mühendis beyle konuşuyor, sonra da atölyede oturup saatlerce düşünüyor. Onunla bir çift söz etmeye olanak kalmadı. Biliyorsun çok inatçıdır.

— Nasıl bilebilirim?

— Eşek gibi inatçıdır. Biliyorum, babaya eşek demek çok ayıp ama durum böyle işte. Dün akşam mühendis beyle konuştuktan sonra eve döndüğünde bana dedi ki: 'Dvora oturup bir kamu... hizmeti... düşünelim...'

— Evet, öyle denir: Kamu hizmeti.

— Bunun ne olduğunu sordum babama. 'Halk yararına birşeyler yapacağım; gerçekten onlar için çalıştığımı, Hasidov gibi traştan bile anlamayan bir insan olmadığımı göstermeliyim!' diye cevap verdi. Bütün gün oturup düşündük. Ben köyde eksikliği duyulan bazı şeyler önerdim, daha fazla çocuk, daha fazla serin hava gibi... Ama ancak akşama doğru güzel birşeyler bulabildik. Köyde yeterli su yok. Babam buna çok sevindi ve beni büyük bir levha üzerine birşeyler yazmaya zorladı. Kendisi

pek yazmayı bilmez de. ‘Size söylüyorum’, diye yazdım levhaya büyük harflerle, ‘Berber Muhtar Kalır, Su Filan Hiç Yok. Ben Muhtar Olursam Köy Meydanına Büyük Bir kuyu Açacağım, Bilfiil.’ Şimdi de bu iğrenç şeyi babam atölyesine asmak istiyor. Herkes görsün diye. Ne gülüyorsun? Bunda gülecek ne var?

Zeev kasıklarını tuta tuta gülüyordu:

— Harika, —dedi kahkahalar arasında—, kıpırtı!

*

— Bu nedir arkadaşlar! —diye bağırdı Dolniker Tseman Gorviç’e, duvarda asılı levhayı görünce, müsaadenle bir sual sormak istiyorum: Ne yapmak istiyorsun?

— Yazılı bir bildiri, bu, —diye kekeledi kundura tamircisi—, mühendis bey, sorunların halka duyurulması gerektiğini siz söylememiş miydiniz?

— İlân fikri aslı esasında lejitim olabilir, —dedi Dolniker—, ama beyan etmek istediklerini daha kısa ve tesirli şekilde yazmalısın ki halkın şuurunda yer etsin. Bir slogan yaratmalısın!

— Slo... gan...

— Evet. Sloganın tesiri büyüktür arkadaşlar. Şimdi biraz sükûnet rica edeceğim!

Dolniker başını elleri arasına alıp düşünmeye başladı. Kundura tamircisi ile yardımcısı taburelerinde heykel gibi oturuyor, nefes almaya bile cesaret edemiyorlardı. Dolniker

derin düşüncelere daldığı izlenimini uyandırmak için kaşlarını çatdı, alnını kırıştırdı ve ağzından çıkacak her sözü yasa kabul edecek olanların sessiz bekleyişlerinin tadını bir süre daha çıkardı; birkaç dakika sonra, kaldırıp hükmünü bildirdi:

«Berber Yok—
Kunduracı Su.»

Dolniker ertesi gün berber dükkânından geçip arabanın hâlâ orada durup durmadığına baktı. Evet, yaşlı katıra bağlı araba ile sürücüsü, kira süresi birkaç gün önce bitmiş olmasına rağmen, hâlâ Hasidov'un evinin önünde duruyordu. Bu da Dolniker'i hoşnut etmişti. Berber, rakibi Tseman Gorviç'e boyun eğdi denmesin diye resmî arabasını bırakmak istememişti. Zalman Hasidov, arabanın kirasının cebinden ödüyordu şimdi. Bir keresinde de karısı, evinin tam karşısında bulunan kundura dükkânına araba ile gitmiş ve kraliçeleri anımsatan bir el hareketi ile,

— Yarın arabacıyı yollar ayakkabıları aldırırım, —demişti.

Dolniker berber dükkânına girdiğinde, berberin karısını gene yerleri süpürür buldu; Hasidov'lar eye gitmeye hazırlanıyorlardı. Devlet adamı bu kez daha değişik karşılandı. Koltuğa otururken gözü eski aynaya asılı bir kâğıt parçasına takıldı. Kâğıtta şöyle yazılı idi:

«Kunduracı Yok—
Berber Su.»

— Özür dilerim dostum, —dedi Dolniker—, bu ne?

— Valla bilmiyorum, —dedi berber; yüzü suç işlemiş bir çocuk gibi kıpkırmızı kesilmiş, sesi fısıltıya dönüşmüştü—. Herkes Gorviç'in dükkânında bunun tam tersinin yazılı olduğunu söyledi, ben de düşündüm ki...

Hasidov umutsuz bakışlarını yanında duran karısına dikti.

— Mühendis bey, —dedi karısı—, herşeyi anladık da, bunun su ile ne ilgisi var, onu anlayamadık.

— Ben de tesadüfen öğrendim mes'eleyi, —diye cevap verdi devlet adamı—, kundura tamircisi muhtarlığa seçildiği takdirde köye bir kuyu yaptıracaktı.

— Ama buranın toprağında bir damla su yoktur!

— Ama su getirmeyi taahhüt etmiyor ki arkadaşlar, kuyu açtıracağını söylüyor.

— Buraya bak Zalman, —diye bağırdı kadın—, sen de kuyu açtıracağım de! Hatta iki kuyu! Üç!

— Artık ne yapılsa boş, hamfendi, —diye üzüntü ile başını salladı devlet adamı. Efkâr-ı umumiyye, kunduracının lehinde...

— Efkâr-ı umumiye ha?

— Efkâr-ı umumiye!

— Neden?

— Çünkü o muhalefeti temsil ediyor, yani iktidarın rakibi.

— Bu domuzluğa bir son vermeli! —diye başkaldırdı berber. Karısı ise insancıl mühendise dönüp içini dökmeye başladı:

— Ah mühendis bey, —diye hıçkırıldı kadın—, herkes birdenbire bilfiil muhtar olmaya heveslendi. Moda oldu bu. Şimdiye dek burada bir muhtarın olduğunu bilmezdik...

— Haklısınız hamfendi, yerden göğe kadar haklısınız, —dedi Dolniker—, kocanızın daha kıdemli olduğu münakaşa götürmez bir hakikattir.

— Duyuyor musun Zalman? Mühendis bey senin münakaşa kabul etmez bir şeye sahip olduğunu söylüyor...

— ‘Kıdem’, mazideki faaliyetlerin mükâfatı olarak kazanılmış bir ‘hak’ anlamına gelir.

Hasidov, öfkeden kıpkırmızı kesilmiş, gözleri kanlanmıştı:

— Öyle mi? —diye bağırdı—, o pis kunduracı ne istiyor öyleyse? Tamir ettiği kunduralar hep ayağımızı vurur da ses çıkarmayız! Ne istiyor bu adam?

— Nöbet değişikliği! diye anlattı Dolniker, bay Hasidov, diline çevik olmak yetmez, usturanı da çalıştır!

Ustura, Hasidov’un elinde, sinirli bir savaştının tuttuğu kılıçtan farksızdı.

— Zalman, —diye sızlandı karısı—, Herman Şpigel’in dediklerini unutma, heyecanlanman yasak. Sağlığın dünyanın bütün bilfiil muhtarlıklarından daha önemlidir.

— Haklısın kadın. İstifa edeceğim.

— İstifa mı? —diye fırladı bayan Hasidov yerinden—. Dünyada olmaz!

Arkadaşlar, arkadaşlar, —diye girdi araya Dolniker—. Allah aşkına bakın ne hallere düştük! Bu güzel köyün başına neler geliyor?

— Mühendis bey, sen bunları anlamayacak kadar iyi bir insansın, —dedi bayan Hasidov—. Son zamanlarda burada çok şey değişti!

— Herşeye rağmen, elimdeki mütavazı imkanları emrinize verip yardım etmeye hazırım. Burada muhtar nasıl seçilir anlatır mısınız?

— Seçilmez, —dedi berber—, her zaman, düzgün ve yanlışsız yazıyorum diye işleri üzerim yıkmışlardır. Boş zamanım daha fazlamış; örneğin, berberde sıra beklemek diye bir derdim yokmuş. İşte böyle seçildim...

— Öyleyse, muhtar seçme metodunu hemen değiştirmek mecburiyeti hasıl olmuştur. Bu kadar mühim bir mes'eleyi kaderin kör çarklarının dönüşüne bırakamayız. Bunun hal çaresi, belediye sisteminin ihdası için seçim mücadelesinin verilmesinde yatmaktadır.

— Haydi öyleyse, —dedi berber—, ben hazırım.

— Hemen geçici meclisi seçmeliyiz, —dedi Dolniker, gizli bir plan açıklar gibi, bu meclis, köylünün arzularının ifade bulacağı en yüksek makamı teşkil edecektir. Bundan böyle arkadaşlar, Kimyonköy muhtarı bir belediye organı tarafından seçilecektir!

— Belediye organı mı? —diye şaşkınlıkla sordu bayan Hasidov ama kocası hemen onu susturdu:

— Kaygılanma, —dedi yerinden bütün görkemi ile kalkarak—, belki boyum uzun değil ama o topal berberden korkmuyorum!

— Öyleyse yekvücut halinde harekete geçelim, —dedi Dolniker yerinden kalkarken.

Devlet adamı, dükkândan çıkarken, gelişmelerin doyurucu bir düzeye ulaştığını düşündü. Dolniker dükkândan çıktıktan sonra Zalman Hasidov aynanın karşısına geçip yumruklarını, pazularını şişirecek biçimde sıktı:

— Eveeet! Belediye organları en güçlü olan bu kavgayı kazanacak...

YEDİNCİ BÖLÜM

KIPIRTIYA DEVAM

O günden sonra üç gün süre ile, köy sakinleri vakitlerini sert tartışmalarla geçirdiler. Devlet adamı geçici bölge meclisinin seçilebilmesi için bütün yeteneğini ortaya koydu. Evet, Dolniker gene o eski 'lokomotif Dolniker' halini bulmuş, bütün köyü peşinden sürüklemeye yeterli dirik gücüne yeniden kavuşmuştu. Enerji ve neşesini yeniden kazanmasının bir nedeni de, Malka ile buluşacağı gecelerde, balkondan inmek için yeni bir yöntem geliştirmiş olmasıydı. İkinci buluşmanın birincisinden tek farkı, bu kez Malka'nın üşümemek için kalın giysiler giymesi ve yünleri ile şişlerini getirip yeşil bir kâzak örmeye başlaması olmuştu. Erken kalkan bir köylünün sesi Malka'yı uyardırıp, çardaktan alelacele kaçtıkları sırada, Dolniker kırk üç yaşına gelmiş ve Şimşon Groydes'in karşı koymasına rağmen, partinin genel sekreter yardımcılığına getirilmişti...

Başına gelen türlü çeşitli olaylar Dolniker'in 'Köylünün Arzuları Yüksek Teşkilâtı'nın kurulması yolundaki çalışmalarını kesinlikle etkilemedi.

— Esasen, meclis azalarının sadece ikimiz tarafından seçilmesi kanuna muvafık bir teşebbüs değildir, dedi Dolniker sekreterine, ama asgari siyasi tecrübeden mahrum bu çiftçilere de itimat edemeyiz.

Zeev, kendisinin de yaşamında ilk kez köy meclisi seçtiğini ima etmesi karşısında Dolniker, hemen sözünü keserek, işin ne kadar kolay olduğuna kendisinin de şaşacağını, bütün çalışmanın köy halkını siyasi eğilimlerine göre bölüp taraftarları saptamaktan ibaret olduğunu anlattı. Bu ideolojik izahtan sonra, ikisi başbaşa verip çiftçileri tek tek gözden geçirmeye başladılar. Üç saat süren yorucu toplumsal çalışmadan sonra, kan-ter ve düş kırıklığı içinde durdular:

— Ya Rabbim; —diye haykırdı Dolniker—. Aralarında en ufak bir fark yok! Hepsi birbirine benziyor!

— Evet! —dedi sekreteri—, bunların tümü Rusinsko'lu ana-babadan doğma, kimyon yetiştiren, hayvancılıkla uğraşan, siyah giyimli çiftçiler...

— Bir şablondan çıkmış gibi, —diye yakındı devlet adamı, siyasi geriliğin son radesi!

— Bak Dolniker, aslında her toplumcu partinin son amacı, insanlar arasındaki farklılıkları ortadan kaldırmaktır, değil mi?

— Pek tabii, son amaç budur ama bu zavallı köy öylesine iptidai ki, ortadan kaldırılması lâzım gelen farklar bile daha belirmemiş. Bu yer daha bütün proseslerin başında bulunuyor...

Yeniden işe koyulup çiftçilik dışında yan işleri olan köylüleri en küçük özelliklerine dek incelediler. Dolniker berberin iktidar partisinin çekirdeğini oluşturduğu kanısındaydı. Kunduracı tamircisi de etkin ve saldırgan muhalefetin temsilcisi idi.

— Hayır, doğru değil, —diye alaylı alaylı konuştu sekreter, kunduracı sakalını kendi traş ediyor.

— İyi ya, —diye cevap verdi Dolniker—, onu küçük sanayiın temsilcisi olarak kabul edelim. Kim var başka?

Sekreter, köyün aydın sınıfının temsilcisi olarak veterineri önerdi. Ama 'Frankfurt'lu gözlükçü' olayını bir an olsun unutmamış olan Dolniker, Herman Şpigel'in ilerlemesine engel olmak istedi:

— O ancak hayvanların delegeşi olabilir, Elipaz Hermanoviç'i ona tercih ederim. Daha çok itimada şayan bir şahıs.

— Ama fazlaca salak, —diye görüşünü ortaya attı Zeev,—, daha birkaç gün önce, benim önümde, mühendis beyin dediklerinden bir şey anlamadığını açığa vurdu...

— Hiç olmazsa sen bana mühendis deme dostum. Sinirleniyorum.

— Lokantacının dediklerini tekrarladım sadece.

Elipaz, herşeye rağmen, Dolniker'in oybirliği ile "Tarafsız orta sınıfın temsilcisi" olarak meclis üyeliğine seçildi. Devlet adamı dinsel inancın her yerde önemli bir unsur olduğunu ileri sürerek, celebi de aday gösterdi. Sekreter, Dolniker'in bu önerisine karşı, alaylı bir ta-

vırla, köyde bir tek dindar kulun bulunmadığı gerçeğine dikkati çekmek ihtiyatsızlığında bulundu. Bu sözler Dolniker'in tepesini attırdı:

— Bu aptal tebessümü dudaklarından sil lütfen! Din adamlarına metelik vermeyen bir insan olduğumu, domuz eti yediğimi ve gençliğimde bana öğretilenlerin hiçbirine kulak asmadığımı bilirsin, ama şerefli bir Yahudi olarak, Hahambaşılıkça tayin edilen Yahudi bir celep hakkında böyle sözlerin sarfedilmesine tahammül edemeyeceğimi bilmelisin!

— Özür dilerim Dolniker.

— Özürün reddedilmiştir dostum! Bu iptidai din düşmanlığı, dinimizin ananevi kıymetlerine karşı beslenen bu manasız kini, dinsiz ama milliyetçi bir vatandaş, olarak takbih ediyorum!

Sekreter ses çıkarmadı. Boğazı saran damakların şiştiği o tehlikeli anın yaklaştığının farkındaydı Dolniker'in öfkesi geçtikçe sonra, Zeev meclis seçiminin başarı ile tamamlandığını hatırlattı. Artık Kimyonköy'den ayrılmak üzere eşyalarını toplamaya başlayabilirlerdi... Zeev'in içindeki umutlar tümünden kaybolmamıştı henüz:

— Bizim güvercin kooperatif merkezine varmıştır, —dedi.

— Dur hele, —dedi Dolniker—, bu kullanılmış güvercinler fazla dayanıklı olmuyorlar. Elli altmış kilometre uçtuktan sonra taş gibi yere çakıldıklarını sen de biliyorsun...

Devlet adamı kaşlarını çatarak devam etti:

— Burada kaldığımız müddetçe köyün

menfaatine çalışmaya devam edeceğiz. Şimdi eline kalem kâğıt al, ilgili taraflara birer mektup yaz. Hazır mısın?

«Sayın Bay,

Kimyonköy (Yukarı Galil'in doğu yöresi) sakinlerinin şahsınızı geçici köy meclisi azalığına seçtiklerini bildirmekle şeref duyarım. Bu meyanda, geçici meclisin çarşamba günü saat 3.30 da aşevi salonlarında yapılacak gizli celsesinde bulunmanızı rica ederiz.

Gündem:

- 1 — Köyün Belediye organlarının seçimi.
- 2 — Belediye organlarının köyün muhtarlık mes'elesi ile ilgili göşünün tesbiti

İşbu vesika gizlidir. Lütfen tam zamanında geliniz. Siyah takım elbise ile gelinmesi tercih konusudur.»

— Nasıl olsa bütün giysileri siyah, —diye kesti Zeev Dolniker'in sözünü. Ama devlet adamı, sekreterini duymamazlıktan gelerek devam etti:

— Tarih ve imza!

— Pekâlâ, —dedi sekreter ve yazıyı şöyle tamamladı:

Mühendislik Dairesi Müdürlüğü.

— Daha bitmedi, —dedi Dolniker, Meclisin dört azadan ibaret kalması iyi değil. Çift sayıların tehlikeli olduğu bilinen bir hakikattir. Bir muvazene faktörüne ihtiyacımız var.

— Arabacıyı alsak?

— Arabacı serbest meslek erbabı sınıfına

giriyor; kendi hesabına çalışan bir müteahhit de diyebiliriz. Aradığımız muvazeneyi ancak bir komünist ya da aşırı solcu bir eleman temin edebilir. Bu köyde sömürülen bir insan, maaşlı bir işçi yok mu?

— Bildiğim kadarı ile bir ben varım.

— Olmaz Zeev, köy meclisine bakıcımı yollayamam.

— Ben senin sekreterinim Dolniker.

— Pek tabii, aksini söyleyen mi var? Ama dur, kundura atölyesindeki ihtiyar aradığımız komünist olabilir.

— Nasıl istersen Dolniker, —diye cevap verdi sekreter—, ben gidip valizleri hazırlayayım.

Dolniker kundura atölyesine bir göz atıp içinde yalnız ihtiyarın bulunduğundan emin olduktan sonra, içeri girdi. Dolniker, dişleri tamamen dökülmüş ağzında bir düzine kadar çivi bulunan soluk yüzlü ihtiyarı acı içinde süzdü. 'Kunduracının babası olacak yaşta bir insan.' diye düşündü, 'ama patronunun gözüne girmek için güneşin doğuşundan batışına kadar süren sömürüye gık bile demiyor.'

— İyi günler arkadaşlar, —diye selâmlandı Dolniker işçiyi—; ve diplomatik bir dil kullanmaya dikkat ederek, benim ayakkabılaım hazır mı? —diye sordu.

— Hayır, diye cevap verdi ihtiyar ıslık gibi sesi ile, çünkü mühendis bey ayakkabılaım henüz getirmedir.

— Tabii ki getirmedi! Fiyat konusunda henüz anlaşılmadı.

— Bunu Tsemah'la görüşün lütfen.

— Hayır arkadaşlar, bu seni de ilgilendiren bir mes'eledir!

— Neden?

Safça sorulan bu soru üzerine, Dolniker bu örgütlenmemiş işçiyle başlattığı diyalogu sürdürmeye ve derinleştirmeye karar verdi:

— Normal bir ayakkabı tamiri için ne kadar alıyorsunuz?

— Aşağı yukarı otuz kuruş, lütfen...

— Bir iş gününde ortalama kaç tane ayakkabı tamir ediyorsunuz?

— Üç tane kadar...

— Bu da, bir günde bir liralık gelir demektir! Ayda yirmi beş gün çalıştığına göre, bu müddet zarfında yirmi beş lira kâr ediyorsunuz demektir, değil mi?

— Valla, bilmem...

— Aylık ücretin ne kadar?

— Valla... bilmiyorum...

— Kırk lira alıyor musun?

— Alıyorum.

— Çok güzel! —diye haykırdı Dolniker—, peki aradaki farkı kim cebe indiriyor ha?

— Valla... bilmiyorum...

— İşin canalcı noktası da bu arkadaşlar! Sınıf farkının şuurunda olmadığınız için, bu sömürüye dur demenin mümkün olduğunu aklınıza bile getirmiyorsunuz! Tabii, sonra, bir gün kürdenbire uyanıyorsunuz, bakıyorsunuz ki yıllar geçmiş, dişleriniz yaprak gibi dökülmüş ve çivileri ağzınızda tutmaya bile gücünüz kal-

mamış. Sonra hepiniz kapıma gelip ‘Dolniker Dolniker’ —diye şikâyet eder ağlarsınız ama artık çok geçtir...

— Ama, ama mühendis bey, —diye fısıldadı yaşlı adam, konuğundan biraz uzaklaşarak—, ayakkabılarınızı daha getirmediniz...

Dolniker’in eli, Demokles’in kılıcı gibi, adamın tepesinde dönüyordu:

— Bugün kuvvetini kaybetmiş bir insan-sın arkadaşlar! —diye kükredi—, iş gününün daha kısa olması lâzımdır; bu senin hakkındır!

Günde kaç saat çalışıyorsun?

— İstediğim kadar...

— Çok! Pek çok! Kunduracı, senin gibi bir işçinin mes’uliyet hissini sömürüyor! Vicdanının seni, elin çekiç tuttukça çalışmaya mecbur edeceğini biliyor! Sonunda eline ne geçer? Öksürmeye başlarsın, verem vücudunu sarar ve nihayet sefaletin taa dibine batarsın! Hayır arkadaşlar! İstediğin kadar çalışmaya razı olmadığını Tsemah Gorviç’e münasip bir lisanla anlatmalısın! Bugünden tezi yok arkadaşlar, bir saat **eksik** çalışacaksın. Kunduracı isteklerini reddederse de... strayk*!

Evet, yani demek, hmen... s-t-r-a-k... mühendis bey...

Dolniker hırsından çatlayacak kerteye gelmişti çünkü işçinin sorunun temeline henüz inemediğini hissediyordu.

— Bak, strayk grev gibi bir şeydir, —dı-

* Strayk, ingilizce “strike” (grev) anlamına gelir. Kaynak eserde aynı biçimde geçmektedir (ç.n.).

ye anlattı öfkeyle—, şu çivileri lütfen ağzından çıkar, yutmaz mısın sen bunları?

— İsimde rahatsız ederlerse yutabilirim mühendis bey.

Netice olarak arkadaşlar, mes'elenin esas itibarı ile... demek istiyorum ki... en son ne söylediğimi hatırlatır mısın!? Arkadaşlar, lütfen ikide birde sözümü kesmeyin!..

— En son çivilerden söz ettiniz...

— Evet! Gorviç tarladan döndüğünde karşısına dikil ve, 'Tsemah Gorviç! Bugünden tezi yok bir saat eksik çalışacağım' de. Bütün mesuliyet bana ait.

— Tanrım sen bana yardım et...

— Korkmayın arkadaşlar! Tsemah Gorviç'in sana ihtiyacı var, Tsemah Gorviç seni elinden kaçırmak istemez! O sana yarım saat diyecek, sen üç çeyreğe ineceksin ve bundan aşağısını kat'iyen kabul etmeyeceksin. En fazla on dakika daha inmeye razı olursun! Kat'i red cevabı alırsan strayk! Arkadaşlar! Teşkilatlanmalısınız! Kenara bir kaç kuruş ayırıp bir grev fonu meydana getirirsin. Böylelikle bu kapitaliste karşı her an hazırlıklı olursun, bu da sana güven ilâve eder! Beni anlıyor musun?

— Anlıyorum, anlıyorum, —diyerek başını salladı yaşlı adam; Dolniker'den iyice uzaklaşmış, sırtını duvara dayamıştı. Mühendis bey siz şimdi evinize gidin, içiniz rahat olsun, ben sonra bu işleri hallederim...

— Hayır arkadaşlar, —diye haykırdı Dolniker—, şimdi açıklamakta bir mahzur kalmadı: Seni köy meclisine sokmak istiyorum. Dol-

niker boş taburelerden birine yerleşti: Bu bir imtihandı arkadaşlar!..

Yaşlı adam omuzlarını silkti ve işine döndü. Arada bir kaygı ile Dolniker'e bakıyordu. Kundura tamircisi dükkâna gelene dek, yani akşama kadar, bir kelime konuşmadılar. Tsemah dükkâna girince Dolniker'i başı ile selâmladı ve önlüğünü giyip işinin başına geçti.

— şimdi, —dedi Dolniker—, kararsızlık içindeki işçiye. Bütün mes'uliyet bana ait!

Yaşlı adam, 'nedir bu başıma gelenler' der gibi başını sallayarak, Gorviç'e doğru, yavaş adımlarla ilerledi:

— Bak Tsemah, dedi; nasıl özür dileyeceğini bilemeyenlere özgü bir rahatsızlığın içinde olduğu belliydi. Mühendis bey, bugün bir saat eksik çalışmamı istiyor...

— Pek tabii, olur, dedi kundura tamircisi, bugün nasıl olsa fazla iş yok.

Dolniker yerinden fırladı; boyun damarları gene belirmeye başlamıştı:

— Hayır, diye bağırdı, yalnız bugün değil! Bugünden itibaren her gün!

Kundura tamircisi şaşkınlıkla Dolniker'e baktı:

— Mühendis bey, dedi, babamın canı istediği gibi çalıştığını biliyorum! İkide bir bana, bu atölyenin ona ait olduğunu hatırlatmanıza gerek yok...

Dolniker nezle olmuş ve bu nedenle, son zamanlarda çardağın altındaki buluşmalara geçici olarak ara vermek zorunda kalmıştı. Ama bu nezle, durmadan hapsıran devlet adamını

büyük bir felâketten kurtardı dense yeridir. Yani, başka bir deyişle, nezle olmasaydı, Elipaz Hermanoviç çarşamba günü sabaha karşı onu yatağında bulamayacaktı.

— Kim o? diye yerinden fırladı devlet adamı, beni kim rahatsız ediyor?

— Ben, diye cevap verdi Elipaz'ın sesi, lütfen kalkın mühendis bey, herşey istediğiniz gibi hazır. Meclis sizi bekliyor...

— Ne? diye haykırdı Dolniker, ama ben size üç buçukta toplanın dedim...

— Tamam. Saat üç buçuk...

Devlet adamı başının döndüğünü hissetti:

— Tanrım sen bana sabır ver! diye mırıldandı, gecenin üç buçuğunda toplantı olur mu yahu?

— Gece değil, sabah, diye düzeltti Elipaz, kusura bakmayın mühendis bey ama, gizli mektupta öğleden sonrayı kastettiğiniz yazılı değildi.

— Neyse, diyerek çekti başına yorganı Dolniker, gelenlere yaptıkları hatayı izah et lütfen...

— İmkânsız mühendis bey, bütün köy aşığıda bekliyor.

Bu durum ancak Dolniker'i şaşırtabilirdi. Bakıcısı tarafından, tek tek, elden dağıtılan gizli mektuplar, birkaç saat içinde köye dağılmış, fısıltı dalgaları her yanı sarmıştı. Köy sakinlerinin büyük çoğunluğu 'Mühendislik Dairesi Müdürlüğü'nün atılımını olumlu karşılamışlar, berber ile kundura tamircisinin 'beledi' yönden boy ölçüşmeleri düşüncesini desteklemişlerdi. Köylülerin şaşkınlığı, aslında,

mühendis beyinkinden az değildi. Onlar da, kentten gelen yabancının, köyün doğal yasalarına bu denli çabuk alışacağını düşünmemişlerdi' Üstelik bu iş için sabah saatini seçmiş ve herkese tarladaki işlerine zamanında gitme olanağı vermiş olması, köy sakinlerini ayrıca hoşnut etmişti...

Konunun gizliliği köy halkının aşevinde toplanmasını önlememişti; hatta köylülerin bir bölümü, toplantının başlamasından çok önce, aşevine gidip yer tutmuşlardı. Güreşin sonucu konusunda herkes aynı düşüncede değildi. Bazıları kundura tamircisinin daha uzun boylu olduğunu söylerken, bazıları sakatlığına dikkati çekerek, berberin belediye organlarının daha dayanıklı olduğunu savunuyorlardı.

Aşevini aydınlatan bir düzine kadar petrol lambasının ışığı, olayı pencerenin dışından izleyenlerin bile gözlerini kamaştırıyordu. Elipaz Hermanoviç ve karısı, mühendis beyin isteği üzerine, salonun bir yanına birkaç sandık dizmişler ve bu geçici iskele üzerine köyün 'nikâh masası'nı yerleştirmişlerdi. Masanın üzerinde, kundura atölyesinin armağanı bir çekiç ile karanfil dolu bir vazoduruyordu. Duvarlara, krilik harflerle, mühendis beyin sloganı yazılmıştı: 'İdarede Ustalık - Zvi Grinşpen - Mekanizmanın Temeli.' Bu müjde halk arasında tartışmalara yolaçmıştı. Bunun nedeni de, köyde bu isimde bir adam bulunmadığı halde, Zvi Grinşpen'in neden mekanizmanın temeli olduğunun iyice anlaşılmamış olmasıydı; açıklık kazanmayan bir başka nokta da, hangi mekanizmadan sözedildiği idi.

Adaylar arka arkaya aşevine girdiler. Karşılama töreni pek parlak oldu. Önce total kunduracı geldi. Bayramlara sakladığı siyah takımını giymişti. Peşinden sürükleyerek getirdiği üstü başı perişan bir adam, en yakın masaya çökerek anında uykuya daldı. Orada bulunanlar mühendisin bakıcısını, kulaklarının birinden sarkan gözlüklerden ve koltuğunun altında tuttuğu sarı çantadan tanımışlardı. Arkadan, kafasına sırma işlemeli kocaman bir takke geçirmiş olan celep görüldü. Öğretmenlerinin de orada bulunmasına sevinen köyün çocukları, köyün bilfiil hahamını coşkuyla karşıladılar. Celepten sonra salona kısa boylu, ağır yürüyen bir adam girdi; bu köyün mezarcısı Afar Kiş idi. Afar Kiş köylülerin şaşkın bakışları arasında salondaki yerini aldı. Dolniker, kundura tamirhanesinde başarısızlıkla sonuçlanan atılımından sonra araştırmalarını sürdürmüştü ve 'sefalet içinde yüzen' mezarcıyı bulmuştu. Afar Kiş aslında terzi idi ama, yıllarca gelmeye niyetli olmayan müşterileri bekledikten sonra, düğünlerde amatör palyaçoluk yapmaya başlamış ve sonunda yaşamını mezarcılıktan kazanmak zorunda kalmıştı. Afar Kiş'in son mesleği gözönünde tutulursa, karşılaşmayı sabırsızlıkla bekleyen halkın coşkusunu anlamak zor değildi. Aşevine en son girenler berber ve eşi oldu. Davetiyeler tek kişilik olmakla birlikte, berberin karısı bakıcılık görevine atandığından toplantıya katılma hakkını kazanmıştı...

Meliş üyeleri, neler olacağı konusunda en ufak bir fikirleri olmadığı halde, yerlerine otu-

rup masanın altında dolaşan kedileri okşamakla geçirmeye başladılar. Mühendisi sürükleye sürükleye salona indiren Elipaz görüldüğünde, salondakiler rahat bir nefes aldılar. Dolniker sendeleyerek merdivenleri indi; uykusundan alınmış olmasının verdiği rahatsızlık dışında, nezlesi de azmıştı. Üstelik, gözünün altındaki torbacıklar görmesini önleyecek biçimde şişmişti. Devlet adamı ayakta durabilmek için insanüstü çaba sarfediyordu. Bu durumda onu avunduran tek şey, sekreterinin de sandalyesine ölü gibi yığılmış olmasıydı. Dolniker ile Zeev'in arası birkaç gündür açıktı. Devlet adamı sağ kolu olan sekreterine, kundura tamirhanesinin karanlığına gömülü çalışan o yaşlı adamın aslında 'müessesenin' sahibi olduğunu bilip bilmediğini sormuş, Zeev de,

— Tabii ki biliyorum; kunduracının evinde oturduğumu unutuyorsun.. diye cevap vermişti.

— Öyleyse, neden bana söylemedin? Mahzuru yoksa söyler misin lütfen? diye sormuştu Dolniker. Sekreteri de şu cevabı vermişti:

— Sormadın ki...

Dolniker intikam alırcasına, uyuklayan sekreterini şiddetle sasti.

— Bırak da uyuyayım, diye yalvardı sekreter, ne olursun, onlara söyle, öğleden sonra gelsinler.

— İmkansız dostum, diyerek zevkle okşadı burnunu Dolniker, onları bu saatte davet ettim!

— Bu saatte mi? Gerçekten gecenin üç buçuğu mu demek istemiştin mektupta?

— Gecenin değil, tembel dostum, sabahın! diye alay etti Dolniker, lütfen söyle bir silkin, uyan ki, protokol müdürü vazifeni layıkı ile ifa et

— Allah kahretsin, nemize gerek bütün bunlar?..

— Mademki yapıcı teşebbüslerden nefret ediyorsun, diye devam etti devlet adamı soğuk bir tavırla, seni müzakerelere iştirak etme vazifesinden affediyorum. Burada yapmam lazım gelen tek şey protokolün gerektiği gibi işlemesini temin etmektir, o kadar. Hey arkadaşlar, burada neler oluyor bakalım?

Bu bir bakıma tarihe geçecek olan haykırış, savaş naraları atarak yerlerde yuvarlanan Tseman Gorviç ile Zalman Hasidov'a yönelmişti. Olay sanki doğalmış gibi meydana gelmişti. Mühendisin bakıcısı ile yaptığı özel görüşmenin değerli zaman kaybına yolaştığı sonucuna varan kundura tamircisi, ceketini çıkarıp berbere yaklaşmış ve,

— Hazır mısın? diye sormuştu.

Hasidov bir söz söylemeden soyunmuş, iki taraf göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir süre içinde birbirine girerek, zorlu bir güreşe tutmuştu. Daha çevik olan berber, Gorviç'in yakasına yapışmayı başarmıştı ama kundura tamircisi de topal ayağı ile karnına şiddetle bir tekme yapıştırmıştı. Aşevinin dışında toplanan köy halkı, burunları camlara yapışık, olayı coşku içinde izliyordu. Herkes bir ara kundura tamircisinin zorlu uğraşı kendinden yana çevirdiğini sanmıştı. Gerçekten de Gorviç, berberin kafasını iki kolu ile kavramaya başla-

mişti ama Hasidov, son anda, masanın ayağına yapışmayı başarmıştı. Her yanı gıcırdayan eski masa güreşçilerle birlikte bir o yana, bir bu yana kayıyordu.

O sırada nikâh masasının yanında ayakta duran Dolniker'in yüzü pancar gibi kızarmıştı; boğazından hayvan hırıltılarına benzer sesler çıkıyordu. Kendinde bağırarak gücü bulamayan devlet adamı çekici kaptığı gibi, var gücü ile masaya indirmeye başladı. Ancak, dışarıda toplanan halkın tezahüratı, çekicin gürültüsünü bastırıyordu:

— Kafasını Tsemah, kafasını bırakma! Dişine dişine geçir Zalman!

Kuşkusuz, tezahürata en çok gereksinimi olan Zalman idi çünkü kundura tamircisi onu karın üstü yere yatırmış, sırtına çıkmış, kafasına yumruk üstüne yumruk yağdırıyordu. Mücadelenin bu aşamasında, salonu dolduran gürültü içinden, o ana dek yerinden oynamamış olan Zeev'in tiz sesi duyuldu. Sekreter, histerik bir neşe ile, yabancı kahkahalar atıyor, iskemlesinin üzerinde kıvranıyordu. Bu arada berber kundura tamircisinin belediye organlarından kurtulmayı başarmıştı; güreşin eşit koşullar altında süreceğini anlayan terzi ortaya atılarak masaları kenara çekip yer açmaya çalışıyordu. Tam o anda Dolniker'in boğazından çıkan hırıltılar kesildi ve bu anlaşıl maz görüntü karşısında tutulan dili çözülüyordu:

— Deli herif! Ne yapıyorsun orada?

— Yer açıyorum, —diye cevap verdi Afar Kiş; o sırada nikâh masasının ince tahtası, Dol-

niker'in çekiç darbelerine daha fazla dayanamayarak kırıldı. Masanın çökmesi güreşen tarafları bir an durdurdu. Dolniker bu kısa arayı fırsat bilerek, masadan arta kalan parçaların üstüne fırladı:

— Gangsterler güruhu! —diye kükreyerek araya girdi. Ama berber ile kundura tamircisi, her türlü denetimin dışında, aralarında Dolniker olduğu halde, yeniden biribirlerine girdiler. Dolniker ağa takılmış balık gibi çırpırırken, uğraşın en civcivli bir anında, bilmeyerek, kaçışan kedilerin birinin kuyruğuna bastı. Acı içinde fırlayan hayvanın canhıraş miyavlamaları, güreşçileri kendilerine getirdi; Dolniker, üstü başı toz içinde, yere oturdu:

— Yeter! —diye tısladı tanınmaz bir sesle—, yeter katiller! Çıldırılmış vahşi hayvanlar! Hepiniz, hepiniz, tek tek hayvansınız! Yeter aşağılık bıçkınlar! Yeter diyorum! Zeev! —diye çağırdı olaylara tepki göstermeksizin oturan başyazmanına—, neden tedbir almıyorsun odun kafalı herif, beni gözünün önünde tartaklıyorlar...

— Mühendis bey bana görüşmelere katılmamayı emretmişsiniz, —diye cevap verdi sekreter—, görevim, protokolün gerektiği gibi çalışmasını sağlamaktır, o kadar.

Amitz Dolniker çaresiz kalmış olmanın verdiği umutsuzlukla sarsıla sarsıla ağlamaya başladı. Malka yanına gelip ona sarıldı ve kürsüye çıkmasına yardım etti. Nezlenin etkisi ile hıçkırıkları daha da boğuklaşan devlet adamı, orada bulunanların üzerinde öğrencilerin yaramazlığı karşısında eli kolu bağlı, ağlamaktan

başka bir şey yapamayan bir öğretmen etkisi yapmıştı.

— Ama biz ne yaptık? —diye fısıldadı Tsemah Gorviç diğer temsilcilere—. Belediye organları en güçlü olanın muhtarlığa hak kazanacağını yazmamış mıydı? Şimdi de ağlıyor...

Meclis üyeleri üstlerine bir çeki düzen verip büyük bir şaşkınlık içinde masadaki yerlerine döndüler. Salona çöken beklenmedik sessizlik, dışarda bekleşen izleyiciler arasında kıpırdanmalara yol açtı. Her kafadan bir ses çıkıyor, camlara öfke ile vuruluyordu...

Dolniker yerinden kalktı, yer yer çürüyen bacaklarını uğuşturur uğuşturur kapıya gitti ve bağırışan halkın karşısına dikildi:

— Susun! Susmazsanız bütün köyü kovarım!

Köy sakinleri, Dolniker'in korku veren haykırışları karşısında sustular. Yalnız bir kişi, saygı dolu bir sesle bir uyarıda bulunma yürekliliğini gösterdi:

— Ama mühendis bey, kimin galip geldiği belli olmadı daha...

— İptidai mağara adamları! —diye tısladı Dolniker ve kana susamış kalabalığa sırtını çevirerek içeri girdi.

— Beyler, —dedi masadaki yerini alırken,— Allah aşkına söyleyin, ne oluyor burada?

Bundan sonraki bir saat boyunca devlet adamı ve sekreteri, Kimyonköylülerden, belediyenin yürütme organı meclis konusundaki düşüncelerini, ağızları bir karış açık, dinlediler. Neredeyse bayılacak olan Dolniker, giderek artan bir dehşet içinde yapılan açıklamaları din-

lerken, kafasında Orta-Çağ'dan kalma olarak biçimlendirdiği köyü, daha gerilere, taş devrine attı.

— Arkadaşlar, —diye aldı sözü Dolniker; sesi iyiden iyiye zayıflamıştı—, medeni insanlar liderlik hakkındaki kararları, fiziki kuvvet kullanarak değil, demokratik seçim yolu ile alırlar...

Meclis üyeleri gözlerini kırpıştırarak Dolniker'in son söylediği sözleri tekrarladılar:

— Demokratik seçim ha? Peki niçin?

— Çünkü kendilerini idare edecek kişileri sadece ve sadece köy halkı seçebilir.

— Mühendis bey, —diye atıldı kundura tasmircisi—, bizim yöntemimiz daha basit değil mi?

Sabrının son kalıntılarını kullandığını hissederek Dolniker, masaya indirdiği çekiç derbeleri arasında Gorviç'e, sözünün kesilmesinden hoşlanmadığını bildirdi:

— Beyler, —diye döndü sekreterine sert bir sesle—, konuşmaları protokol tutanağına neden kaydetmiyorsun?

— Kaydettim Dolniker, —diye cevap verdi sekreter saygılı bir sesle ve bir kâğıt parçası üzerine karaladıklarını meclis üyelerine okudu—. Başkanın girişini müteakip geçici meclis üyeleri bay Tsemah Gorviç ile bay Zalman Hasidov arasında bilfiil beledi bir mücadele yer almış ve olayda bir kişi —mühendis bey— yaralanmıştır.

Sekreter tutanağı okuduktan sonra hafif bir reverans yaparak, büyük bir ciddiyetle yerine oturdu. Dolniker kendine hakim olmak için

büyük çaba harcayarak, saatini masanın üzerine koydu, cebinden bir tomar kâğıt çıkardı ve en küçük bir yorgunluk belirtisi göstermek-sizin, iki gün önce hazırladığı açış konuşması-na başladı:

— Sayın Meclis Üyeleri! Zamanımızın az olması sebebi ile, sözlerimi kısa keseceğim. Ama konuşmama son vermeden önce, köyün arzu ve ihtiyaçlarının ifade bulacağı bu yüksek müesseseyi, Kîmyonköy'ün milattan sonra kurulan ilk meclisini tebrik etmek istiyorum!

Devlet adamı kendisini dinleyenlere teza-hürat yapma olanağı sağlamak için bir an dur-du; bir tek Malka, o da sadece bir kez, ellerini çırttı.

— Bu mühim mevkide bulunan herkesi, bu gecenin kardeşlik havası içinde geçmesine katkıda bulunan herkesi tebrik ederim. İşin en mühim kısmını geride bıraktık ama önümüz-de daha birçok problem mevcuttur ve bunla-rın ihmale tahammülü yoktur! Burada yeni yerleşme mahalleri kurmak bahsini müzakere etmek için toplanmadık! Büyük çapta sanayi tesislerinin kurulmasını münakaşa etmek için toplanmadık! Petrol kuyuları açmak niyeti ile toplanmadık! Çevik ve sür'atli asil atlar yetiştirme mes'elesini konuşmak için toplanmadık..

Öğleye doğru, saat onbir buçuk sularında, yani güneş saatinin gölgesi iyice kısaldığı saat-lerde, Dolniker beklenmedik bir kalp krizi so-nucu, açış konuşmasına geçici olarak ara ver-mek zorunda kaldı. O sıralarda, bu alanda az da olsa tecrübesi olan Malka dışında, salonda bulunan herkes derin bir uykuya dalmıştı. Ber-

ber en ufak bir hayat belirtisi göstermeyen kocaman, açık gözlerini Dolniker'e dikmiş, uyuyordu. Sekreter ise kulaklarını parmakları ile tıkamış, dudakları mutlu bir gülümseme ile yayılmıştı. Dışarıda, arada bir petrol lambaları boşuna yanan salona bir göz atan çocuklardan başka kimse kalmamıştı. Onlar da sıra ile ana-babalarına koşup haber veriyorlardı:

— Hâlâ konuşuyor.

Aslında Dolniker'in kendisi de, sınırı aştığını hissetmiş, profesör Tanenboim'un uyarıları kafasında yankılanmaya başlamıştı. Ama dil emirlerini dinlememiş, devlet adamı da ağzından çıkan sözcüklerin akıntısına kendini kaptırmıştı.

Dolniker masaya yapışıp da sesi kesilince, herkes birdenbire çöken sessizlikten uyandı. Malka yerinden fırlayarak şövalyesini oturttu; Zeev de, güçlükle gülümseyen Dolniker'i azarlayarak, sırtını oğuşturmaya koyuldu. Ama Dolniker'in kendine gelmesi uzun sürmedi:

— Eve gitsek iyi olacak. —dedi sekreterine.

Ortalıkta dönenlerden birşey anlamayan meclis üyeleri yerlerinden kalktılar. Devlet adamı titreyen elini kaldırarak onları durdurdu:

— Zeev, —dedi; sesi hırıltılı çıkıyordu—, önce manifestoyu oku...

Sekreter Dolniker'e sitem ve öfke dolu bakışlar attıktan sonra, bir gün önce yazdığı temel ilkeleri başdöndürücü bir hızla okumaya başladı:

— A— Muhtar meclisin en yüksek idari

reisidir. BE— Muhtar, köy halkı tarafından, altı aylık bir süre için seçilecek, görev süresi icabı halinde uzatılacaktır. CE— İlk yasal seçim iki ay sonra yapılacaktır. O zamana kadar, halihazırdaki statüko devam edecektir. DE— oylama gizli ve demokratik olacaktır.

Meclis üyeleri yorgun gözlerini kapıya dikmişlerdi. Şöyle bir yerlerinden kıpırdadılar; iyiden iyiye sıkıldıkları belli oluyordu. Tarlada yirmidört saat durup dinlenmeden çalışsalar, bu denli yorulmazlardı.

— Sual sormak isteyen var mı? —dedi Dolniker. Meclis üyelerinden çıkan tek soru celebın ‘artık gidebilir miyiz?’ sözleri oldu. Devlet adamı son olarak üyelerin belgeleri imzalamalarını istedi; meclis üyeleri teker teker tutanağın altına adlarını karaladılar. Bir tek kundura tamircisi, imza yerine altı köşeli bir yıldız çizdi. Bu iş de bittikten sonra, toplantıya katılanlar evlerine koşup çuvalları gibi yataklarına yığıldılar.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

GEULA GELİYOR

Geçici meclisin ilk toplantısının sonuçları Kimyonköy sakinlerince gerektiği gibi anlaşılamamıştı. Toplantıya katılan köy temsilcilerinin son anımsadıkları şey mühendisin yerinden kalkarak saatini masanın üzerine koyması ve konuşmaya başlamasıydı. Sonradan olanlar sanki belleklerinden uçmuş, yerlerini bir boşluğa bırakmıştı. Öğleye doğru köye, çağırılmamış olmasına rağmen, kooperatif kamyonu geldi. Sürücü muhtarlıkla ilgili anlaşmazlığı unutturacak bir müjde getirmişti. Devlet adamının karısı Geula, yüksek düzeyde bir heyetin başında köye geliyordu! Heyet ertesi sabah Kimyonköy'e varacak, Dolniker ile sekreterini alacaktı. Sürücü de, müdür Şolthays tarafından, heyeti getiren arabaya tünelden sonra —başına bir kaza gelmesin diye— köye kadar eşlik etmesi için özel olarak yollanmıştı.

— Beyefendi, —dedi şoför Dolniker'e; karmaşık duyguların pençesindeymiş gibi heyecanlıydı—. Eve dönüşünüz büyük gürültü koparacak. Kent sokaklarında sizin için zafer gösterileri düzenlerlerse hiç şaşmayın...

— Nasıl? —dedi birdenbire şoförün sözlerine ilgi göstermeye başlayan Dolniker—, ne şekilde? Ne demek istiyorsun?

— Ne yani? —dedi şoför—, haberiniz yok mu?

Kamyon şoförünün anlattıklarından sonra Dolniker durumu yavaş yavaş anlamaya başladı. Devlet adamı Kimyonköy'e doğru yola çıktıktan sonra, ortadan kayboluşu ile ilgili dedikodular yaygınlık kazanmış, hatta büyük çapta bir yolsuzluktan bile söz edenler olmuştu. Ancak, kooperatif müdürü Şolthays gerçeği açıklayınca Dolniker günün adamı oluvermişti. Artık o, yüksek mevkilere, dağdağalı siyasal yaşama sırt çevirerek küçük, basit, uzak bir köyde gösterişsiz bir göreve gidip yaşam tecrübesini geri kalmış bir topluluğun emrine veren bir idealistti. Dolniker'in bu atılımı, kamuoyunun gönlünü fethetmişti. Hatta, karşı partilerin her an saldırmaya hazır gazeteleri bile, yaşlı devlet adamının günlük sorunların ötesine geçtiğini, kazanç ve mevki peşinde koşan cücelere yukarıdan, evrenin taa ötesinden bakacak bir düzeye eriştiğini yazmak zorunda kalmışlardı.

Dolniker'in bağlı olduğu partinin yayın organı bütün olanaklarını kullanarak olayı en küçük ayrıntısına varıncaya dek verdiği gibi, devlet adamının bu atılımını parlak bir terimle etiketlemişti: Dolnikerizm. Dolniker'in bu örnek davranışı üst düzeydeki yöneticileri de etkilemişti. Hatta ileri gelen simalardan bazıları, uzun bir kararsızlık devresinden sonra, insanüstü bir irade göstererek görevlerinden

istifa etmiş, gerçek Dolnikerizm'in özüne uygun olarak, evlerini çöle taşımış, rahat ve yüksek düzeydeki yaşamlarına sırt çevirmişlerdi.

— Bir saniye arkadaşlar! —diye coşkuyla kesti Dolniker şoför'ün sözünü—, acaba yanınızda, yaptıklarımın bahseden gazeteler getirdiniz mi?

Şoför özür dileyerek yanında gazete bulundurmadığını söyledi. Bay Dolniker'in gazetele-
rin hakkında neler söyledikleri ile hiç ilgilenmediğini, kendisinin böyle şeylere önem vermeyecek bir düzeye erişmediğini sanmıştı. Bu sözler üzerine bir Çin bilgesine yaraşır bir tavır takınan Dolniker, taa içinden şoför olacak o 'salak herif'e sövmekten de geri kalmadı. Üstelik, yakında kurtulacağı haberi de onu pek sevindirmemişti. Son günlerde Dolniker köylüler arasında kendini iyi hissetmeye başlamıştı. Şimdi de güvercin gibi aptal bir yaratığın, bu denli uzak mesafeden gideceği yeri nasıl bulduğuna şaşıyor, hayvana lanetler yağdırıyordu...

*

— Sayın bay mühendis bey, —diye sızlandı ufak tefek sarışın kız—, Zeev'i benden ayırmayın! Evde eşyalarını topluyor şimdi...

Mühendis kızın ağlamasından rahatsız olmuştu:

— Elimden ne gelir kızım? O benim bakıcım.

— Ama ben onu çok seviyorum.

Devlet adamı genç kızın inanılmaz saflığı

karşısında, daha önce de duyduğu öfkenin yeniden kabardığını hissetti. Böyle bir şey olabilir miydi? Kafasında eşyalarını toplamaktan başka düşünce olmayan o huysuz beyinsizin seviyecek ne yanı vardı ki?

— Muhterem genç hanımefendi, —dedi Dolniker Dvora'ya—, Zeev sizin şahsiyetinize hiç mi hiç uymayan bir karaktere sahiptir, inanın bana.

— Öyle de zeki ve yakışıklı ki...

— Yakışıklı ha?...

— Evet, hem de çok; gözlüğü de var....

— Beni iyi dinle dostum! —diye haykırdı devlet adamı—, senin mes'elen hissiyatla değil ancak ve ancak kadınlara müsavi haklar sağlayan, kanuni mesnede dayalı, memleket çapında bir teşebbüs ile hal yoluna girebilir.

— Herkes benle alay ediyor, —diye hıçkırdı Dvora. Kadınların gözyaşı dökmesine dayanamazdı Dolniker; genç kızın bu durumu karşısında sesini ve tutumunu biraz yumuşattı. Kızın saman gibi sarı saçlarını okşayarak konuşmasını sürdürdü:

— Ağlama genç yavrum ağlama. Bana soracak olursan burada birkaç hafta daha kalabilirim, hatta daha da fazla..

*

Dvora'nın sekreteri üzerindeki etkiye bel bağlayan Dolniker'in umutları uzun ömürlü olmadı. Sekreter öğleden hemen sonra aşevine gidip devlet adamının eşyalarını toplamaya

başladı. Dolniker karşısına geçip bir süre onu sessizce izledi:

— Bitirdim Dolniker, —dedi sekreter valizi kapatırken ve sözlerinin üzerine özellikle basarak ekledi—, bornozu bıraktım..

Dolniker'in kızgınlığı bu söz üzerine her türlü denetimden çıktı. Bu beyinsiz, köyün ailelerini lekelediği yetmiyormuş gibi, kendisi ile Malka arasında var olan yakın ve insancıl ilişkiye dil uzatma cesaretini de gösteriyordu. Devlet adamı iyi yürekli kadına karşı büyük bir sevgi besliyordu. Üstelik son buluşmalarının birinde, Malka'nın, yeşil hırkayı kendisi için ördüğü ortaya çıkmıştı. Malka ay ışığında ördüğü parçayı Dolniker'in vücuduna yapıştırmış, ince parmaklarını devlet adamının göğsünde gezdirerek ölçü almıştı.. Arsız arsız sırtan bu burnu büyük sekretere bir ders vermenin ya da en azından biraz kızdırmanın zamanı gelmişti artık:

— Dinle dostum, —dedi yumuşak bir sesle—, meclisi bu gece fevkalade toplantıya çağdırmak istiyorum; mes'ele ile meşgul oluver lütfen.

Sekreter birden sarardı:

— Dolniker Tanrı aşkına yapma, yarın sabah buradan gidiyoruz.

— Biliyorum. Bu sebepten toplantının bu akşam yapılmasını istedim.

*

Meclisin bu toplantısı daha gösterişsiz koşullar altında ama, ilki ile karşılaştırılınca, çok

daha ılımlı bir hava içinde geçti. Dolniker bu toplantıda meclis üyelerine iki önemli haber ilettili: Birincisi, uluslararası ilişkilerin gerginleşmesi nedeni ile ertesi sabah köyden ayrılma zorunda kalması ile ilgiliydi. İkincisinde ise Dolniker, zamanın azlığı ve kötüleşen sağlık durumu nedeni ile 'bir açış konuşması yapamayacağını bildiriyor ve delegelerin bunu hoşgörü ile karşılamasını diliyordu. Haberlerin ikisi de, tutanağa düşen kayıtlara göre, 'meclis üyeleri tarafından sempati ile' karşılandı. Anlaşılacağı üzere Dolniker, bu toplantıdan önce Zeev'in tutanağı Millet Meclisi'nde olduğu gibi düzenlemesini istemiş, bunu yapmaması durumunda da eve döndüklerinde 'en ağır disiplin tedbirleri almakta tereddüt etmeyeceğini' yanlış anlamalara yer vermeyecek biçimde bildirmişti. Dolniker bununla da kalmamış, sekreterine 'manifestonun' içeriğini temsilcilere duyurmasını da emretmişti. Zeev emri hemen yerine getirmiş ancak kurul üyeleri, oy birliği ile, belgede yer alan maddeleri ilk kez duyduklarını savunmuşlardı. Üyeler, kendi imzalarını kâğıdın üzerinde görmeleri üzerine duruma akılları yatmış ama Gorviç, bu durumda bile savından vazgeçmeyerek, imza yerine bir değil, iki yıldız çizdiğini söylemişti...

Şimdi, bakıcı tarafından düzenlenen tutanak kayıtlarından, görüşmelerin nasıl geliştiğine bir göz atalım:

Başkan : Muhtarın selahiyetleri ve seçilme şartlarını, anahatları ile tesbit etmiş bulunuyoruz. Şimdi tafsilata geçebiliriz. Sual sormak isteyen var mı?

Afar Kış, Geçici Meclis Üyesi : Uzun süredir sormak istediğim bir şey var: Biz niye muhtar seçiyoruz?

Başkan : O da ne demek oluyor arkadaşlar?

Afar Kış, Geçici Meclis Üyesi : Yani muhtara ne gerek var? Neler yapacak ki bu muhtar? (sessizlik).

Başkan : Şaka ediyorsun herhalde dostum, ama arada bir gülmek de iyidir. Muhtarın vazifesi vergi toplama işlerini önceden tanzim etmek ve tatbikatı kontrol etmektir. Köyde yaşayan her vatandaş, imkânları ölçüsünde, bütçeyi beslemekle mükelleftir. (sessizlik). Başka suali olan var mı?

Afar Kış, Geçici Meclis Üyesi : Bütçeye ne gerek var?

Başkan : (Çekicini vurarak). Fazla sual sormasan iyi edersin! Her köyün kendi bütçesinden inşaatlar yaptığını hiç duymadınız mı?

Elipaz Hermanoviç, Geçici Meclis Üyesi : Hangi köy?

Başkan : Pek tabii Kimyonköy'ü kastediyorum.

Elipaz Hermanoviç, Geçici Meclis Üyesi : Kimyonköy nasıl inşaat yapabilir? İnsanlar ev inşa edebilirler ama Kimyonköy sadece bir isimdir!

Protokol Müdürü : Belediye ismi!

Başkan : (Çekicini vurarak) Lütfen fazla konuşmayın arkadaşlar!

Protokol Müdürü : Pek tabii mühendis bey.

Yaakov Sefaradi, Geçici Meclis Üyesi : Amacımızı iyice anladım. Ben de bu köyde, vatandaşlar hesabına bir havra kurulmasının zamanının geldiği düşüncesindeyim.

Zalman Hasidov, Bilfiil Muhtar, Geçici Meclis Üyesi : Nasıl olsa köyde senden başka dindar yok!

Yaakov Sefaradi, Geçici Meclis Üyesi : Ah-lâksız kâfir!

Başkan (çekicini vurarak) : Aza Hermanoviç! Kelimelerinizi seçerek konuşun lütfen!

Bayan Hasidov; Bilfiil Muhtar ve Geçici Meclis Üyesi Zalman Hasidov'un Bakıcısı : Ben muhtar için bir yazıhane yapılmasını öneriyorum. Zalman bizim dar berber dükkânında köyün işlerini düzenlemekte zorluk çekiyor.

Tsemah Gorviç, Geçici Meclis Üyesi (bağırarak) : Bana bakın, bütçeden bir kuyu açalım tamam mı?

Başkan : Nihayet biraz kıpırdanmaya, hayat belirtisi göstermeye başladınız! (Bu sözler daha sonra, başkanın emri ile tutanaktan çıkarıldı).

Zalman Hasidov, Bilfiil Muhtar, Geçici Meclis Üyesi : Kuyu iğrenç bir şeydir.

Başkan : (çekicini vurarak): Aza Hasidov, ihtar ediyorum! Fikrimce kuyu açma çalışmaları köyün işsizlik meselesinin halledilmesi yolunda uygun bir teşebbüs olabilir.

Tsemah Gorviç, Geçici Meclis Üyesi : Bakın işte, aramızda anlaşıyoruz!

Başkan : Bir de köyün işsizlerine soralım, bakalım ne diyecekler.

Elipaz Hermanoviç, Geçici Meclis Üyesi : Köyde işsiz yok ki (uzun sessizlik).

Protokol Müdürü : O hade Kimyonköy'de hangi yollardan işsizlik yaratabileceğimizi düşünelim.

Başkan (çekicini vurarak): Susun! (sessizlik) Yüksek müsaadenizle tesis mes'elesini reyinize tevdi ediyorum. Muhtar için yazıhane inşa edilmesine taraftar olanlar ellerini kaldırırlar (bay Hasidov elini kaldırdı). Şimdi de kuyu açılmasını isteyenler elini kaldırırlar. Yalnız bir elinizi kaldırın lütfen! (Bay Gorviç elini kaldırdı). Ne oluyoruz arkadaşlar? Her delege bir tutum takınmak zorundadır! İkinci tur oylamaya geçiyorum! (sonuç değişmedi). Arkadaşlar, buna provokasyon denir!

Protokol Müdürü: Sayın mühendis, bir de önerilere karşı olanların sayısını saptayalım (istek kabul edildi). Arkadaşlar! Kuyuya karşı olanlar el kaldırırlar! (Bay Hasidov, bay Sefaradi ve bay Kiş ellerini kaldırdılar). Şimdi de muhtar için yazıhaneye karşı olanlar kaldırırlar! (Bay Gorviç, bay Hermanoviç ve bay Kiş ellerini kaldırdılar). Sayın mühendis, her iki tesis için ikişer kişi olumlu oy verdi!

Başkan : Biliyoruz. Aza Kiş elini iki kere kaldırdı.

Afar Kiş, Geçici Meclis Üyesi : Ben herkesle dost kalmak istiyorum.

Başkan: Arkadaşlar, bu anda köyün menfaatleri söz konusudur!

Afar Kiş, Geçici Meclis Üyesi: Herkes dost olsun, köyün menfaatleri açısından.

Başkan: Toplantıya kısa bir ara veriyoruz.

*

Başkanın isteği üzerine Malka delegelere çay ve pasta dağıttı. Heyecanlı konuşmalar herkesin hoşuna gitmişti.

— Muhtarın yazıhanesi sudan ucuza mal olur, —diye ikna etmeye çalıştı bayan Hasidov, meclis üyelerini yemek sırasında. İki oda yeter, biri Zalman için diğeri de bekleme odası. Belki de bir oda daha eklenir. Zalman'ın beklemelerini istemediği kişiler için...

Dolniker, kadının yöneticilik yetenekleri karşısında gerçekten şaşırılmıştı. Ama bayan Hasidov başka alanlarda da yetenekli olduğunu gösterdi. Afar Kiş'i (denge unsuru) salonun تنها bir köşesine çekip onunla samimi bir söyleşiye daldı:

— Zalman'ın siyah bir pantolonu var; altı iyiden iyiye parladı, bilfiil muhtarlığına yakışmıyor; pantolonu ters-yüz edip ütölemek gerekecek. Bu iş için gerekli ücreti ödemeye hazırız...

— Pek tabii bayan Hasidov, —dedi terzi—, muhtar beye uygun harika bir pantolon dikeceğim.

Kısa aradan sonra, Dolniker kamu tesisleri konusunu yeniden karşı oya sundu. Muhtar yazıhanesine karşı bu kez yalnız iki el kalktı.

Tsemah Gorviç, Geçici Meclis Üyesi: Afar, seni alçak! Biraz önce bu öneriye karşı oy kullanmıştın!

Afar Kiş, Geçici Meclis Üyesi: Senin de ters-yüz edilecek pantolonun varsa, işin olur! (Ters yüz terimi, ihtilâl terimine çağırışım yaptığı ve ifade ettiği anlamın yanlış yorumlara yol açacak nitelikte olduğu iddiası ile, başkanın emri üzerine tutanaktan çıkarıldı).

Başkan: Meclis, muhtarlık binası inşaa lehinde karar almış bulunmaktadır (Bayan Hasidov'un bulunduğu köşeden tezahürat). Şimdi de geriye yalnız vergi mes'elesi kalıyor. (sessizlik). Arkadaşlar herşeyi benden mi bekliyorsunuz? Lütfen vatandaşlara konulacak vergiyle ilgili olarak yapılacak işleri kendiniz tesbit etmeye çalışın! (sessizlik). Bu konuda, sahip oldukları gayrimenkul gözönünde tutulabilir meselâ.

Zalman Hasidov, Bilfiil Muhtar, Geçici Meclis Üyesi: Olmaz mühendis bey. Benim büyükçe bir arazim var. Evlerdeki oda sayısı gözönünde tutulsun.

Tsemah Gorviç Geçici Meclis Üyesi: Allah seni kahretsin Zalman!

Başkan: (çekicini vurarak) arkadaşlar müzakerelere şahsiyet karıştırmayın lütfen!

Yaakov Sefareti, Geçici Meclis Üyesi : Çocuk sayısını temel alsak?

Elipaz Hermanoviç, Geçici Meclis Üyesi: Bu yaratığın benim mutfağıma burnunu soktuğunu düşündükçe.. (bu cümle tutanaktan çıkarıldı).

Başkan: (çekicini vurarak) Beyler, beyler! Beni bu egosantrik üslubu protesto ettiğimi beyan etmek mecburiyetinde bırakıyorsunuz! (Tsemah Gorviç: Dinle Zalman, senin hakkın-

da konuşuyorlar. *Zalman Hasidov*: Ben usluup değilim) Lüks vergisine esas olarak, kooperatiften yaptığınız alış-verişin alınmasını teklif ediyorum. (Meclisin çoğunluğu bu öneriyi reddetti). Peki, o halde, sığır sayısı ölçü olarak kabul edilsin. (Meclisin çoğunluğu bu öneriyi reddetti). Kanape sayısı? (Meclisin çoğunluğu bu öneriyi reddetti). Köpek sayısı? Şamdan sayısı?

Zalman Hasidov, Bilfiil Muhtar, Geçici Meclis Üyesi : Bütün bunlar hepimizde var.

Protokol Müdürü: Sayın mühendis! İzninizle zamanın azlığına ve en basit mantıki muhakemenin, konunun değişik bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini ortaya çıkaracağına, dikkatinizi çekmek istiyorum.

Başkan: İyi ya, hadi bakalım;

Protokol Müdürü: Arkadaşlar hiçbirinizde olmayan bir şey var mı?

Elipaz Hermanoviç, Geçici Meclis Üyesi : Bir keresinde, evlerimizdeki dolapların çok küçük olduğundan yakınmıştık. (Meclis öneriyi oybirliği ile kabul etti).

Bugün yapılan geçici meclis toplantısında alınan kararlar şunlardır:

Muhtarlık binası inşaatı için, iş bu protokolün imzalandığı sırada evinde üç kapılı bir dolap bulunduran her vatandaş, üç kooperatif lirası tutarında ve bir kereye mahsus lüks vergisi ödeyecektir. Afar Kiş kıymet takdiri işlerini yapmakla vazifelendirilmiştir. Kimyonköy geçici meclisi adına: Elipaz Hermanoviç. Zalman Hasidov,**, 'Afar Kiş, Yaakov Sefardi.

DOKUZUNCU BÖLÜM

GEULA

O büyük günde kimse tarlaya gitmek istemedi. Herkes evine oturmuş, sabırsızlıkla kentten gelecek heyeti bekliyordu. Bütün köylüler, sandıklarından bu önemli ziyaret dolayısı ile bayramlık giysilerini çıkarmışlardı. Hemen hiç bir hazırlık yapmayan Dolniker bile üstüne başına bir çeki düzen vermiş, anlayacağınız, giysilerinin olabildiği kadar kirli ve buruşuk görünmesine dikkat etmişti. Kooperatif şoförünün söylediklerine bakılırsa, heyetle birlikte bir de foto muhabiri gelecekti. Bu nedenle biraz da olsa hazırlıklı olmak gerekirdi...

Siyah otomobil, güneş saatine göre öğleye doğru, aşevinin önünde durdu; arabadan yorgunluktan yıkılmak üzere olan yedi kişi indi. Köy halkı kentten gelen konuklara doğru, bir mıknaş tarafından çekiliyormuşçasına, ilerledi ve arabanın çevresini aldı. Dolniker coşku-yu arttırmak amacı ile aşevinin kapısının arkasında bir kaç dakika bekledikten sonra, sekreteri ile birlikte dışarı fırladı. Partinin yüksek düzeyde iki yöneticisi ile profesör Tanen-

boim'un şiddetli alkışları koptuğu anda, foto muhabiri, bu tarihsel anı gelecek kuşaklara ve dergilere iletebilmek için dışarıda bekleyenlerin arasından sıyrılıp öne geçti. Birinci elden malzemenin bir sözcüğünü bile kaçırmak istemeyen gazeteciler, not defterlerini açarak gözlerini devlet adamına diktiler.

Geula Dolniker sevincini saklamadan kocasının yanına geldi, dudaklarını, öpücük olarak da nitelendirilebilecek bir hareketle, yanına değdirdi ve,

— Dolniker gene traş olmamışsın! —diye haykırdı.

— Biliyorum —diye cevap verdi Dolniker; törenin ailesel bölümü de böylelikle sona erdi. Geula Zeev'e dönüp öpmesi için elini burnunun hizasına kaldırdı. Sonra herkesi şaşır-
tan bir çeviklikle aşevine girdi ve yeni konukların gelişinden dolayı gözleri sevinçle parlayan Malka'ya öğle yemeğini hazırlamasını söyledi. Partinin yüksek düzeydeki yöneticilerinden bir tanesi kapının önünde yığılan kalabalıktan güçlkle kurtularak aşevine daldı ve devlet adamının önünde durup saygılı bir sesle konuşmaya başladı:

— Biz bugün buraya, Kimyonköy'e, sana, Amitz Dolniker, ulusumuzun iyi dileklerini, hükümetin iyi dileklerini, kuruluşların iyi dileklerini, partimizin iyi dileklerini sunmaya geldik. Biz bugün, buraya, Kimyonköy'e, sağlığına kavuşmuş olduğun umudu ile ve gücünü ulusumuzun, devletin, kuruluşların ve partinin emrine verebileceğin umudunu besleye-

rek geldik. Biz bugün, buraya, Amitz Dolnik-ker...

Devlet adamı heyet sözcüsünün bu söylevini daha kundaktayken yapardı ya, aynı sözcüklerin kırk kere, aynı kafiye üzerinden yinelenmesine hiç dayanamaz, böyle konuşanlara «sersem papağan» derdi. Üstelik parti tarafından gönderilen iki yönetici Groydes'in tayfasından olup, Dolniker, dünya yaratıldığından bu yana, bu insanlarla karşılıklı nefret ve kin içinde yaşamıştı.

— Hepinize teşekkür ederim sevgili dostlarım, —diye kesti Dolniker sözcünün sözünü—. İltifatlarınız için size müteşekkirim. Yıpratıcı bir seyahatin yorgunluğunun hâlâ üzerinizde olduğuna şüphe yok. Şu anda, uzun nutuklardan çok güzel bir yemeğe ve iyi bir uykuya ihtiyacınız var. Sözlerime bir son verip de hepinize 'hoş geldiniz arkadaşlar' demeden önce, şöyle, telgraf üslûbunda, burada bulunduğumuz müddet içinde, köyde vuku bulan inkişafı, birkaç kelime ile anlatmak istiyorum.

Devlet adamı bu kez gerçekten, her törenin, laf kalabalığına gerek kalmadan nasıl kısa kesilebileceğini, heyet önünde bir daha göstermek istemişti. Ama konuşmasını sürdürdükçe, ticaret filosunun gelişmesi konusuna iyice daldı ve telgraf sekiz bin altıyüz otuz üç kelimeye vardığında (1800 lira) sözlerine son verebildi. Dolniker'in aksine bölgenin güneşine henüz alışmamış olan bir gazeteci bu arada baygınlık geçirip Kimyonköy toprağına iki seksen uzandı.

Köy sakinleri heyetin çevresini çoktan bo-

şaltmış, aralarından durumu yadırgamayacak kadar bu işe alışık olanlar, örneğin meclis üyeleri, evlerine gidip öğle yemeği yemişler ve yeniden, hiç bir yorgunluk belirtisi göstermeksizin yayınını sürdüren Dolniker'in yanına dönmüşlerdi. Dolniker köyün ileri gelenlerini tanıştırma faslına geçince, onun dinlemeye devam eden bir avuç sadık hayranı, rahat bir nefes aldı.

— Müsaadenizle tanıştırayım arkadaşlar. Profesör Tanenboim - saç san'atçısı, bilfiil muhtar bay Zalman Hasidov, müsaadenizle tanıştırayım arkadaşlar, profesör Tanenboim - bay Elipaz Hermanoviç, profesyonel lokantacı, köyün eşrafından, müsaadenizle tanıştırayım arkadaşlar profesör Tanenboim — Tsemah Gorviç, kundura mütehassısı, kendisi dinamik bir şahsiyettir...

Profesör Tanenboim kendisi ile tanıştırılan üç kişinin elini sıkarak 'memnun oldum' dedi ve nazik davranışlarında herhangi bir değişiklik yapmadan, Malka, Afar Kiş, bayan Hasidov, Dvora, Zeev, Hided, Mided ve Yaakov Sefaradi'yi aynı biçimde selâmladı. Celep, profesörüm, birinci gazetecinin, ikinci gazetecinin, otomobil sürücüsünün, birinci parti temsilcisinin, ikinci parti temsilcisinin ellerini sıkı ve berbere, berberin karısına, kundura tamircisine, aşevi sahibine, celebe, ikizlere, kundura tamircisinin kızına, sekretere, terziye 'memnun oldum' dedi. Karşılıklı el sıkmalar, fotoğrafçı ön çıkarak Dolniker'den, güneş batmadan 'solo' bir poz vermesini rica edene dek sürdü.

Foto muhabirinin isteği anında yerine getirildi. Dolniker, köye dönmekte olan sürüden seçtiği gözlerinin ferî sönmüş iki ineğin arasına dikilip poz verdi; pek tabîî bu arada, çoban Miha'yı orada bulunanlarla tanıştırmayı ihmal etmedi. Dolniker poza ek olarak sokaktan geçmekte olan küçük bir kızı kucağına aldı ve sonunda resim, kızın ağlamaları arasında, çekildi. Daha sonra devlet adamı fotoğrafçıdan, tarlada saban sürerken bir resim çekmesini istediye de, kimyon tarlalarında saban kullanılmadığının anlaşılması üzerine, bundan vazgeçildi...

Fotoğraf çekme ayini, köy halkının merakını büyük ölçüde uyandırmıştı; fotoğrafçının yöresinde dolaşan köylüler, objektifi tanrısal bir korku ve saygı ile inceliyorlardı. Ancak, bu korkuya rağmen, foto muhabiri Dolniker'in köy muhtarı ile birlikte bir resmini çekmek istediğini söylediğinde kızılca kıyamet koptu. Bay ve bayan Hasidov hemen yerlerinden fırlayıp mühendis beyin yanına dikildiler; aynı anda da Tsemah Gorviç'in ağır vücudu elektriklenen havayı yarararak devlet adamının önüne geçti. Kundura tamircisi poz için hazırlanırken, köyde henüz bir muhtarın bulunmadığını, şimdiki durumda muhtarın sadece 'bilfiil' olduğunu hatırlattı:

— Ona acıdığımız için kendisine bir ünvan verdik, —dedi Gorviç. Dolniker telâşa kapılmadan durumu idare etmeye çalıştı; iki rakibi iki yanına alarak kollarına girdi ve kişiliğinin gücünü göstermek istercesine dudaklarını gülmser gibi büzerek poz verdi.

— Ey Allahım, sen ne büyüksün! —diye geçirdi içinden devlet adamı—. Bu köye düşmemiş olsaydım, bu insanlar nasıl biribirlerine düşeceklerdi?

*

Bu arada Geula, eteğinin çevresinde dola-
nan ikizlerin sürekli incelemelerine konu olu-
yordu; çocukların bir hinoğluhinlik düşündük-
leri bakışlarından belliydi. Sonunda bir tanesi
sordu:

— Şişman teyze, sen deli mühendisin sev-
gilisi misin?

— Hayır değilim, —diye cevap verdi Ge-
ula—, ben maalesef bay Dolniker'in karısıyım.

— Bilfiil karısı mı, yoksa öylesine mi?

Geula birden çocuklarla ilgilenmeye baş-
ladı. Dolniker ile evlenmeden önce **çocuk yu-**
valarında çalışmış ve bu alanda bir de kurs
yapmıştı. Bu nedenle çocukların her zaman
doğruyu söylediklerini, daha doğrusu büyük-
lerinden duyduklarını ilettiklerini bilirdi.

— Siz kimsiniz çocuklar?

— Biz belediye ikizleriyiz, —diyerek gü-
lüştüler; Mided ekledi:

Ben ondan birkaç dakika önce doğmuşum,
yani ondan daha kıdemliyim.

— Bu terimleri kimden öğrendiniz?

— Mühendis beyle çıta gibi bakıcısından.

Geula çocukları geniş göğsüne doğru çek-
ti:

— Dinleyin çocuklar —dedi sıcak bir gü-
lümseme ile—, mühendis beyin burada bu-

tunduğu süre içinde yaptıklarını bana anlatırmısınız?

— Anlatmayız, dedi Hided—. Ama bize içinde fındık olan o çukulatalardan verirsen olur. Biz muhtarız.

Guela akıllı ve pratik bir kadındı. Küçük armağanların insanlararası ilişkilerdeki değerini bilirdi. Bu nedenle bir an bile duraksamadan çantasının derinliklerinden gözalıcı kâğıtlara sarılı şekerlemeler çıkardı ve bir bölümünü başlangıç olarak dağıttı. Çocukların şekerleri gövdeye indirmeleri ancak birkaç saniye sürdü.

— Şimdi çocuklar, bana mühendis amcanın yaptıklarını güzel güzel anlatın bakalım.

— Ama kimseye söylemeyeceksin.

— Söylemem.

— Bu deli mühendis gırgır geçiyor —diye fısıldadı kıdemli Mided—, geceleri güvercin tutmak için merdivenlere tırmanıyor. Babam onu dövdü, o da şimdi kundura tamircileri ile berberleri dövüştürüyor, onlara atlı arabalar almak için.

Guela bu korkunç olayları dehşet içinde dinliyordu. Aslında Dolniker'e karşı herhangi bir sevgi duyduğu yoktu ama ne de olsa otuz yıldır ona dayanamıyordu.

— Yahu çocuklar —diye fısıldadı Guela—, onun neden mühendis diyorsunuz?

— Çünkü herkese mühendis olduğunu söylüyor. Üstelik kocaman kırmızı bir bayrağı var. Her gece balkonuna asıyor...

Kadın elinde kalan son şekerleri de ço-

cuklara dağıttıktan sonra bir koltuğa yıkıldı.

— Tanrım —diye mırıldandı—, artık yolun sonuna geldik...

*

Dolniker daldığı kısa uykudan kapısının çalınması ile uyandı Gelen profesör Tanenboim idi; onu bir kontrolden geçirecekti. Kalbini uzun uzun dinledikten sonra, rahat yaşamın ve her türlü heyecandan uzak kalmanın olumlu sonuçlar verdiği ve sağlık durumunun aşağıda bekleyen gazeteciler önünde bir on dakika konuşabilecek kadar düzeldiği kararına vardı. Dolniker neşe içinde merdivenleri inip, geçici meclis salonunda yapacağı basın toplantısını açtı. Basın toplantısına parti yöneticileri ile meraklı bir izleyici topluluğu da katılıyordu. Muhabirlerin aldıkları not üç yüz sözcükten ibaret olmakla birlikte ellerindeki haber, gazetecilik mesleğinde 'bomba' olarak nitelenen ve hem övgü hem de maaşa zam getiren türdendi:

Amitz Dolniker ile Konuştum!

Durum kritik ama ümitsiz değil —Güvenlik herşeyden önce gelir— Ateş olmayan yerde duman tütmez —Enflasyon olmayacak—.

Kimyonköy'deki muhabirimiz bildiriyor:

Yukarı Galil bölgesinin doğu kesiminde bulunan küçük bir köyde, Amitz Dolniker ile söyleşiyoruz. Dolniker'in dostça tavırları köy halkına gösterdiği sıcak ilgi, sözle anlatılması olanaksız

bir yalnızlık ve ilkel yaşam koşullarına rağmen iç ve dış olayları bir devlet adamı güdüsüyle izlemekten geri kalmayan bu büyük insan karşısında hayranlığımızı gizlemiyoruz (ayrıntılı haberimiz arka sayfada). Amitz Dolniker her yandan yağın sayısız soruya kendiliğinden cevap veriyor. Her cevabına eklediği ince esprilerle de hâlâ meclis grubunun en usta ve en keskin konuşmacısı olduğunu bir kez daha gösteriyor:

Soru: Bay Dolniker, yeni koalisyon bunalımı konusundaki görüşünüzü alabilir miyiz?

Cevap: Durum kritiktir ama kat'iyen ümitsiz değildir. Krizin sona ermesini isteyenler hakikatleri olduğu gibi görüp kabul etmeli ve devamlı bir anlaşmanın ancak karşılıklı olarak anlayış gösterme cihetine gidilerek temin edilebileceğini anlamalıdır.

Soru: Ya bunalım herşeye rağmen sürerse?

Cevap: Bu sıralarda aceleyi gerektiren bir durum yok. Allah kerim.

Soru: Sayın Dolniker, askerî durumumuzla ilgili görüşünüzü almamıza da izin verir misiniz?

Cevap: Şu anda, güvenlik mülahazalarını gözönünde tutarak, meselenin derinliklerine inemeyeceğim. Durumumu anlayışla karşılayacağınızdan eminim. Bu sebepten her zaman söylediğim ve prensip edindiğim bir görüşü tekrarlamakla yetineceğim: Güvenlik herşeyden önce gelir

Soru: Dış politikamızdaki değişikliklerin yolaçacağı olumsuz gelişmelere rağmen bu görüşünüzde ısrar edecek misiniz?

Cevap: Belli ölçüler içinde, evet.

Soru: Sayın Dolniker, fiyatlarda yeni yükselmeler bekleniyor mu?

Cevap: Beyler, bu sorunuza bir fıkraya ile cevap vereceğim: Bir gün, bir haham yamağı Hahambaşına giderek, 'Haham efendi' diye yakınmış, 'bayram günü bana görev vermiyorlar. 'Hahambaşı ne demiş beyler, bunun üzerine? Hahambaşı demiş ki: 'Duyduğuma göre abdest almamışsın. Haham yamağı, bu sözler karşısında özür dileyecek olmuş: 'Haham efendi,' demiş, 'su çok soğuktu, çok çok soğuktu.' Hahambaşı da şöyle cevap vermiş: 'Eee, ne yapalım, sütten ağzı yanan, yoğurdu üfleyerek yer.'

Soru: Sözlerinizden anladığımız kadarı ile sayın Dolniker, enflasyondan bir korkunuz yok.

Cevap: Söylediklerimin yeterli derecede açık olduğunu sanıyorum.

Soru: Görüşlerinizi yayınlamak için izninizi isteyecektik.

Cevap: Madem istiyorsunuz, öyle olsun...

Basın toplantısının en yoğun anında sıkıntıdan patlayacak kerteye gelen bayan Dolniker, aşevi sahibini toplantı salonunun dışına çekerek, kadın işçilerin bölge kurulu ile nasıl ilişki kurabileceğini sordu. Elipaz'ın gözleri gene şaşıştı, karısını çağırdı, kendisi ise hemen toplantıya döndü. Birkaç dakika sonra salonun kapısı yeniden açıldı ve bayan Hasidov'a konuk hanımın kendisini dışarıya beklediği bildirildi.

— Dostlarım, —dedi Geula Dolniker—, kendilerine bağışlanan onurdan heyecanlanan

iki kadına, köy çerçevesinde bir sosyal faaliyet düzenlemek istiyorum. Siz ne dersiniz?

Birden aşağılık kompleksine kapılan bayan Hasidov ile Malka, birbirlerine baktılar.

— Şimdi mi?

— Tabii ki şimdi! Yarın sabah gidiyoruz buradan, yani gideceğimizi ümit ediyorum..

Doğruyu söylemek gerekirse Geula, köye girdiği andan başlayarak, birşeyler örgütlemek için çaba harcıyordu.

— Tel-Aviv’de son derece modern bir yetimhanemiz var, —dedi kadınlara—, bu kuruluş çerçevesinde ülkenin her yerinden ve her sınıftan terkedilmiş iki yüz dört yetime, devletten en küçük bir yardım almadan bakıyoruz.

— Aman Tanrım, iki yüz dört yetim, —diye haykırdı Malka—, mühendis bey ve siz bayan Dolniker, bir başınıza mı?

— Adım Geula, —dedi etkin kadın—, üstelik yalnız benle Dolniker değil, sosyal yardım kolunun yönettiği bir kuruluştur bu.

— Gene de çok güzel bayan Dolniker.

— Adım Geula, —diye altını çizdi siyaset kadını ve haykırıışlarını Kimyonköy’ün hayırsever sakinlerine duyurmaya çalışan günahsız yavrulardan söz ederek, kadınların acıma duygularını uyandırmaya çalıştı. Geula çantasından kalın bir alındı tomarı çıkardı. Her alındının üzerinde balla ekmek yiyen güler yüzlü bir çocuk resmi vardı. Her resmin altında, ‘Teşekkür Ederiz. İsrail Yetimlerini Kurtarma Derneği, Çalışan Kadınlar Cemiyeti, Ltd. Şti.’ yazılıydı. Geula alındıları bayan Hasidov’a tes-

lim ederek gönüllü militanlara nasıl evden eve dolaşıp, alındı karşılığı vatandaşın gönlünden kopacak birer liralık yardımını nasıl toplayacaklarını anlattı.

— Bu zavallı yetimlerin çektikleri acıyı biraz olsun hafifletebilirsek ne mutlu bize, —diye bitirdi sözlerini Geula—. Şimdi işbaşı-
na arkadaşlar, hepinize başarılar.

İki kadın, iyi kalpli bayan Dolniker ile renkli renkli alındılara hayret ve şaşkınlıkla baktılar ama, ağızlarını açıp karşı koyma yürekliliğini gösteremediler ve içeriğini iyice anlamadıkları eylemi uygulamaya koyuldular.

— Buraya bak Malka, —dedi bayan Hasidov—, aslında bu yapacağımız iş dilencilikten başka bir şey değil.

Şaşkınlıktan ilk kurtulan Malka, işe, evi köyün ucunda bulunan veterinerden başladı.

— Sen mi konuşacaksın —diye sordu bayan Hasidov.

— Hayır sen konuş, —diye cevap verdi Malka yalvarırcasına.

Sesinden uykudan yeni kalktığı belli olan Herman Şpigel kapıyı hafifçe araladı:

— İneklere fazla su vermenize gerek yok, —dedi aralıktan ve kapıyı hemen kapamak istedi—. Ama bayan Hasidov aynı anda ayağını kapı aralığına sokarak,

— Buraya, tümünden değişik bir amaçla gelmiş bulunuyoruz. Zavallı yetimler için para topluyoruz.

— Kim öldü?

— Bunu bilmeye olanak yok bay Şpigel, bunu bir tek mühendisin karısı bayan Geula

biliyor, ama şimdi, ülkenin her yerinden ve her sosyal düzeyden gelmiş iki yüz dört yetim için bir lira verirsen ben de sana küçük bir fotoğraf vereceğim, hesaplara da adını yazacağım. Bunu yapmaya değer bay Şpigel çünkü bu yetimleri çektikleri acıyı hafifletecek; ana-babalarının onları okula yollayacak paraları yok, ama vermek istemiyorsan zararı yok, biz de buraya kendi istediğimizle gelmedik. Bayan Dolniker zahmet edip bu küçük fotoğrafları bastırtmış, biz de onu kırmak istemedik. Bay Şpigel sizin hiç bir zaman yeterli paranız olmadığını çok iyi biliyoruz. Çobanlar size doğru dürüst ücret ödemiyorlar, sanıyorum kocamın da size hâlâ borcu var ama Zalman'ın bu davranışını anlayışla karşılayın, biliyorsunuz bu günlerde tepeden tırnağa muhtarlık dolu. Hatta dün bana 'biraz para biriktirmeliyiz kadın, gereksiz bütün harcamalardan kaçınacağız' dedi. Ben sizin yerinizde olsam bay Şpigel, benim yetimlerim olmayan yetimlere bir kuruş vermem. Bayan adım Geula o kadar istiyorsa gitsin çalışsın, nasıl olsa çok şişman. Bir lira istemek de ne demek? Daha neler? Çok kızdım. Hadi allahısmarladık bay Şpigel, rahatsız ettiğimiz için özür dileriz, hanıma selâm.

*

Kadınlar heyeti dokuz evi daha dolaştı ama talihleri yüzlerine gülmedi. Bir süre sonra aşevine çıktıkları gibi döndüler:

— Vermiyorlar, —diye yakındı bayan Ha-

sidov—, kimse fotoğraf satın almak istemedi bayan Dolniker.

Devlet adamının karısı düş kırıklığına uğramıştı:

— Adım Geula, —dedi; ama bu başarısızlık cesaretini kırmadığı gibi, eylemini daha değişik yöntemlerle sürdürmesine yolaçtı. Analarının hatalarını oğullarına düzelttirmek amacı ile hemen ikizleri buldu:

— Söyleyin bakalım Midedciğim ve Hidedciğim, annenizden ve babanızdan hoşnut musunuz?

— Tabî.

— Öyle ise, bir an ana ve babaları olmayan çocukları düşünün. Onların da hoşnut olmalarını ister miydiniz?

— Hayır, —diye cevap verdi kıdemli Mided—. Neden onlar da hoşnut olsunlar?

Yukarıda söylendiği üzere Geula Dolniker, her şeye rağmen, akli başında bir kadındı. Bu yanıt üzerine hiç bir şey söylemeden otomobile gidip — nereye giderse gitsin, sürekli olarak sadık bir köpek gibi yanında gezdirdiği yardım kumbaralarından çıkardı:

— Gelin çocuklar, —dedi ikizlere—, büyükleri biraz kızdıralım, yardım toplama oyununu oynayalım, çok komik bir oyundur...

Geula çantasından yepyeni bir alındı tomarı çıkararak gençlere teslim etti. Geula bu kez uzun uzadıya bilgi vermek zorunda kalmadı çünkü ikizler, ülkenin diğer çocukları ile ilişkide olmamalarına rağmen, yardım toplama eğilimine kalıtsal olarak sahiptiler.

Mided ve Hided akşama doğru aşevinden çıktılar. Yarattıkları terör dalgası kısa süre içinde köyü etkisi altına aldı. İlk hedef otlat-taki çobandı. Çocuklar iki ayrı koldan, ağaçla-rın arasına gizlenerek; hayvanlarını otlatmak-ta olan köy çobanına yaklaştılar. İkizlerden bi-ri saklandığı yerden fırlayıp önceden koparıp hazırladığı alındıyı, neye uğradığını şaşırın köylünün burnuna doğru uzattı:

— Annem öldü! Babam öldü! Zavallı ye-timler için hiç olmazsa on kuruş ver!

Bu atılımın değerini anlamakta güçlük çe-ken köylü, yakasına yapışan gençlikten kuvvet kullanma yolu ile kurtulmaya çalıştıysa da, küçük saldırganın ellerini ceplerine daldırıp varını yoğunu ele geçirmeyi başarması üzeri-ne, kayıtsız koşulsuz teslim olarak, gerçekleri olduğu gibi kabul etmek zorunda, kaldı; kü-çük de, büyüğünün bu yardım severliğini bir kaç sıcak sözcükle ödüllendirmekten geri kal-madı:

— Çok iyisiniz amca, mühendis hanım adı-na teşekkür ederiz. O da koca ihtiyar bir ye-tim zavalıcık.

Ne var ki, yardım sever çobanın çilesi bu-nunla bitmiyordu. Başına gelenleri anlamaya vakit bulamadan, alacakaranlığın içinden fırlayan ve az önce parasını alan aynı çocuk, kumbarasını sallaya sallaya yeniden çevresin-de dolanmaya başladı.

— Çocuk! —diye bağırdı dertli çoban—. daha bir dakika önce sana on kuruş verme-dim mi?

— Sen Mided'e verdin, —diye karşısına dikildi, küçük tahsildar—. Ben Hided'im.

On kuruşluk ek katkı, yardım sever çobanı ancak birkaç dakikalığına kurtarmıştı. Ele avuca sığmaz Hided onu köyün girişinde beklemekteydi; niyeti de üçüncü bir alındı kesebilmektir. Çocuğun eline düşen çoban öfke ile haykırdı:

— Sabrımı tüketmeye başladın. Sana da Mided'e de verdim, daha ne istiyorsunuz?

— Yalan! —diye atıldı ufaklık—, sen Hided'e iki kez verdin, ben Mided'im.

Yetimler üslerine akşamın ilerlemiş bir saatinde döndüler. İyi kalpli şişman teyze sayesinde yaşadıkları zevkli dakikaların tadı damaklarında kalmıştı. Haklı bir gururla, dolu kumbaralarını Geula'ya uzattılar:

— Mühendis hanım, işte sana yetim yapman için sermaye.

Geula Dolniker, daha işin başında olan ellerine çabuk ikilinin başarısını bir kutu şekerle ödüllendirdi. Ama Hided ile Mided'in, dışarıda çalıştıkları süre içinde, ağızlarına dek dolu kumbaraları iki kez boşaltıp yeniden doldurduklarını bilmiş olsaydı, hayreti, doğal olarak, kat kat artacaktı.

*

Devlet adamının, aynı akşam, heyet üyelerine duyurduğu karar, bir fırtına etkisi yaptı.

Hep birlikte ziyafet sofrasına oturmuş, samimi bir hava içinde Amitz Dolniker'in top-

lum yaşamına dönüşünü kutlarken, devlet adamı, elinde kadeh olduğu halde, ayağa kalkıp konuşmaya başladı. Söylevini verirken kadehteki şarabı sağa sola saçmasına rağmen bu kez. konuştuklarını herkes cankulağı ile dinledi. Konuşma sürdükçe masada oturanlar, Dolniker'in Kimyonköy'de sınırsız bir süre kalmaya kararlı olduğunu anladılar.

Dolniker kararına temel olan nedenleri, teker teker, ayrıntıları ile açıkladı: Herşeyden önce, köyün değişik hizipleri arasındaki tek köprüyü meydana getiriyordu. Üstelik, köyde hüküm süren gergin siyasal hava gözönünde tutulursa, zamansız ayrılışı, her an beklenen fırtınanın beklenmedik bir şekilde patlamasına yolaçabilirdi.

— Bu köyden ancak ve ancak, vazifemi ifa edip, işimi bitirince ayrılacağım! —diye bitirdi sözlerini Dolniker.

Dolniker'i mutfağın kapısının arkasından dinleyen Malka, bu sözleri duyunca, rahat bir nefes aldı. Kaçınılmaz sonu bir gece önce öğrenmişti ama bu kez iş değişmişti. Dolniker kalıyordu. Ne var ki, Malka'nın aksine, kentten gelen heyet üyeleri bu haberi vızıltıyı andıran gürültülü bir kıpırdanma ile karşıladılar. Toplantıya katılanlar yerlerinden kalkarak, akla ve duygulara hitap eden bir sürü sav ileri sürdüler ve Dolniker'i ikna etmeye çalıştılar: Ülke çapında görevlerden, bütün ulusa karşı sorumluluklardan, bağımsızlıktan söz edildi. Ancak çabalar sonuçsuz kaldı; Dolniker tutumu üzerinden en küçük bir ödün vermek niyetinde değildi. Dolniker bu küçük insanlara,

artık gündelik sorunların ötesine geçtiğini ve cücelerin telaşlı koşuşmalarına tepeden baktığını hatırlattı...

Düş kırıklığına uğrayan konuklar gece yarısına doğru dağıldılar. Dolniker ise neşe içinde ve taptaze idi. Heyet üyeleri gittikten sonra burnunu zevkle okşayıp özel sekreterinin kulağına eğildi ve kısa bir emir verdi:

— Zeev dostum, lütfen kapattığın valizleri aç...

*

Sekreter «Nasıl istersen Dolniker» diye cevap verdi ama odasına dönmedi çünkü bayan Dolniker, ziyafetten sonra, kendisi ile özel olarak görüşmek istediğini söylemişti.

— Zeev —diye başladı söze Geula, yalnız kaldıklarında, Dolniker’de bazı garip davranışlar sezmiyor musun?

Kadın şakağının çevresinde parmağı ile daireler çizerken, zeki sekreter Geula’nın neyi kastettiğini ve kaçırılmaması gereken bir fırsatla karşı karşıya olduğunu anlamıştı:

— Geula Dolniker —diye cevap verdi üzüntü dolu bir sesle—, şimdiye dek konuşmak istemedim, ama madem ki soruyorsun söylemeyi görev sayıyorum: Mühendis beyin akılsal dengesi, köye geldiğinden bu yana kaygı uyandıracak biçimde bozulmuştur.

— Bunun yeni bir şey olduğunu mu sanıyorsun? Sen de, ben de gayet iyi biliyoruz ki, o her zaman kaçtı.

-- Kaçıklıktan söz eden kim? —dedi sek-

reter yakınircasına—, kanımca şu anda «sabit fikir» denilen psikopatik bir olgu ile karşı karşıya bulunuyoruz. Bu da varlığının, yani mühendisin varlığının, köylülerin kendi işlerini çekip çevirebilmeleri için, kaçınılmaz bir gerek olduğu düşüncesidir...

— Sen de mi ona mühendis diyorsun —diye patladı Geula—, o mühendis değildir!

Zeev Geula'yı yatıştırmaya çalışarak,

— Biliyorum, biliyorum —dedi—, kanımca yapılması gereken tek şey, onu alıp eve götürmektir...

— Hayır. Önce profesör Tanenboim'un fikrini almalıyız. Böyle bir kararı ancak o verebilir.

— Tabî efendim. Nasıl isterseniz. Durumu bütün korkunçluğu ile profesöre anlatacığım.

*

Sekreterin durumu ustaca iletişi istenen sonucu verdi ve, o gece yaşadığı korkunç saatlerin etkisinden bir türlü kurtulamayan profesör Tanenboim, ertesi sabah güneş doğarken, bayan Dolniker'e gitti.

— Bayan Dolniker, şu anda olayları kronolojik sıraya göre hatırlamaya çalışıyorum. —diye fısıltılı bir sesle konuştu profesör—. Sekreter bey olayların gelişimini kendi gözlerimle görmemi istedi, ben de gözlemlerimi kesin ispatlara dayandırmak amacı ile idama gitmeyip, sekreter beyin kaldığı yerde geçirdim geceyi. Sekreter beyin odası aşevinin kar-

şısındadır; oradan Bay Dolniker'in kaldığı odayı gözlemek olanaklı. Saat aşağı yukarı on ikiyi otuz beş geçe Bay Dolniker'in odasının çevresinde şüpheli bir hareket başladı. Birkaç dakika sonra Bay Dolniker terasa çıktı... ve gerindi...

Profesör Tanenboim bir an sustu, sonra konuşmasını sürdürdü:

-- Bayan Dolniker, şu anda gözlerinizin önüne sereceğim sahnenin bir kadının ruhunda anlatılması olanaksız sarsıntılara yolaçacağına inanıyorum, bu nedenle beni ayrıntılara girmekten affetmenizi rica ediyorum...

— Hayır, hayır Profesör Tanenboim, herşeyi bilmeliyim!

— Nasıl isterseniz hanımefendi. Bay Dolniker kırmızı bornozunu terasın demir korkuluğuna bağladı ve ona tutunarak aşağıya kaymaya başladı; bornozun ucuna geldiğinde de koltuğunun altına sıkıştırdığı... büyük bir şemsiyeyi açtı... ve kendini bahçeye bıraktı...

— Aman Tanrım —diye dövünmeye başladı kadın—, demek Dolniker bir uyur-gezer.

— Söyledikleriniz olanak dışı değil hanımefendi.

— Sonra ne oldu?

— Bir saat yirmi dakika süre ile bay Dolniker'i göremedik çünkü bahçedeki bitkiler aşağıda olanları seçmemizi önlüyordu. Saat ikide beklenmedik bir biçimde odasının terasında beliriverdi; bornozu çözdü, ilkin benzeyen gerinmelerden sonra kapının arkasında kayboldu...

Prefesör Tanenboim sözlerini bitirdikten

sonra odayı bir sessizlik kapladı. Bu sessizliği ilk bozan Geula'nın yalvaran sesi oldu:

— Sayın profesör, lütfen kocamı kurtarın! Onun için ne yapabiliriz?

— Bu türden beyin sarsıntıları Amerika'da elektrik şoku ile tedavi ediliyor —dedi profesör—. Acaba bay Dolniker'i yardım vakfı adına uzunca bir geziye yollayamaz mıyız?

— Böyle şeyleri ancak Zeev bilir.

İkisi birlikte kunduracının evine gidip Zeev'i buldular. Sekreter geleceklerini biliyormuşçasına giyinik ve hazırды.

— Bir fikrim var —dedi Zeev—, onu iki aylığına İsviçre'ye yollayalım.

Geula hemen kabul etti:

— Olur ama orada kim bakacak ona? Tanrı aşkına söyleyin, kim meşgul olacak zavallı kocamla?

— Geula Dolniker, —diye haykırdı sekreter—, böyle durumlarda bana güvenebileceğinizi biliyorsunuz!

— Teşekkür ederim Zeev, ama skandallara yolaçmadan onu bu pis köyden nasıl çıkaracağız?

— Dolniker'i bir oldu-bittiye getireceğiz, —dedi Zeev—. Ben önemli eşyalarını gizlice toplayıp otomobile yerleştireceğim. Sonra da onu çevrede küçük bir gezintiye çıkaracağımızı söyleriz... gezinti anayol üzerinde olacak tabii...

*

Herşey tasarlandığı biçimde gelişti. Profe-

sör durumu parti görevlilerine olduğu gibi anlattı, onlar da, hiç bir şaşkınlık belirtisi göstermeksizin, saygıdeğer hastayı aralarına almayı ve eve varıncaya kadar dikkatini tehlike yaratmayacak konulara çekmeye söz verdiler:

Dolniker gezinti davetini, onlarla işbirliği yaparcasına sevinçle kabul etti; aslında bu öneriyi, konuklarının köyde kalmaya karar vermesi ile ilgili değerlendirme ve tutumlarında olumlu ve mutlu bir değişme olarak görmüştü. Dolniker ve çevresindekiler, yemekten sonra arabaya doğru ilerlemeye başladılar. Ancak yolda gezintiyi geciktiren bir olay meydana geldi. Bir düzine kadar köylü Geula'nın karşısına dikildi:

— Paralarımızı geri ver —diye bağırışmaya başladılar köylüler; ellerinde ikizlerin zorla verdikleri alındılar vardı—. Kooperatif şoförüne, aldığımız mala karşılık bunları vermek istedik, almadı.

— Arkadaşlar, —dedi Geula—, siz yetimler için yardımda bulundunuz.

— Biz de şoföre böyle dedik, —diye cevap verdiler bir ağızdan—, ama gene de bu kâğıtları para olarak kabul etmek istemedi.

Geula kaçırma tasarısını tehlikeye sokmak istemediğinden, alındılar karşılığında paraları geri vermeye başladı. Ama, her nedense, bu değiş-tokuş otuz liralık zararla kapandı. Olayı masum masum izleyen ikizler, bu kısa anlaşmazlıktan yararlanarak, olayın daha da karmaşıklaşmasına küçük bir katkıda bulunmak için, mühendisi bir kenara çekip kulağına,

— Bakıcı senin valizleri taksiye koydu,

—diye fısıldadılar—, mühendis hanım bir şey söylemememizi istedi, biz de kimseye söylemiyoruz.

O sırada herkes arabaya binmiş, fırlamaya hazır bekliyordu. Dolniker telaşla bagaja yöneldi; valizleri gözleri ile görmek istiyordu. Bir anda, kendisine karşı tezgâhlanan iğrenç komployu bütün ayrıntıları ile kavramıştı. Dolniker arabanın kapısını açıp, boğazını yırtarcasına bağırmaya başladı:

— Bu da ne demek oluyor?

— Herşey tamam bay Dolniker, herşey iyi olacak —dedi profesör Tanenboim ve paltosunun yakasına yapışarak devlet adamını içeri çekti.

Dolniker yüksek tabakanın doktoru ile güreşirken Geula araya girdi ve kocasını, korkudan taş kesilen parti yöneticilerinin arasına itti. Bu arada da onu yatıştırmaya çalışıyordu:

— Heyecanlanman yasak Dolniker... Vatanın sana ihtiyacı var... Sana istediğin kadar merdiven ve şemsiye alacağım Dolniker...

Gazeteciler kâbusu andıran bu olayı nefes almadan izliyorlardı; öyle bir dehşet içinde kalmışlardı ki, foto muhabiri kaçırma atılımını sonsuzluğa aktarmayı bile unutmuştu. Zeev ortalıkta dönenlerin olağanüstü bir yanı yokmuş gibi, arabanın içinde sessizce oturuyordu. Karışıklığın yarattığı şaşkınlıktan ilk kurtulan Geula oldu ve sürücüyü 'bas gaza!' diye emir verdi; ama aynı anda Dolniker'in gırtlığı da harekete geçmişti: Bağıra bağıra yarıdım istemeye başladı:

— İmdat! Kaçırılıyorum! İmdat!

Otomobilin çevresinde olanları seyreden halk anında harekete geçti ve kapıya sarılarak sevgili mühendislerinin vücuduna asıldılar. Ancak çabaları bununla kalmadı. Ortaya koydukları uğraş sırasında, önlerine gelene, Rusinsko'nun yüce dağlarından indiklerini anımsatan yumruklardan tattırdılar. Araba hareket etmeye başladığı anda 'mühendisin çağıldığı' haberi köye yayılmış, yardım kuvvetleri olay yerine gelmişti. Berberle kundura tamircisi, hocalarını kurtarmak için bu kez birlikte eyleme geçerek Dolniker'i —ve bu arada devlet adamının vücuduna sıkı sıkı sarılan profesör Tanenboim'un bir bölümünü— arabanın penceresinden dışarı çektiler. Ön camın taşsa tutulması üzerine profeör Tanenboim Dolniker'i bırakmak zorunda kaldı; arabadakiler de, kaçırılması gereken kişiyi yerli sempatizanlarının eline terkederek hızla uzaklaştılar...

Siyah otomobil taşlı yol üzerinde ilerlerken içindekiler şiddetli sarsıntıdan rahatsız olacak halde değillerdi. Büyük şokun etkisinden kendini hâlâ kurtaramayan Geula,

— Daha hızlı, daha hızlı, —diye bağırdı—, atlarına binip peşimize takılabilirler, mühendisi kaçırmaya kalkıştık diye intikam almak isteyebilirler...

Eylemci siyaset kadını, intikam ordusunun onları izlemediği anlaşıldıktan sonra biraz rahatladı ve,

— Dolniker gerçekten ruh hastası —dedi— kederle.

Parti görevlileri sevinçle başlarını salladılar: Onları, kendilerini bildikleri günden beri, saçtığı dehşetin pençesinde tutan geveze devlet adamından kurtulmuşlardı. Ama bu sevinç, gazetecilerinki yanında hiç kalırdı: Muhabirler yazıyı yeniden yazma zahmetinden kurtulmuşlardı. Başlığı değiştireceklerdi, o kadar: ‘Amitz Dolniker Çıldırdı! İşte İspatı!’ Şu anda ellerinde ‘flâş’ niteliğinde bomba bir haber bulunuyordu.

Ama olaylar başka türlü gelişti. Kısa süren duygusal tepkilerden sonra Geula sürücüye durmasını emretti ve profesör o tarihî soruyu sordu:

— Peki şimdi ne olacak?

— Teşhis edebildiğim kadarıyla bayan Dolniker, eşiniz Kimyonköy’e karşı nörastenik yapışmış semptomları gösteriyor. İçinde bulunduğu durumda bulunduğu sürece onu köy çerçevesinden koparmaya çalışmak akıllıca bir hareket olmaz kanısındayım. Ayrıca, —diyerek döndü yüksek tabakanın profesörü gazetecilere—, hastalığı ile ilgili her türlü yayını bir süre bekletmeyi tavsiye ederim...

— Pek tabii —diye fısıldadılar gazeteciler yüzlerini ekşiterek—, söylemenize gerek yok, biz sorumluluğumuzu biliriz...

Ardı ardına gelişen olaylar zinciri Geula’yı derinden etkilemişti:

— Zavallı Dolniker —diye ağlamaya başladı—, o uzun nutukların kurbanı oldu... bundan eminim... Şimdi o ilkel köyde, o vahşilerin elinde bir başına kaldı... sokak köpeği gibi...

eşyalarını da arabada bıraktı... Ah Tanrım!
Ona kim bakacak şimdi, zavallı kocamla kim
ilgilenecek?...

Geula'nın bakışları sekreterin üzerinde,
durdu. Zeev, haklı olarak, titredi.

ONUNCU BÖLÜM

YOKTAN VAR ETMEK

Otomobilin göklere yükselen toz bulutu içinde kaybolmasından üç saat kadar sonra köy sakinleri, Kimyonköy'e inen patıkada uzun boy- lu, yapılı bir erkeğin ilerlediğini gördüler. Kö- ye yaklaşan yabancı, yakıcı güneşin altında, üç valiz bir de sarı evrak çantası taşıyordu. Ufak tefek, sarışın, mutluluktan gözleri par- layan bir genç kız konuğu köyün girişinde kar- şıladı. Dvora genç hammalın terli boynuna atı- larak,

— Bana döneceğini biliyordum —dedi—, şimdi artık temelli kalacaksın değil mi?

Nefes nefese kalan Zeev, gözlerini yardım ıstercesine göğe dikti:

— Görünüşe bakılırsa, öyle.

Zeev köyden uzaklaşan otomobilin için- deyken, buraya dönmek için zorlu bir tar- tışmaya girmişti. Geula sekreterden, Dolniker'e olan bağlılığının bir işareti olarak, köye dön- mesini istemiş, Zeev ise dünyanın sonundaki bu beldeye yeniden sürüldüğü takdirde aklı- nı kaçırabileceğini söylemişti. Tartışmanın bu aşamasında, parti görevlileri gerçek bir duldan

farksız durumda olan zavallı kadının imdadına yetişerek, genç oportüniste, önünde sadece iki seçenek bulunduğunu sert bir dille hatırlatmışlardı: Otomobilden, ya da partiden çıkmak! Zeev duraksamadan birinci seçenekte karar kılmış (aferin çocuğa) ve, hiç olmazsa, köye yakın bir noktaya bırakılmasını rica etmişti. Ama Geula, intikam hırsı ile yanan saldırganların hâlâ ortalıkta dolaştıkları gerekçesi ile, bu isteği geri çevirmişti.

Başıyazmanın, saygı değer valizleri yüklenip siyaset yolunda ilerleyen gençleri bu denli ağır bir yük taşımaya zorlayan bozuk düzene söve söve Kimyonköy'e dönüşü, işte bu koşullar altında gerçekleşti.

Sabahki olayların etkisinden henüz kurtulamamış olan Dolniker yardımcısını şahsen karşıladı.

— Sözlerime kulak ver dostum Zeev, bu yerde yaptıklarımı yıkmaya matuf çocukça ve salakça komploda parmağın olup olmadığını bilmiyorum. Ama entrikanın mimarları ile en azından pasif bir tesanüt içinde bulunduğun aşikârdı.

— Dolniker —dedi Zeev—, görünüşe göre benim de suçlu sayılabileceğimi biliyorum ama attığım her adımda herşeyden önce ülkenin ve vatanın çıkarlarını gözönünde tuttuğuma inanmanı rica ediyorum.

— Öyleyse evdeki hesabın çarşıya uymadığını bildirmek isterim arkadaşlar —diye cevap verdi Dolniker öfkeyle—. Bildiğim kadarı ile seni sıfırdan Amitz Dolniker'in başsekreterliği mevkiine yükselten ülke ve vatan de-

ğil, benim! Bunda başarısızlığa uğradığımı da ifşa etmek durumundayım. Bununla beraber, şimdilik disipliner tedbirler alma cihetine gitmeyeceğim. Ancak köyün kalkınması için yapacağın her teşebbüs mesuliyetsiz hareketlerini az da olsa affettirecektir. Anlaşıldı mı?

— Anlaşıldı Dolniker —dedi Zeev gözle-ri ile gökleri tararken; ama beklediği yardım bu kez de inmedi.

*

Üzücü olay Kimyonköy'ün gelişmesini ancak kısa bir süre için durdurdu. Arabanın tozlu yolda bıraktığı tekerlek izleri henüz silinmemişti ki, geçici meclis üyelerine olağan toplantı için davetiye yollandı. Bu kez gündemde, mahalli idare ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili iratın tesbiti konusu vardı.

Toplantı, her zaman olduğu gibi, on kadar petrol lâmbasının aydınlattığı aşevinde yapıldı. Başkan sıfatı ile yüksek kürsüdeki yerini alan Dolniker, bu kez toplantı sürecine bir yenilik getirerek, önceden hazırlanan üye listesine göre yoklama yaptı. Yoklama sonunda bünün üyelerin orada bulundukları saptandı. Bu iş bittikten sonra, başkan sözü Afar Kiş'e verdi. Afar Kiş, hatırlanacağı üzere, vergi işleri ile görevlendirilmişti. Kısa boylu terzi, yerinden kalktı ve önüne çıkardığı defterden, aşağıdaki resmî kayıtları okudu:

— Üç kapılı dolap sahibi vatandaşların sayısını saptamak amacı ile, dört gün içinde, 75 ailenin barındığı, toplam 206 odalı 65 haneyi ziyaret ettim...

— Hele dur Afar, dur biyol, —diye haykırdı Tsemah Gorviç, bu elbise ölçüsü almaya benzemez. Şimdi laf kalabalığı yapmadan söyle kaç dolap buldun?

— Hiç bulamadım.

— Hiç bulamadın mı?

— Hiç bulamadım...

— Görüyor musun mühendis bey —dedi Elipaz yüzünü ekşiterek—, siz çıkın bu işin içinden!

— Lütfen susalım beyler, —diye vurdu başkan çekicini—, çok iyi hatırlıyorum, bay Kiş mükelleflerin listesini tahmini olarak çıkarmakla vazifelendirilmişti...

— Kimin listesini?

— Mükelleflerin, yani vergi ödeyecek şahısların. Kafası azıcık çalışan herkes bilir bunu!

Temsilciler sandalyelerine daha bir yerleştiller, önlerindeki çaydan bir yudum aldılar ve ayakları ile ortalıkta dolaşan kedileri okşadılar. Zeev araya girerek tartışma düzeyini olduğu yerde tutmaya çalıştı:

— Mühendis bey üç kapılı dolap sahiplerini değil, bu türden bir dolaba sahip olabilecek gücü olanları kastetmişti!

Sorunun temeline inmeye çalışan ilk üye celep oldu:

— Evet anlıyorum, bu daha adil bir yöntem... Önemli olan elbette ki dolap değil.

Dolniker, Afar Kiş'in vergi denetleme görevine getirilmesi ile ilgili önerisini karşı oylamaya koydu ve aynı zamanda, henüz işinin

ustası olmayan denetmene yardım edecek bir 'vergi takdir kurulu' kurulmasını teklif etti. Geçici meclis önerileri hemen kabul ederek, kurulu — üye Gorviç, Hasidov, Seferadi ve Hermanoviç'ten meydana gelmek üzere — oracıkta kuruverdi. Kurul derhal çalışmaya ve köy sakinleri arasından vergi ödeyecekleri ayırmaya koyulduysa da, kısa süre içinde Kimyonköy halkının, gelir bakımından korkunç bir tekdüzellik içinde olduğu ortaya çıktı.

— Birisinin daha çok toprağı, birinin daha çok hayvanı var —dedi kundura tamircisi—. Hepsi de üç kapılı bir dolap alacak güce sahip...

Durumun böyle olması temsilcilerin canını sıkıyordu. Celep dört kapılı dolap barajı üzerinde durulmasını belki de daha iyi olacağını söyledi ama çoğunluk, böyle bir dolabın dünyaya üzerinde mevcut olmadığı gerekçesi ile, öneriyi geri çevirdi. Sounda vergi kurulunun onurunu kurtaran Zeev oldu:

— Adaletsizliği önlemek için önümüzde tek yol var: Kur'a çekmek.

Kurul bu fikri akla yakın buldu. Terzi çiftçilerin adlarını, listeye göre, küçük kâğıtlara yazdı ve ev sahibinin şapkasını alarak kâğıtları içine attı. Kurul, İsrailoğullarını meydana getiren 12 aşiretin anısına, 12 yükümlü seçilmesini kabul etti ve başkandan, bir düzine ismi çekmesini rica etti. Ancak devlet adamı, tümenden özerk bir örgüt yetiştirmek istediğini bildirerek isteğı geri çevirdi. Bunun üzerine, kur'ayı çekme görevi, nasıl olsa şapka-

nın sahibi odur diye, Elipaz Hermanoviç'e verdi.

Kur'a çekme işlemi pürüzsüz geçti dene-
mez. Elipaz Hermanoviç şapkasından 11 ad
çektı ve bu adlar denetmen tarafından hemen
kayda geçirildi. Ama şapkadan çıkan son is-
mi görünce aşevi sahibinin yüzü bembeyaz ke-
sildi:

— Bu, bu... —diye kekeledi; gözleri gene
şaşılaşmıştı—, bu benim...

Kurul üyeleri ne yapacağını bilmez du-
rumdaydılar. Bütün gözler Dolniker'e dikildi
ama o da başından aşağı bir kova soğuk su
dökülmüş gibi eli ayağına dolaşmıştı. Sonun-
da Malka, salonda hüküm süren rahatsız edici
sessizliği bozdu:

— Aptallaşma —dedi kocasına—, kâğıdı
geri at...

Elipaz zoraki bir gülümseme ile kâğıdı
şapkanın içine attı, geriye kalanları iyice ka-
rıştırdı, sonra da elini kâğıtlara daldırarak bi-
rini çekti. Bu kez, kâğıdı açtığından cüzzamlı
bir insana dokunmuş gibi bir çığlık attı:

— Ne, gene mi ben—

Bir anlık şaşkınlıktan sonra aşevi sahibi-
nin yüzü öfkeyle kasıldı; rahat bozucu kâğıdı
yere çalarak,

— Üstelik benim şapkamdan —diye gürle-
di—, amma da komik ha!

Bu kez kendi ismini kur'aya sokmayan Eli-
paz, şapkadan son adı çektikten sonra başkan
dahil, herkes rahat bir nefes aldı. Bu arada ba-
kıcı da konu ile ilgili resmi manifestoyu ha-
zırlamıştı. Sayın baylar, —diye başlıyordu yü-

kümlülere yollanacak müjde belgesi—. Mühendis beyin başkanlığında çalışan geçici meclise bağlı Vergi Kurulu, mali durumunuzu uzun ve titiz bir incelemeden geçirmiş ve kur'a çekiminden sonra, kestane ağacından yapılmış, aynalı ve üç kapılı bir dolap almaya gücünüz olduğunu saptamış bulunmaktadır. Bu türden dolaplar kurul tarafından lüks mobilya olarak tanımlandığından, denetmenimiz Afar Kiş'e başvurup muhtarlık binası inşaatı için, bir kereye mahsus olmak üzere üç kooperatif lirası tutarındaki belediye lüks vergisini ve buna ek olarak 20 krsş. işletme ücretini ödemenizi rica ederiz. Bunu yapmadığınız takdirde, borçlarınızın ödenmesi için kurulumuzun, yukarıda sözü geçen dolabı haczedeceğini bildiririz. Saygılarımızla. Zalman Hasidov, Bilfiil Muhtar.

Geçici meclis tarihindeki ilk olağanüstü toplantı, ertesi gün öğleden biraz sonra yapıldı. Toplantı başkanın emriyle, Afar Kiş'in sözlü isteği üzerine düzenlendi. Temsilciler yüksek mevkileri ile bağdaşmayan bu çağrıyı hoş karşılamamış hatta kızmışlardı. Salona girip de terzinin yüz ifadesini gördüklerinde biraz yatıştılar. Afar Kiş'in her tarafı sızlıyor, bir yanı ağrımadan kolunu bacağını oynatamıyordu. Pantolonu paramparça, bacakları çürük içindeydi; sol gözünün altında da döğüşlerden sonra hemen her zaman görülen, mor-sarı karışımı bir leke belirmişti.

— Ben size ne yaptım da beni yolladınız? —diye gürlledi terzi—. Neredeyse öldüreceklerdi beni! Daha mektubun anlamını anlatma izin vermeden üzerime atıldılar. Deliler gi-

bi 'burada meclis isteyen kim? Hangi dolaptan bahsediyorsun kaçık terzi?' diye bağırıp çağır-
dılar, üzerime köpek saldılar...

Dolniker, çekicini masaya indirerek,

— Arkadaşlar —dedi—, bu bir başkaldır-
madır. Kanuna karşı gelmektir!

Dolniker'in heyecanı meclis üyelerine de
geçmişti:

— Ne oluyoruz, dağ başı mı burası? —diye
ortaya çıktı bayan Hasidov—. Bizi seçtiler mi,
seçmediler mi?

— Öyle ya —dedi Bilfiil Muhtar—. Mec-
lisin etkinliklerinden yararlanmaya evet, ama
iş birşeyler vermeye gelince herkes kaçıyor!

— Madem öyle —dedi birden celep—, biz
de meclisin çalışmalarına son veririz. Doğru
değil mi bay... mühendis...

Dolniker'in bir bakışı Yaakov Sefaradi'yi
susturmaya yetmişti:

— Geri çekilmek mi? Kaçmak mı? —diye
kükredi Dolniker—. Teslim olmak mı?

— Peki ne yapalım?

— Polis Teşkilâtı!

*

— Söyle bana dostum Miha —dedi Dolni-
ker gecenin ortasında—. Kundura tamircisinin
kızı konusunda bir ilerleme var mı?

— Nerdee!. —diye öfkeyle cevap verdi Mi-
ha—. Dvora senin o bostan konkuluğu göz-
lüklü sekreterine öyle bir abayı yakmış ki, ara-
mızda konuşmuyoruz bile. Günün birinde bu

alçağın karşısına geçip elimden bir kaza çıkarcacımdan korkuyorum mühendis bey...

— Ayıp sana Miha —diye sözünü kesti Dolniker—, senle genç Dvora'nın arasındaki manileri ancak ve ancak bu köyde muhterem sosyal bir fonksiyon elde etme yolu ile yıkabileceğini söylememiş miydim sana?

— Köy malını koruyan çobandan daha muhterem bir kişi olabilir mi mühendis bey?

— Tabii olabilir Miha. Meselâ bir güvenlik memuru.

— O ne?

— Polis.

— Ne polisi?

— Geçici meclisin mumla güvenlik memurları aradığını duymadın mı? Sen genç, yapılı ve güçlü bir insansın, elinden geldiğince okuma-yazma da öğrenmişsin, üstelik köyün en büyük köpeği de sende...

— Bırak bunları mühendis bey. Ben çayırkların yeşilliği ile sığırları insanlardan çok seviyorum. Ben polisliğe uygun değilim.

— Dostum Miha! Burada polislikten sözeden kim? Ben seni Kimyonköy Emniyet Müdürü yapmak istiyorum!

— Bu beklenmedik haberi uzun bir sessizlik izledi.

— Yani ben müdür olsam... diyorsun...

— Evet kulakların seni yanıltmıyor dostum. Yüzbaşı rütbesinde olacaksın.

— Benden büyüğü olmayacak mı?

— Tabii ki olmayacak. Üstelik birkaç ay içinde albaylığa yükselebilirsin.

— Öyleyse tamam, —diye kabul ettiğini bildirdi Miha—, en altlardan başlamak istemiyordum ama bu koşullar altında olur.

*

Mühendis bey yemin töreninden önce, Kimyonköy Emniyet Müdürüne bazı kısa bilgiler verdi. Konu: Eksiksiz Bir Emniyet Görevlisinin Yapması Gereken Şeyler.

— Bir polis yüzbaşısı herşeyi bilir, herşeyi duyar, herşeyi görür! —diye başladı devlet adamı birinci derse; çoban söylenenleri çok iyi anladığını belirtmek istercesine başını salladı—. Tanrı esirgesin, kanuna aykırı bir şey olursa polis hemen suç mahalline gelir; ama en iyisi suç işlenmeden gelmektir. Memur şahitleri dinleyip tahkikatını bitirdikten sonra meclise ayrıntılı bir rapor sunar amaaa —diye kaldırdı Dolniker parmağını—, tek şahit makbul değildir.

— Efendim—, diye sordu Miha, hangi şahit makbul değildir?

— Bir adet şahidi kastediyorum —diye açıkladı Dolniker.

Kimyonköy halkını yakından tanıdığından onlarla nasıl konuşulacağını biliyordu. Bir bakıma kendini onlara, onların konuşma biçimine alıştırmıştı.

— Tek şahit, şahit değildir, ama tabii, onu da sıkı bir sorgudan geçirmek şart!

— Bana güvenebilirsiniz mühendis bey, —dedi çoban kocaman ellerini göstererek.

— Kendimize hakim olalım arkadaşlar,

kendimize hakim olalım —diye yükseltti Dolniker sesini, sorguya çekilenlerin saçlarının bir teline dahi hâlel gelmemeli! Herşey metodik bir şekilde ve sual-cevap halinde kaydedilecek. Meselâ şöyle: Adın ne? Sanık: falanca, filanca..

— Filanca isim değil ki?

— Arkadaşlar! Şu anda söylediklerim hayal mahsulüdür, misal olarak söylüyorum! Ya sabır! Ben: Doğum yeriniz beyefendi? Sanık: Diyelim ki Rusinsko. Ben: Yaşınız: vesaire. Anlıyor musun?

— Anlıyorum. Geçen yılın sonunda 28'imi bitirdim.

Dolniker'in sarsılmaz inancı, yüzbaşının kavramadaki yeteneksizliğini ancak üç saatlik insanüstü çabadan sonra yenebildi. Miha işin temel ilkelerini iyice sindirmiş görünüyordu ama dersin sonuna doğru Dolniker'de hal kalmamıştı. Konuşmaktan sesi kısılan devlet adamı sözlerini şöyle bitirdi:

— Bir noktaya dikkatini çekmek isterim: Bir polisin politikaya burnunu sokmasına tahammülüm yoktur! Polis teşkilâtı adalet müesseselerinin demir yumruğu olmalıdır, anlaşıldı mı? Eğer sana kardeşini tutuklama emri verilirse, bunu tereddütsüz yapmalısın!

— Kardeşim yok, ama iki kuzenim var.

— Bak, bunlar hayal mahsulüdür, misal olarak veriyorum —diye fısıldadı Dolniker—, yani bunu söylerken sana verilen emirleri fazla düşünmeden yerine getirmen gerektiğini kastediyorum. Bak, yarın sana 'kendini as' deseler...

Miha yerinden kalkarak,

— Neden? —diye haykırdı—, ben kötü bir şey yapmadım! Özür dilerim mühendis bey ben polis kuvveti olmak istemiyorum. Ya yarın gelip bana kendini as deseler...

— Hayır! —diye patladı Dolniker ayaklarını yere vurarak—, demeyecekler!

— O zaman neden 'deseler' dediniz?

— Şaka yaptım! Unut unut, lütfen, söylediklerimi unut!

— Herşeyi mi?

— Herşeyi.

Günlük yaşamda sık sık rastlandığı üzere, Kimyonköy Emniyet Müdürü, teorik bilgi sınavında çakmış olmakla birlikte, uygulamada eşi görülmemiş bir başarı gösterdi. Yaralı denetmen Afar Kiş oniki talihlinin evlerine giderken yanına Miha'yı da alıyordu. Denetmenin yanında Emniyet Müdürü'nü görmeleri, yükümlüler üzerinde soğuk düş etkisi yapıyordu. Aslında kol gücüne başvurmaya hiç gerek yoktu. Yüzbaşı'nın, ağzı kulağında bir gülümseme ile, 'Şeytan' adlı dev çoban köpeğinin sırtını okşaması yetiyor, hatta artıyordu. Vergi ödemekle yükümlü oldukları bildirilen vatandaşlar, bu kez, kaçık terziye saldırmayı sağlıklarına aykırı bularak,

— Peki neden biz? —diye sormakla yetiniyorlardı.

— Valla ben de bilmiyorum, —diyordu polis böyle durumlarda—. Üstelik benim politika ile uğraşmam yasak. Ben emredileni yerine getirmekle yükümlü demir yumruğum, yoksa adamı oracıkta asarlar..

Ortalıkta dönenleri örten sis, üç kapılı yükümlüler diğer köylülerden bilgi toplamaya çalıştıkça daha da kalınlaştı. Köyün öteki sakinleri, kaderin oyununa gelenlere, meclisin bunları seçerken, muhakkak yeterli nedenlere dayandığını anlatmaya çalıştılar. Meclis üyeleri ciddi kişilerdi; madem ki böyle bir karar verilmişti kemerleri sıkıp ödemek gerekiyordu! Bunun üzerine, oniki yükümlünün öfkesi, beklenmeden gelen vergi kâğıdına imzasını koyan bilfiil muhtar Zalman Hasidov'a yöneldi.

Üç kapılılar Tsemah Gorviç ile yaptıkları gizli görüşmelerde şüphelerinde haklı olduklarını gördüler. Kundura tamircisi, oniki zavallıya Hasidov'un onlara haksızlık yaptığını açıkça söyledi. Kendisi, yani Gorviç, muhtar seçilmiş olsaydı, daha adaletli bir yöntem getirip, vergiyi başka çiftçilere yüklerdi...

*

Sonunda kimsenin aklına bile getiremeyeceği nedenlerden, vergi toplama işi zararla kapandı. Protesto amacı ile atılan ve bunalımın ilk belirtilerini meydana getiren çılgınlık, önce köyün mandrasından yükseldi ve yavaş yavaş uzun, acı iniltilere dönüştü: ahırlarına kapatılan sığırlar gece gündüz böğürüp duruyorlardı. Bu durum, Kimyonköy Emniyet Müdürü'nün, kurallar gereğince, subay üniforması taşıdığı sürece çobanlık yapmayacağını bildirmesi üzerine ortaya çıkmıştı. Protesto gösterisinde bulunan sığırların büyük bir bölümünün kendisine ait olması bile yüzbaşıyı fikrinden

caydırmamıştı. Köylüler 'arasından biri çıkıp da çobanlık yapmaya yanaşmaması sorunu tam anlamıyla çıkmaza sokmuştu.

Sonunda Dolniker, geçici meclisi olağanüstü toplantıya çağırdı. İş gene başa düşmüştü. Herşeyi kendi yapmalıydı... Üyelerin tümü toplantıya geldi. Temsilciler salona girer girmez Zalman Hasidov bakıcısı olan karısının kulağına, sonradan o geceki oturuma yön verdiği anlaşılan bazı şeyler fısıldadı:

— Eyvah! —dedi berber, kundura tamircisinin giydiği ters yüz edilmiş ütülü pantolonunu göstererek—, bu gece karar alamayacağız...

Gerçekten de öyle oldu. Tsemah Gorviç hemen söz alarak, geçici bir çözüm olarak, bilfiil muhtarın oniki yükümlüye kişisel mektuplar yollayıp hergün, sıra ile, belediye çobanları olarak görev yapmalarını emretmesini önerdi. Zalman Hasidov bu önerinin şiddetle karşısına çıkarak sığırları gütmek işinin meclis üyelerince, önem sırasına göre yapılması gerektiğini savundu. O gece altı karşı oylama yapıldı ve sonuçlar hep eşit çıktı. Çünkü 'denge unsuru', ütülü pantolon sahibi taraflar lehine, bir ona bir buna oy vermişti...

— Arkadaşlar! —dedi Dolniker sonunda—, utanılacak bir durum bu. Galiba çilekeş sığırlarınızı ben ve bakıcım gütmek zorunda kalacağız.

Dolniker, ta içinden, bu sözleri ile meclis üyelerinin uyuklayan vicdanlarını harekete geçirmeyi düşünmüşse bağışlanmaz bir yanlışlık yapmıştı çünkü göreve gönüllü olarak talip olmasını üyeler büyük alkışla karşılamışlardı.

Malka bu öneriyi alkışlarla karşılamış, meclis üyelerinin çoğu takdir dolu bakışlarını Dolniker'e dikerek alkışa katılmışlardı. Bu arada celep, Dolniker'i kutlarken, mühendis beyin çobanlıktan da anlayıp anlamadığını sordu. Zeev iki esneme arasında celebe, Dolniker gibi tanınmış bir şahsiyetin hayvan gütmeye işine yabancı olamayacağını anlattı...

Toplantının mutlu bir sonuçla kapanması herkesi hoşnut etmişti. Yalnız sekreter doyum sağlamamış görünüyordu.

— Bana bak Dolniker —dedi Zeev, temsilcilerin kutlamaları sona erip salon boşaldıktan sonra—, doğanın sadeliğine dönmek istemene bir diyeceğim yok ama neden beni de bu hayvanca işe ortak ediyorsun?

— Niye mi? —diye döndü Dolniker sekreterine—, hemen anlatayım sebebini arkadaşlar! Sen yarın benle mer'aya geleceksin çünkü sen benim sadık yardımcısın ve cehennemin dibine gitsem peşimden gelmeye hazırsın. Ne o dostum, yoksa benim, elli yedi yaşımın yorgunluğu ile beyinsiz hayvanların arkasından koşturacağımı mı sanmıştın?

Sekreter hemen boyun eğerek devlet adamının kan basıncının yükselmesini önledi ve Dolniker'i Malka'nın dinlendirici yakınlığına terketti.

Başarısızlıkla sonuçlanan alçakça kaçırma atılımından sonra çardaktaki buluşmalar daha da sıklaşmış, kaçamakların coşkusu daha da artmıştı. Yüksek yakalı yeşil hırka bittikten sonra, Malka elinde arta kalan yünden bir çift

eldiven ve kulaklık örmeye başlamıştı. Dolniker ise artık, geriye doğru büyük atlamalar yaparak, yaşamının önemli sayılabilecek bölümlerini anlatmakla yetiniyordu. Kafasını Dolniker'in göğsüne dayayan Malka diplomatların, uçakların, ziyafetlerin, Zvi Grinspen'in, tesislerin, gemilerin, görev yapmasına izin verilmeyen din görevlisinin, gangsterlerin, seçimlerin, Şimşon Groydes'in entrikalarının, prestijin, açılış törenlerinin süslediği öyküleri, kalbinin coşkudan küt küt atmasına aldırmadan dinliyordu. Tâ ki, gecenin birinde ağzını açıp da şövalyesinin kulağına,

— Biliyor musun bay Dolniker, sen o kadar büyük bir insansın ki, inşallah Mided ile Hided senin gibi olurlar. O gece seni yanlışlıkla odama soktuğu için Tanrı'ya şükrediyorum. Tanrı neden beni bu denli seviyor?... —diyene dek.

— Bunu bilmeme imkân yok, —diye yanıtlamıştı Dolniker Malka'nın sorusunu—, bu sebepten bu bahis hakkında muhakemelere girmekte fayda görmüyorum. Ama senden bir ricam var, lütfen ikide bir sözümü kesme...

*

Köy sakinleri sabahın erken saatlerinde sığırlarla dağa tırmanmaya başlayan mühendis ile bakıcısının arkasından bir süre baktılar. Gözlerinden içinde bulundukları büyük şaşkınlığı okumak olanaklıydı. Gönüllü çobanların ödünç aldıkları giysiler onlara tam bir köylü görünümünü kazandırmıştı. Daha önemlisi, altla-

rına geçirdikleri pantolonlar, kar gibi beyaz ayaklarını gözler önüne sermişti. Dolniker sarı boğazlı bir kazak giymiş, Miha'nın budaklı çomaklarını eline almıştı. Ama bu çomak yarardan çok zarar getirmiş sığırlar başlarını alıp otlağa denetimsiz bir biçimde dağıldıklarında Dolniker'in istediği gibi koşmasını önlemişti. Dolniker sığırların peşinde nefes nefese koşarken, bir yandan da,

— Oha, oha! Koşmayın! oha, oha! Durun! —diye bağırıyordu.

Pek tabii, sığırları bir araya toplamayı başardıktan sonra ikisinin de yorgunluktan yere yıkılıp öylece kalmalarına şaşmamalı.

Dolniker ile sekreteri yamacın çimenle kaplı bir yerinde yere uzanıp gözlerini göğe diktiler.

— Görüyor musun Zeev, yorgunluktan nasıl ölü gibi yığıldık kaldık —diye fısıldadı devlet adamı—, neden? Çünkü sporun hiçbir şeklini yapmadık. Bundan almamız lâzım gelen dersi kavrayabiliyor musun?

— Pek tabii, eve dönmeliyiz.

— Gitmek isteyen ancak cesedime basarak gidebilir arkadaşlar. Burada ben ya da sen ölene kadar kalacağım...

Dolniker ile sekreteri arasında yer alan kısa tartışma böylece sona erdi ve gönüllü çobanlar kendilerini güneş ananın okşayışlarına terk ettiler. İkisi de çayırın yeşilliği üzerinde, hareket etmeden öyle yattılar. Yalnız arada bir devlet adamı bakıcısını, sürüden ayrılan bir hayvanın peşine takıyordu. Bilindiği üzere kö-

yün çoban köpeği, belediye vergilerinin toplanması işleminde kullanılıyordu.

Dolniker birinin omuzundan hafifçe sarstığını duydu. Tek gözünü açıp omuzuna dokunmayı gördüğünde, bir çığlık atarak ikinci gözünü de açtı. Köylü kıyafetinde, başı keyfiyeli yaşlı bir Arap, bıyıklarını oynata oynata birşeyler fısıldıyordu. Bir zamanlar azınlık işleri ile uğraşan alt komisyon üyeliğinde bulunmuş olan Dolniker, bacaklarını gerip saldırganın kollarından kurtulmaya çalıştıysa da ayağı çimenin üstünde kaydığından kış üstü yere yıkıldı. Zeev devlet adamının çıığına yetişerek, çomağı kaptı ama Arap ondan önce davranarak elini cebine attı ve bir konserve kutusu çıkardı:

— Kahve Amerikan —dedi gülümseyerek, Amerikan kahve.

İki çoban dehşet içinde yerlerine çakıldılar. Arap köylüsü Amerikan ve Kahve sözcüklerini birkaç kez tekrarladıktan sonra, Dolniker sekreterinin kulağına,

— Ne duruyorsun? —diye fısıldadı—. Okulda Arapça öğrendin, git ona ne istediğini sor...

Sekreter yerinden kalkarak, doğululara özgü bir rahatlıkla, aralarında geçen konuşmanın sona ermesini bekleyen Arap'a yaklaştı: Zeev beynini son hızla çalıştırarak, edebi düzeyde yarım yamalak bir cümle kurmaya çalıştı ama Arap, üzüntülü bir sesle hiçbir şey anlamadığını belli etti.

— Arapça bilmiyor olabilir mi Zeev? —di-

yerekten kalkan Dolniker, İkinci Dünya Savaşında Avrupa'da iken gezdiği esir kamplarından kalan bir alışkanlıkla, 'mubi pan po Polski? Govriti P-ruski?*' —diye sordu.

— Neskafe, —dedi Arap kutuyu Dolniker'e uzatarak, «Neskafe».

Dolniker kutuyu aldı ve kafasını salladı:

— Ne kadar?

Arap ineklerden birini gösterdi.

— Haydut herif! Aklından sakat galiba! Bir konserve kutusuna bir inek istiyor!

İşte bu sırada aralarında verdikleri ilişki kurma uğraşında dönüm noktası sayılabilecek bir gelişme oldu ve Arap köylüsü yarım yamalak Fransızca konuşmaya başladı; böylece Zeev ile arasında aşağı yukarı ortak bir dil bulunmuş oldu:

— Yüz kutu neskafeye karşılık bir inek istiyor —diye çevirdi sekreter—. Sudan ucuz Dolniker...

— Kat'iyen olmaz. Tansiyonum yüzünden bana kahve yasak. Üstelik bu adam kim oluyor? Onu tanımıyorum!

— Hey. —diye sordu Zeev—, nerelisin sen?

— Lübnanlı.

Dolniker sekreterini bir kenara çekti:

— Huduttan sızdığını ilk anda anlamıştım. Bizim Araplar böyle şeyler yapmazlar. Onunla müzakereye girmemiz doğru olmaz arkadaşlar...

Sınırdan sızan Arap, yüzünde beklentiyi ifade eden saf bir gülümseme ve sükûnetle bir-

* "Lehçe bilir misiniz?", "Rusça konuşur musunuz?.. (ç.n.)

birlerine danışan çobanlara kutuyu' uzatıp duruyordu. Güneş bütün gücü ile uluslararası kardeşliği aydınlatıyor, sığırlar rahat rahat geviş getiriyor, havada neşeli kelebeklerin renkli kanatları parıldıyordu.

— Otur! —diye emretti Dolniker komşu ülkeden sızan adama; insanların ayakta işsiz güçsüz durmalarına kesinlikle dayanamazdı—. Komplikasyon istemiyorum —diye uyardı Zeev'i. Bu adam, herşeye rağmen bizim düşmanımız sayılır!

— Madem öyle —diye boyun eğdi Zeev, gel öldürelim.

— Bu Silâhlı Kuvvetlerin işidir —dedi Dolniker. Sor bakalım, buralara neden gelmiş?

Arap uzun uzun, Kimyonköy'e sürekli mal getirdiğini ve bundan önceki çobanla sıkı ilişkide olduğunu anlattı. Efendiler bana inanmıyorlarsa, o çobana sorsunlar —diye sürdürdü konuşmasını. Arap, daha sonra, Yahudileri sevdiğini, onlara, yemeleri dinsel kurallar uyarınca yasak olduğu için yetiştiremedikleri ve sadece kendisinden satın aldıkları domuz etleri getirdiğini anlattı. Ayrıca, Yahudi ülkesinde bulunmayan her türlü malı uygun fiyatla getirebileceğini söyledi.

Bu sözler devlet adamının gururuna dokunmuştu:

— Söyle ona —diye haykırdı Zeev'e—, onun kötü malına ihtiyacımız yok, tam aksine, koyduğu ambargo, iktisadi hürriyetimizi elde etmemize yardımcı oluyor!

— Olur —diye cevap verdi sekreter ve söylenenleri hemen çevirdi:

— Bir kutuyu kaçā veriyorsun?

— Yüz yetmiş kuruş ama kooperatif parasıyla. Bu çok iyi neskafe Amerikan, efendi...

Satıcı ile çevirmen arasında başlayan pazarlık hiçbir zaman alışverişle sonuçlanamadı. Sekreterini sürekli gözaltında tutan Dolniker Zeev'e o Arapla fazla 'neskafeli, kooperatifli' şeyler konuşmamasını söyleyerek, adama, onu buradan uçurmadan gitmesini söylemesini emretti.

— Yüzaltmış kuruş —diye mırıldandı Arap Dolniker'in öfkesi karşısında birkaç adım gerileyerek. Ama sesindeki keder ifadesi devlet adamına dokunmuştu:

— Sor ona Zeev —dedi birden—, bana İsrail basınından örnekler getirebilir mi?

— Gazete mi?

— Aynen dostum. Ne yani gökten zembille inmesini mi bekleyeceğim?

Arap sorunun çevirisini biraz da şaşırarak dinledi. Sözlerine bakılırsa, otuz yıllık namuslu kaçakçılık yaşamında kendisinden ilk kez böyle birşey isteniyordu. Ama tüccarlık ruhu anında duygularına hakim olarak, efendinin okumayı arzu ettiği gazetelerin adlarını istedi. Dolniker kısa bir süre düşündükten sonra parti organı ile aşağılık akşam gazetelerinin birinin adlarını verdi; bu arada da bir aydan öncesine ait gazetelere bir kuruş vermeyeceğini bildirdi.

— Lütfen söyle ona, avans vermeyeceğim. Yabancı tüccarlarla acı tecrübeler geçirdim!

Arap köylüsü efendilerinden sağlık dilekleri ile, selâm üstüne selâm yağdırarak uzak-

laştı ve eşeğine atlayıp hayvanı dehledi. Zeev kuzeydeki ormanlara doğru yol alan Arabın arkasından, özellikle Cuma günlerine ait sayıların Dolniker için çok önemli olduğunu, bağıra çağıra çevirdi. Ama tüccarın bu son maddeyi duyup duymadığı hiçbir zaman anlaşılmadı.

Dolniker, heyecanı geçtikten sonra, çimene uzanıp güneşte yanmaya devam etti. Ama sekreteri henüz sükûnet bulamamıştı:

— Dolniker, söyler misin lütfen, şöyle dört başı mamur bir kahveye can attığım sırada bana bir kutu neskafe almak yasak oluyor da neden senin, aynı karanlık kaynaktan gazete ısmarlamam yasak değil ha?

— Açıklayayım dostum —dedi Dolniker burnunu okşayarak—, kahve alımı açık bir kaçak ticaret örneğidir. Halbuki benim yaptığım, düşman elinden bilgi almaktır...

ONBİRİNCİ BÖLÜM

DOĞUM SANCILARI

İşkembeleri ağızlarına dek dolu inekler, akşamüstüne doğru köye inmeye başladılar; hareketsizlikten yorgun düşen gönüllü çobanlar da peşlerindeydiler. Aslında Dolniker, yaşamın güzelliğinden bu denli büyük bir pay almamıştı. Göklerde dolaşan güneşi ilk kez o gün keşfetmişçesine yemyeşil, yumuşak çimene uzanıp yatmanın tadına doyamamıştı. Eve dönerken, topraklarını belleyen ve kendilerini coşkuyla selâmlayan çiftçilere el sallayarak karşılık veriyordu. Devlet adamı halk kütlelerinin kendisine besledikleri sevgide en küçük bir azalma olmadığını düşündü.

Ertesi gün, plastikten makineli tüfeklerle silâhlanmış olan Mided ile Hided, otağa gelerek, gün boyu inekleri çakıl taşı ateşine tuttular. Dolniker ikizleri yanına çağırıp onları bir güzel haşladı:

— Günahsız sığırlara neden ateş ediyorsunuz?

— Kuşlara ateş etmeyi denedik, —diye özür diledi Hided, — ama çok küçük olduklarından, hedefi tutturamıyoruz.

— Oh ne iyi! Peki ineğin biri size sizin ona yaptığınızı yapsa ne olur?

— Bir şey olmaz, —diye cevap verdi kıdemli Mided—, o ateş etsin...

— Sormamda bir mahzur yoksa silahları nereden temin ettiniz söyler misiniz?

— Ismarladık.

— Kime ismarladınız?

— Kooperatife. Biraz yetimdik de...

Dolniker, para toplama öyküsünü, çocukların ağzından yavaş yavaş aldı. Ama meselenin aralarında kalacağına dair sayısız kez yemin etmek zorunda kalmıştı çünkü çocuklar, bu başarılı çalışmayı —gelirlerinin üçte birini şişman teyzelerine ayırmadan— yinelemek niyetindeydiler.

Dolniker bütün bunları kahkahalar içinde dinledi ama sonunda dudaklarını büzerek ağlamaklı bir sesle:

— Zavallı Geula —dedi—, bunun son olacağını hep düşünürdüm...

Çocuklar, darbelere tepki göstermeyen hedeflere ateş etmekten yorulduklarında, Dolniker'e yaklaştılar; o da ikizleri dizlerine oturarak, bir süre önce et ihracatı ile ilgili sorunları görüşmek üzere gittiği Habeşistan'da gördüklerini uzun uzun anlatmaya koyuldu. Sıra yemiş bayramında çocukların yaptıkları dansları anlatmaya gelince, Devlet adamı gövdesini oynatmaya, ellerini çırpmaya başladı; hatta bir ara, dans sırasında söylenen şarkıyı bile mırıldandı. Çocuklar heyecandan ağızları bir karış açık, çil denizine benzeyen yüzlerinde

parlayan gözlerini Dolniker'den ayıramıyorlardı.

— Amca, —dedi Mided—, valla senin bu kadar mühendis olduğunu bilmezdik!

Dolniker birden, yüreğinin bilmediği bir duygu ile şiştiğini ve gözlerine yaşların hücum ettiğini duydu. Bir kuşağın üstünde yetiştiği bu dizlere ilk kez küçük çocuklar oturuyordu.

*

Bir gün Dolniker büyük bir sürprizle karşılaştı. Sınırdan sızan Arap gene eşeği üzerinde gelmiş ve bu kez daha yaşlı olan efendinin ısmarladıklarını getirmişti. Arap'ın uzattığı, kâğıdı sararmaya yüz tutmuş 3 gazete, yıllar önce Amerika'da basılmış Yidişçe* yayınlardı. Ama devlet adamı gereken parayı da aksama-
dan ödedi çünkü İbranice harfler görmek kendisini adeta büyülemişti. Dolniker gazeteleri hemen başyazmanına verip, kendisi ile doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ilgili haberleri ayırmasını emretti. Zeev bu gazetelerde ilginç olabilecek tek bir haber bulabildi. Haberin başlığı şöyleydi: 'Süt Tüketimi Artıyor. Uzmanlar Sağmada Yeni Bir Yöntem Öneriyorlar.' Sekreter haberi, küçük işlere bile önemle sarılan kişilerin ciddiyeti ile Dolniker'e uzatarak,

— Seni doğrudan doğruya ilgilendirecek bir haber Dolniker —dedi.

* Doğu Avrupalı Yahudilerin konuştukları Almanca-Rusça karışımı dil. İbranice harflerle yazılır. (ç.n.)

Dolniker gazeteyi eline aldı ve haberi dikkatle okudu:

— Teşekkür ederim —dedi Zeev'e—, gerçekten çok ilginç. Bunu lütfen dosyala dostum, bu yeni metodu birkaç yıl sonra burada uygulayabiliriz.

*

Dolniker ile Zeev sığır çobanlığı mesleğinin sırlarını öğrenmekle vakit geçirdikleri ve doğanın bağrında yaşamamanın zevkini —kendi gereksinmelerine göre, biri güneşten biri kumdura tamircisinin kızından yararlanarak— çıkardıkları sırada, köyün toplumsal yaşam sürecinde hızlı ve oldukça olumlu gelişmeler kaydediliyordu. Bilfiil muhtar bay Hasidov, köyün yapı ustası ile anlaşmaya varmış, usta da, aşevinin birkaç adım ötesinde, merkezî bir yerde, muhtarlık binasının yapımına başlamıştı. Kooperatif kamyonu bu kez çimento çuvalları ile dolu olarak gelmiş ve malzeme berberin bahçesine, daha önce oraya inşaat için yığılan taşların yanına istif edilmişti.

Ancak, daha dört tane beton sütun dikilmişti ki, inşaat çalışmaları olanaksızlıklar nedeni ile durdu. Yukarıda sözü geçen kamusal atılımın bu aşamasında, üç kapılı dolaplara konan verginin yapım çalışmalarının finansmanına yeterli olmadığı ve yalnızca pek küçük bir bölümünü karşılayabilecek nitelikte olduğu ortaya çıktı. Bu durum karşısında vergi kurulu hemen toplanarak 'on iki mükellefe altı liralık ve bir kereye mahsus lüks vergisi koymama'

önerisini karşı oylamaya sundu ve karar oybirliği ile alındı.

Yeni emir, denetmen Afar Kiş ile Yüzbaşı Miha tarafında ve Şeytan adlı köpeğin işbirliği ile, akıllara durgunluk veren bir hızla yerine getirildi. Artık bu andan başlayarak, olayların zincirleme gelişmesini kimse önleyemedi. Dolniker ertesi gün, otlaktan döndüğünde, tarlalarda kimselerin bulunmadığını gördü. Devlet adamı bu durumu nasıl yorumlayacağını düşünce düşünce köye vardığında, işin aslı ortaya çıktı. Köy halkının bir bölümü anayol boyunca küçük küçük gruplar halinde toplanmış bir bölümü de aşevinin masalarına oturmuş, aralarında tartışıyorlardı. Kıpırtının nedenini anlamak zor değildi çünkü, deponun duvarına, kırmızı tebeşir ve rusça harflerle şunlar yazılmıştı:

'keL berBer Vergi Kâğıtlarına İmsa Basıyor.'

Dolniker harfleri bile doğru dürüst yazılmamış bozuk cümleyi öfkeyle okudu. Yüzüne fırtına habercisi bir kırmızılık yayılmaya başlamıştı. Devlet adamı çoban kyafetini bile değiştirmeden kundura atölyesine daldı.

— Duvarın üzerine bu aptalca şeyleri yazmak senin fikrin miydi? —diye saldırdı Gorviç'e; ama kunduracı anında gardını alarak cevap verdi:

— Ben değil, babam yazdı.

Dolniker soluk yüzlü ihtiyara yaklaştı. Tsemah'ın babası, taburesini bırakmadan, korkuyla geriledi:

— Olamaz, mühendis bey, —diye mırıldan-

dı baba Gorviç—, bugün de bir saat eksik çalışamam...

— Senin işini konuşmaya gelmedim moruk, —diye gürledi Devlet adamı, buraya çılgın oğlunun iktidar hırsı ile daha yolundan sapmamışken, vazifeye el koymaya geldim...

— Özür dilerim mühendis bey ama —diye atıldı kunduracı—, seçimlere hazırlanmam gerektiğini sen kendi ağzınla söyledin. Babamdan, duvara berberin vergi kâğıtlarına imza bastığını yazmasını söylememde ne zarar var? Adam imza basmıyor mu? Basıyor...

— Tamam basıyor. Ama neden 'Kel berber' yazdınız?

— Çünkü 'adam gerçekten kel! —diye öfkelendi kunduracı—, gerçeği söylemek yasak mı oldu şimdi? Zalman'ın saçı olsaydı da, biz buna rağmen ona kel deseydik o zaman kızabilirdin ama herifin kafasında bir tel bile yok mühendis bey! Ne oluyoruz yahu?

Bu yanıt karşısında biraz da şaşırان Dolniker,

— Haksızsınız arkadaşlar —diye mırıldandı—, bir gün size neden haksız olduğunuzu anlatacağım...

Devlet adamı dükkândan çıktığında, büyük bir yorgunluk duydu. Gorviç'in neden haksız olduğunu da hâlâ izah edemiyordu. Bir trajedi oynuyormuşçasına sekreterine dönerek:

— Savaşta insanların vahşetine set çekilemez —dedi. Ertesi gün, deponun diğer duvarında beliren kocaman bir yazı, Dolniker'in bu sözlerinin doğruluğunu gösterir nitelikteydi:

Topal Kunduracı Ne Zamandan Beri Okur-Yazar oldu?

O hafta Kimyonköy’de, kuruluşundan bu yana görülmemiş olaylar döndü. Önce berber, köyün —yazılı olmamakla birlikte geleneksel olarak geçerli olan— yasalarına karşı geldi.

Zalman Hasidov Tel-Aviv’e gitti!

Bu devrimci atılımından önce köy, büyük tartışmalara sahne oldu. Berber, önce, resmî at arabası ile, çimene uzanıp güneşte yanan Dolniker’in yanına gitti ve sekreterin duyamayacağı biçimde içini döktü:

— Mühendis bey bana bir tek siz yardım edebilirsiniz. Seçimler yaklaşıyor ve görüyorum ki şu bizim topal kunduracı herşeyi benden iyi beceriyor. Vergi kâğıtlarına imzayı basmakla hata ettim çünkü şimdi herkes onlara da vergi koyarım diye korkuyor. Düşündüm de, işler bir yola girene kadar vergileri kaldırmakta yarar var.

Dolniker sevimli danalarına baktığı bir sırada rahatsız edilmesine kızmıştı ama, yenden muhtar seçilemediği takdirde dünyasının yıkılacağını sanan bu küçük adama acımişti.

— Seçmenlerin sempatisini kazanmak için vergileri iptal etmek dürüst bir hareket değildir —diye yanıtladı berberin sorusunu yüzünü güneşin dik ışınlarından ayırmadan—. Alınabilecek en ileri tedbir vergi yüzdelerinin düşürülmesidir. Bu durumda da arkadaşlar, yapılması gerekli olan en mühim şey de geniş çapta bir kampanya açıp hakikatleri halka aksettirmek, anlatmaktır...

— Öyle şey olmaz mühendis bey. Ben köy-

de yaşıyan yüz elli kişinin herbirine neden haklı olduğumu anlatamam. Duvarlara da o kadar çok şeyi yazamam. Bu durumda ne yapmalıyım?

Dolniker yerinden kalkıp, berberin omuzuna dostça vurdu:

— Bay Hasidov, aranızda geldiğim günden beri böyle güzel sözler duymadım, bravo..

Hayret içinde kalan berber, gözlerini kırıştırdı. Bu nadir övgü karşısında yüzü kızarmıştı:

— Evet, —diye kekeleydi—, bazan söylediğim oluyor.

— Şimdi beni dikkatle dinle dostum. Mantık der ki, bunları yüzelli kişiye teker teker anlatmak zorunda değilsin. Bu yüzelli kişiyi bir araya toplar ve bir kere konuşur, bir kerede fikrini izah edersin.

— Hayır mühendis bey, bunu yapamam, yeteneğim yok...

— Yapacaksın! Burada lâzım olan şey, akustik kânunlara göre kurulmuş, yeterli genişlikte bir kültür merkezidir. Aslında böyle bir salonun eksikliğini tââ başından beri hissettim...

Geçici meclis, protokol müdürünün kayıtlarından da anlaşıldığı üzere, bir kültür merkezi kurma önerisini, karşı oylamada oybirliği ile çekimser kalarak kabul etti ve bu iş için derhal, muhtarlık binasının karşısında, sokağın öte yanında, bir arsa ayrıldı. Tesisin finansmanı için geçici meclis, oniki üç kapılı yükümlünün bir kereye mahsus olmak üzere, 30 liralık

zorunlu katkıda bulunmaları kaydı ile mali gücünden yararlanmayı önerdi. Denetmen Afar Kiş, bu noktada araya girerek yükümlülerin bu kez kendisine karşı gelmelerinin kaçınılmaz olduğunu bildirdi ve bu yeni katkının toplanmasında zorluklarla karşılaşacağını öne sürdü. Son gidişinde, bir kereye mahsus olmak üzere konan lüks vergisinin bir kuruşunu bile alamamıştı...

— Arkadaşlar, objektif olalım, —diye uyardı başkan meclis üyelerini—, vergileri neden yalnız bu bir avuç vatandaştan toplamakta ısrar ediyoruz?

— Nedeni açık mühendis bey, —diye açıkladı Afar Kiş meclis üyelerinin tümünün tutumunu—, biz bu adamları artık tanıyoruz; günün hangi saatlerinde evde olduklarını biliyoruz. Şeytan'ın da onları bir-iki kere ısırduğu oldu. Üstelik, daha önemlisi, bir yükümlünün, yükümlü olduğunu duyunca derisi yüzülüyor-muşçasına kafasını duvarlara vurduğu o ilk aşamayı da atlatmış bulunuyorlar. Bunlar vergiye alışık mühendis bey; şimdi tutup da yeni yükümlüler yetiştirmem çok zor olacak.

— Pekiyi de —dedi Dolniker—, zamanla bu adamlar mali açıdan yıkılıp iflas edecekler.

— Ne demek? —diye haykırdı Gorviç— çocuk mu onlar? Sen tatlı canını üzme mühendis bey, muhtarlığın başında zavallı kişiler bulunmadığı sürece herşeye bir hal çaresi bulunur...

— Zavallı senin sülâlendir! —diye bağırdı bayan Hasidov.

— Domuz! —diye ekledi kocası.

— Cesaretin varsa çık ermeydanına!

Dolniker, nikâh masasına şiddetli çekiç darbeleri indirerek, protokol müdürünü, iğrenç sırtıtışının düşük bir akıl düzeyine işaret olduğu konusunda uyardı. Ama bu sözleri canevinden vurulan berberin öfkesini söndürmeye yetmemişti:

— Onların neden can-ı gönülden vergi ödemediklerini sana söyleyeyim, —diye devam etti—, çünkü Tsemah Gorviç onları kışkırtıyor-sun.

— Ne olacak, —diye bağırdı kundura tamircisi—. Sen de kışkırt!

— Hayır! —dedi berber—, ben bir mühür yaptıracağım.

Meclis üyeleri durumu ancak uzun bir süre sonra kavrayabildiler. Zalman Hasidov yükümlülerin, verdikleri paranın karşılığı olarak gerektiği gibi düzenlenmiş bir alındı almadıkları için, vergi ödemeyi istemediklerini düşünüyordu. Örneğin kooperatife ödendiği zaman, kamyon şoförü üstü mühürlü, altı mühürlü, hatta tarihi bile mühür olan alındılar getiriyordu. Meclis resmi bir alındı üzerine mühürünü basabilseydi, yükümlülerin tutumu çok değişik olurdu.

Berberin sözleri inandırıcı idi.

— Çok güzel bir fikir —dedi Elipaz—, şoföre söyle sana Tel-Aviv'den şöyle güzel, etrafı çiçekli bir mühür getirsin, benim açımdan sakıncası yok...

— Zevkle seçilmesi gereken bir şeyde şo-

förlere güvenemem. —dedi berber; sesi hafiften titriyordu—, sanıyorum... —diye ekledi karısına sokularak—, kendim gitmek zorunda kalacağım...

Toplantı salonu birden bir ölüm sessizliğine gömüldü. Aniden gelen sessizliği hisseden kediler bile temsilcilerin ayakları arasında gezinmeyi bırakmışlar, hayret dolu bakışlarını salonda bulunanlara dikmişlerdi. Meclis üyeleri arasında ilk uyanan kundura tamircisi oldu. Öfke içinde masanın üzerine çıkıp, korkudan yerine iyice yapışan berberin başına dikildi:

— Allah kahretsin! Alçaklığın bu kadarı görülmemiştir! Köyün parası ile gitmeyeceksin Zalman Haşidov! Bunu ben söylüyorum sana!

— Gideceğim... —diye fısıldadı berber titreyen sesi ile—, gideceğim...

— Gitmeyeceksin!

— Gideceğim...

— Gitmeyeceksin!

— Gideceğim!

Gümbürrrr!!! Başkanın çekiç darbeleri ikinci masayı kulakları sağır eden bir gürültü ile parçalamıştı. Enkaz altından çıkmaya çalışan Dolniker'in gırtlığı gene tıkanmış, ağzından anlamsız hırıltılar çıkıyordu. Zeev, düzeltilmesi olanaksız felâketlere yol açılmaması için, hemen eyleme geçmesi gerektiğini görerek,

— Ama bay Gorviç —diye haykırdı—, kimin önce gideceği o kadar önemli mi?

Tsemah Gorviç tahta parçalarının arasından çıkarak, bir an kafasını toplamaya çalıştı.

— O zaman iş değişir, —dedi sonunda—, tamam önce Zalman gitsin...

*

Berber sabahın erken saatlerinde bahçesine yeni inşaat malzemelerini boşaltan kamyonu binerek yola çıktı. Zalman Hasidov giyimine büyük dikkat göstermişti; üzerine çektiği siyah takım giysisi daha leke yüzü görmemişti. İçinde bulunduğu heyecan gergin yüz hatlarından okunabiliyordu. Yola çıkarken, bir mühür için bu kadar para harcayıp başka bir kente giden bilfiil berberi görmek istemeyen kundura tamicisinin dışında, bütün köy halkı onu uğurlamaya gelmişti.

Geçici meclis adına köyün celebi ona iyi yolculuklar dilemiş, dualarla uğurlamıştı. Bilindiği üzere mühendis celebi, muhtarın köy dışında görevde bulunduğu süre için, muhtar vekilliğine atamıştı. Muhtar, ertesi gün çimento yükü ile köye gelecek kamyonla dönmeyi tasarlıyordu ama gene de, günlük işlerini yardımıcısına devretti; buna, şoförün getirdiği ve üstünde 'köy başkanına' yazısı bulunan zarf da dahildi.

Kamyon köylülerin uğurlayışları arasında ayrılırken berber, sevinçle muhtarlarını geçirmeye gelen halka durmadan elini sallıyordu. Kamyon bir süre yol aldıktan sonra Zalman Hasidov şoföre durmasını söyledi ve bezlere sarılı bir sandığın içine saklanmış olan karısının çıkmasına ve şoför mahalline girmesine yardım etti.

Görevle giden berber ertesi gün Kimyonköy'e dönmedi. İkinci, hatta üçüncü gün de dönmedi. Muhtar vekili olan celep, Hasidov'un dönmemesi üzerine, köyde yükselen sesleri, çiftçileri, evlerinde kendi kendilerine traş olmaya ikna ederek susturmaya çalıştı. Tanrı'nın bildiğini kuldan saklamanın alemi yok, Yaakov Sefaradi elinde tuttuğu yetkileri hiçbir zaman kötüye kullanmadı, kişisel çıkarlarına alet etmedi; yaptığı tek şey, berber dükkânı kapalı olduğu süre içinde köylülerden birkaçını evine çağırıp günlük dinsel gerekleri yerine getirmek oldu.

Kamyon köyden ayrıldıktan dört gün sonra geri geldi ve Hasidov'un evinin önünde durdu. O sırada sokaktan geçenler şimdiye dek görmedikleri bir sahneye tanık oldular. Berberin karısı, elinde yaldızlı bir çerçeve ile iniyordu. Bir sürü renkli meyva, bir keman ve ince işlerle süslü bir tevratin resimlendiği yağlı boya bir tabloydu bu. Evin çevresinde toplananlar arasında meraklarına yenilenler, bu göz kamaştırıcı şeyi yakından incelemek için yaklaşırlar ve bu değer biçilmez hazineye ödedikleri fiyatı sordular. Ancak bayan Hasidov, bu soruyu, çok özel bir konu olduğu gerekçesi ile yanıtlamadı.

Tahmin edileceği üzere geçici meclis bu olayı tartışmasız rafa kaldırmadı. Mühendisin emri ile Gorviç, Kiş, Hasidov ve Hermanoviç'ten meydana gelen bir 'Tahkikat Komisyonu' kuruldu. Komisyon üyeleri, berberin döndükten sonra sunduğu ve ayrıntıları kapsamayan har-

cama raporunu inceledikten sonra, verilen bilginin yetersiz olduğu kararında birleştiler.

— Anlat bakalım Zalman —diye sordu kundura tamircisi gözlerini kıсарak—, burada gösterdiğin toplam harcamaya resim de dahil mi?

— Evet, —diye cevap verdi Hasidov safça; ancak bu sözlerle, geçerli her türlü dürüstlük ve ahlâk kurallarını yıkmıştı. O kadar ki, temsilciler çaresizlik içinde gözlerini mühendise çevirmekten başka birşey yapamadılar. Dolniker bile, ortalığı yatıştırmak amacı ile aldığı kararı açıklamadan önce uzun bir süre duraksadı:

— Atalarımız ne demiş? Vazifesini iyi yapan kişiye layık olduğu mükâfat verilmelidir. Bu tablo, temsil masraflarına sayılacaktır.

Gorviç bu cevapla yetinmedi:

— Ona da peki! Ya gezinin üç gün sürmesine ne demeli?

— Mühürün yapılması zaman aldı, —diye cevap verdi soruşturma kurulu üyesi berber—. Ancak bu yanıt da doyurucu bulunmadı.

— Peki neden karını da yanına aldın?

— Onu almak zorunda kaldım. Bir insanın üç gün yalnız yaşaması kolay şey mi sanıyorsunuz?

— Akla yakın, —dedi Afar Kiş—, şimdi mühürü göster bakalım!

— Mühür yok, —dedi bilfiil muhtar—, yanıma bir günlük para almıştım, üç gün geçince mühürü alacak param kalmadı..

Yüzü kireç gibi bembeyaz kesilen Gorviç,

— Öyle olsun —diye tısladı—, yarın ben gidip mühürü alırım!

— Gerek yok —dedi berber—, yolda gelirken bu sorundan nasıl kurtulabileceğimizi ve işleri mühürsüz nasıl yürütebileceğimizi düşündüm. Yükümlülerin ödeyeceği vergiyi, kooperatiften kimyon satışı karşılığı aldıkları paradan keseriz, olur biter...

Bu öneri Soruşturma Kurulu'nun Hasidov'un gezisini kınayan bir karar almasına yeter de artardı bile. Ama bütün bu tartışmalar sırasında Bayan Hasidov'un başında geniş geniş kenarlı, üzerinde kocaman ve rengârenk tavus tüyleri sallanan yeni şapkası ile aralarında oturması, meclis üyelerini bu atılımdan vazgeçirdi.

O gece gizli bir takım eller, deponun üçüncü yanına şu soruyu yazdı:

'Berber karısının papağan şapkasını hangi paradan aldı?'

Bu sorunun yanıtı, ertesi gün, dördüncü duvarın üstüne geldi:

'Ya kundura tamircisinin kızının karnı neden şişti?'

ONİKİNCİ BÖLÜM

DİNSEL KURALLARA UYGUN OLARAK...

Kundura tamircisinin kızının hamile olduğu haberi Herman Şpigel'den çıkmıştı. Başdönmelerinden yakınması üzerine, Şpigel genç kıza tepeden tırnağa bakmış ve böylelikle halen bulunduğu durumda bulunduğu ortaya çıkmıştı. Veteriner Dvora'ya kutsal sayılabilecek bu durumu anlattığı zaman genç kız sarsıla sarsıla ağlamaya başlamış ve kendisinden bunu kimseye anlatmamasını istemişti. Herman Şpigel, doktorluk mesleğinin kendisini zaten sır tutmaya zorunlu kıldığını anlatmaya çalışarak, sığırların bu durumda oldukları zamanlarda bile bundan sahiplerine söz etmediğini söyledi. Gerçekten de, hayvan doktoru bundan —karısı dışında— kimseye söz etmedi.

Dolniker durumu özel koşullar altında öğrendi.

Doğanın bağrında hayvan gütme işi, uykusunu daha bir tatlı ve daha bir hafif yapmıştı, şöyle ki, öğleden sonraları bile azıcık da olsa kestirir olmuştı. Ama o gün kötü bir düşünce tatlı uykusunu rahatsız etmişti. Düşünde yaka-

sına yapışan ve durmadan 'Dolniker! Dolniker!' —diye bağırان bir canavar görmüştü.

Devlet adamı uyanmasına rağmen, o garip yaratık bir türlü gözünün önünden gitmiyordu. Karşısında duranın korkulu bir düştan çıkma bir canavarın değil sağ kolu Zeev olduğunu uyku sersemliğini üstünden attığı zaman anladı. Zeev yakasına yapışmış, gırtlığını patlatırcasına bağıırıyordu. Aslında Dolniker, sekreterini sesinden tanımıştı çünkü yara, bere ve çürük içindeki yüzü tanıamaz durumdaydı.

— Aman Tanrım, —diye fırladı Dolniker yatağından—, sana ne oldu dostum?

Sekreterine benzeyen yaratık, garip hırıltılar çıkararak şilteye yığıldı. O da, öğleden sonra, biraz uyumak için yatağına yatmıştı. Uykusu sırasında, kundura tamircisinin evinin kapısı şiddetle açılmış, karşı durulmaz bir güç onu yatağından kaldırarak, yüzünü kan fışkırana dek yumruklamıştı...

— Bariz bir şiddet hadisesi —dedi devlet adamı.

— Önce hiçbir şey anlamadım —diye hırıldadı Zeev—. Odama giren adamın 'köyün kızlarına tecavüz etmene izin vereceğimi mi sandın orospu çocuğı seni; bakalım bu durumda da horozluğunu sürdürebilecek misin!...' dediğini duydum.

Dolniker kendini son anda tutarak, boğazından fırlayan kahkahayı önledi:

— Dostum, gidip köyün emniyet kuvvetlerine müracaat etmelisin!

— Ettim, söyledim Dolniker! Durmadan

yakamı bırakmasını, bana dayak atmaktan vaz geçmesini söyledim...

— Nasıl?

— Evet Dolniker —dedi yatakta kıvranan Zeev—, sen onları yüz­süzleşmeye teşvik etme-seydin, dünyada bu biçimde davranma yürek-liliğini gösteremezlerdi...

. — Bir saniye —diye Zeev'in sözünü kesti Dolniker—. Herşeyden evvel, kundura tamirci-sinin kızının benim arkadaşım olmadığı haki-katını kabul edelim. Sonra, böyle durumlarda halk kütlelerinin linç eğilimi göstermeleri de normaldir...

Gözlerinde öfke kıvılcımları parlayan sek-reter, sırtını duvara dayadı.

— Evet beyler! —dedi Dolniker 'odayı ar-şınlarken—, uçkuruna sahip olmayanlar daha başından milletin ve partinin hizmetine gir-mekten vazgeçmelidirler. Bir ulusun öncüle-rine yüklenen en önemli vazifelerden biri de mütevazı bir hayat sürmektir. Jül Sezar, Hab-sburg'lar, Moltke Fridland vesaire gibi büyük devlet adamları, seksüaliteye karşı duydukları dizgine gelmez ihtiraslarının kurbanları olmuş-lardır. Halk, arkadaşlar, halk herşeyi bilir...

Sekreter yerinden kalkarak kulaklarını tı-kadı:

— Yeter Dolniker! —diye haykırdı—; ben yaşamımın en büyük acısını yaşıyorum, sen bana nutuk atıyorsun...

O sırada aşevinde iki köylünün tartışıkla-rı duyuldu. Bu türden ağız kavgaları artık gün-lük olaylar haline gelmişti. Tartışmaların gü-rültüsü Dolniker'in odasından bile duyuluyor-

du. Zeev, çevresindeki avcı çemberi gittikçe kapanan vahşi bir hayvan gibi etrafına korku ile baktı, sonra balkona fırlayıp bahçeye atladı ve topallaya topallaya kaçtı.

Akşam olduğunda bütün köy bakıcının kaçtığını öğrenmişti.

*

Zeev'in başına gelenler konusunda pek az şey biliniyordu.

Bakıcıyı en son gören depo bekçisi, Zeev'in bir ara depoya girip, telaş içinde, bir somun ekmekle bir şişe portakal suyu satın aldığını anlatmıştı. Bekçi bu genç canavardan öylesine korkmuştu ki, aldığı yiyecekleri sarı el çantasına doldurup hızlı adımlarla depoyu terkedene dek nefes almadan beklemişti.

Ondan sonra bakıcının şekilsiz yüzünü bir daha gören olmadı. Emniyet müdürü, kayıp sekreterin vücuduna yapılan sabotajı örten esrar perdesini yırtmak amacı ile soruşturma açtı, ancak bu şiddet olayına, kendi dışında, tanık bulamaması sonucu ve hatırlanacağı üzere tek tanığın yetersiz olması nedeniyle, soruşturma dosyasını kapadı.

Köy halkı olayı uzun uzadıya tartıştı. Çoğunluk, bakıcının kaçışını zamansız ve gereksiz buluyordu çünkü kundura tamircisinin kızının durumu o denli anormal değildi. Ancak bu kanı, köyün celebisi, öğle saatlerinde, muhtarlık binası için dikilen sütunlardan birine tırmanıp köy halkına yaptığı konuşmadan sonra, yavaş yavaş silindi.

— Ne günlere geldik! Kimyonköy Orospu köy oldu! Tanrı'nın rahmetine kavuşan babalarımız dinimizin icaplarına göre davranırlardı, siz ise hahamların sözlerine kulak asmıyor, aileleriniz içinde her gün dönen ayıpları görmemezlikten geliyorsunuz. Hepiniz lanetli günahkârlarsınız! Bu köyde bir tane olsun namuslu kişi kalmadı!..

Köylüler direğin dibine toplanmış celebi dinliyorlardı.

— Buraya bak Yaakov —diye bağırdı biri aşağıdan—, bu köyün bütün erkeklerinin doğacak velette payı olduğunu mu söylemek istiyorsun?

Dinleyenler arasında kaba olanlar, kahkahalarla gülmeye başladılar. Ama bu sözler köy peygamberini hiç etkilemedi:

— Son gülen iyi gülecek sorumsuzlar güruhu; Allah-u Taala, emirlerinin hiçe sayılmasına daha ne kadar göz yumacak dersiniz? Evinizde din kitabı bulundurmazsınız, kutsal cumartesi günleri baca gibi sigara içersiniz, ama iş haftada bir kez havraya gitmeye gelince...

— Ne oluyorsun Yaakov —dediler aşağıdan—, hangi havradan sözediyorsun?

— Havramız yok ama köyümüzde bir havra olsaydı gene gelmezsiniz, ben sizi tanırım! Bekleyin caniler, bekleyin, bu aşağılık davranışınızın bedelini ödeyeceksiniz, hem ağır bir bedel olacak bu...

Halk celebi, giderek artan bir şaşkınlıkla dinliyordu:

— Hey Yaakov —dedi biri—, Allah-u Taala ile en son ne zaman görüştün?

Celep tokat yemiş gibi sarsıldı; öfkeli bakışlarını 'bu adamın dediğini duyuyor musunuz?' dercesine dinleyicilerin üzerinde gezdirdi. Sonra başını kaldırıp ustura gibi keskin bir sesle,

— Göreceksiniz caniler, Tanrı sizi cezalandıracak. Yarın sabah saat altıdan başlayarak, dudaklarınızı ıslatacak suyu bulamayacaksınız!

Celep, yerlerinde donakalan günahkârlara bakmadan direktten indi ve evine yollandı. Çiftçiler uzaklaşan ince, tepeden tırnağa kara görüntünün arkasından bakakaldılar. Kimse Sefaradi'nin bu davranışına bir anlam verememişti. Kundura tamircisinin kızı hamile kalınca cinnet getirmişti kuşkusuz.

— Sakın tuzağına düşmeyin — diye uyardı Elipaz Hermanoviç çevresinde duranlara—, ben onu tanırım, amacı benim mutfağın denetim ücretine zam almaktır.

Vergi denetim memuru bölgenin emniyet müdürüne dönerek görüşünü açıkladı:

— Hava atmaya çalışıyor, yeniden meclis üyeliğine seçilmek istiyor, o kadar.

Çiftçiler gülüşerek işi şakaya almaya çalıştılar ama, tâ içlerinden, kaderin köyün üstünde ağlarını örmeye başladığını duyuyorlardı...

*

Ertesi sabah köyün altını üstüne getiren panik havası görülmeye değerdi.

Köylüler korku içinde bir oraya bir buraya koşuşurken, unuttukları duaları kanı çekil-

miş dudaklarına getirmeye çalışıyorlardı. Celebin bedduası tutmuştu!

Sabahın erken saatlerinde, güneş saati altıyı gösterdiği sıralarda, Kimyonköy'ün bütün muslukları aniden susmuş, o saatten bu yana bir damla su bile akmamıştı...

Tahmin edileceği üzere, kimse yedek su bulundurmayı akıl etmemişti. Susuzluktan doğan fiziksel rahatsızlık, Yaratan'ın köye günahlarını ödeteceği korkusunun yanında silinip gitmişti. Bazı köylüler, akılsız bir gencin, hatta buranın yerlisi bile olmayan bir insanın işlediği olağan bir günah için bütün bir köyü cezalandırmanın adilane bir tutum olmadığını savunuyorlardı ya, bu türden protestoların hüküm etkilerini ortadan kaldırması oldukça güçlü. Su kesilmişti.

Çiftçilerin önünde, Tanrı'nın yakın çevresinden olduğu anlaşılan peygamber— celep'ten medet ummaktan başka seçenek kalmamıştı. Birkaç saat önce köyün meydanında alaya alınan Yaakov Sefaradi, şimdi ahlakın kalesi, hatta bu kez, suyu kayanın içine tıkan, yeni bir Hazreti Musa* olarak görülüyordu. Köylüler, başları şapka, takke ya da mendille örtülü, ellerinde dua kitapları olduğu halde, celebin evinin çevresine toplanmışlardı. Küçük çocuklar bile dehşete kapılıp imana gelen büyüklerinin yanında yer almışlardı çünkü celep o büyük karar gününde okulu kapamış, çocukları evlerine yollamıştı. Yaakov Sefaradi'nin kendisi,

* Tevrat'a göre Hz. Musa. Yahudileri Mısır tutsaklığından kurtardıktan sonra' kırk yıl süren çöl macerası sırasında. asası ile bir kayaya vurarak bütün ulusa su sağlamıştır.

bakımsız odasının bir köşesine çekilmiş, durmadan dua okuyordu. Gün boyunca ne bir lokma ekmek yemiş, ne bir yudum su içmişti. Duaya öylesine dalmıştı ki, evinin önüne toplananları ayırımsamamıştı bile..

Vakit öğleyi bulduğunda, prestijleri sarsılır kaygısı ile dualarını evlerinde sürdüren berber ile kundura tamircisinin dışında, bütün köy, Tanrı'nın elçisinin evinin önüne gelmişti. Bu mucizeye ilgisiz kalan tek ölümlü kişi mühendis idi. O sıralarda sevgili ineklerinin arasında, sonbahar güneşinin altına uzanmıştı. Sadece çobanın dışında herkes Büyük Kurtarıcı celebin çevresinde idi.

Başında, çevresinde, 'cici çocuk' yazısı işlenmiş olan bir takke ile gelen Herman Şpigel,

— Allahtan o da bizimle birlik kaldı, bizi bırakmadı —diye fısıldadı.

— Eşine zor rastlanır bir kişiliğe sahip, diye katıldı Elipaz Hermanoviç hayvan doktorunun düşüncesine—, bazan gözlerinden nur saçılıyormuş gibi oluyor...

— Şşşşş, —diye susturdular çevredekiler lokantacıyı—, konuşacağınıza siz de dua etmeniz iyi olur. Su daha gelmedi...

Karanlık inmeye, yıldızlar gökte belirmeye başladığı sırada, celep evinden çıktı, hıçkırıklar içinde yere diz çöktü, kitabını açıp bir dua daha okudu sonra birden ayağa dikildi:

— Buraya yıllar boyu işlediğiniz günahlar için önümde ve Allah-u Taala'nın önünde af dilemeye geldiniz. Ama buradan ayrıldığınızda gene o eski kâfirliklerinize dönerseniz, bilin ki boşuna af dilediniz, boşuna dua ettiniz...

— Ulu Haham —diyerek yerlere kadar eğildiler köylüler—, bu kez gerçekten ciddiyyiz. Daha çok dua edeceğiz...

— Dua mı edeceksiniz? —diye köpürdü celep—. Sizi aptal insanlar —diye devam etti gözlerini eğik başlar üzerinde gezdirirken, «Ulu Tanrı'nın sizin dualarınıza ihtiyacı olduğunu mu sanıyorsunuz? Hayır arkadaşlar, O'nun karşısına çıkacağınız zaman, o büyük hesap gününde Allah-u Taala size tek bir soru soracak: İnsanoğlu! Belediye seçimlerinde kime oy verdin?..

Celep, bu sözleri söyledikten sonra, günahkârlara sırtını dönüp evine girdi. Durumu ve kendilerinden isteneni tam olarak kavrayamayan çiftçiler bir süre bakıştılar.

— Haham efendi! —diye bağırdılar Yaakov Sefaradi'nin arkasından—, bizi bu durumda bırakma! Bize su ver haham efendi!..

Pencerede celebin, iki mumun ışığı altında parıldayan yüzü belirdi.

— Şlezinger oğlu Yaakov Sefaradi size konuşuyor —dedi celep—, bana malum oldu, yarın sabah saat altıdan itibaren musluklarınızda içilmeye elverişli tatlı ve iyi su akacaktır. Şimdi evinize gidin ve dua etmeye devam edin. Celep konuştu.

Köy, sakinleri evlerine dağılıp, celebin emri uyarınca bütün gece dua ettiler. Güneş saatinin çomağının gölgesi taşın üzerinde belir-meye başladığında bütün köylüler muslukların başına toplandılar. Hareketlerinden, dindar çiftçinin sinirli olduğu anlaşılıyordu. Celep masasının çekmecesini açıp, muhtar vekili olduğu

sırada eline geçen zarfı açtı içindeki mektubu yeniden ve dikkatle okudu:

Sayın

Kimyonköy Başkanına

Kimyonköy

Sayın Bay,

Pompa motorlarında beliren bir bozukluğun onarım çalışmaları nedeni ile, köyün suyunu bu ayın 13'ünde sabah saat altıdan itibaren, 24 saat süre ile kesmek zorunluğu ortaya çıkmıştır. İçme suyu depolamanız gerektiğini bildirir, saygılarımızı sunarız.

Devlet Su İşleri Müdürü

Yaakov Sefaradi mektubu birkaç kez okudu. Birden aklından korkunç bir düşünce geçti. Ya kundura tamircisi ya da berber gibi kâfirin biri, gece çıkıp köyün çok uzağında olmayan ana vanayı kapamışsa? Celep mektubu zarfa koyup çekmecesine kilitledi sonra evden çıkıp ana vananın bulunduğu yere gitti. Vana her zamanki gibi açıktı.

Şlezinger oğlu Yaakov Sefaradi gözlerini yavaş yavaş göğe çevirdi; bu durum karşısında, içini dehşet verici bir kuşku kaplamıştı. Ama gerçekçi yanı derhal bu olanaksız düşünceyi kafasından sildi. Onarım işleri bitmemişti muhakkak, belki bir gün daha sürecekti... Evi ne döndüğünde, düş kırıklığına uğramış köylülerinin karşısında buldu. Aralarında birçoğu kafalarında takkeleri atmışlardı.

— Ne oluyor celep! —diye bağırıyorlar—, bize Tanrı'nın yumuşadığını söylemiştin. Su nerede peki?

Yaakov Sefaradi cesaretini yeniden kazanarak haykırdı:

— Suyu benden istemeyin, caniler güruhu, kendinizden isteyin. Allah-u Taala imana gelmediğinizi çok iyi biliyor. Bütün sözlerinizin sahte olduğunu, görünüşte kaldığını çok iyi biliyor. İçinizden dediniz ki: ‘Hele bir sular akmaya başlasın, o zaman kim takar bu iki yüzlü celebi, biz bildiğimizi okumaya devam ederiz!’

İçlerinden geçeni bu denli açık bir biçimde okuyabilen Allah-u Taala’nın karşısında utançlarından yerin dibine geçen köylüler,

— Tamam, tamam —diye yatıştırmaya çalıştılar celebi—, şimdi ne yapmamız gerekiyor—sa söyle

Celep olanakları bir an tarttıktan sonra yeniden konuşmaya başladı:

— Şlezinger oğlu Yaakov Sefaradi konuşuyor. Evlerinizde kullandığınız yemek kaplarını getirin ve babalarımızın yaptığı gibi, onları okutun ve din kitabımızda emredildiği biçimde, evinizi kurallara uygun olarak temizleyin!

Bu sözler bazı duraksamalara yol açmıştı. Köylüler birbirlerine baktılar.

— Haham efendi —dediler sonunda—, bayram değil seyran değil...

— Biliyorum ama atalarımız ne demiş? ‘İman temizlikle gelir.’

Gidin caniler, gidin de murdar mutfak eşyalarınızı getirin.

Celep konuştu.

Çaresiz kalan köylüler evlerine döndükten sonra Yaakov Sefaradi evinin önüne su do-

lu bir kazan çıkardı ve altına attığı tahtaları üzerine döktüğü gaz yağı ile ateşledi.

Bir süre sonra, evlerinde mutfak eşyası namına ne varsa toplayıp getiren köylüler, kazanın önüne uzun bir kuyruk oluşturdular, Yaakov Sefaradi de, ilk fırsatta bir havra kurmak için kurduğu fona küçük ve bir kereye mahsus bir yardım karşılığı kapları suya daldırıp arıtmaya koyuldu. Celep mutfak eşyalarını temizleme işlemini, arada bir suyu değiştirmek ya da bir dua okumak için verdiği aralar dışında, akşama dek sürdürdü. Pek tabii kuyrukta bekleyenler arasında bu durumdan hoşnut olmayanlar da vardı. Bunlara göre kap kaçakları arıtmak için kullanılan su ile köyün bir kaç saatlik içme suyu gereksinimi karşılanabilirdi. Ama din adamının kalbini kırmamak için seslerini çıkarmadılar. Zaten, susuzluktan şişen dilleri kupkuru damaklarına yapışmış. çeneleri sanki kenetlenmişti. Konuşacak durumda değillerdi.

Kap arıtma kuyruğunda, meclis temsilcisi olarak, gözleri yarı kapalı bekleyen Elipaz Hermanoviç bulunuyordu. Kundura tamircisi de, imana gelenlerin arasına hamile kızını yollamıştı. Berber ise karısını sokmuştu kuyruğa çünkü hem kundura tamircisi, sözbirliği etmişçesine, halkın önüne koşullara boyun eğmiş kişiler olarak çıkmak istemiyorlardı. Afar Kiş'in evi olmadığı için mutfak eşyası da yoktu. Ama gene de, halkla dayanışma içinde olduğunu belirtmek için, kıvrıla kıvrıla uzanan kuyruğa girmişti.

Celep önüne getirilen son kabı da dinsel

kurallara göre yıkadıktan sonra, akşama doğru, önünde bekleyenlere konuşmaya başladı:

— Yarın sabah su gelecek. Evinizin her köşesini temizlemeye ve dua etmeye devam edin. Celep konuştu.

Köylüler gece boyunca köy çeşmesinin çevresine oturup unutulmaya yüz tutan ilahiler okudular. Susuzluktan kırılan kadınlar ise evlerini bir baştan bir başa defalarca süpürdüler. Ama bütün bu çabalar boşunaydı. Ertesi sabah, çomağın gölgesi on sayısının üstüne düştüğünde, çeşmeden hâlâ bir ses çıkmamıştı. Bunun nedeni de arızanın beklenildiğinden de büyük olması idi. Köye su basan büyük pompa açıldıktan sonra pistonun baştan başa çatlak olduğu görülmüş ve oksijen kaynağı için Hayfa'ya, Grinvald ve Şürekâsı'nın onarım atölyesine yollanması zorunluğu ortaya çıkmıştı.

*

Köyde üç gündür varlığını duyuran Tanrı sonunda tutumunu değiştirerek, köylüler arasında çıkma olasılığı yüksek olan bir iç anlaşmazlığı son anda önledi. Olay, bir hafta kadar önce, kundura tamircisinin mühendisle ivedi bir konuyu görüşmek üzere otlağa gitmesi ile başlamıştı. Bu denli uzak bir yere gitmek Gorviç'e zor gelmişti ama öfkesi öyle büyüktü ki, her türlü engeli aşabileceğini hissediyordu. Otlığa vardığında Dolniker yaşlı bir kırk ayağın vücudunu ve ayaklarını kullanarak nasıl ilerlediğini, doğanın bir harikası ile karşı karşıya kalmışçasına, izliyordu.

— Mühendis bey —dedi kundura tamircisi—, başımız gene dertte.

Dolniker köyü sarsan skandalı sonuna kadar dinlemişti. Mühür alma bahanesi ile yapılan geziden sonra Tsemah Gorviç, köy bütçesinin öyle başıboş, denetimsiz bırakılmaması gerektiğini düşünmüş, bunun üzerine berbere giderek bütün hesapları, son kuruşuna dek gözden geçirmişti. İnceleme sırasında bir de ne görsün? Gider listesinin en altında şöyle bir kayıt düşülmüştü: ‘Muhtarlık binası bekçisinin aylığı üzerinden aldığı avans 45 köy lirası.’

— Duydunuz mu mühendis bey, ‘avans’! Bekçi kim sence? Zalman’ın damadı!

— Dur hele, sinirlenmeden konuş —diye köpürmüştü Dolniker; yüzü çevredeki gelincikler gibi kızarmıştı. Bütün işleri ben mi düzenleyeceğim? Herşeyi ben mi halledeceğim? Git kendi işini kendi başına Hasidov’la gör.

— Yapmayacağım mühendis bey, Zalman güreşirken tekme atıyor...

Dolniker de zaten, gün boyu yiyecek toplamaktan başka iş yapmayan karıncalarla birlikte yaşamaktan bıkmıştı. Köye döndükten sonra Hasidov’u yanına çağırmış, bütün öfkesini ondan çıkarmıştı:

— Ne oluyoruz arkadaşlar? —diye haykırmıştı suratına — muhtarlık binası namına ortalıkta dört tane sütundan başka bir şey olmadığı halde, kundura tamircisini düşünmeden, damadını —olmayan bir tesise— bekçi tayin ettin...

Berber bu sözler üzerine iyice köpürmüştü:

— Birşey anlamıyorum. Mühendis bey önce bir şey söylüyor, sonra bunu söylediğini açıklamıyor. Ben Gorviç'ten yılan görmüş gibi kaçıyor ondan nefret ediyorum; üstelik damadımın kızı oldu, ek bir gelire gereksinimi var. Bu durumda neden kundura tamircisini düşünecek mişim?

—Herşeyden önce mes'eleyi laf kalabalığına getirmeden izah etmeye çalış —diye çıkar-mıştı Dolniker—, zannedersem bir insan mühendis diplomasına sahip olmadan da kısa ve öz konuşabilir! Sana söylemek istediğim ikinci şey de şu: Sen kendi istikbalini de düşünmelisin bay Hasidov. Haşa huzurdan, kundura tamircisi muhtar seçilirse ne olursun?

— Seçilmeyecek —diye atılmıştı bay Hasidov'un enerjik karısı, kalıbımı basarım efkâr-ı umumiye onu seçmeyecek.

— Diyelim ki gene de seçildi, yani hayal mahsulü bir fikir olarak söylüyorum; yapacağı ilk iş nedir? Sevgili damadının kışına bir tekme atarak onu kovmak ve yerine, o vazifeye, kendinden birini getirmek, değil mi? Politik sahnede itişip kakışmak tabii bir şey olarak telakki edilebilir ama işi vahşete dökmenin de alemi yok yani...

Su cezası bekçi sorununun mutlu bir çözüme ulaşmasında en önemli etmen oldu. O sıralarda Dolniker, bir şey isteyip istemediğini sormaya gelen kaçakçı ile yaptığı uzun söyleşinin verdiği rahatlıkla, otlığa uzanmış kestiriyordu. Söyleşinin başında Dolniker, temel ingilizcesi ile, kaçakçının etimolojik kökeni ve bölge sorunları ile ilgili görüşleri konusunda sorular

sormuştu. Arap'ın verdiği yanıtlar bazan konunun dışına taşmıyor değildi; daha doğrusu Dolniker'in sorularını sũrekli olarak 'yes efendi' diye yanıtlamakla yetiniyordu. Bu nedenle sũyleři, çok geçmeden, Dolniker'in yaşam y-kũsũne yöneldi. Dolniker zeilikle çocukluk yılları ũzerinde durduktan sonra, tedhiş rgũt-lerinin eylemlerine geçti ve konunun daha iyi anlaşılması için nũkteli bir örnek vererek, bayram gũnũnde kendisine görev verilmeyen din görevlisinin hahambaşına yakınması ve haham başının 'Eee, ne yapılır, sũtten ağzı yanan yoğurdu ũfleyerek yer' biçimindeki yanıtı ile ilgili ykwũyũ anlattı.

ykwũnũn ince nũkteli blũmũnũ ingilizceye çevirmek zor olmadı desek yalan olur ama kaçakçı, efendiyi gece-gũndũz dinlemeye hazır olduğunu belirtircesine iki kez 'Allah-u Ekber' dedi—. Ne var ki, ailesi onu bekliyordu ve hemen dönmesi gerekiyordu. Dolniker kaakıyı gene gelmeye teşvik etmek için bir kutu nes satın aldı sonra da iki ulusun temsilcileri —bu kez temelli olmak ũzere— biribirlerine veda ettiler. Dolniker yalnız kaldığında kendisinin aslında Arap diktatrlerine karşı uğraşı verdiğini ve Arap ulusuna bir diyeceği olmadığını dũřũndũ.

Berberin beklenmedik ziyareti Dolniker'i zirve dũzeyindeki dũřũncelerinden koparıp yeniden otlağa indirdi. Zalman Hasidov arabasını otlağın kıyısında bırakıp sığırların arasından geçerek Dolniker'in yanına vardı. Susuzluğtan bayılma kertesine gelen muhtar, devlet adamı-

nın yanına çöktü ve su olayını bütün ayrıntıları ile anlattı:

— Karım diyor ki, şimdiden tezi yok herkes iyi şeyler yapacak, düşmanlarını affedecek falan filan. Yoksa yağmur mevsimine dek su içmeyecekmişiz. Üstelik, belki de yağmur bile yağmayacakmış. Senden ricam mühendis bey, kundura tamircisine söyle onun ailesi için küçük bir görev buluruz. Ama sen söyle çünkü ben onunla küsüm; bir fıçı su verseler onunla konuşmam...

Tsemah Gorviç'in yeğeninin, kuraklığın bütün şiddeti ile sürdüğü bir dönemde, açılması düşünülen kuyuya yirmi beş köy lirası aylıkla bekçi olarak atanması, işte bu koşullar altında gerçekleşti. Ancak muhtar atama kararını koşullu olarak imzaladı: Eğer kuyu beş yıl içinde açılmazsa, köy meclisi kararı geçersiz sayıp başka bir bekçi atayabilecekti.

*

Celep perdesini aralayarak evinin çevresini tutan kalabalığa korku ile baktı. Arıtma ile geçen yorucu ve uzun bir günden sonra, gece gözünü kırpmamış, vananın yöresinde dolanarak yeni yeni ve daha kişisel özellikleri olan dualar, okumuş, bir yandan Yaratan'ı kendisinin, yani celebin, su cezasını Allah-u Taala'yı düşünerek istediğine ikna etmeye çalışırken bir yandan da bozuk pompanın bir an önce düzeltilmesinde yardımını esirgememesini dilemişti.

Ne var ki çeşme vahşi bir sessizliğe bürünmüştü; konuşmaya niyeti yok gibiydi. İnancı

biraz olsun sarsılmayan Yaakov Sefaradi, ufukta beliren felâketin ancak halkın karşısına güçlü ve başı dik çıkma yolu ile önleyebileceğini düşündü. Bunun üzerine kapısını açıp köylülere karşı, kollarını göğsü hizasında bağlayarak durdu:

— Benden ne istiyorsunuz? Ben Tanrı'nın elinde bir oyuncaktan başka bir şey değilim...

Celep köylüleri bir süre süzdükten sonra sesini daha da yükselterek, davranışlarını şiddetle eleştirmeye başladı:

— Allah-u Taala'yı tehdit yolu ile değil inanç yolu ile yumuşatabilirsiniz. Polis Polis!..

Ancak susuzluktan ayakta duracak hali olmayan Miha o sırada köylülerin arasında ve onlardan yanaydı. Yaakov Sefaradi yapayalnızdı. Derin bir korku içinde kalan celep, çevreden gelecek en ufak bir yardımı kabul edecek durumdaydı. Ama karşısında tehdit edici bakışlardan başkasını göremedi. Ne yazık ki Grinvald yedek askerlik görevi için çağırılmış, işler bir süre aksamıştı...

Celep her yanının tir tir titrediğini belli etmemeye çalışarak, evinin önünde toplanan köylülere,

— Şimdi herkes evine gitsin —dedi—, ve Kipur günü imişçesine oruç tutsun. Celep konuştunu... yani söyleyeceklerim... bu... kadar...

Celep son sözlerini söylerken bir kaç el yakasına yapışmış, öfkeli köylüler Yaakov Sefaradi'yi sokaklarda, sille tokat, kovalamaya başlamıştı.

— Durun, durun İsrail düşmanları—, diye gırtlığını yırtarcasına bağırıyordu Şlezinger oğ-

lu Yaakov Sefaradi, durun caniler, Allah-u Ta
ala size yapacağını bilir! Hele durun ve bek-
leyin...

Ama bu sözler halkı yatıştırmaya yetme-
di. Gözü kör öfke dinsel duygulara galebe çal-
mıştı. Köy sakinleri, kendileri de yere yıkıla-
na dek, celebi kovaladılar. Sonunda, çaresiz-
lik içinde, ölçülü adımlarla evlerine döndü-
ler. Karıları onları bir müjde ile bekliyordu.
Su akmaya başlamıştı.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KENTTEN KÖYE

Başlarından aşağı döktükleri suyun verdiği sarhoşluk daha geçmemiştir ki, köy halkı devlet adamının ağzından beklenmedik bir haber aldı. Dolniker telaş içinde köye girerek, müjde verircesine, köyün biraz ötesinde, anayolun üzerinde bir insan cesedinin bulunduğunu haber verdi. Dolniker'in rehberliğinde yerde yatan yabancıнын yanına gelen birkaç köylü, adamın hâlâ yaşamakta olduğunu sevinçle gördüler. Güçlü kuvvetli bir iki çiftçi yabancıyı sırtlayıp köye getirdiler ve hayvan doktorunun evine yatırdılar. Baygın yatan adamın kırık gözlükleri arkasından bir çift fersiz, kanlanmış ve dışarı doğru fırlamış göz seçiliyordu; yabancı bir kemik yığınının farksızdı. Dolniker karşısındaki insan kalıntısının Zeev olabileceğinden kuşkulanıyordu. Adamın koltuğu altında inatla tuttuğu sarı çanta kuşklarını doğrular nitelikteydi.

Kundura tamircisinin kızı Zeev'den arta kalan baygın vücudun ayaklarına atılarak korku ve mutluluktan hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Zeev'in, kendi isteği ile ve iyi niye-

tinin bir belirtisi olarak dönmüş olması, kızı, anlatılması olanaksız bir sevince boğmuştu. O anda Zeev'in gözlerinde bir yaşam kıpırtısı belirdi ve çevresine büyük bir korku ile baktı. Dolniker sekreterinin, derinin içinden fırlayacakmış gibi duran kemiklerini okşayarak,

— Eveeet, demek döndün dostum!— dedi.

Aslında bunu söylemenin anlamı yoktu. Zeev oradaydı. Ama Dolniker'in sözleri beklenmedik bir tepkiye yolaçtı. Zeev kemikten ibaret kalan parmakları ile kulaklarına tıkayarak,

— Yeter Tanrı aşkına— diye fısıldadı; bütün vücudu tir tir titriyordu. Dinlemek istemiyorum, yeter Dolniker, yeter!

Zeev kendisini tutanlardan kurtulmak için çırpınmaya başladı. Hatta bir ara kurtulmayı başardı; ancak köylüler onu hemen yakaladılar ve kundura tamircisinin evindeki odasına götürüp yatırdılar. Odasına yeniden kavuşan Zeev biraz yatıştır gibi oldu ve kendisine uzatılan iki testi suyu bir nefeste içti. Herman Şpigel sekreteri muayene ettikten sonra yaşamının tehlikede olmadığını ve yalnızca başına güneş geçtiğini bildirdi. Ayrıca, uzun süre yeterli gıda alamadığından, vücudu genel bir halsizliğin etkisindeydi.

Sekreterin o güne dek geçirdiği maceraları örten kalın giz perdesi ancak uzunca bir süre sonra aralanabildi.

Günlerce dağlarda gezmiş, yarlara inmiş, vadileri aşmış, kayalara tırmanmış, çıplak tarlalarda, ormanlarda gecelemişti. Köyden kaçtığıının üçüncü gününde kulaklarında acaip

sesler çınlamaya, gözleri kararmaya başlamıştı. Bu durumda yoluna devam eden sekreter, dördüncü günde bir yerleşme merkezinin yakınında yere yıkılmıştı. Ondan sonrasını anımsamıyordu...

*

Drova telaş içinde sığırların arasından geçerek Dolniker'in yanına vardı:

— Mühendis bey, mühendis bey...

Dolniker hemen toparlandı:

— Geliyorum, Zeev'e söyle, sığırları köye sokup hemen ziyaretine gideceğim...

— Ben de bunun için geldim mühendis bey. Ziyaret yasakmış...

— Hay Allah, neden? Bulaşıcı bir hastalığa mı yakalanmış?

— Hayır bulaşıcı değil —dedi Dvora kaygısından parmaklarını birbirine kenetleyerek—, doktor diyor ki herşey güneştenmiş ve yakında iyileşecekmiş. Ama bu arada hiç nedensiz çırpınıyor 'yeter, yeter! çeneni tut artık!' —diye bağıırıyor.

— 'Yeter Dolniker' mi diyor?

— Evet Dolniker. Anlamsız bir şey. Sürekli olarak mühendis beyin konuşmasını kesmesini istiyor. Ama mühendis bey konuşmasını kesemez çünkü mühendis bey orada değil. Mühendis bey siz bundan bir şey anlıyor musunuz?

— Hayır!

— Bana kızmayın mühendis bey. Ben yalnız duyduklarımı anlatıyorum. Zavallı Zeev

yatağına yığılmış, cam gibi soğuk gözlerini çevresinde dolaştırıyor ve birşeyler söylüyor. Genç kız eteğinin cebinden bir kâğıt parçası çıkararak titreyen sesi ile okumaya başladı: Yeni yıl için en iyi temenniler mutlulukla ve bolluk verimli çalışma ve yaratıcı güç kuvvetimizi birleştirip çölü yeşertmek doğum sancılarını yenmek hareketimizi hedeflerine ulaştırarak umumi idare meclisi ve İsrail'de kardeşlik halkı bir amaç altında toplamak yekvücut olup gerçekleştirerek prensiplerinin ışığında ve izinde devamlı bir barış ve gerçekçilik gibi anlamsız şeyler; çocuk sel gibi söz söylüyor, hepsini yazamadım. Sonra gene 'yeter Dolniker, Tanrı sus!' diye bağırmaya başlıyor ve hüngür hüngür ağlıyor. Birkaç dakika geçtikten sonra gene başlıyor..

Korku içinde kalan Dolniker ne diyeceğini bilemiyordu.

— İşte böyle mühendis bey —diye bitirdi Dvora raporunu—, ben dediklerinden bir şey anlamadım. **Ama** madem ki bir çare var, lütfen mühendis bey, sizden rica ediyorum konuşmayı kesin çünkü Zeev bundan öyle büyük bir acı çekiyor ki, yüzüne bakamıyorum...

*

Hayvan doktoru Zeev'in odasına kapatılmasını ve mühendis beyin söylevleri kulaklarında çınladığı sürece rahatsız edilmemesini emretti. Bir hafta kadar sonra yeni yıl, bolluk ve mutluluk dilekleri beyninden yavaş yavaş silinmeye başladı. Sonbahara girdiklerinde

nöbetler kısaltmaya ve azalmaya yüz tuttu. Çiftçiler Zeev'in köye dönmüş olmasına kısa sürede alıştılar. Zaten, ardı ardına gelişen olaylar nedeni ile Zeev'i düşünecek durumda değillerdi.

Örneğin köy sakinleri 'kooperatif' parasının anlaşılmasız bir biçimde piyasadan çekildiğini ve ellerinde sadece köy liralарının kaldığını gördüler. Bu durum Tsemah Gorviç'in Hayfa'ya gidip bir sandık dolusu büro malzemesi ile döndüğünde daha da belirgin bir hal aldı. Malzeme, geçici meclisin sığırlar arasında ve açık havada yaptığı toplantıda mühendislerin önerilerine uygun olarak hazırlanan bir listeye göre alınmıştı. Kundura tamircisi Hayfa'dan çiftçileri kıskançlıktan çatlatan bir şey daha, yepyeni bir bisiklet getirmiş, herkes görsün diye atölyesinin önüne koymuştu Gorviç pek tabii bisiklete binmesini bilmiyordu. Zaten bisikleti üzerine binmek için almamıştı. Bütün yaptığı iş, meclis toplantılarına giderken pırıl pırıl aracı yanında getirmektir. Köylülerin çoğu Gorviç'in demirden bir eşek alacak parayı nereden bulduğu konusunda bir takım kuşkulara düşmüşlerdi. Ancak bütün bunlar kamu hizmetinde çalışan bir adam hakkında çıkarılan dedikodulardan başka bir şey değildi.

Kundura tamircisinin kentten getirdiği evrak dolapları ile iki masa, dört direğin arasına, toprağın üstüne yerleştirildi. Öteki pahalı araç ve gereçler de sağa sola dağıtıldı. Köylüler sabahtan akşama dek bu acaip serginin çevresinde dolanıyorlardı. Dikkati en çok, inip

kalkan ve dönen iskemlelerle üstüne oturulabilmesi için önce ağızla şişirilen lâstikten yastıklar çekiyordu. Bayan Hasidov malzeme ile birlikte gelen dosyaları, bir ucu mavî bir ucu kırmızı yazan kalemleri, hokkayı, cetveli, silgiyi, kesmeyen bıçağı, yapıştırıcı şişesini, lâstik bir kap içerisindeki kırmızı sünger parçasını (?), mektup tartmak için küçük teraziyi (?), kâğıtları delmeyi bilen o görülmedik makinayı, heyecanla beklenen mühürü, parlak raptiye kutusunu, hesap yapmak için kullanılacak boncuklu ve çalmak için küçük bir çanı özenle masanın üzerine ve çekmecelere yerleştirdi.

Meclis üyeleri bile büro teknolojisinin bu inanılmaz buluşlarından gözlerini çekemiyor, hatta arada bir, dürtülerine yenilerek, yazı masasının gerisinde oturup akıllı görünmeye çalışıyorlardı. Kafalarını sürekli olarak meşgul eden soru da, bu parlak eşyaların neye yarayacağı idi. Bu soru, mühendisin yardımı ile, çabucak yanıtlandı:

— Önce arkadaşlar, karışıklığa mani olmak için, köy halkının bir listesini çıkaracağız.

Böylelikle büro işlerinin idaresi için bir memur atandı. Bu yeni atama kararının uygulanması —o günkü koşullar altında— olanaksız değildi, çünkü bu türden acemî bir memurun aylığı 24 liranın üstüne çıkmazdı. Bu para tutarı 12 eşit ve bir kereye mahsus takside bölündüğünde de ortaya yükümlülerin öderken duymayacakları bir miktar çıkıyordu.

Asıl çözümlenmesi zor olan sorun yeni me-

murun meclis üyelerinin hangisinin ailesinden seçileceği idi. Dolniker bu sırada, 'Yahudiliğin kıymetleri üzerinden en küçük bir taviz vermediği için fiziksel ızdıraba maruz kalan' bir adamı, onu biraz olsun avundurmak amacı ile, konu ile ilgili kararı Yaakov Sefaradi'ye bıraktı...

Bu önemli toplantıdan sonra celep, meclis sekreterliği görevine dini bütün, dinsel değerlere saygılı bir kişinin seçilebileceğini bildirdi. Hahamlık mesleğinde tecrübe sahibi olma ayrıca bir tercih konusuydu. O günlerde celebin halk arasındaki rağbeti en düşük düzeyde olmasına rağmen bu çekici göreve sekiz köylü istekli çıktı. Adayların her birinin başında takke, elinde dua kitabı eksik olmuyordu. Sayılarının çok oluşunun bir nedeni de son zamanlarda, kimyon üretiminin giderek boşlanması sonucu, köydeki işsiz sayısının artmasıydı...

Dolniker, üretim sektöründeki korkunç gelişmeyi haber aldığı anda geçici meclisi olağanüstü toplantıya çağırdı. Aslında buna pek de gerek yoktu zira meclis, hergün Hasidov'un yeni süthanesinde toplanmaktaydı. Günlük toplantılara üyelerin tümü katılmakta, bir tek kundura tamircisi oldukça ağır olan yeni bisikletini sürekli taşıyamadığından, arada bir, oturumu kaçırmaktaydı.

— Arkadaşlar! Ziraat sektöründe vuku bulan gerilemeyi şiddetle kritike etmek istiyorum! —diye açtı Dolniker toplantıyı—. Aza Hasidov bu seneki hasattan alınan neticeleri bildirin.

— Sonuçlar çok kötü mühendis bey —dedi, berber hiç bir üzüntü belirtisi göstermeksizin—, şimdiye dek kooperatife, olağan ürünün ancak onda birini verebildik.

— Oh ne iyi —diye kükredi Dolniker—, Kimyonköy muhtarı bay Hasidov bana, bu vazifeye tayin edildiğinin ikinci ayında, büyük bir neş'e ve rahatlık içinde, mahsulün sifıra indiğini bildiriyor! Maaşallah! Köy halkını işsizler ordusuna çevirmeye muvaffak oldunuz! Artık kazma-kürek tutma alışkanlığını kaybettikleri gibi gün boyu köy sokaklarında başıboş geziyorlar. Sözde ve fiiliyatta aynı derecede samimî bir insan olarak dâimi tutamayıp hepinizin boş laftan başka bir şey bilmediğiniz, bütün vaadlerinizin sözde kaldığını söylemek mecburiyetindeyim...

Berber ayağa kalkarak Dolniker'in sözünü kesti:

— Bir saniye mühendis, kusura bakma ama kısa kes çünkü acelemiz var. Üretim çok düştü ama ülkedeki kimyon fiyatları öylesine yükseldi ki normal ürünün onda biri için kooperatiften, ürünün en yukarı düzeyde olduğu sıralarda aldığımızın beş katını alıyoruz.

— En yukarı düzeyde denmez —dedi Dolniker kekeleyerek—, en yüksek seviyede denir. Arkadaşlar para herşey değildir, burada mühim olan prensiptir.

— Kusura bakma mühendis —diye çıkıştı Hasidov—, ama daha az çalışma ile daha çok kazanmalarının zararı ne anlamıyorum!

Dolniker'in yüzü kızarmaya, boyun damarları şişmeye başlamıştı. Daha önce kendisi ile

bu tonda konuşma yürekliliğini gösteremezlerdi! Devlet adamı bir süredir bu küçük ve yeteneksiz berbere karşı kine benzer bir duygu besliyordu. Bu adam, başka köylülerden değişik hiçbir özelliği olmamakla birlikte, alın yazısının kendisini köye lider seçtiğini sanıyordu. Dolniker nefretle berberin koltuğuna ve arabasına, dünyaya kazık çakacakmış gibi yapıştığını düşündü. Tut ki, o görevinden ayrılrsa mazallah köy batacak. Muhtarlık sekreteri seçildiğinden bu yana Hasidov'a bir haller olmuştu. Önce memurdan, gittiği her yerde köpek gibi kendisini izlemesini ve ağzından çıkan her söze dikkat etmesini istemişti. Memurun, muhtar bir yerden bir yere giderken arabanın peşinde koşup ondan aldığı emirleri bir kâğıda not etmesi köylülerin kanıksadıkları görüntüler arasına girmişti. Hasidov'un yeni ilkesi gereğince her şey yazılı olacaktı. Tam donatımlı yazıhanedeki gereçleri kullanarak her şeyi kâğıda geçirme merakı, köy halkı ile sözel ilişkiyi kaybetmesine neden olmuştu. Örneğin, köylülerden biri, her zaman olduğu gibi, kooperatif kamyonunun ne zaman geleceğini sorsa, berber yazılı olarak bildiririm demekle yetiniyordu. Sekreter gelenin adını hemen kaydediyor ve köylü, iki gün içinde, üç kapılılar arasından seçilen muhtarlık odacısı aracılığı ile, 'çarşamba günü' yazılı bir kâğıt parçası alıyordu. Kâğıdı sekreter imzalayıp mühürlüyor ondan sonra arşivde o köylü adına açılan karta yazılı yanıtın verildiğini kaydediyordu.

— Ne ettim bu anormal bürokrati muhtar-

lık koltuğuna oturttum —diye geçirdi içinden Dolniker olağanüstü toplantının en sıcak anında; Hasidov'un yüzsüzce sözlerini sert bir biçimde yanıtlamaya hazırlandığı sırada nöbetçi üçkapılı odaya girip berbere bir kâğıt uzattı.

— Arkadaşlar —diye fırladı yerinde Hasidov—, Gorviç kendisine gitmemizi istiyor. Önemli olsa gerek, mektup yollamış...

*

Kundura tamircisi yazı yazmayı da nereden öğrenmişti? Devlet adamı kâğıdı berberin elinden kaparak okudu. Kâğıdın üzerinde kocaman bir ayakkabı ve ona doğru koşan küçük küçük insanlar çizilmişti. Resmin sağında üç tane ünlem işareti vardı...

Kundura tamircisinin evinin önü ana-baba günüydü. Çiftçiler içeride olanları görebilmek için itişip kakışıyorlardı. Yüzlerindeki ifadeden gözlerine inanamadıkları belliydi. Meraklılar arasından kendilerine zorlukla yolaçan meclis üyeleri, gözleri önüne serilen görüntü karşısında donakaldılar.

Neydi gördükleri?

Başını ince bir tülle örtmüş olan küçük Dvora beyaz giysiler içinde odanın ortasında duruyordu. Yanında da her günkü giysisi ile bakıcı duruyordu. Bu aralarda bayağı şişmanlamış, renkli renkli yara ve çürükleri geçmiş olan Zeev korku dolu gözleri ile, kim olursa olsun, bir kurtarıcı arıyordu. Gençlerin önünde, elindeki dua kitabından birşeyler okuyan

Yaakov Sefaradi duruyordu. Kapının yanında, koltuğunun altında bakıcıya çevrilmiş, bir av tüfeği ile ayakta duran kundura tamircisi bu mutlu tabloyu tamamlıyordu.

Meclis üyeleri köyde şimdiye dek eşine rastlanmamış görüntüyü doyasıya izledikten sonra evin çevresinden dolaşıp arka kapıdan girmek istediler. Kapı kilitliydi. Afar Kiş kapıyı sabırsızlıkla çaldı; bir süre sonra Gorviç'in kendisi eşikte belirdi.

— Sizi düğüne şahsen gelip davet edemediğim için özür dilerim ama törenden ayrılma-
ma olanak yoktur —dedi kundura tamircisi gözünü Zeev'den ayırmadan—, bakıcı sonun-
da kızımla evlenmeye karar verdi.

Temsilciler odaya girdiler ve duvarın di-
bine dizildiler. Tören, ortamın sadeliğine kar-
şın, çok yavaş ilerliyordu. Zeev'in ağzını bıçak
açmıyordu. Bir ara gözlerini yere indirecek ol-
duysa da av tüfeğinin güvenlik mandalının se-
si onu hemen kendine getirdi.

— Çok teşekkür ederim —dedi sekreter
celebin uzattığı belgeleri imzalarken. Yüzü
boncuk boncuk terlemişti. Belgelerin imzalan-
ması sırasında hayvan doktoru yeni evlileri
alkışlamaya başladı. Yüzü her zamanki gibi
soluk olan Gorviç kızı ile damadını öperek,
'mutluluklar' diledi. Kundura tamircisi tüfeği-
nin güvenlik kilidini kapatıp silahını dolaba
koydu ve damadına sarılarak,

— Tsemah Gorviç'in kızı ile evlenen eli-
açık bir kıza varmış demektir! Muhtarlığa bağ-
lı tapu dairesi kurulur kurulmaz, üç dönüm
tarlayı damadımın adına geçireceğim.

Kundura tamircisi bu şekilde gerçek bir 'bonikör' olduğunu gösterdikten sonra, köy sakinlerinin kutlamalarını kabul etti. Hatta berber bile —toplumsal bir sansasyona yolaçacak nitelikte bir hareketle— Gorviç'in elini sıktı.

Dvora Dolniker'in yanına giderek boynuna sarıldı:

— Oyle mutluyum ki mühendis! Onceleri evliliğin konusunu bile açmıyordu. Ama bugün babam onunla konuşup, onu bir köpek gibi geberteceğini söyleyince hemencecik kabul ediverdi.

Devlet adamı bir baba sevecenliği ile genç kadının sarı saçlarını okşarken, sekreterine bir gözattı. Zeev sevinç kargaşasından yararlanarak yandaki odaya kaçmıştı. Dolniker, Zeev kapıyı kapayamadan, odaya daldı. Patron-Sekreter bir süre bakıştılar; sonra Zeev kapının tokmağını bırakarak Dolniker'e düşmanca baktı.

— Bu durumu olduğu gibi kabul edeceğimi sanıyorsan, yanılıyorsun Dolniker.

—Neden kabul etmeyecekmişsin? Sıhhat bakımından köy hayatının üstüne yoktur.

— O halde sen kendin buraya yerleş, diye tısladı sekreter, yaşamımı bu mağarada geçirmeye niyetim yok! Buraya niçin geldik?

— Bunu bana mı soruyorsun? Buraya gelmeyi ben mi istedim?

Sekreter Dolniker'e iyice sokularak,

— Yalan konuşma Dolniker! —dedi.

Devlet adamı bir adım uzaklaştı. Yalan mı konuşuyordu? Daha dünmüş gibi anımsıyordu

sekreterinin dediklerini. Her sözcüğü aklın-
daydı: Harika, sıhhatli bir dinlenme olacak
bu, gazetesiz, gürültüsüz... Kalbi kırılan Dolni-
ker sekreterine dönerek,

— Zeev, —diye fısıldadı, üzüntülü bir
sesle—, lütfen sözlerini geri al!

Sekreter, Dolniker'in omuzuna konan elini
itti. Yüzü, vücudunun bütün kanı çekilmiş gi-
bi sararmıştı.

— Yeter Dolniker, canıma yettin artık!
—diye bağırdı—. Hâlâ senin önerilerini gerek-
sediğimi sanacak kadar bunadın mı yoksa?
Tam aksine Dolniker! Dillere destan söylevle-
rini kim yazdı? Sayısını bile unuttuğum baş-
yazılarını kim derledi? Sen kimsin bir kere?
Neden an arсын, neyi bilirsin? Bir mesleğin
var mı? Dolniker, 72,5 tesisin müdürü, Dolni-
ker aşağı, Dolniker yukarı, Dolniker bir bura-
da, bir orada, telefon eder, denetler, indirir,
yükseltir, günde bir düzine toplantıya katılır.
Dolniker yüzlerce uzmanı ister kovar ya da
tayin eder, son hükmü veren odur, başında
bulunduğu iş konusunda en ufak bir bilgisi ol-
madığı halde! Dünyanın lideri ne de gülünç
bir yaratıkmış! Yüzlerce aptal yıllarca eğitim
görür, meslek sahibi olur, hayatları boyunca
çıkaramayacakları boyunduruğu kafalarına ge-
çirirler sonra da övgüleri büyük siyasetçiler
toplar. Zavallı uzmanların üniversitelerde öğre-
nemedikleri bir şeyi siyasetçiler iyi bilirler:
Politikacılar başkalarının yaptıkları hakkında
konuşmayı bilirler. Evet, işte bu konuda uz-
mansın Dolniker! Bir plâk gibi konuşur, ko-
nuşur, konuşursun... Su sızdıra sızdıra kendini

eriten bir musluk gibi. İçeriksiz, değersiz boş laflar, laf olsun diye laflar, saçmalık üzerine saçmalık! Dolniker kanının son damlasına kadar çarpışır, bir tüfek mermisinin neye benzediğini bile bilmeden. Dolniker, kütleleri çölü yeşertmeye yollar kendi ise, saksıda olsun, bir çiçek bile yetiştirmemiştir. Devlet adamı! Amitz Dolniker devlet adamıdır! Adam gibi konuşmayı bile bilmiyorsun! Dilinde bir sürü yabancı sözcük ama birini bile yerli yerinde ve doğru olarak kullanamazsın. Ama, pek tabii, bu durum Dolniker'in gülünç edebiyat ödülleri alması ve türlü türlü san'at eserleri sergileri açmasına engel değildir. Herşey o yemeğe oturma kadar güzeldir; yemek başladığında çevredekiler kaçacak delik ararlar. Tanrı aşkına söyle Dolniker, sen hâlâ normal bir insan olduğunu mu sanıyorsun? Yalnızca topluluklar karşısında konuşmayı bildiğinden, tek insanlara söz yönelttiğinde çoğul takıları kullandığının farkında mısın? İçindeki espriyi, bugüne dek anlamadığım o aptal fıkrayı kaç kez anlattığını biliyor musun? Herkes arkandan gülüyor Dolniker, ama sen, büyüklük duygularının verdiği sarhoşluktan, her gittiğin yerde seni izleyen alayı anlayamıyorsun. Beni nasıl 'keşfettiğini' anlatayım mı? Parti örgütünden arkadaşlarla iddiaya girmiştım: seni dünyanın en gülünç övgüleri ile kutlayacak, sen ise buna rağmen zevkten dört köşe olacaktın. 'Mimar, tuttuğunu koparan gerçekleştiren insan'! ancak bir şeyi gerçekleştirebildin Dolniker o da partide bir yer tutmayı. Orada da, senden daha genç ve daha yeteneklilerin

ilerlemelerine engel olmaktan başka bir şey yapmıyorsun. Dolniker'i yerinden oynatmak olanaksızdır, Dolniker 30 yıl önce içine yanlışlıkla düştüğü koltukta hâlâ tutkallanmış gibi oturmaktadır, hem de ihtiyarlar yurdunda bulunması gerektiği bir yaşta...

Sekreter duvara dayanmış nefes nefese, içindekileri kustukça kusuyordu. Sesi olağan tonunu kaybetmiş, ıslığa dönüşmüştü.

— Dolniker ne zaman gerçekteki halinin farkına varacaksın? Zamanın bir daha dönmemesine geçtiği ve bugün artık şişirilmiş bir balondan başka bir şey olmadığını gerçeğini ne zaman kabul edeceksin? Patlayana dek bekleyecek misin?

Sekreter bu sözleri söyledikten sonra yatağa yığılıp kahkahalarla gülmeye başladı. Dolniker sekreterini şaşkınlıkla süzdü. Midesi bulanıyordu. Nedense bu kez ne yüzü kızardı, ne de boyun damarları şişti. Buna karşılık bir anda çökmüş, yaşlanmış görünüyordu. İleriye bir adım atıp düşmemek için karyolanın demirlerine tutundu.

— Diyelim ki bugün için şişirilmiş bir balondan başka bir şey değilim —dedi sakın bir sesle—, diyelim ki, bugün için gereksiz, herkesin arkasından güldüğü bunak bir ihtiyarım. Ama hayatımda hiç bir konsrükatif teşebbüste bulunmadığımı, laflamakla vakit geçirdiğimi söyleyemezsin. Bu devleti kuranlar Dolniker'ler değilse kimlerdir? Devlet adamının gözleri yaş dolmuştu; sözcükler boğazında düğümleniyordu. Diyelim ki bütün bunlar hakikat. Öyleyse sen, genç ve faal dostum, neden işe ya-

ramaz ihtiyarın fikirlerini tatlı dilini kullanarak çalmaya çalıştın? Neden onun temin edeceği avantajların peşinden koştun? Yalnızca kariyer için mi? Yalnız partide iyi bir yere sahip olmak için mi? Diyelim ki ben hakikaten herkesi iyi bir tesir altına aldığını zanneden, herkesin alay ettiği o ihtiyar bunağım. Ama sen kaabiliyetli ve her işin altından kalan dostum, sen, benim gibi bir hayalperestten de kötü vaziyettesin, sen zayıf karakterli bir insansın çünkü sen her an bir komedi oynadığını biliyordun. Sen de dostum Zeev birkaç sene sonra biraz önce tasvir ettiğin o parazit ihtiyar gibi olacaksın ama küçük bir farkla: O deli Amitz Dolniker, son günlerini fakir ve şerefli bir insan olarak geçirecek sen ise, akıllı dostum, iki yüzlü, aşağılık ve kokuşmuş bir insan olarak yaşayacaksın...

Sekreter her yanı tir tir titrediği halde yaktan kalktı:

— Yeter Dolniker —diye bağırdı—. Tanrı aşkına yeter artık! Yeter!

Dolniker odadan çıktı ve sükûnetini koruyarak davetlilerin arasına karıştı. Bir ara Herman Şpigel'e yaklaştı ve söz arasında sözler gibi,

— Hayvan doktoru beyefendi, bakıcımın sana ihtiyacı var! —dedi.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

PERSONA NON GRATA

Ruhum Geula,

Aşağıdaki mektubu, itimada şayan koope-
ratif şoförü vasıtasıyla, gizli olarak yolluyo-
rum; hususi mahiyetinin umuma karşı muha-
fazası şarttır. Önce kamyonla eve dönmeyi
düşündüm ama sonra pek sağlam olmayan sıh-
hatimi tehlikeye düşürmenin doğru olmaya-
cağını gözönünde tutarak kalmaya karar ver-
dim. Bu sebepten hareketle, sevgili Geula, be-
ni alması için vakit kaybetmeden otomobili
yollamanı rica ediyorum.

Bu defa tereddüde mahal yok, kararımı
hiç bir şekilde değiştirmeyeceğim; bu defa evi-
me avdet etmem için o çocukça tedbirleri al-
mama ihtiyaç kalmayacak. Köylülerle olan te-
masımı tamamiyle kestiğim gibi, sığır gütmeye
de son verdim. Bu arada, yukarıda anlatıldığı
üzere pek sağlam olmayan sıhhatime de te-
sir eden ruhî bir kriz geçirdim. Bugün artık,
çeşitli uyku hapları almadan uyuyamıyorum.
Galiba tansiyonum da olması lâzım gelenden
daha yüksek bir seviyeye ulaştı. Bunun yanın-

da, yıllarca peşimden sürüklediğim ve hakkımda müspet fikirlere sahip olduğumu zannettiğim, ancak sağlığımı istismar eden bir adam tarafından sukut-u hayale uğratıldım. Aldığım bu yara, ruhumun derinliklerini hâlâ sızlatmakta olduğundan bazı müessif hadiseler hakkında sana teferruatlı bir rapor sunamayacağım. Burada, yolunu kaybetmiş insanları barındıran Kimyonköy'de uğradığım başka bir sukut-u hayalden bahsetmek istiyorum. Burada açıklayacaklarımın beni tahammülü imkânsız derecede müteessir eden hadiseleri anlamana yardımcı edeceğini **ümid** ediyorum.

Bundan iki hafta önce yatağımın üzerinde, iptidai harflerle yazılmış bir pusula buldum; şöyle bir şeyler yazıyordu üzerinde: 'berber neden yazıhane yerine süthane inşa ediyor?' O sıralarda bu çeşit işlerden elimi çekmiş bulunuyordum. Bununla beraber sahibi meçhul pusulada yazılı olanlar hakkında fikrimi beyan etmek lüzumunu hissettim. Ben de, bir buçuk aydan fazla bir zamandır, köye inşaat malzemesi yağmasına rağmen, muhtarlık binası inşaatının, beton sütunlardan ileniye geçmediğini farketmiştim. Kültür merkezine ayrılan arsada da, üzerinde burada rahmetli Amitz Dolniker adına Köyün Kültür Merkezi inşa edilecektir ibaresi bulunan bir tabeleden başka birşey görülmüyor (ikinci kelimeyi ben koydurdum. Yani Rahmetli kelimesinin konmasını ben istedim. Halkın faydalanmasına açık tesislerin hâlâ hayatta olan insanların adı ile anılması ananesine karşıyım). Anlayacağın üzere, muvakkat muhtar Bay Ha-

sidov, kanunları göz göre göre canice hiçe sayıp avama açık tesisleri yüzüstü bırakarak, kendisine baştan başa betondan lüks bir süt-hane inşa etmişti. Terbiyemi daha fazla bozmamak için, bu husustaki fikirlerimi beyan etmeyeceğim.

Meseleyi bu şekilde muhakeme ettikten sonra imzasız pusulayı meclisin dikkatine sundum. Ancak delegeler bu şikâyeti, pusulanın kimliği meçhul bir şahıstan gelmesi sebebiyle, ihtiyatla karşıladılar. Benim imzasız mektuplara karşı değişmez ve sarsılmaz tutumumu bilmeyen (bir ara, geçen senelerde idare meclisi kongresine sunulan raporun stenografına bir göz at. Orada Şimşon Groydes'in uzun ve sıkıcı konuşmasından sonra benim konu hakkındaki nutkumu göreceksin; 420. sayfadan 493. sayfaya kadar). Ancak bu defa işin peşini bırakmadım ve Bay Hasidov'a, lüks süt-hanesini hangi malzeme ile inşa ettiğini sordum. Bay Hasidov pusulayı yazanın kim olduğu ortaya çıkmadıkça sualime cevap vermeyeceğini bildirdi.

Benim nokta-i nazarımdan, pek tabii ki haklıydı; bu sebepten derhal emniyet müdürünü salona davet edip, akıllı köpeği Şeytan'ın eşliğinde hemen tahkikata başlamasını emrettim. Bu arada da pusula sahibinin meclise yakın çevrelerden olduğundan şüphelendiğimi de söyledim. Şikâyetin şahsi bir intikam teşebbüsü olduğu aşikârdı. Pusulayı koklayan 'Şeytan' birden merdivenleri çıkmaya başladı. Tahminlerimin hilafına, köpek doğru benim odama girmez mi? Ama, odamı paylaşan polis me-

murı, akabinde aşığıya inerek köpeğın doğrucı kendi yatağına gittiğini söyledi.

Pusulayı yazıp, dalgın olduğum bir sırada yatağımanın üstüne koyanın polis memurunun kendisi olduğu, işte böyle anlaşıldı. Emniyet Müdürü, tahkikatın neticesi hakkında mevzuata uygun olarak derhal bir rapor tanzim ederek bana sundu. Bu raporun bazı satırlarını olduğu gibi aşağıda sunmakla şeref duyarım, yani aslında şekil bakımından çok komik de...

— Ben: Mektubu neden yazdın?

Sanık : Çünkü köyün paralarının nasıl alınıp nasıl harcandığını düşündükçe iğreniyorum.

Ben : Ben acaba, berberin çimento çaldığını ispat edebilir miyim?

Sanık: İspat edebilseydim, imzalardım, değil mi ya?

Ben : Mektubu kişisel bir intikam atılımı çerçevesinde mi yazdın?

Sanık: Anlamadım.

Ben: Ben de.

Toplantı protokolünü okuduktan sonra Bay Hasidov'a dönerek iddasının geçerli olduğunu ve lüks meselesi hakkında, ancak pusulayı yazan meçhul kişi bulunduğundan sonra izahat verilebileceğini bildirdim. Bu noktada muhtar, kendi kendine konuşan polisin aklı muvazenesinin yerinde olmadığını iddia ederek, mes'ele ile şahsen meşgul olacağını söyledi. Ben de, Emniyet Müdürü'nün aklının belirli bir seviyenin altında olduğuna samimiyetle inanıyordum. Bu sebepten el koymaya karar verdim. Delegelerin dikkatini sosyal ha-

yatın bu çeşit vak'aların üstünde kalması lüzumuna çektikten sonra, halk arasında dedikodulara yolaçacak hareketlerden kaçınmaları gerektiğini izah ettim. Sözlerimi hitama erdirdikten sonra, beş azadan mürekkep Tahkikat Komisyonu tekrardan faaliyete geçerek, Meclis Kontrolörü vazifesine köy halkından nötr bir şahsın seçilmesi hakkındaki tavsiyemi prensip olarak kabul etti. Bu vazife için işine bağlı ve titiz bir insan olarak bildiğim Herman Şpigel'i tayin ettim; Hasidov hadisesi ile ilgili vesikalar bir kaç gün içinde Şpigel'e teslim edildi. Yeni kontrolör, meclis önünde, törenle, hadiseyi aydınlığa çıkarmaya canla başla çalışacağına yemin ettikten sonra vazifeye başladığını ilân etti. Meclis azaları Şpigel'in bu sözlerini şiddetle alkışladılar ve teker teker, Hasidov dahil, yanına giderek elini sıktılar.

Köyde bulunduğum kısa müddet içinde hayvan doktoru Şpigel ile tanışıp tanışmadığını şu anda tam olarak hatırlamıyorum Geula, Bay Şpigel Batı Almanya'dan göç etmiş, yüksek tabakadan çıkma bir şahsiyettir. Yeni vazifeyi devralır almaz, hudutlu kabiliyetinin müsaade ettiği ölçüde, olayı örten esrar perdesini yırtmak üzere, işe sarıldı. Ancak başlarda muvafakiyet kaydedemedi. Muhtarın, temellerinde mantığa muvafık faktörlerin bulunduğu bazı sebeplerden onunla, teşrik-i mesai yapmaması işleri zorlaştırdı.

Aşağıda, meclis kontrolörünün mesele hakkında sunduğu rapor No. 1'in bir kısmını dikkatine arz ediyorum.

Soru: Bay Hasidov, dört direğin dikilme-

sinden sonra, muhtarlık binasının yapımı neden durduruldu?

Cevap: Çünkü bina için satın aldığım malzeme tükendi.

Soru : Malzeme neden tükendi Bay Hasidov?

Cevap: Yeterli miktarda olmadığı için,

Soru: Peki, yeni süthanenizin inşasında kullandığınız çimento nereden geldi?

Cevap: Elimde vardı.

Soru: Nasıl vardı Bay Hasidov?

Cevap: Düşmanlarımın eline, hakkımda yalan yanlış aşâğılık dedikodular yaymalarını sağlayacak kozları vermeyi reddediyorum.

Soru: Bana bir tek şeyi söyleyin; Süthane-nin inşasında kullanılan malzemeyi nasıl sağ-ladınız?

Cevap: Bu kışkırtıcı soruların kimi ilgilen-dirdiğini bilmediğimi sanıyorsan aldanıyor-sun.

Soru: Bay Hasidov, muhtarlık binası için satın alınan çimentonun ortadan kayboluşu ile, kaynağını açıklamadığımız malzeme ile bir süthane inşa edişinizi nasıl açıklarsınız?

Cevap: Muhtarlık seçimlerinden önce kun-dura tamircisinin eline hiç bir koz vermeyece-ğim, haberin olsun.

Tahkikatın metni dokuz sayfayı buluyor. Sonunda Bay Hasidov, söylediklerinin seçim-lerde aleyhinde kullanılmayacağına dair teminat aldıktan sonra şehadet faslına geçti. İzahatı olaya ışık tutacak nitelikteydi.

Gecenin birinde uyurken —diye başlıyor muvakkat muhtarın şehadeti—, saat oniki su-

larında, rüyama çok kısa boylu, şöyle 20 cm. ya vardı ya yoktu, bir adam girdi. Sakalı upuzun kendi kıpkırmızıydı. Elindeki camdan çanı üç kez çaldıktan sonra bana dönerek, 'Zalman Hasidov, ayın saklandığı karanlık bir gecede, köy sınırındaki üç kayın ağacının yanına var, ortadaki çevresini kazmaya başla. Orada kooperatif parası dolu bir sandık bulacaksın. O parayı al ve kendine bir süthane kur'. Kısa boylu ihtiyarın sözleri karşısında sanki dilim tutuldu. Şaşkınlığımdan kurtulduktan sonra, 'Ulu haham, sen bana bu hazineyi neden veriyorsun ha?' diye sordum. Yaşlı adam da 'çünkü sen muhtarsın' diye cevap verdikten sonra çanını yeniden çalarak ortadan kayboldu. Sabah uyandığımda gördüğüm düşe inanmak istemedim. Ne var ki, merak içimi kemirmeye başlamıştı bir kez; karanlık bir gecede kayın ağaçlarının yanına giderek, toprağı kazmaya koyuldum. Ortadaki ağacın altında gerçekten bir hazine yatıyordu. Parayı alıp kısa boylu ihtiyarın süthane ile ilgili emrini yerine getirdim.

Soru: Söylediklerini fiilen ispat edecek delillerin var mı Bay Hasidov?

Cevap: Pek tabii, herkes gelip inşa ettiğim süthaneyi görebilir.

Biribirleri ile irtibatlı olarak inkişaf eden olayları en ince teferruatına kadar anlattığım için özür dilerim. Geula, ama beni bu taşra köyünü en kısa zamanda terketme kararını almaya sevk eden sebepleri iyice bilmen lâzım. Yukarıda da okuduğun üzere, bay Hasidov'un kullandığı malzemenin kaynağı hakkındaki

beyanatı akla yakındı ama gene de bir şey kafamı kurcalıyordu: O kısa boylu ihtiyar neden çalışıyordu? Böyle bir şeye lüzum var mıydı? Ne manası vardı bunun? Her neyse, biz Hasidov hadisesi dosyasını kapatacakken, zekâsını methetmeden geçemeyeceğim Bay Şpigel araya girdi. Dediğim gibi, Şpigel uyanık bir adamdır.

Bay Hasidov'un şهادeti meclis kontrolörünü ikna etmemişti; bunun üzerine Şpigel kontrol mekanizmasını kolaylaştırmaya karar verdi. Gecenin birinde yatağından kalkarak kayın ağaçlarının bulunduğu yere gitti ve Hasidov'un tarif ettiği bölgede sadece iki ağacın bulunduğunu tespit etti! İşte bu noktada Şpigel'in içinde bazı şüpheler uyanmaya, muhtarın yalan söylediğini düşünmeye başladı. İki ağacın hangisinin ortada olabileceğini izah etmek mümkün değildi! Bu kıssadan alacağımız hisse de şudur! Yalancının mumu yatıya kadar yanar.

Meclis kontrolörü keşfini sır olarak saklayarak tahkikata devam etti. Ancak bu sefer metodunda bazı değişiklikler yaptı. Bir gece, her zaman yaptığım gibi, çardakta biraz temiz hava almak için bahçeye indiğimde, gecenin karanlığında bir siluetin berberin evine doğru gittiğini müşahade ettik. Berberin evinde ışık yanıyordu. Meçhul şahıs pencereye sokularak kulağını pancura dayadı...

Uzun lafın kisası, ertesi gün, kontrolörün ısrarı üzerine meclisi fevkalade toplantıya davet ettim ve sözü önce Herman Şpigel'e verdim. Kontrolörün anlattıkları en saf insanın

saçlarını diken diken etmeye kâfiydi. Kontrolör o gece kulağını pencereye iyice yapıştırmış ve tam o sırada Bay Hasidov ile refikası arasında vuku bulan diyaloga şahit olmuştu. Münakaşanın bir yerinde Bayan Hasidov, kocasına, polise neden bir çuval çimento vermediğini sormuş, onu bu yüzden azarlamıştı. Bayan Hasidov kundura tamircisiñe üç, aşevi sahibine, celebe ve terziye birer çuval vermenin fazla fark etmeyeceğini iddia etmişti. Üstelik, diye devam etmiş Bayan Hasidov, bir çuval çimento karşılığı emniyet görevlisinin ağzını sıkı tutmasını sağlayacak, işler de bugünkü vaziyetine gelmeyecekti.

Meclis üyeleri kontrolörün sert kritikleri karşısında söyleyecek söz bulamadılar. Salonu saran manidar sessizliği Bay Hasidov bozdu; Şpigel'e dönerek, buna casusluk derler! —diye bağırdı—. Kapalı pencerelerin ardından konuşulanları dinlemek dünyanın en aşşşğılık şeyidir. Köyün celebi de Bay Hasidov'un fikrine iştirak ederek, kulak kabartmanın din açısından en büyük günah olduğunu, bunun fikir çalmak manasına geldiğini ve dini mahkemelerin bu çeşit suçları çok ağır cezalarla cezalandırdığını söyledi.

Vaziyet çok nazikti. Meclis kontrolörü her taraftan başlatılan hücumlara karşı kendini müdafaa edemedi sadece bir cümleyi tekrarlayıp 'durdu: Tamam, yüz kızartıcı bir iş yaptım ama siz de çimentoyu çaldınız! Ancak sözleri umumi kaynaşmanın içinde kaybolup gitti. Berberin 'karısı Bayan Hasidov, öfkesine hakim olamayarak, kontrolörü çğılık çğılığa soru

yağmuruna tuttu. Hayvan doktorunun çimentosu ile ne ilgisi var? Sen, Herman Şpigel olacak adam, meclisi kişisel sorunlarıyla meşgul etmeye utanmıyor musun? Resim gibi güzel üç ineğim geçen yıl senin yüzünden öldüler. Bu arada kundura tamircisi de kontrolünü kaybetti. Nedense bu konuyu hiç açmıyorsun, ha Şpigel!,,,

Meclis kontrolörü, gösterilen itimadı bu şekilde istismar ettiği ve meclisi hunharca sabote ettiği için üstüste tel'in edildi. Zavallı Şpigel, Hasidov olayının esrarını çözmek için vazifelendirildiğini anlatmaya çalıştıysa da gayretleri 'boşa gitti ve her an kopabilecek bir şiddet hadisesine mani olmak için, başı önünde salondan çıktı. Tahkikat Komisyonu derhal toplanarak, 'hayvan doktorunun atama kararını oracıkta geri aldı ve vazifeyi komisyon azası Afar Kiş'e devretti.

Bu şartlar altında, meclis başkanlığı gibi nazik bir 'vazifede bulunmamın benim için ne kadar zor olduğunu anlamakta zorluk çekmezsin zannederim Geula'cığım. Bir taraftan delegelerin öfkelerini anlayışla karşılıyorum; Şpigel'in casusça ihaneti kabul edilir cinsten değildi. Diğer taraftan benim namus ve ahlâk hakkındaki taviz kabul etmez fikirlerimde nasıl ısrarlı olduğumu bilirsin. Üstelik o sırada, mektubumun başında beyan ettiğim sebeplerden, oldukça sinirliydim. Bu vaziyette yerimden kalkıp, delegelere vazifesini istenen şekilde yerine getiren bir insana böyle bir hareketin reva görülmeyeceğini, umuma ait malla el uzatmanın suç olduğunu, yapılması lazım

gelen işlerin, tespit edilen prosedür ve ahlak kaideleri içinde icra edilmesi gerektiğini anlattım. Bundan sonra muhtara dönüp, istediğini karanlık yollara sapmadan da elde edebileceğini, önceden haber vermesi halinde kendisine ve diğer delegelere legal yollardan ve büyük miktarlarda çimento ve diğer materyal-den, kıdem tazminatı üzerinden borçlanma şeklinde tahsisat ayrılabilceğini anlattım. Ancak kamu sektöründe ve kamu yararına çalışan bir şahsın, kendisini halkın gözünden düşürecek yüz kızartıcı icraattan kaçınması gerektiğini uzun uzun izah ettim.

İşte bu anda, sevgili Geula, tahmin edemeyeceğin bir şey oldu. Skandal yaratmakta usta olduğunu çoktan ispat etmiş olan berber yerinden kalkıp yakama yapışarak, 'Mühendis bey meclisin iç işlerine hangi hakla karışıyor, mühendis beyi gizli toplantıya kim davet etti?' demez mi? İş bununla bitse gene iyi. Bu defa kundura tamircisi Bay Gorviç yerinden kalkıp gayetle terbiyesiz bir tavırla meclis toplantısına misafir getirmenin de bir sınırı vardır, çocuk değiliz artık, öğretmene ihtiyacımız yok, vs. vs. —dedi

Bensiz parmaklarını oynatma kabiliyetine sahip olmayan diğer delegelerin bu iki gangsterle aynı fikirde olduklarını belirtmeleri üzerine, sesimi çıkarmadan yerimden kalkıp odama çıktım. Amitz Dolniker'e böyle davranan köyün vay haline! —diye geçirdim içimden.

Geula'cığım, bu pis delikten bir an evvel ayrılmak istememin sebeplerini sana izah ettim. Sözlerime kulak vermeyen inatçı ve ar-

sız haydutların barındığı bu inin zehirli havasını teneffüs edemiyorum artık. Üstelik havalar da soğudu. Sabahtan akşama kadar odamdan çıkmıyor, kimseyle konuşmuyorum; bu dünyadan elimi eteğimi çektim. Şimdilik hoşça kal ruhum; seni heyecanla bekliyorum.

Amitz Dolniker

Not: Gazete muhabirlerini ayarla.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

BÖLÜNME

Dolniker zarfı kapatıp üstüne evinin adresini yazdıktan sonra, en kısa zamanda baya Dolniker'e vermesi ricası ile kooperatif şoförüne teslim etti. Şoförün bu 'nazık vaziyeti' tam anlamı ile kavradığı belliydi.

— Bana güvenebilirsiniz mühendis bey —dedi devlet adamına, zarfı cebine yerleştirirken.

Ne var ki şoför, evden çıktıktan sonra doğruca berbere gidip, mektubu ona gösterdi:

— İlginizi çekecektir sanırım —dedi zarfı uzatırken.

Doğruyu söylemek gerekirse, şoförün, devlet adamına karşı herhangi bir kını yoktu. Bu davranışının temelinde, son zamanlarda oldukça dolgun sipariş listeleri veren muhtar ile ticari ilişkilerini güçlendirme isteği yatıyordu.

Bay Hasidov ve eşi zarfı hemen açtılar.

— Görüyor musun Zalman? —diye haykırdı Bayan Hasidov, mektubu okuduktan sonra—, insanlara iyilik yapmanın sonu budur işte. Mühendis efendi köyde yan gelip yatıyor, beygir gibi yiyip içiyor, sonunda da ça-

muru bize atıp kaçmaya kalkıyor. Ah Zalman siz politikacılar yok musunuz, hepinizi falakaya dizmeli...

Berber bir kibrit çakıp mektubu yaktı. Düşünceliydi. Zalman Hasidov son günlerde çok sinirliydi. İktidar sorumluluğu omuzlarını çöktürmüş, belini bükmişti. Arada sırada midesinden yukarıya doğru ekşi ekşi suların yükseldiğini duyar gibi oluyordu. Köy sakinleri kıskançlıklarından ne yapacaklarını bilmez halde, süthane, köyün çimentosu ve sözde hırsızlığa ortak olan hayvan doktoru hakkında, berberin kulağına kadar gelen asılsız söylentiler, ve kaynağını sadece Allah-u Taala'nın bildiği buna benzer şeyler yayıyorlardı.

Yerel kamuoyunun meclise ve eylemlerine karşı hissedilir bir biçimde ters tepki geliştirdiklerini burada belirtmekte yarar var. Yahu bu liderlerin hangisini biz seçtik? biçimindeki yanıtsız kalan sorular köylülerin kafalarında dönüp duruyordu. Nasıl oluyor da bunlar bize emir veriyor ve biz bu emirlere boyun eğiyoruz? Çiftçiler işi gücü bırakmışlar, gün boyu toplantının yer aldığı yeni süthanenin yakınındaki ağaçların altında, gözlemini binanın kapalı pencerelerinden ayırmadan, oturuyorlardı. Yarabbim! Kimyon tarlaları böyle bakımsız dururken bunlar burada, hiç bir iş yapmadan, saatlerce nasıl oturabiliyorlar? —diye soruyorlardı birbirlerine.

Temsilciler köyün her köşesinden yükselen eleştirilerin farkındaydılar ama, seçimlere üç hafta kala kimsenin söylenenlere kulak astığı yoktu. Ancak dedikodular karşısında ka-

yıtsız kalmak da doğru değildi. Durum böyle iken, toplantıların birinde, köy sakinlerini biraz olsun sevindirmek ve köyün yasal iktidarına karşı sempatiyi arttırmak için iyi bir şey yapılması yolunda bir öneri ortaya atıldı. Temsilciler, istifa eden mühendisin yerine seçilen yeni başkana dönerek,

— Bakıcı bey —dediler—, bu durumda ne yapmak gerekir?

— Genel olarak sosyal bir şey yapılır.

— Neden sosyal bir şey yapalım? —diye sordular meclis üyeleri—. Sosyal bir şey ne demektir?

— Sosyal bir atılım 'komşunu kendin gibi seveceksin' ilkesine göre ele alınmalıdır, —diye anlattı; bu görevde bulunmakta aldığı zevk gözlerinden açıkça okunuyordu. Böyle bir atılım ücretsiz tıbbi bakım, ücretsiz eğitim öğretim ve devlet hesabına müze ziyaretleri gibi etkinlikleri kapsar.

— Bu iş yürümez —dedi berber—, hayvan doktoruna ücret ödeme zorunluluğu ortadan kalkarsa, herkes hasta olur. Üstelik Herman Şpigel hastalara, haklı olarak, ücretsiz bakmayı dünyada kabul etmez.

— Ücretsiz öğretime gelince, zaten hali-hazırda mevcut —dedi celep—, çocukların ailelerinden aldığım paraya para demeye bin şahit ister.

— Devlet hesabına müze ziyaretleri de ilgiyi pek çekmeyecek çünkü müzenin ne olduğu konusunda en küçük bir fikrimiz yok, —diye belirtti kundura tamircisi düşüncesini, ama bir önerim var. Biz çocuklara büyük değer ve-

ririz. İsterseniz, bundan böyle doğacak her çocuğun büyükbabasına güzel bir armağan ya da nakit olarak dolgunca bir para verilsin.

— Bu öneri pek sınırlı bir çevreyi kapsamakta —diye atıldı Elipaz öfkesini gizlemeye çalışarak, bakıcı bey sen kentlisin sen bize söyle: Kentte muhtar seçiminden önce çocuklar için ne yapılır?

— Bizde her çocuğa bir bardak süt verilir. Ama orada süt oldukça kıt bir maddedir.

— Çok güzel —diye atıldılar üyeler bir ağızdan—. Harika bir fikir bu! Bizde süttten bol ne var; her çocuğa bir bardak sütü kolaylıkla sağlayabiliriz. Herbirimiz en az bir inek besliyoruz...

Meclis üyeleri, birbirlerini coşkunlukla kutladılar; bütün temsilciler, bugünün köyün tarihinde bir dönüm noktası olduğu düşünce-sinde birleşmişlerdi. Ne var ki terzi, her zaman yaptığı gibi, öneriye karşı çıktı:

— Bir dakika arkadaşlar! Dağıtılacak sütü satın almak için gerekli parayı nereden bulacağız?

— Bunda merak edecek ne var? —dedi berber—, bildiğim kadarı ile bu köyde üç kapılı dolap sahibi en az oniki kişi var.

— Onbir —diye düzeltti Afar Kişi ve meclis üyelerine—, ‘üçgenlerden’ birinin, eşyalarını satıp ortadan kaybolduğunu anlattı. Söylentilere bakılırsa, dağlardaki mağaraların birinde saklanıyormuş. Olayın tam anlamı ile aydınlanmamasına rağmen, denetçi Afar Kişi gereken önlemleri anında alıp, bir kereye mahsus top-

lanacak vergileri onbir yükümlüye göre hesaplamıştı bile,

— Ama arkadaşlar —diyerek yerinden kalktı meclis başkanı—, bu atılımınızın finansmanı için para bulmanız gerektiği de nereden çıktı? Her çiftçiden köyün çocukları için günde bir bardak süt vermesini isteriz, olur biter.

— Mükemmel, —diye atıldı Elipaz Hermanoviç—, hatta iki bardak süt isteyelim; bakarsınız taşıma sırasına dökülür falan...

— Bir şey daha var —dedi Zeev—, her çiftçinin süt vermesine gerek yok. Yalnızca küçük çocukları olanlardan isteyelim...

Meclis hemen eyleme geçerek, 'Bir Bardak Bedava Süt Her Çocuk İçin Parasız' kampanyası için köyün küçük çocuklarının (0-12 yaş) bir listesini çıkardı. Bu çalışmaya paralel olarak muhtarlık sekreterliği küçük çocuk sahibi her sabah iki bardak taze sütü celebin evine teslim etmeleri yolunda emir verdi. Daha sonra, Yaakov Sefaradi bu önemli gıda maddesini dinsel kurallara göre kutsadı. Meclisin onbir üyesi de tahta tepsilerine süt bardaklarını dizerek, ev ev dolaşıp, adam başına bir bardak hesabı ile sütü dağıttılar, yeniden döndüler, tepsilerini doldurdular, yeniden dağıttılar...

— Görüyor musun ruhum —dedi yeni başkan hamile karısına—, salak bir topluma toplumsal görevler işte böyle kabul ettirilir.

— Seni kurnaz tilki; ilk tanıdığımda da böyleydin ve öyle kaldın —dedi Dvora—. Sana göre hava hoş, bulmuşsun saf insanları, onlarla alay ediyorsun!

— Burada başka ne yapılabilir ki? —dedi sekreter—, hayvanat bahçesine kapatılmış bir aslan gibi yatağına uzanırken.

*

Sosyal süt harekâtı, bu duruma başkaldıran bazı köylüler ile polis kuvvetleri ve Şeytan adlı köpek arasında meydana gelen ve gelişmeden sona eren bazı çatışmalar dışında, olaysız geçti. Hatta, Kimyonköy altın devrini yaşıyor bile denebilirdi.

Kimyonköyün altın devri, Yaakov Sefardi'nin, kurban etmesi için tavuk getiren köylülerden, bir din adamının muhtarlık seçiminde kendisine oy verecek kişilerden böyle şeyler için ücret almaması gerektiği gerekçesi ile, para almayı reddetmesi ile başladı. Bu sözlerden çiftçiler, oylarını celebe vermeleri gerektiği sonucunu çıkardılar. Aradan birkaç gün geçmeden, bu kez terzi, geçici olarak vergi toplama işlemini durdurdu ve özel törenlerde hatta tören olmadığı zamanlarda bile parasız-bedava dans etmeye başladı. Bununla birlikte, terzi ile celebin bu iyilikleri boşuna yapmadıkları ve amaçlarının yeniden meclis üyeliğine seçilmek olduğu gün gibi açıktı. Pek tabii muhtarlıkta iddiaları yoktu. İktidar savaşının siyasal sahnenin iki devi, berber ile kundura tamircisi arasında yer alacağını herkes biliyordu.

Gorviç son günlerde pek iyi değildi. Berberin, dükkânına traş olmak üzere gelen herkesin kulağına traştan sonra 'para konusunu sonra konuşuruz' demesi üzerine kundura ta-

mircisinin dükkânı yırtık pırtık ayakkabılarla dolup taşmaya başlamıştı. Bu kadarı yetmiyor-
muş gibi, yaşlı babası son günlerde yaşam be-
lirtileri göstermeye ve atlarına kavuşmadan
önce köy dışına bir gezi yapmak istediğini söy-
lemeye başlamıştı.

Kundura tamircisinin içinde ‘Oğul Gorviç’,
‘Meclis üyesi Gorviç’e karşı amansız bir uğraş
veriyordu. Meclis üyesi Gorviç, öfkeli ihtiyar
gider de berbere oy verir korkusu ile gezi iznini
çıkarmayı düşünürken, oğul Gorviç ‘Akıllım,
babam giderse bu ayakkabı yığınının kim ba-
kar?’ —diye soruyordu—. Sonunda içindeki
oğul Gorviç mücadeleyi kazanarak, baba Gor-
viç’e,

— Babam olmasına babamsın ama, meclis
üyesi olmam sıfatı ile, gereksiz gezilere göz
yumamam. —dedi.

Ne var ki baba Gorviç, gezi hazırlıklarına
çoktan başlamış, hatta bir köşeye gizlediği pa-
ralarını, üç köy lirası karşılığı iki kooperatif
lirası kuru üzerinden değiştirmişti. Oğlunun
tepkisi, ihtiyara mühendis beyin söylediklerini
anımsatmıştı. Taburesini atölyenin önüne, son-
bahar güneşinin altına çekerek, görüşünü açık-
ladı:

— Strayk!

— Tamam —dedi kundura tamircisi—,
grev yapmak istiyorsan yap babacığım, ama
dışarıda oturmana gerek yok.

Gorviç’in söylediklerinde mantığın payı
büyüktü; bu nedenle ihtiyar dükkâna girdi ve
tezgâhına oturup, hummalı bir çalışma içinde
grevini sürdürdü. İç ilişkilerin bu şekilde düze-

ne girmesinden sonra kundura tamircisi kendini, berberin kalesini zelzele olmuş gibi sarsacak yeni işine verdi. Tsemah Gorviç atölyesindeki deri artıklarını birbirlerine ekleyip kocaman bir top yaptı ve üstüne, beyaz yağlı boya ile, 'kundura tamircisinden kendisini destekleyen gençlere küçük bir armağan' cümlesini yazdı. (Gorviç'in bu buluşunu duyunca, kıskançlığı ile tanınan Hasıdov, 'Bu onun fikriyse ben de traş sabunuyum!' —dedi—. Tsemah Gorviç daha sonra, küreden çok kübe benzeyen topu, köyün futbolsever gençlerine verdi. Gençler de, o andan başlayarak, zamanlarının büyük bir bölümünü yerel lig maçlarına ayırdılar.

Bütün bu gelişmelerin köy sakinleri üzerinde yaptığı etkiye gelince: Depo bekçisi, kooperatif kamyonunun artık düzenli olarak gidip gelmesi sağlandığından, kafesteki güvercinlerin tümünü bir güzel kızartıp gövdeye indirdi. Kamyon sürücüsünün Kimyonköy'ün yaptığı ithalattan sağladığı kazanç, kooperatiftan aldığı aylığı —evli, bir çocuk babası ve kıdemli bir işçi olmasına rağmen— çoktan aşmıştı. Sürücü bunun dışında meclis üyelerini de taşımaktaydı. 12 numaralı üç kapılıyı bilinmeyen bir yere kaçıran da oydu. Gene de gelirinin önemli bir bölümünü, kendisine büyük gizlilikle verilen özel görevlerden sağlamıştı.

Sürücünün köye getirdiği paketlerin haberi genel olarak çabuk yayılırdı. Elipaz Hermanoviç köy halkının yararına çalışacak bir soda makinesi getirmek üzere Kudüs'e yaptığı iki

günlük resmi ziyaretten döndüğünde, çiftçiler aşevi sahibinin karısının iç gıcıklayıcı kokular yaydığına dikkat ettiler. Sokakta yürürken, arkasında, köyün kadınları üzerinde tehlikeli bir tahrik etkisi yapan koku bulutları bırakıyordu. Durum öyle bir aşamaya gelmişti ki, kocaların en inatçısı bile kooperatif şoförüne gizlice gidip o kokulardan ısmarlamak zorunda kalıyordu. Tanrıya şükürler olsun ki, paraları vardı; kötü kimyon ürünü yüksek gelir sağlamıştı.

Kadınlar Kimyonköy'ün toplumsal yaşamında giderek önem kazanan bir rol oynamaya başlamışlardı.

— Zalman —dedi bir akşam bayan Hasidov, dükkânı süpürdüğü sırada—, bu günün ne günü olduğunu anımsayıp anımsamadığını gerçekten çok merak ediyorum.

— Bugün mü? —dedi kocası kafasını kaşıyarak—, 'hiçbir fikrim yok.'

— O halde söyleyeyim. Bu berber dükkânını açışımızın 20. yıldönümü!

Zalman Hasidov boğazına birşeylerin düğümlendiğini duydu; yirmi yıl bu, dîle kolay. Neden sonra, eline kalem kâğıt alıp hesabı yaptığında, karısının ortaya attığı rakkamın pek de yuvarlak olmadığını düşündü. Dükkânı açalı tam 9 yıl, 3 ay ve 17 gün olmuştu...

— Bu da kısa bir süre sayılmaz —dedi bayan Hasidov—, güzel bir yıldönümü, değil mi?

— Bana bak kadın, aklını başına devşir, —diye yükseltti sesini berber,

Ne düşündüğünü biliyorum! O düşünceyi kafandan at...

*

Dolniker berberin yeni süthanesinin önünde durdu ve binanın ana yola bakan yüzüne yazılan ilânı, hayretten ağzı bir karış açık, okudu:

Bu Cumartesi akşamı köyümüz
Sevgili Muhtarımız
MÜHENDİS Zalman Hasidov'un

Berber dükkânını açışının 20. yıldönümünü kutlayacaktır.

Kutlama töreni Kültür Sarayı'na ayrılan arsa da yer alacaktır.

Telg : Berber Dükkânı, Kimyonköy.

Bu ilân günlerdir gelip geçen herkes tarafından okunmaktaydı. Bu arada kundura tamircisi bir sabotaj eylemine girişmiş, ilânı bacadana boyası ile kapamaya kalkışmıştı. Ama yaptığı tek şey 'Sevgili Muhtarımız' sözcüklerinin yanına 'geçici ve kel' sözcüklerini eklemek oldu. Güvenilir kaynaklar kundura tamircisinin bu sükûnetini, kundura atölyesinin de bir kuruluş tarih olduğu biçiminde yorumladılar...

Devlet adamı insanın gözünün ta içine bakan bu ilâna uzun uzun baktıktan sonra, kaşlarını çatı. Dolniker günlerce odasından dışarı adımını atmamış, köy halkının kendisinden af dilemek için ayağına gelip önünde diz çökmesini beklemişti; beklemişti ama, aralarından

bir kişi olsun işlediği günahı affettirebileceğini 'aklının ucundan bile geçirmemişti. Sonunda 'tünden unutulmuş görünen devlet adamı so-kağa çıkmaya karar vermişti.

Köyün ana yolunda ilerlerken gelip geçen-ler, ilk günlerde olduğu gibi, başlarını hafifçe eğerek onu selâmlıyorlardı. Ne var ki artık bu davranıştan etkilenmiyordu çünkü biliyordu ki Geula yoldaydı ve kısa bir süre içinde az çok normal insanların dünyasına dönecekti. Dolniker'in şu anda eski sekreterine karşı bes-lediği kin, sözcüklerle anlatılacak gibi değildi; eğer kaçırma plânını daha hızlı bir biçimde uy-gulamış olsaydı şimdi rahat yazıhanesinde otu-ruyor olacaktı. Devlet adamı bu beceriksiz ya-ratığı ne türden bir cezaya çarptıracağını dü-şünüyordu: En hafifi, parti içi disiplin cezası en ağırı da onu kendi otobiyografisinden silip atmaktı. İntikamını bu biçimde alacağını dü-şünmek bile devlet adamını biraz olsun rahat-latıyordu. Dolniker'in canını sıkan tek Zeev değildi; kendisine karşı parti içinde komplo üstüne komplo düzenleyen Şimşon Groydes ve dalkavukları da vardı. Devlet adamı artık anı-larını yazmanın zamanının geldiğini sık sık düşünürdü. Herşeyi açıkladığı an bütün düş-manları, hiçbir zaman varolmamış gibi, silineceklerdi.

*

Kafasına inen bir darbe, devlet adamını daldığı düşüncelerinden sıyırdı. Aynı anda sır-tına iki yumruk daha indi. Hayatına kasteden

saldırmanın kim olduğunu anlamak için kafasını çevirdiğinde bir ağacın arkasından, köyün öteki çocukları ile sapan savaşına tutuşan Mided ile Hided'i gördü:

— Dikkat et mühendis —diye bağırdılar ikizler—, ateş menzilindesin, kaç!

Dolniker elini sallayarak çocukları tehdit etti:

— Ne oluyoruz? Ne bu rezalet? Sokak çocukları gibi davrandığınızın farkında mısınız? Bu saçmalığa hemen son verin lütfen!

— Hey mühendis —diye bağırdılar çocuklar bir ağızdan—, ateş hattındasın. Sağır mısın be adam! Çek git oradan!

Dolniker ne yapacağını bilmez halde, yerinde kalakaldı. Kıdemli Mided, barikatların üzerinden atlayarak devlet adamını ağacın ardına çekti.

— Yetim olma mühendis —diye haykırdılar—, bizden kalabalık olduklarını görmüyor musun?

— Kim bu çocuklar?

— Kundura tamircisinin sınıfı.

Dolniker olayları anlamak için başını boşuna kaşıyıp durdu. Köyün eğitim yaşamında meydana gelen değişiklikleri bir anda kavrayamamıştı.

İnsanlardan uzaklaşmaya ve yalnızlığa çekilmeye karar verdiği o hafta başında Zalman Hasidov'un küçük oğlu babasına şöyle bir soru sormuştu:

— Baba, kundura tamircisinin muhtar olacağı doğru mu?

Hasidov boğazına takılan lokmayı zorlukla yutarak,

— Ne? —diye bağırmıştı—. Bunu sana kim söyledi bakiim?

— Bizim sınıftaki çocuklar.

Bayan Hasidov öfkesini gizlemeden kocasına çıkmıştı:

— İşte Zalman, yumuşak davranmanın sonu budur! Senin iki yüzlü celebin senden aldığı para ile çocuklarına kundura tamircisinin köyün kurtarıcısı olduğunu öğretiyor! Kulağını aç da dinle, sana ders olsun!

Zalman, daha lokması gırtlığında iken yerinden fırlamış, ve telaş içinde celebin evine koşmuştu. Yaakov Sefaradi muhtarı saygı ile karşılamıştı. Son günlerde celep adımlarını daha bir ölçülü atar olmuş, beslenme düzeyini yükseltmesi sonucu yüzü daha sağlıklı bir görünüm kazanmıştı. Giysilerinin kırıksız olduğuna bakılırsa, Afar Kiş'in ütüsü de ona çalışmıştı. Kambyo işlerinden iyi para kazanmış, köye dışarıdan bir din görevlisi getirmeyi bile tasarlamıştı...

— Hoş geldin —diye karşılamıştı Yaakov Sefaradi saygıdeğer konuğunu—, otur.

— Bırak oturu şimdi —diye haykırmıştı Hasidov—. Arkadaşlar, sen çocuklarımızı zehirliyorsun! Sen benim çocuğumu Gorviçist yapıyorsun. Sormanın bir mahzuru yoksa, bunun ne demek olduğunu söyler misin lütfen?

Celep, öfkeli babayı yatıştırmaya çalışarak,

— Bir dakika muhtar bey — demişti—, durum o kadar basit değil; çocuklar her gün kimin muhtar olacağını, neden muhtar olacağını,

ne zaman muhtar olacağını sorup duruyorlar. Takdir edersin ki, benim onlara bir cevap vermem gerekiyor. Öyle değil mi, sayın mühendis?

— O halde berberin yaşam boyu muhtar kalacağını söyle.

— Benden böyle birşey istemeyin muhtar bey. Seçimleri senin kazanacağını şimdiden tahmin edersem, kundura tamircisi haklı olarak kızacaktır; çünkü daha iki gün önce bana süet deriden bir çift ayakkabı armağan etti. Hani, hava alması için yanlarında delik olanlardan...

— Çok dokunaklı vallahi —diye asılmıştı berber Sefaradi'nin yakasına—, söyle bakalım Yaakov efendi, sen daha bu yüksek mevkilere çıkmadan önce, köy halkını dua saatinde evine toplayan kimdi ha? O pis sakalını bugün bile, parasız-ücretsiz traş eden kim ha? Söyle!

— Tabii ki sen mühendis bey. Ama içinde bulunduğum nazik vaziyeti de anlamalısın. Her meclis üyesinin ve onu destekleyenlerin çocukları için ayrı sınıf açamam...

— Neden açamazmısın?

*

Zalman Hasidov, meclis üyelerini inandırmada zorluk çekmemişti:

— Bu fırsat bir daha ele geçmez. Çocuklarımızın siyasal düşmanlarımız hakkında iyi şeyler duymalarını ancak bu şekilde önleyebiliriz. Takdir edersiniz ki bu, çocuklarımızın bizi, babalarını desteklemelerini sağlama yolun

da alınacak en hafif önlemdir, öyle değil mi? Çocuklarımızın durumuna gelince, aralarında-ki çatışmaya son verip, öğrenimlerinde ilerlemelerini sağlamalıyız...

Kayıt işlemleri hemen ertesi gün, genç meclis başkanının denetiminde başlamıştı. Bu arada muhtarlık sekreterliği de boş durmamıştı; her eve bir soru kâğıdı yollanmış, ana ve babalardan, meclis üyelerinden hangisinin düşüncelerince daha haklı olduğunu belirtmesi istenmişti (haklı olanı lütfen altına bir çizgi çizerek belirtiniz). Sınıflar da, işte bu referandumdan elde edilen sonuçlara göre düzenlenmişti. 'Eğitim Komisyonu'nun beş üyesi, Zevcev'in önerisini oybirliği ile kabul ederek, kesin tutumların takınılmaması halinde —başka bir deyişle, anne ile babanın başka başka üyeleri tutmaları halinde— cinsiyetin gözönünde tutulmasına karar vermişti. Yani çocuk kız ise annenin tuttuğu üyenin sınıfına, erkek ise babanın desteklediği adayın sınıfına girecekti. Yeni düzenlemenin ortaya çıkardığı durumun ışığında, celep iki güçlü adayın berber ile kundura tamircisinin sınıfları dışında, yalnız ikizlerin bulunduğu bir sınıfa da öğretmenlik yapmak zorunda kalıyordu. Buna ek olarak küçük celeplerin yetiştirildiği dördüncü bir sınıf daha açılmıştı. İş bununla kalsa iyi. Sınıflar yeniden düzenlenirken on kadar 'üçgen' kendi çocuklarını ayrı olarak okutmak istediklerini bildirmişlerdi. Böylelikle terzinin görüşlerine ağırlık veren bir eğitim yöntemine göre çalışan ek bir sınıf daha kurulmuştu.

Yeni eğitim düzeninin yürürlüğe girmesi

ile, köyün sokakları savaş alanına dönmüştü. Değişik sınıflar aralarında sürekli olarak çatışıyorlardı.

Dolniker'in ortaya çıkışı Gorviçist öğrencilerinin ağacı dört yandan sardıkları bir ana rastlamıştı. Aşevi sahibinin çocukları, mühendis amca ile birlikte ağacın dibine sıkışıp kalmışlardı. Her yandan çakıl taşı yağıyordu. İkizler kendilerinden güçlü olan Gorviçist kuvvetler karşısında daha fazla dayanamıyarak kurtuluşu kaçmakta buldular.

— Mühendis —diye bağırdı Mided kaçarken—, ne oluyor sana be! Kaç! Kaç oradan!

Dolniker yerinden kıpırdamadı. Acı içinde küçük yavruların koşuşmalarını seyretti. Üstüne yağın taşları duymuyordu sanki.

*

Berber dükkânının açılışının 20. yıldönümünde düzenlenen törende bütün köy halkı, ufukta toplanan kara bulutlara rağmen hazır bulundu. Günlerden cumartesiydi. Kültür Sarayı'na ayrılan arsa her zamanki gibi boş duruyordu. Ne var ki bu kez, birkaç masa getirilmiş bir de yeni tabela dikilmişti:

Pek Yakında Burada

Zalman Hasidov ve Hz. Musa adına
Köyümüz Kültür Sarayı Kurulacaktır.

Yeni adın son meclis toplantısında, berber ile kundura tamircisi arasında geçen büyük bir tartışmadan sonra kabul edildiğini ayrıca belirtmeye gerek yok. Berberin önerisi (Zalman Hasidov) ile kundura tamircisinin önerisi (Hz.

Musa) arasında, iki yanı da hoşnut kılacak çözümünü bulan gene genç ve akıllı başkan olmuştu.

— Bay Hasidov'un adı doğal olarak tabelaya yazılacak çünkü kültür sarayının kurulmasına onun görev döneminde karar verildi. Öte yandan Hz. Musa'nın adı da yazılmalı; bildiğimiz üzere, Hz. Musa'nın kültürümüzün gelişmesine katkısı büyüktür.

Sekreter köyün ileri gelenlerinin ortasında oturuyordu. Arsaya toplanan köy sakinleri gözlerini yeni gelinden ayırmıyor, hamileliğinin kaçınıcı ayında olduğunu kestirmeye çalışıyorlardı. Masalar çiçeklerle donatılmış ve üstlerine, gene çiçeklerle, 'Zalman' adı yazılmıştı. Tabii fikir bayan Hasidov'a aitti. 'Protokol Bakanı' görevini üstlenmiş olan Elipaz Hermanoviç'in önünde muhtarlık bürosundan getirdiği zil duruyordu.

Aşevi sahibi birden yerinden kalkıp düğmeye bastı. Kulakları tırmalayan zil sesi ile birlikte berber ile karısı, nikâh masasına doğru ilerlemeye başladılar. Bayan Hasidov'un tören için düktirdiği yeni giysi, orada toplananların kıskanç bakışları altında pırıl pırıl parlıyordu. Heyecândan tepeden tırnağa titriyordu berberin eşi. Protokol Bakanı'nın yanına oturduğunda gözyaşlarını tutamayarak, kocasının kulağına,

— Zalman, Zalman, bu düzeye erişmek... Hiç aklına gelir miydi? —diye fısıldadı.

Elipaz yerinden kalktı ve büyüğü düğmeye bir kez daha basıp konukları susturdu.

— Sayın konuklar, geçici meclis üyeleri,

‘Sayın berber ve eşi —diye başladı konuşmaya lokantacı; gözleri hafiften kayıyordu—. Bu cumartesi gecesı, burada, kültür sarayı arsasında, köyümüzün bu iyi berberi, bilfiil muhtar mühendis Zalman Hasidov’u kutlamak için toplanmış bulunuyoruz...

Lokantacı düğmeye yeniden bastı ve bunun üzerine halk alkışlamaya başladı. Hiç kimsenin dikkatini çekmeden kalabalığa karışan Amitz Dolniker, çevresindekileri hayretle süzdü. Bu değersiz geri zekâlıya bunca alkış ne’yeydi? Berber ve karısının bu davullu zurnalı pikniği, burada bulunanların cebinden çıkan paralarla düzenlediklerini bilmiyorlar mıydı? Devlet adamı lokantacının akıcı sözlerine de şaşırmış kulaklarına inanmak istememişti. Burada konuşan adam, bir zamanlar bir cümleyi bile tamamlayamayan o ‘salak şişko’ muydu?

— Zalman Hasidov’u tanıyanlar onun, kendi onuruna yapılan bu tür törenlerden hoşlanmadığını bilirler —diye sözlerini sürdürdü lokantacı yüzünü muhtardan yana çevirerek; Hasidov lokantacının söylediklerini onaylamasına başını salladı.

— Ama şunu da burada belirteyim ki —diye yükseltti sesini Elipaz, bir yandan düğmeye basarken—, mühendis Hasidov 20 yıl önce Kimyonköy’de bir berber dükkânı açtığında, bu kuruluşun günümüzde sahip olduğu öneme ve düzeye erişeceğini hiçbirimiz düşünmemiştik. Evet arkadaşlar, 20 yıl önce Kimyonköy’de bir dükkân açmak büyük riskti. Çok iyi hatırlıyorum, lokantamı açtığım sıralarda, köy sakinleri karıma gidip ‘Malka, Malka, kocan büyük

bir hata işliyor' demişlerdi. Ama bu yürekli kadın hiçbir şeyden korkmadığını göstererek, onlara 'Elipaz Hermanoviç'e güvenin, en büyük güçlüklerin üstesinden gelmeyi bilecektir'—diye karşılık vermişti. Başlarda çok zorluk çektiğimizi söylememe gerek yok. Lokantamıza bir müşteri bile girmiyordu. O sıralarda köy halkı aşevinin önemini kavrayamıyor—, 'lokanta nemize, şimdiye dek lokantamız yoktu, bundan sonra da olmayabilir' diyordu. Günü gününe yemek pişirmek zorundaydım, çünkü rastlantı eseri bir müşteri gelse, 'kusura bakma dostum, sizi beklemiyorduk' diyemezdim. O zamanlar evimin ikinci katını henüz çıkmamıştım; mutfakla yemek salonu içiçeydi. Ocaktan çıkan duman her tarafa yayıldığından, beyaz masa örtülerini de henüz almamıştım...

Lokantacının bugünkü durumuna gelene dek geçirdiği aşamaları anlatması bir saat ve bir çeyreği buldu. Artık bir anda 120 kişiye, uygun fiyatla etli, makarnalı yemekler sunabiliyordu. Tabii önceden haber vermek koşulu ile. Herkesten bunu 'hassaten rica ediyor', lokantaya son anda gelmelerini istiyordu. Gece- nin ilerlemiş bir saatiydi ve onur koltuğunda oturan berber ve eşinin yüzleri kırmızıdan yeşile dönüşmüştü. Zalman'ın konukları parmak- larını sinirli sinirli masaya vuruyor, bayan Ha- sidov arada bir lokantacıya saldırmak isterce- sine yerinden kalkacak oluyordu. Zeev alnını avuçlarına almış, başının titremesine engel ol- maya çalışıyordu. Ne var ki, Elipaz'ın ağzın- dan akan sözlerin sihrine kendini kaptıran halk bunlara dikkat etmiyor, bir köylünün ağ-

zından dinledikleri ilk söylevi hayranlıkla izliyordu. Lokantacı mesleğinin bütün inceliklerini de anlattıktan sonra sözlerine ‘Dostum Zalman Hasidov, seni herkes önünde kutlar, sağlıklı bir gelecek dilerim; sana söylemek istediklerim bundan ibaret’ cümlesi ile son verdi. Konuklar işareti beklemeden ortalığı alkış ve tezahürata boğdular.

Törenin havası Hasidov’un söylevi sırasında elektriklenmeye başladı. Berber söylevini kaba olarak nitelendirebilecek sert sözlerle açtı: Berber usturasını bırakmış muhtarlık kılıcını kuşanmıştı; ne var ki bazı çevreler bu değişimi hoş karşılamamıştı. Ama bu ona vız geliyordu. Halkın, köyün işlerini 20 yıldan bu yana çekip çeviren lidere gereken saygıyı göstereceğinden ve yaklaşmakta olan seçimlerde ona oy vereceğinden emindi...

Masanın öte ucunda oturan kundura tamircisinin bu sözler karşısında eli kolu bağlı oturması beklenemezdi. Yerinden kalkıp konukların dikkatini bazı önemli noktalara çekmek istediğini bildirdi. Kendisi, Tsemah Gorviç, burada berber dükkânının açılışının 20. yıldönümünü kutladıklarını sanmıştı. Dükkân en çok üç yıl önce açılmıştı ya, zarar yok, öyle olsun. Ama burada muhtarlık yıldönümünü kutladıklarını bilmiyordu. Bu sözler üzerine Bayan Hasidov kundura tamircisini sert bir biçimde suçlamaya başladı. Aynı anda, konuklar arasından kundura tamircisini tutanlar ‘yuh’ çekip ıslık çalarak bayan Hasidov’u susturmaya çalıştılar.

— Siz benim konuşmamı engelleyemezsiniz, aşağılık fareler —diye kükredi—, ben si-

zin muhtarınız olarak kaldığım sürece bana saygı göstereceksiniz. Aksi halde, polisin yardımını ile, sizi de kundura tamircinizi de buradan kovarım...

Gorviç'in gözleri ateş ve kükürt saçıyordu. Herkes bir an, masanın üstüne çıkıp berbere saldıracaklarını sandı. Ancak kundura tamircisi kendisini tutup masayı ve tören yerini terketmekle yetindi. Hava gittikçe elektrikleniyordu, kanlı bir çatışmanın çıkması an meselesiydi. İşte o anda beklenmeyen, inanılmaz bir şey oldu. Mühendis bey kalabalığı yararak masaya yaklaştı ve berberi bir dirsek darbesi ile kenara iterek,

— Arkadaşlarım —dedi—, bu skandal devam edemez, buna izin vermeyeceğim.

ONALTINCI BÖLÜM

İŞLER KARIŞIYOR

Amitz Dolniker'in nikâh masasının üzerine çıkması ile herkes sustu. Yalnız Gorviç'in damadı ağzını açma yürekliliğini gösterebildi; karısına dönerek,

— O da nutuk atmaya kalkarsa, sinir krizi geçiririm... —dedi.

Devlet adamı bütün görkemi ile dimdik ayakta duruyordu; göğsü heyecandan ilk söylevini vermeye hazırlanan bir acemi gibi inip kalkıyordu:

— Sevgili arkadaşlarım, neler oluyor burada? Buraya geldiğimde bulduğum o sevimli ve sade köy nerede, birkaç gün içinde terkedeceğim bu kaynaşma içindeki köy nerede... Sizi temin ederim, Kimyonköy'ü bu halde gördükçe içim kan ağlıyor...

Dolniker'in gözleri buğulanmıştı. Güçten düşmüş gibi masaya dayandı ama sesi giderek yükseliyordu; neredeyse her zamanki tizliğine ulaşacaktı. Biraz uzağında oturan sekreteri, parmaklarını kulağından çekerek hayret dolu bakışlarını devlet adamına dikti.

— Bir zamanlar büyük bir familia ailesi

gibiydiniz. İşlerinizi ve eşlerinizi severdiniz. Şimdi tabiatı sevmez olduğunuz gibi, birbirinize acı sözler söylemeyi, alay ve nefret etmeyi öğrendiniz. Neden arkadaşlar neden? Kimyon çiçekleri açtığında tarlaların büründüğü o güzelliği ne çabuk unuttunuz? Berber ile kundura tamircisi dışında hiçbirşey görmez oldunuz. Siz hastasınız arkadaşlarım, hasta... tepeden tırnağa...

Amitz Dolniker yaşamında böylesine ilkel konuşma yapmadığını hissetti. Düşündüklerini yaşlı bir insan duygusallığı ile anlattığını yavaş yavaş farkediyordu.

— Lütfen herşeyi bir yana bırakın, eski günlere dönün —diye sürdürdü konuşmasını yalvarırcasına—, tarlalarınızdaki işinize dönün ve içinizdeki kin ve nefreti söndürün unutun, isterseniz muhtar da seçin ama Allah aşkına, bu karışıklığa, bu kardeş kavgasına son verin..

İlk şaşkınlığın geçmesinden sonra, bir sevinç dalgası dinleyenleri yaladı geçti. Aslında böyle bir isteğin mühendis tarafından ileri sürülmesi garipsenmeyecek gibi değildi. Kalabalığın içinden yükselen alaylı bir ses:

— Mühendis bey! Bu gece kaç tane yuvarladın? —diye bağırdı.

Dolniker söylenenleri duymamazlıktan gelmeye çalıştı. Ama arsız gırtlaklarda patlayan kahkahalar aklını başına getirdi: Yaptığı yanlışlığı anlamıştı. Devlet adamı ağzını açtı ama konuşmadı. Alaycı kalabalığın karşısında inme inmiş gibi hareketsiz kaldı.

Birden, arsanın bir ucundan korkunç bir haykırış duyuldu:

— Yangın, berberin evi yanıyor!

*

Konuklar kara bir duman ile birlikte göklere yükselen alevlerin her yanı aydınlatan kı-zılığını o anda farkettiler. Herkes çığlık çığlı-ğa yangın yerine doğru koşmaya başladı. Aynı anda gök yarılmışcasına yağmur yağmaya baş-ladı ve yangın genişlemeden söndü.

Kültür arsasında bir kişi kalmıştı. Devlet adamı kaçacağı yerde yağmurun altında durup kendini, yüzünden aşağıya inen damlaların se-rinliğine bıraktı. Ama sağnak kısa sürdü. Dol-niker sıırıslıkla olduğına dikkat etmeden aş-evine yöneldi. Köylüler, rahatsız edilmemesi gereken zararsız, yaşlı bir deliye bakar gibi Dolniker'in gidişini seyrettiler. Aslında o anda köylülerin ilgisi başka bir noktaya yönelmiş ti. Herkes yangın konusunda tahminler yürüt-mekle meşguldü. Hasidov'un evinin yalnız ar-ka duvarı zarar görmüştü ama köyün bir afe-te sahne olmasını bir mucizenin önlediğı bel-liydi.

Dolniker ağır adımlarla tahta merdivenle-ri tırmandı, odasına girdi, yatağına uzandı. Mi-ha peşinden gelip üzerini örttü:

— Beyinsiz cahil çiftçiler ne olacak —diye avutmaya çalıştı Devlet adamını—, herkes mü-hendis beyin ciddi konuştuğunu sandı. Kimse-ye bunun bir şaka olduğunu anlatamadım...

Dolniker hafifçe gülümsedi ve hemen uy-kuya daldı. Derin uykusundan iki saat kadar sonra ve birden bire uyandı. Zeev bir tabure-

nin üstüne oturmuş ona gülümseyerek bakıyordu. Dolniker yatağından kalkarken, Zeev de ona doğru ilerledi ve iki erkek hiçbir şey söylemeden birbirlerine sarıldılar. Bir saat kadar ağızlarını açmadan oturdular. Birbirlerinin omuzunu dostça okşuyorlardı. İkisinin de, mantıksız olduğu kadar doğal olan bu yaklaşmanın verdiği sevinçten gözleri dolmuştu. Sonunda Zeev,

— Dolniker sana bir şey söyleyeyim mi —dedi—, senin büyük bir söylevci olduğunu şimdi anladım. Senin ne hinoğluğun olduğunu bilmesem, ben de heyecanlanacaktım...

— Öyle mi dersin Zeev? —dedi Dolniker; yüzü bir an aydınlandı ama alnı hemen kırıştı—, olmayacakmış gibi görünüyordu ama oldu —diye ekledi üzüntüyle—, çiftçiler Amitz Dolniker ile alay ettiler!

— Mühendis bey, çiftçiler de oynadıkları bir oyun sırasında rahatsız edilmeyi sevmezler.

Dolniker ile Zeev büyük bir kahkaha atarak birbirlerinden ayrıldılar ve kendilerini sırtüstü yatağa attılar. Gülme krizi geçince Dolniker kalkıp giysilerini değiştirdi. Zeev'in geri dönmesi ile o da yaşama dönmüş, tazeliğini yeniden kazanmıştı sanki. Ne var ki, bu bile yüzüne kazılı olan yaşlılık izlerini silmeye yetmiyordu. Zeev ise son zamanlarda giderek tombullaşmış, vücudu oynaklığını gözle görülür derecede kaybetmişti.

— Söyleyeceğime kulak ver dostum Zeev —dedi Dolniker azarlarcasına; morali eski düzeyine erişmişti—. Yüzün iyiden iyiye yağlan-

mış. Aynı o hahambaşının huzuruna çıkıp ta, 'sayın hahambaşı', diyen din görevlisinin... Devlet adamı birden duraksadı; beynine belli belirsiz bir düşünce saplanmış gibiydi. Arkadaşlar, sana bu fıkrayı daha önce anlatmış mıydım? —diye sordu sekreterine alnını oğuşturarak—. Yoo... —dedi Zeev.

Sonunda din görevlisinin, suyun çok soğuk olması nedeni ile abdest almadığı ortaya çıktı. Hahambaşı bunun üzerine de, 'Eee,' demiş, 'sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer.' Sekreter, bu ince espri karşısında Dolniker'inkini aşan, içten bir kahkaha attı.

— Eveet —dedi Devlet adamı, hafif öksürerek—. Genç refikan ne alemde? Bu mübarek rabıtanı memnun musun?

— Ne diyorsun allasen! —diye yakındı sekreter, birden ciddileşerek—, mübarekmiş. Ne mübareğinden söz ediyorsun? Neler oldu biliyor musun. Nikâhtan bir hafta sonra Dvora ne dese beğenirsin? 'Zeev ben kendimi anne gibi hissetmiyorum' Sen hiç hayatında böyle bir şey duydun mu?

— Kaderin cilvesi işte —dedi Dolniker, sonra ekledi—. Tabii şimdi de onunla evlendiğin için pişmansın.

— Ben onunla evlendim Dolniker. Söz aramızda, celebin yetkili bir haham olmadığını sen de biliyorsun.

— Arkadaşlar, bu tutumun Yahudi aleyhtarı faktörlere dayanıyor!

Sekreter yatağa uzanarak gözlerini tavana dikti.

— Onu merak etme Dolniker. Evli kaldığımız bu kısa süre, benim onun için gerektiğinden fazla akıllı ve kültürlü olduğumu anlamasına yetti de arttı bile. Ona çoban Miha gibi biri gerek, ben değil. Ama daha komik olan bir şey var: Bu küçük yaratıktan hoşlanmaya başladım...

Dolniker tadını çoktan unuttuğu bir zevkle, elini burnunda dolaştırıyordu.

— Peki şimdi vaziyet ne merkezde?

— Babasından yakamı kurtardığım an köyden kaçmam konusunda aramızda anlaştık.

— Gorviç peşinden ayrılmıyor mu yani?

— Sarı humma mikrobu gibi yapıştı Dolniker. O da artık üç dönümlük kimyon tarlasına karşılık kızını kime verdiğini anladı. Ama Gorviç gözünü benden bir an olsun ayırmıyor. Seçimlere dek de ayıracağı yok. Benim öğütlerimden oldukça yararlanıyor.

— Bu köylülerin topu deli —dedi Dolniker sürücünün Geula'dan getirdiği mektubu açarak—. Araba bugün yarın köye varır.

Olağan toplumsal yaşama dönme olasılığının birden güçlenmesi Zeev'e bir süredir boşladığı telkinlerini hatırlattı.

— Seni kutlarım Dolniker —dedi bir sekretere yakışır bir tonda—, kentteki görevini yeniden ele almanın zamanı gerçekten geldi.

Dolniker aynı düşünceyi paylaştığını belirtir gibi başını salladı ve odanın içinde gezinmeye başladı:

— Arkadaşlar, malum olan sebeplerden kendimi biraz yorgun hissediyorum. Hemen otur, eve dönüşüm şerefine gazetelere verece-

ğim beyanatın müsvettesini derlemeye başla. Taşrada geçirilen bir tatilin sıhhat üzerindeki tesirleri hakkında birkaç söz. Sonna biraz da enflasyon, sanayileşme, müdafaa ve milli güvenlik problemlerinden bahset..

Zeev cebinden katlanmış birkaç kâğıt çıkardı:

— Söylemene gerek yok Dolniker. Ben yazıp, hazır ettim.

*

Geçici meclisin son toplantısı, daha önce görülmemiş bir gerginlik içinde başladı. Gündemde son derece duyarlı bir konu yer alıyordu. Köyün gençleri, Metula karması ile maç yapmak üzere bir futbol takımı kurmak istediklerini yetkili makamlara duyurmuşlardı. Bu parlak düşünce aslında birkaç ay önce ortaya atılmış ve herkes tarafından kutsal bir atılım olarak kabul edilmişti. Ne var ki kamuoyunun köy dışına yapılacak geziler konusundaki düşüncesinin değişmiş olması ve eşikte bekleyen seçimler, konuyu ciddi bir soruna dönüştürmüştü. Bu durumun ışığında, meclisin karar almada acele etmeyeceği doğaldı. Bunun için de meclis üyeleri, gelişmeleri yerinde incelemek amacı ile, gençlerin top oynadıkları arsaya gidip alıştırma çalışmalarını uzun bir süre izlediler. Bu denli yaygın bir spor olan futbolun kuralları konusunda uzmanlaşmadan nasıl karar verebilirlerdi? İnceleme süresi sonunda meclis, ilke olarak ve bir kereye mahsus olmak üzere Metula ile maç yapma isteğini onayladı.

Şimdi sıra, Kimyonköy takımının seçilmesi sorununa gelmişti.

Oldukça karmaşık bir sorundu bu. Berber bilfiil muhtar ve köyde en fazla desteğe sahip aday olduğu gerekçesi ile, doğal olarak, takım çoğunluğunun onu destekleyenlerden olması gerektiğini ileri sürdü. Kundura tamircisi bu isteğin geçersiz olduğunu söyleyerek, okulda berberi tutan sınıfın kunduracıyı tutan sınıftan daha kalabalık olmadığına dikkati çekti. Üstelik top da onun emeğinin ürünüydü. Bu nedenlerden ileri 5'linin 3'ü ondan yana olanlar arasından seçilmeliydi. Bunun, sonucu olarak, diğer üyeler de, toplumsal durumlarını ileri sürerek takımda yer almak istediler. Bu arada da celep, Metula gibi bir kentte gençlerin davranışlarını denetlemek gerektiğini söyleyerek takıma kişisel olarak katılmak istediğini bildirdi.

— Ben top işlerinden de anlarım — dedi celep meclis üyelerine,— sınıf odasında çok oynadık. Bir keresinde hoca bizi yakaladı ve ceza olarak saçımızı sıfır numara kestirdi.

Üyeler celebin de takımla birlikte gitmesini kabul ettiler. Her bir üyenin ayrı ayrı refakat gibi zor bir görevi üstlendikleri bir sırada celebi yalnız başına köyde bırakmak olmazdı. Ancak bu ana kadar, takımın yapısı konusunda anlaşmaya varılmamıştı. Elipaz Hermanoviç Metula Maçını seçimlerden sonraya ertelemeyi önerdi; o zaman güç dengesini saptamak daha kolay olacaktı. Ancak, seçimlerden sonra köy dışı gezilere gerek kalmayacağı gerekçesi ile öneri geri çevrildi.

Sonunda Tsemah Gorviç'in sabrı tükendi ve meclis üyelerine bir ultimatom çekerek, takım yapısının aşağıdaki biçimi ile kabul edilmesini istedi:

Kundura Tamircisi

Celep

Berber

Berber

Kundura Tamircisi/

Kundura Tamircisi

Berber

Kundura Tamircisi/

Kundura Tamircisi

Berber

Lokantacı/

Terzi

— Sol açıkta yer alacak oyunculardan, Hasidov'un adamı ilk yarıda, Kiş'in adamı ikinci yarıda oynayacak. Ya da tam tersi, önemi yok. Bu öneri üzerinden hiç bir ödün vermeyeceğimin de herkesçe bilinmesini isterim!

Gorviç'in küstahlığı benberi kahretmişti:

— Arkadaş, sen aklını oynatmışsın —diye kükredi— kendine 5 yer ayırdığın yetmiyormuş gibi iki orta saha adamını da almışsın. Bütün Metula'nın benimle alay etmesini mi istiyorsun?

— Bu takım köyü temsil edecektir —diye inatlandı Gorviç— kırktan fazla köylü, kunduralarını parasız-bedava onardığıma dair bana imzalı alındı verdiler...

Berber, ağzından köpükler saçarak,

— Beyler, ben de sana derim ki —diye bağırdı—, ben burada, Sefaradi ve Kiş'in desteği ile öyle bir takım kurarım ki, içinde

bir tane bile Gorviçist bulunmaz. Üstelik üç ayluk çoğunluk bile sağlarım!

Belediye makamından gelen bu tehdit Gorviç'i çileden çıkardı:

— Zorba! —diye haykırdı—, böyle muhtar köy meydanında yakmalı!

— Yakmak ha! Şimdi herşey anlaşılıyor!

— Neymiş anlaşılan koca göbek, söyle bakalım!

— Buraya bak, dükkânıma bir daha girmeye kalkarsan senin o kirli enseni kırıt diye keserim!

— Senin o iğrenç ahırına gireceğime kendimi asarım daha iyi!

— As, as, seni rahatsız etmeyiz! Beni senin yanına gömmemeleri için ayrıca herkesi uyuracağım...

Köyün mezarcısı olan Afar Kiş bu noktada araya girerek,

— Bu konuyu görüşebiliriz —dedi: eğitim sisteminde yaptığı üzere, üstün düş gücünü kullanarak, Kimyonköy'ün mezarlığını, kafasında, kundura tamircisi, berber ve diğer üyeler ile yakınları arasında paylaştırdı.

İki rakip döğüşe hazırlanan horozlar gibi dikildiler. Zeev bu toplantıya katılmamıştı. Meclis üyeleri artık kendi kendilerine yettiklerini hissetmişlerdi.

— Kel kafa!

— Aşağılık topal!

Dolniker kırılan cam sesleri ile uyandı. Balkona çıktığı sırada, kundura tamircisi ile berber birbirlerine sarılmış durumda süthane-

nin camından dışarıya uğramışlardı. İki temsilci canlarını dişlerine, diş ve tırnaklarını birbirlerinin vücuduna takarak amansız bir kavgaya tutuşmuş, sokağın tozu içinde yuvarlanıyorlardı. Devlet adamı bu kez aralarına girmekte acele etmedi ve kavgayı yukarıdan izlemekle yetindi. ‘Bu iptidailer birbirlerini öldürseler de köy kurtulsa —diye geçirdi içinden Dolniker. Daha sonra ölçülü adımlarla aşevinin önüne indi; balkona kadar yükselen ağaçlar bu yeni ‘beledi mücadele’ izlemesini önlüyordu.

— Görüyor musun mühendis bey, —diye bağırdı Elipaz Hermanovic—, meclisi halkın gözünden işte böyle düşürüyorlar...

Dolniker, attığı kakhahanın şiddetinden, bütün vücudunun titrediğini hissetti:

— Hay Allah cezanızı kaldırsın, e mi? Sizi gidi kavgacı cücelér; içmeye ayranınız yoktur tahtaravanla gezmek istersiniz! Köy değil, cüce sirki. Başınıza yıkılıp, yok olsa da şu meclis midir nedir, dünya yüzünden silinse de rahat etsek. O meclis yok mu o meclis, benim güzel köyümü bozan, kokuşturan işte odur. Bu delegeler ne hakla hususi hayatıma karışıp, rahatımı bozuyorlar? Belki de suçun bir kısmı da bana ait —dedi Dolniker bir an düşünceye dalarak—, köye ilk geldiğim anda meclise gidip belediye ile ilgili meselelere taraf olmayacağı mı bildirmeliydim. Neyse, Allaha şükürler olsun ki, elimi eteğimi bu işlerden iyice çektim.

Dolniker o anda yerde buruşuk bir kâğıt parçası gördü: Bu kendi partisinin çıkardığı derginin bir sayfasıydı. Kooperatife yollanan

malzeme bazen gazete kâğıdına sarılırdı; bu sayfa da bu yoldan girmiş olmalıydı köye. Dolniker merakla kâğıdı açıp bir göz attı. Henüz iyice sararmamıştı. İçinde yazılı olanları okuyunca, Devlet adamı koşar adımla kundura tarmircisinin evine gidip, kâğıdı sekreterinin önüne attı. Heyecandan tir tir titriyordu. Kısa ve basit bir haberdi bu:

Başbakanlık Basın Yayın Genel Müdürü, dün akşam, Amitz Dolniker'in sağlık durumunu ileri sürerek partiden istifa ettiğini bildirdi. İstifa isteği Bakan tarafından kabul edildi. Bakanlar Kurulu, Dolniker'den boşalan Genel Müdürlük Yardımcılığına Şimşon Groydes'i atadı.

— Buna ne diyeceksin bakalım dostum? —diye kükredi Dolniker. Zeev sosyal yaşamının hiç bir anında Dolniker'i böylesine öfkeli görmemişti. Yalnız, evet yalnız bir kez bu denli kızmıştı, o da 10 yıl önce, sessiz sedasız başkanlık görevinden uzaklaştırıldığı zaman. Olaydan sonra Parti İçi Temizlik hizbini kurmuş ve bu atılımını, parti yöneticileri paniğe kapılıp onu yeniden başkanlığa getirene dek sürdürmüştü. Ama o zamanlar 10 yaş daha gençti.

Sekreter, Devlet adamını yatıştırmaya çalıştı;

— Üzme kendini Dolniker, ortada üzülecek bir şey yok. Birkaç gün içinde döneceğiz; o zaman hallederiz herşeyi. Biz bundan daha konkuç felaketler gördük...

— Bundan daha korkunç bir felâket mi? —diye haykırdı Dolniker; yüzü kıpkırmızı keşilmişti—. Her dakikasını yaratıcılığa ve faaliyete hasretmiş, hayatının sonuna yaklaşan yetmişyedi yaşındaki bir siyaset adamına reva görülen son bu mu? Ülkenin dertlerini, yerime Şimşon Groydes seçilsin diye mi çektim?

— Tamam Dolniker tamam, haklısın —diye özür diledi sağ kolu Zeev—, bütün gücümüzle mücadele edeceğiz.

— Mücadele mi? —diye fısıldadı Dolniker umutsuzluk içinde—, ben, Amitz Dolniker, Şimşon Groydes gibi bir acemi ile mücadele edecek kadar düştüm mü? Ben bu iğrenç cüceyi yolumdan atmak için mücadele mi edeceğim?

Zeev Dolniker'in giderek şişen boyun damarlarına kaygı ile bakarak:

— Hayır Dolniker, kesinlikle hayır —diye cevap verdi—. Mücadeleye hiç bir gerek yok..

— Öyle miii? Oh ne âlâ! —diye bağırdı Dolniker—. İçimizdeki gangsterler benle alay ederken ben elimi kolumu bağlayıp oturacağım ha? Hayır dostum, benim için başını derde sokmak istemiyorsan bir diyeceğim yok; olacakları uzaktan seyret yeter. Ama benim mücadelecî ruhuma tesir etmeye çalışma!

Sekreter ağzını açmadı.

— Demek susma yolunu seçtin arkadaşlar?! Devlet adamının öfkesi doruk noktasına varmıştı. Dolniker gibi içi geçmiş bir ihtiyar için Şimşon Groydes ile münasebetimizi boz-

maya gerek yok ha? Onun neden böyle yaptığını biliyorum. Onüç sene evvel Avustralya'ya gitmesine karşı çıkmıştım. Groydes'in karısı da Dalya Gros'un yakın arkadaşı. Dalya Gros kim biliyor musun? Zvi Grinşpen denen o arsız keratanın gelini. Grinşpen de benden nefret eder. Bir zamanlar onun Ulaştırma Bakanı yardımcılığı görevine gelmesini önlemiştim. Benim, Şimşon Groydes'i ona karşı desteklediğimi sandı..

Dolniker odanın içinde vahşi bir hayvan gibi dolaşıyordu:

— Geula'yı bir gün bile beklemeye tahammülüm yok! Kooperatif şoförüne telefon edeceğim. Fiyatı ne olursa olsun; bu gece buradan gideceğiz!

— Aman sesini alçalt! —diye fısıldadı sekreter, korku ile kundura tamircisinin dükânından yana bakarak—. Kayınpederim seni duyabilir Dolniker!

— Duysun, vız gelir! —diye bağırان devlet adamı—. Bu kez bu karanlık çukurdan çıkma-manı olamayacaksın dostum! Bu gece buradan gideceğiz!

— Aman sus, Tanrı aşkına— diye yalvardı Zeev—, Gorviç benim buradan gitmek üzere olduğumu anlarsa beni tavuk kümesine kilitler Dolniker...

— Korkma arkadaşlar! Ben de dikkatli hareket etmek mecburiyetindeyim. Malka neler planladığını duyarsa, Allah korusun canına kıyar. Binaenaleyh planımızı yalnız bir kişi

bilecek, o da kooperatif şoförü. Kendisine em-niyetim sonsuz...

*

Her şey tasarlanana göre geliştii.

Dolniker yatağa giysileri ile yattı. Hare-kete hazırıldı. Alçak Groydes bir türlü kafasın-dan çıkmıyor, dönüp aynı şeyleri düşünüyör-du. Devlet adamı düşünde, köyden çıkıp, yo-la düştüğünü, yorgunluktan yıkılacak durum-da parti merkezinin önüne vardığını kuruyor-du. Üst kata çıkacak, Zvi Grinşpen'in kapısını bir darbeye açacak ve bağıracaktı:

— Beyler, burada neler oluyor bakalım!

Neyse ki istemeden attığı bu çığlık, Miha'yı uyandırmadı. Dolniker nefesini tutup birkaç dakika daha bekledi, daha sonra da ses çıkar-mamaya çalışarak yatağından kalkıp ay ışığın-da eşyalarını toplamaya koyuldu. Devlet ada-mı bavullarının büyüğünü seçerek, içine sa-dece en önemli eşyalarını koydu. Eşyalarının büyük bir bölümünü, kaçışını zorlaştırmamak için köyde bırakacaktı. Dolniker, köy sakin-leri ile kavgalı olduğu günlerde bir yapıt ha-zırlamaya niyetlenip, sadece «İsrail'de yaşa-yan İptidâî Halkların Vaziyeti» diye başladığını yazdığı defterden bir yaprak kopardı ve göz-lerini zorlukla karanlığa alıştırtarak yazmaya başladı:

*Sayın Bay
Elipaz Hermonaviç
ve Refikası Hanımefendi
Aşevi*

Kimyonköy

Pek muhterem dostum,

Dün geç vakit, acele işime dönmem lâzım geldiğini bildiren bir telgraf aldım. Birinci derecede 'mühim bir' meseleyi halletmek için gitmek zdrundayım. Size veda edemedim buradan ayrıldığım için çok müteessirim. Burada Kimyonköy'deki otelinizde bana yaşattığınız muhteşem tatil için ikinize de en derin teşekkürlerimi arzederim. Mutfağınız tatminkâr, servis mükemmel, manzara şahane idi. Bütün ilgililere otelinizi tavsiye ederim.

Saygılarımla

Mühendis Dolniker

Devlet adamı veda mektubunu yayına uyacak biçimde düzelttikten sonra kenarına kocaman bir banknot ilâştirdi. Yazıya son bir kez baktığında gözü mühendis sözcüğüne takıldı:

— Absürd —dedi—, ben mühendis değilim.

Dolniker hem soğuktan korunmak için, hem de bazı kişisel nedenlerden yeşil hırkasını giydi. Yeşil yün eldivenlerini ve yeşil kulaklıklarını taktı. Sonra bavulunun üstüne bütün gücü ile abanıp kapadı. Kilitlerin gürültüsü, kış uykusuna yatan bir ayınınkinden de ağır olan güvenlik görevlisini rahatsız etmemişti.

Durum gerçekten çok nazikti. Dolniker, gıcırdayan tahta merdivenlerden inme tehlikesini göze alamıyordu. Lokantacı ile karısı her zamanki gibi yan odada yatıyorlardı. Öte yandan şemsiyesinin bavulun ağırlığına daya-

nacağı kuşku götürürdü. Sonunda Dolniker, bornozunu yatağın çarşafı ile birleştirdi; buna havlusunu da ekledikten sonra, valizi ucuna bağladı. Sonra balkona çıkıp yükünü büyük bir dikkatle demir korkuluğun üstünden sarkıttı. O anda kafasını meşgul eden tek şey, herşeyi kendi eli ile yapması gerektiği idi.

Bavul havada sallana sallana inerken, insanın kanını donduran bir gürültü ile evin dış duvarına çarpıyordu. Dolniker'in düş gücü gene kendini göstermeye başlamıştı: Gürültü Malka'yı uyandıracak ve kadın birden odaya dalıp, 'Gitme Dolniker beni terketme!' —diye yalvaracaktı. Devlet adamının alnı boncuk boncuk terle kaplanmıştı. Üstelik bornoz, çarşaf ve havlu karışımı halatı yeniden yukarı çekmenin olanak dışı olduğunu anlamıştı: Bavul ucuna bağlıydı...

Dolniker saatine baktığında dehşet içinde kaldı; gece yarısına 10 dakika kalmıştı. Bavulu indirmek için yaptığı halatı bırakarak, kendi inişi için odada kumaş namına ne varsa —masa örtüsü, iç çamaşırı, kravat— el yordamı ile toplayıp ikinci bir halat hazırladı. Bir ucunu boğazına geçirdi bir ucunu da balkonun korkuluğuna bağladı. Dolniker bir an durup içeri döndü: Bu kadar zaman kaldığı odayla vedalaşmak istiyordu. Ne var ki, serin hava yapacağını yapmış, Dolniker'in kemiklerine işlemişti. Gürültü ile hapsirdi...

Miha yerinden fırlayıp, boğuk bir sesle sordu:

— Ne oluyor?

Dolniker, «Miyaaav» diyerek şemşiyesini açtı ve vakit kaybetmeden halatına sarıldı (Kaderin böyle durumlarda aksilikler yaratmakta duraksamadığı bilinen bir gerçektir). Çobanın, halata katkıda bulunan fanilasının cart diye yırtılması sonucu Dolniker bavulunun yanına kışüstü oturdu. Saat tam 12 idi. Dolniker yerinden kalkıp bavulunu kaptığı gibi gücünün yettiğince koşmaya başladı. Daha birkaç adım atmamıştı ki, kendisini geriye çeken bir gücün etkisi ile yere kapaklandı: Bavuluna bağladığı yapma halat, ağaçların birine dolanmıştı. Devlet adamı bavulunun sapına attığı düğümü çözmeye çalıştıysa da başaramadı; bu nedenle ağaca kadar koşup halatı kurtardı ve bahçenin çitini yaralı bir hayvan gibi can havliyle aşp kendini sokağa attı.

— Çıktı mı? —diye sordu lokantacı karısına. Malka pencerenin pervazına dayanmış, ta başından mühendisin insanüstü çabalarını izlemişti.

— Evet, galiba başardı —diye cevap verdi Malka ve yatağına döndü.

*

Köyden çıkmak için katetmesi gereken o birkaç yüz adım Amitz Dolniker'in uğraşlarla dolu yaşamına silinmez bir anı olarak eklendi. Köyün köpekleri dar sokaklar arasından depoya doğru kuşku uyandıracak biçimde koşan yabancının peşine takılıp yeri göğü sarsan havlamalarla onu izlemeye başladılar. Eğer o anda devlet adamının tek güvendiği kişi olan

şoför karanlığın içinde belirmemiş olsaydı, öfkeli köpekler çoktan Dolniker'i köye geri getirmişlerdi.

— Bakıcım nerede? —diye sordu Dolniker; koşmaktan nefes nefese kalmış, gücünün son kırıntılarını da harcamıştı. Hem maddi hem manevi yıkımın eşiğindeydi

— Onu görmedim beyefendi —diye cevap verdi şoför—. O da mı bizle gelecekti?

— Aman Yarabbim —diye hıçkırdı Dolniker—. Onu yakaladılar!

Köpekler hâlâ çevrelerinde dolaşüyor, durmadan havlıyorlardı. Dolniker saatine baktı: 12.10.

— Gitmeliyiz —diye haykırdı—. Bütün köprüleri havaya uçurdum; geri dönemem artık! Haydi!

— Peki, nasıl isterseniz beyefendi —dedi şoför—. Siz kaputun altına saklanın, bavulunuzu ben alırım...

Dolniker kamyonun kasasına atlayıp kendini bir köşeye attı. Birden Kimyonköy'e son bir kez bakmak istedi. Garip ama o anda köye karşı içinde biriken olumsuz duygulardan tümenden kurtulmuş gibiydi. Vücudunun bütün eklem yerleri kopacak gibi ağrıdığı halde yüreğine sıcak sıcak bir şeyler iniyordu. Şu köyü aydınlığa kavuşturursak —diye düşündü Dolniker—. Eve döner dönmez Yoskele Traylitş'e bir mektup yazacağım, buraya elektrik versin.

Dolniker derin bir nefes alıp yerine iyice yerleşti.

— Özür dilerim mühendis —diye fısıldadı biri yakınında—, kusura bakma.

Dolniker ensesine sert bir cismin indiğini duydu; sonra herşey karardı ve kendinden geçti.

ONYEDİNCİ BÖLÜM

GİZLİ DANIŞMAN

Dolniker gözlerini açtığında kendini penceresiz ve tanımadığı bir odada buldu. Yattığı yatağın tam karşısında parmaklıklı bir kapı vardı. Odanın bir köşesinde bavulu duruyordu. Tavana asılı petrol lambasından yayılan ışık zayıftı; gözlerini rahatsız ediyordu. Dolniker ışıktan korunmak için başını çevirmek istediye de, ensesine saplanan keskin bir ağrı onu yerine çaktı:

— Oy! —diye inledi—, neredeyim?

— Dostlarının arasındasın mühendis bey —dedi Zalman Hasidov yumuşak ve sevgi dolu bir sesle. Karısı yaralının alınına koyduğu ıslak kompresi değiştiriyordu.

— Nasıl da... siz... buradasınız... bay Hasidov? —diye mırıldandı Dolniker—, kamyonu bindiğimi hatırlıyorum... galiba arkadaşlar... eşkali meçhul bir şahıs...

— Evet mühendis bey, o ben idim —dedi berber—. Neredeyse kafanıza gerektiğinden hızlı vurdum sanacaktım. Böyle işlerde hiç deneyim yok da...

Devlet adamı vücudunu saran ağrılara rağmen yerinden kalkmaya çalışarak,

— Anlamadım! —diye bağırdı ama yeniden yatağına yıkıldı. Bayan Hasidov onu yatıştırmaya çalıştı:

— Yerinizden oynamayın mühendis bey, merak etmeyin sizi tedavi ediyorum —diye ekledi berber—. Valla kafanıza isteyerek vurmadım mühendis bey. Görüyorsunuz, ben de topal Gorviç ile yaptığım kavgadan sonra yara-bere içinde kaldım. Bakın mühendis bey, şuna bir göz atın...

Berber gömleğinin kolunu sıvayarak yermeye yüz tutan çürükleri gösterdi. Devlet adamı anlamsız bakışlarla berberi süzdü; sarsılmış olan beyni son gelişmeleri henüz sindiremiyordu.

Hasidov battaniyeyi devlet adamının buz kesen ayakları üzerine çekti:

— Karım sizin gitmek istediğinizi duyunca bana gelip: ‘Zalman, mühendis beyin gitmesine izin verme. Özellikle bu sıralarda onun yardımı olmadan hiç bir şey yapamayız’ —dedi. İşte böylece, sizinle başbaşa konuşmak istediğimiz için...

Dolniker’in kanı yavaş yavaş beynine ulaşmaya başlamıştı;

— Yani arkadaşlar, anladığım kadarı ile, seçimlerden önce benle istişarede bulunmak maksadı ile kafamı kırıp beni buraya getirdiniz ha?

— Aşağı yukarı öyle —diyerek gözlerini yere indirdi berber—, ama bana inanın bay Dolniker ben sizden özel bir dost olarak da

hoşlanıyorum. Yani kundura tamircisi sizin bakıcınızla işbirliği yapıyor... onun adamı... anlıyorsunuz ya...

— Skandal! —diye kükredi devlet adamı odadan çıkmak üzere yerinden fırlarken. Ancak kısa bir uğraşından sonra kendisinden güçlü olan Hasidov çiftine boyun eğerek yatağına döndü. Başı çatlayacakmış gibi ağrıyordu. Üzerinde sadece iç çamaşırı olduğunu o zaman görmüş, kıpkırmızı kesilmişti.

— Beni esir ettiniz.

— Böyle düşünmeye gerek yok mühendis —dedi berber—, sen bizim sevgili ve saygı değer konuğumuzsun; birinin eline geçersen seni kötü amaçlara alet edebilir... Binaenaleyh bu odadan çıkamazsın...

— Ne olur, sadece seçimlere kadar —diye yalvardı bayan Hasidov—. Bay Dolniker sizin için en güzel yemekleri pişireceğim istediğinizi yapacağım. Kadın birden yerinden kalkıp saçlarını geriye attı: Aynı Malka gibi!

— Sodom ve Gomorra gibi olacak sonumuz! —dedi Dolniker ve birdenbire gırtlığını patlatırcasına bağırmaya başladı: Kurtarın, imdat, beni hapsettiler, imdat!

Berberle karısı yerlerinden kıpırdamadılar. Sevgili hastalarının başına gelen felâketten sonra içini boşaltmak istemesini hoşgörürcesine, sessiz sedasız hareketlerini izliyorlardı.

— Bağırmanız size yarar sağlamayacak —dedi berber devlet adamının sesi iyice kısıldıktan sonra—, şu anda yeni süthanemizin en derin mahzeninde bulunuyorsunuz. Sesinizi duysa duysa inekler duyabilir.

— Bu vaziyeti şiddetle protesto ederim —dedi Dolniker; sesi ancak bir fısıltı halinde çıkıyordu. Milletlerarası kanunları vahşice hiçe sayıyorsunuz. Bakıcımın vakit kaybedilmeden yanıma getirilmesini istiyorum.

— Olmaz mühendis bey. Zaten senin bakıcı geçen akşam ortalıktan kayboldu.

— Geçen akşam mı? Dolniker şaşırılmıştı. Yani ben yirmidört saattir mi buradayım?

— Evet —dedi berber sert bir sesle—, seçim vakti geldi çattı sen burada kütük gibi uyuyorsun! Şimdi acele etmemiz gerekiyor...

— Ağzımdan bir kelime bile alamazsın gangster artığı! —dedi Dolniker ve kafasını duvardan yana çevirip yüzünü yastığa gömdü. Hasidov'lar bir süre daha bekledikten sonra öfke ile odadan çıktılar.

— Bize karşı çok arsız davrandı —dedi bayan Hasidov demir kapıyı kilitlerken—. Ona bu kadar özen göstermemize değmedi doğrusu. Siz siyasetçilerin sözlüğünde 'teşekkür ederim' sözcükleri yazılı değil anlaşılan. Şimdi ona ne yemek vereceğiz?

Zalman'ın yüzü asılmıştı:

— Hiç bir şey!

*

Dolniker bir süre yatağında kaldı. Petrol lambasının yakıtı çoktan bitmişti; parmaklıklılı pencereden sızan ışık öyle zayıftı ki devlet adamı saatine bile bakamıyordu. Dolniker midesinin şiddetli gurultular içinde kazındığını

duydu. Yerinden kalkıp kapıyı yumruklamaya başladı. Bir süre sonra ayak sesleri duyuldu:

— Ne oluyor, derdin ne mühendis? —diye bağırdı berber—. Kapımı kıracaksın.

— Çıkmak arzusundayım!

— Bunu daha önce konuşmuştuk.

— Yemek ver!

— Akıl ver!

— Hayır! —diye haykırdı Dolniker ve düşmemek için duvara dayandı—. Buradan ölüm çıkar da senin gibi kafasız saman dolu iptidai birini hukuken muhtar yapmam!

— Nasıl istersen Dolniker —dedi berber; gitmeden önce de ekledi—: Parlak bir fikrin olursa kapıya vur...

Devlet adamı soğuk zemine yıkıldı ve o anda tutsak bulunduğu bu odadan kaçmaya karar verdi. Evet bunu gerçekleştirecekti, her şeyi kendi yapmak zorunda kalsa bile... Cebinden o anda üzerinde bulunan en sert ve en keskin aracı, tıraşını çıkardı ve duvar boyunca, böyle durumlarda yapıldığı üzere elleri ile tuğlalara vurarak, yapının en zayıf noktasını aramaya koyuldu. Kısa bir süre sonra duvarın üzerinde bir delik buldu ve coşku ile o noktayı kazmaya başladı. Daha onbeş dakika geçmeden Dolniker taraksız kalmış, tırnakları iyice aşınıp çatlamıştı. Üstelik duvarın çabalarından etkilenmiş olduğunu gösteren bir iz de yoktu. Devlet adamının biraz da geç olarak anımsadığı üzere, duvar en iyi kalite toplumsal betondan örülmüştü...

Dolniker alnındaki kompresi çıkardı, bezi iyice sıkıp şon kalan birkaç damla suyu diline

akıttı. Sonra yatağına uzandı; her yanı ağrıyor, gıcırdayan yaylar üzerinde kıvranıyordu.

— Şimşon Groydes'in koltuğuma kurulduğu şu anda ben pis bir delikte çürümeye terkedildim —diye geçirdi içinden; sonra gözlerini tavana dikip boğuk bir sesle ekledi—: Arkadaşlar! Hangi sebepten beni cezalandırıyorsunuz?

*

Dolniker bütün umudunu yitirmiş değildi. Ortadan beklenmedik bir biçimde ve birdenbire kaybolmuştu. Kuşkusuz arayacaklardı onu; kurtuluşu yakındı. Özellikle güvendiği tek adam olan kamyon sürücüsünün bu işe el koyacağını biliyordu. Son olaylardaki rolünün ne olduğu henüz açıklığa kavuşmuş değildi ama, gene de... Köy sakinleri arasında olayla gizli-den gizliye ilgilenen tek kişi Miha idi. Bir yandan yüklenmiş olduğu görev, öte yandan da giysilerinin bir bölümünü yırtık durumda balkonun korkuluğuna bağlı bulmuş olması, onu bu olayı soruşturmaya zorlamıştı. Raporunda özellikle Dolniker'in şemsiyesini açık bulduğunu belirten güvenlik görevlisi, mühendis beyin son günlerde anlaşılması kesinlikle olanaksız bir biçimde davrandığı düşüncesinden hareketle, devlet adamının karmaşık duygular içinde balkondan indiği sonucuna varmıştı. Meclis Dolniker'in kaybolması olayını hiç görüşmedi; çünkü Hasidov da Miha'nın düşüncesine katılarak, mühendisin aklını oynattığından emin olduğunu bildirmişti. Durum, böyle

iken, muhtar çobanı terfi ettirdi ve olay dosyasını rafa kaldırdı.

Bakıcının ortadan kayboluşu, polis açısından daha da anlaşılabilir bir olay niteliğindedir. Zeev aynı gece, gerisinde hiç bir iz bırakmadan kayıplara karışmıştı. Kundura tamircisi üzüntüsünden bitkin durumda, damadının ortadan kaybolduğunu yakınlarına bildirmişti. O günden bu yana gözlüklü genci gören olmamıştı.

Aile sorunlarının canını iyice sıktığı bir sırada kundura tamircisi, babası ile de uğraşmak zorunda kaldı. Grev yaparak istediklerini alamayacağını anlayan yaşlı adam daha değişik yollara başvurarak köy halkına muhtar ya da en azından, büyük oğlu Tsemah'ın yerine meclise seçilmek istediğini bildirdi. Kararını da şöyle açıklıyordu: Yaşlanmış, kocamıştı artık; gelecek iki ay içinde köy dışına bir gezi yapmalıydı. Şimdi yapmasa daha ileride dünya gözü ile köyden dışarı çıkma olanağı olmayacaktı. Aksini savunan var mıydı? Baba Gorviç sesini halka duyurmak amacı ile, deri önlüğü üzerinde olduğu halde, kapı kapı dolaşıp eski şarkılardan derlediği resitaller veriyordu. Çiftçiler çevresini aldığında işin sanat yönüne son verip konuşmaya başlıyordu:

— Ben devlet daireleri, kültür sarayları, kuyular değil, tek bir şey vaadediyorum: Geziler! Yalnız meclis üyelerinin gezilere çıkması, eşitliğe sığmaz! Meclise seçilirim herkesin, özellikle bana oy verenlerin, yılda iki kez ücretsiz-bedava istedikleri yere gitmelerini ya

da, Tsemah'ın dediği gibi, görev gezilerine çıkmalarını sağlayacağım...

Bu oldukça tehlikeli bir gelişme idi. Geçici meclise üye olmayan bir kişi, geçici olmayan meclise girme atılımında bulunuyordu. Bu olay önceden kestirilmesi olanaksız değişikliklere yol açabilirdi. Bunun üzerine temsilciler, Terzi Afar Kiş'i örnek alarak, seçim hazırlıklarına hız verdiler. Afar Kiş eylemlerini özellikle onbir 'üçgen' çevresinde toplamıştı. Vergi denetmeni, yağmurlu gecelerde yükümlülerin evlerine gidip varları yokları ellerinden alınmış olan bu insanları hayvan sesleri taklit ederek eğlendiriyordu. Afar Kiş'in özellikle deve böğürtüsü taklidinde mükemmele çok yaklaştığı herkesçe bilinen bir gerçektir.

Afar Kiş programını bitirdiğinde üçgenlere şöyle diyordu:

— Sevgili dostlarım, son zamanlarda ben-
den çok çektiniz. Bu dönemin sizin için artık
sona ermesini ve yinelenmemesini dilerim.
Meclise yeniden seçilmeme yardım edin. O
zaman vallahi billahi bir daha kapınıza dayan-
mayacağım...

Terzinin sözleri köylüleri pek etkilemiyor-
du. Kundura tamircisinin 'entansif' programı
onların ilgisini daha çok çekiyordu. Kundura
tamircisi görüşlerini kısaca şöyle özetliyordu:

*

Amitz Dolniker o sabah yatağından kalk-
madı. Açlığını unutmuş beyni her zamanki
berraklığını bulmuştu. Bu, işin sonuna yak-

laştığının belirtisiydi. Hapiste geçirdiği o bir gün içinde, insan iradesinin maddesel isteklere karşı verdiği başarılı sınava tanık olmuştu. Devlet adamı, midesinden emir alan beyninin yaptığı baskıya rağmen, kendisine karşı amansız bir savaş veriyordu. Dolniker vücudunun dikkatini başka yöne çevirmek için kafasından değişik düşünceler geçiriyordu. Tabii bunların en başarılı sonuç vereni Şimşon Groydes'i anılarından silme ile ilgili olanlar idi. Dolniker bu alçağın adının anılabileceği birkaç olayı hızla aklından geçiriyor ve belleğinin onunla ilgili bölümlerini gözle görülür bir sadizmle boş bırakıyordu...

Kendisini tutsak edenlerle arasında geçen en ciddi tartışma akşama doğru meydana geldi. Olay Dolniker'in kapıyı şiddetle tekmelemesi, lambası için yakıt ve 'bulunduğu mevkıyla mütenasip' sağlık ve temizlik koşullarının sağlanmasını istemesi ile başladı. Dolniker'in çıkardığı gürültü Hasidov'ları tutukevi koşullarını düzeltmek zorunda bıraktı. Devlet adamı muhtar ile muhtarlık binasının bekçisi olan aptal damadının gözetiminde odadan çıkarıldı. Berberin karısı söylene söylene hücreye çeki düzen verdi. Bu tam anlamı ile bir zafer olmasa bile Dolniker'e cesaret veren bir gelişme olmuş ve yeni istekler ileri sürmesine yolaçmıştı. Devlet adamı, kaçtığı gece toz toprak içinde kalan giysileri temizlendikçe kafesine dönmeyeceğini bildirdi. Mühendisin bu züppece isteği ve kadınca titizliği bayan Hasidov'u çok kızdırmıştı. Hasidov'lar bu türden hizmetlerden sorumlu olmadıklarını ileri süre-

rek, bu buruşuk paçavraları üçgenlerden birinin karısına havale edeceklerini söylediler.

Dolniker sevincini gizlemek için insanüstü bir çaba harcayarak giysilerini teslim etti. Bu arada yazdığı kısa mektubu ceketinin cebine yerleştirmeyi başarmıştı. Mesajında şöyle haykırıyordu: *‘İmdat Muhtara esir düştüm. Süthannenin hücresinde beni zincire vurdular. Beni buradan çıkaran tatmin edilecektir. Mühendüs’.*

Bayan Hasidov giysileri aldıktan sonra Dolniker, üzerinde sadece iç çamaşırları olduğu halde, yatağına uzandı ve kahkahası duyulmasın diye başını yastığa gömdü. Gece yarısına doğru kulağına bazı sesler geldi; yerinden kalktığı anda kapının altından bir pusula uzatıldığını gördü. Dolniker ses çıkarmadan kapıya yanaştı. Kalbi ağzından fırlayacakmış gibi çarpıyordu. Kâğıdı okumaya koyuldu. Okudukça yüzü kızarıyor, boyun damarları şişiyordu. Bu onun gizlice hücre dışına çıkarttığı pusula idi. Kenarına kırmızı kalemle şunlar eklenmişti:

‘Yarın fırında hindi ve salatalık turşusu var. Soslu. Hasidov.’

*

Talihi yaver gitmemişti Dolniker’in. Yazdığı pusula, giysiyi ertesi sabah hazır etmeyi kabul eden bir üçgenin karısının eline geçmişti. Zavallı kadın zengin ifadelerle süslenmiş bu mesajı anlamamış ve muhtarın karısına getirmişti:

— Kocam diyor ki burada yazılı olanlar hastalıklar geçsin diye bir büyü duasıymış

— demişti kadın—, bu nedenle hemen size geri getirdim muhtare hanım.

Dolniker Hasidov'un yazdığı yanıtı okuduğunda öfkesinden kendinden geçerek kapının parmaklıklarına yapıştı ve bağırmaya başladı:

— Şaki dölleri! **Posta** hırsızları!

O gece gerçekten de zor geçti. Dolniker uzun süre kıvrandıktan sonra uykuya dalabildi. Düşünde kısa boylu, tepeden tırnağa kırmızılar içinde yaşlı bir adam gördü; Dolniker bu adamı bir yerlerden anımsıyordu. Yaşlı cüce elinde kızarmış hindi butları ile dolu bir tepsi tutuyordu. Bütün bir gün ağzına bir şey koymamış olan bir adam, bundan daha az tahrik edici bir görüntü karşısında bile aklını kaybedebilirdi. Evet, evet... elinde tepsi tutan alçak cüce Şimşon Groydes'in ta kendisiydi. Hindileri düş gören zavallının burnunun dibine kadar getiriyor, alev saçan gözlerini kırıştırarak camdan yapılmış bir çanı tıngırdatıp mırıldanıyordu:

— Aptal olma mühendis, Hasidov'a birkaç öneride bulun ve bitsin bu iş.

Dolniker küçük Groydes'in elinden korkunç haykırışlar içinde kurtuldu. İşin anlaşıl-maz yönü, sabah yatağından kalktığında hindi kokusunun hâlâ burnundan gitmemiş olmasıydı. Devlet adamı yerinden fırlayıp kokuyu izleyerek kaynağını bulmaya çalıştı. Çevresini koklaya koklaya kapıya vardı, orada yere diz çöküp burnunu zemin ile kapı arasındaki aralığa yapıştırdı. Koklama işlemini bir süre daha sürdürdükten sonra, kızarmış hindinin ka-

pının dışında bulunduğu sonucuna vardı. Evet kuşkuya yer yoktu, hindi kapının dibindeydi...

Önüne geçilmez dürtülerine karşı verdiği uğraş uzun sürmedi ve Amitz Dolniker onlara yenik düştü: Böyle bir beyin yıkama sistemine tahammüle imkân yok —dedi ve kendisini yaşam kaynağından ayıran demir kapıyı yumruklamaya başladı.

*

Dışarıda bekleyen Hasidov, zaferi kazananlara özgü dostça bir sesle,

— Evet Dolniker, ne istiyorsun, sana nasıl yardım edebilirim? —diye sordu.

— Gangster artığı tavuğu ver!

Berber, insanı çıldırtan soslara bezenmiş butları, niyetinin ne denli ciddî olduğunu göstermek için, parmaklıklı pencereye yaklaştırdı:

— Önce bana bir akıl ver Dolniker; yemekten sonra bana yardım etmekten vazgeçebilirsin.

— Canavar! —diye haykırdı Dolniker. Tepsiyeye dikilen gözleri yuvalarından fırlamak üzereydi—. Hele dur bakalım. Sana akıl verdikten sonra yemeğe sahip olacağımı kim garanti ediyor?

Hasidov, devlet adamının ileri sürdüğü bu mantığa çok uygun sav karşısında söyleyecek söz bulamadı. Butlardan göz alıcı bir parça koparıp,

— Peki Dolniker, karşılıklı çalışalım —diyerek devlet adamına uzattı—. Bu parçaya

karşılık duvara yazılabilecek bir slogan istiyorum.

Dolniker et parçasını Hasidov'un elinden koparıp, vahşi hayvanlar gibi bir lokmada yuttu. Böyle bir zevki, Kudüs Edebiyat Ödülü'nü ikinci kez aldığından bu yana tatmamıştı. Parti tarihinde görülmemiş bir gürültü ile et parçasını çiğnerken gözü berberin uzanan koluna takıldı:

— Hey buraya bak, saatimi iade et dostum! —dedi.

— Seçimlerden sonra arkadaşlar! —dedi berber—, o güne dek saate gereksinimin olacağını sanmıyorum Dolniker.

— Daha istiyorum! —diye hırladı devlet adamı. Hasidov bir parça daha uzatarak, duvara yazılacak slogan ile ilgili isteğini yineledi.

— Kundura tamircisinin sloganı nasıl? —diye sordu Dolniker ve ekledi—: Turşular nerede?

Berber insanın aklını başından alan bir salatalık uzattı:

— Topal kundura tamircisi köyün bütün duvarlarına 'Kundura tamircisi hepimiz, hepimiz kundura tamircisi için' diye yazmış. Harika bir slogan. Üstelik yazıları yeşil boya ile yazıyor. Kocaman şablonları var. Koyuyor duvara basıyor boyayı. Gorviç'in bu denli akıllı olduğunu bilmezdim...

Dolniker yemeği vakit kaybetmeden çiğniyor, öğütüyordu.

— Madem öyle bir slogan bulalım; 'Berber hepimiz, hepimiz berber için' nasıl?

Yüzü birden sevinçle aydınlanan Zalman hindinin geri kalan bölümünü devlet adamına uzattı.

— Harika! —diye haykırdı neşe içinde—, sizin büyük bir insan olduğunuzu söylemiştim mühendis bey. Ama burada bir yanlışlık var arkadaşlar—! Berber birden ciddileşti. Bu şablonu hayatta yapamam ben. Sana versem bu işi Dolniker... ha, ilgileniver.

— El maharetine dayanan işlerden hiç anlamam ---diye yanıtladı Dolniker berberin isteğini—. Bu çeşit fizikî kuvvete dayanan işleri zavallı bakıcıma yüklerdim. Ama şablona hiç lüzum yok. Yapacağın tek şey kundura tamircisinin yazdığı sloganlardaki 'kundura tamircisi' kelimeleri yerine, biraz badana boyası ile 'berber' yazmaktır...

— Bir saniye! —diye bağırdı Hasidov—. Hanım, mühendis bey için patatesli, mercimekli bir porsiyon hazırla. Yağlı olsun.

— Mahzuru yoksa birkaç tane de köfte rica edeceğim —dedi devlet adamı yalanarak; hindiye gövdeye indirdikten sonra berberi sevmeye başlamıştı—. Neden dışarıda duruyorsun? —dedi muhtara—, girin oturun arkadaşlar!

Berber kısa bir duraksamadan sonra odaya girdi. Karşılıklı yatağa kuruldular.

— Beyler, seni seçimlerden muzaffer çıkarmayı garanti ederim! Akli hazırlanmakta olan porsiyonda idi—. Ama bunun için mükemmel bir mutfak isterim.

Bayan Hasidov devlet adamına sıcak köfte, erikli turta, pasta, yarım kilo elma ve bir

paket sigaradan meydana gelen yemeğini getirdi. Yemekten sonra içmek için kahve de vardı getirdikleri arasında. Buna ek olarak soğanlı sosta kızartılmış bir biftek, şehriyeli sebze çorbası, birkaç sandviç, bir şişe de tatlı şarap yoldaydı.

Söyleşi uzun sürdü. Sonra Hasidov hücreden çıkıp kapıyı sürgüledi ve koşturmaktan bacakları tutmayan karısına dönerek,

— Mühendis bey iyi kalpli bir adamdır. Bana öylesine gizli bir silah verdi ki, sana bile anlatmayacağım...

*

Berber o gece, muhtarlık binasının bekçisini yanına alarak köyün sokaklarına daldı. Elindeki beyaz badana boyası ile bütün rakip sloganların sonundaki 'kundura tamircisi' sözcüklerini bir geçişte sildi ve ikinci turda yeşil boya ile 'berber' sözcüğünü ekledi. Ertesi gün sokağa çıkan köylüler kendilerini seçim propagandasının göbeğinde buldular. Duvarlar 'Kundura tamircisi hepimiz, hepimiz berber için' sloganları ile dolmuştu.

Cumartesi gecesı yapılan bu çalışma Yaakov Sefaradi'yi çileden çıkarmıştı:

— Kutsal dinlenme günü olan cumartesi gününde bunları yazan, bir Yahudi köyüne muhtar olamaz —diye atıldı ortaya celep—. Bu kâfirce davranışlarla köyün bilfiil muhtarı dinden çıkmıştır. Binaenaleyh ben, Şlezinger oğlu Yaakov Sefaradi, hahambaşılığın bana verdiği yetkiye dayanarak, Zalman Hasidov'u

ambargo altına aldığımı ilân ederim. Bundan böyle kimse onunla temas etmeyecek, konuşmayacak ve ona oy vermeyecektir. Aksi şekilde davrananlar da ambargoya çarptırılacak ve benim sağladığım sünnet, nikâh gibi hizmetlerden yararlanamayacaklardır. Celep konuştu.

Dolniker pazar sabahı kremalı pastanın kokusu ile uyandı. Muhtar titreyen elleri ile pastayı parmaklıklı kapıdan uzattı. Dolniker vakit kaybetmeden eline geçen gıda maddesini yoketmeye koyuldu. Berber de bu arada korkunç gelişmeleri anlatıyordu:

— Tam da seçimlerden önce geldi bu ambargo! Büyük bir felâket! Acaba ne yap-sam sevgili mühendis bey?

— Yapılacak iş çok basittir arkadaşlar! Sen de celebe ambargo koy.

Ertesi gün, berberin aynasına asılan bir kâğıtta şunlar okunuyordu:

Ben Zalman Hasidov, resmi bir komisyondan aldığım berberlik diplomasının verdiği yetkiye dayanarak celebe ambargosunu iade ettiğimi ilân ederim. Celep bugünden tezi yok, berber dükkânının verdiği hizmetten mahrum edilmiş olup ceza olarak da dükkânımda namaz kılma izni kaldırılmıştır. Onunla dost olmaya kalkan her vatandaş, saç dahil, tarafımdan traş edilmeyecektir. Böylelerini, muhtar olmam sıfatı ile mimleyeceğim. Berber konuştu.

Kolaylıkla anlaşılacağı üzere, işte süren bu karışıklık Gorviç'e yaradı. Kundura tamircisi etkinliklerine hergün bir yenisi ekleniyordu.

Uyguladığı yöntemler insanların akıllarına durgunluk verecek, hatta korkutucu nitelikteydi.

— Mühendis bey bizi tongaya bastırdılar —diye yakındı berber Dolniker'in sakalını traş ederken—, bu gece topal kunduracı 'kundura tamircisi hepimiz, hepimiz berber için' sloganını değiştirmiş. Küçük bir düzeltme ile sloganı 'kundura tamircisi hepimiz, hepimiz berbere karşı' haline sokmuş. Şimdi bütün 'berber'leri silip, 'kundura tamircisi' yapmam gerekecek. Ayakta duracak halim kalmadı; midem de bozuk. Durum parlak sayılmaz...

Dolniker derin bir nefes aldı:

— Tanrı'ya şükürler olsun, Zeev yaşıyor —diye düşündü—, üstelik ailesi ile beraber bulunuyor.

Geçici meclis üyeleri gene olağanüstü bir toplantı yapmak zorunda kaldılar. Toplantıyı Afar Kiş, dört büyükleri barıştırmak ve bir masa çevresinde toplamak amacı ile düzenlemişti. Köyün liderleri arasında süregelen anlaşmazlık o denli köklü idi ki, toplantıya katılmayı kabul etmeleri bile bir başarıydı.

Üyeler birbirlerini selâmlamadan masaya oturdular. Malka hazırladığı çay ve pastayı terzinin yardımı ile meclis üyelerine sundu. Ne var ki, bu bile temsilcilerin arasındaki buzları eritmeye yetmemişti.

— Evet arkadaşlar, sadede gelelim —dedi kundura tamircisi—, fazla vaktim yok.

— Seçimlerin nasıl yapılacağı konusunda karar almamız gerekiyor —diye başladı lokantacı; konuşurken gözleri hafif hafif kayıyordu. Bütün üyeler şaşkınlıktan ne yapacakları

nı bilemeden birbirlerine baktılar. Gerçekten de bu konu tam anlamı ile açıklığa kavuşmuş değildi. Herkes bu soruna nasıl bir çözüm getirebileceğini düşünmeye başladı. Berber yanında mühendisi getiremediği için üzgündü.

— Aslında —dedi Zalman Hasidov sonunda—, seçimleri birkaç aylığına ertelemek için bizim elimizde... hatta altı aylığına... belki de hepten...

Temsilcilerin büyük çoğunluğu geçici meclisin sonsuza dek kalması düşüncesini olumlu karşıladı. Ancak Tsemah Gorviç, muhtar seçilme olasılığının yüksek olduğunu ileri sürerek öneriyi reddetti. Seçimlerde kazanmak için yaptığı yatırımın haddi hesabı kalmamıştı...

— Bir dakika —dedi kundura tamircisi—, bu bir prensip mes'elesidir. Manifesto uyarınca gizli oylama yapılmalıdır!

— Olsun —dedi Elipaz—, ama Tanrı aşkına söyle, nasıl yapacağız bunu?

Kundura tamircisi anlatmaya başladı:

— Çok basit Ben, Hasidov'un zavallı direklerinin arasına koyacağımız bir masada oturacağım; bütün vatandaşlar yanıma gelecekler ve büyük bir gizlilik içinde oylarını kime verdiklerini kulağıma fısıldayacaklar. Ben defterime her isim için bir çizgi atacağım. Sonra da sayarız...

— Maaşallah bu yassı kafada bu kadar sivri zekâ!... —diye atıldı celep—, pekiy, söyle bakalım biyol, neden sen yapıyorsun bu işi? **Gorviç, mahzuru yoksa izah eder misin?**

— Bu da işin gizli yönü —diye kekeleydi kundura tamircisi. Berber bu noktada araya girip bu yöntemin anlaşmazlıklara yolaçabileceğini bildirdi:

— Arkadaşlar, çok daha demokratik bir önerim var. Hided ile Mided'den para topladıkları kutulardan birini isteriz; kutuyu direklerin arasına koyarız. Benim muhtar olarak kalmamı istemeyen her seçmen kutuya yarım lira atsın. Sonra da, kutuda toplanan para ile muhtarlık personeli için bir armağan alırım. böylece sosyal bir seçim olur binaenaleyh.

— Çocukça bir şey bu —dedi celep—, önce seçmenin dindar ya da liberal fikirli oluşunu dikkate almalıyız. Benim önerim şu: Her seçmen Tevrat'a el basarak 'Ben oyumucelebe veriyorum' desin ya da tam tersini, 'ben dindar olmayana oy vermem' desin.

Elipaz Hermanoviç ayakları arasında dolayan kedilere şiddetli bir tekme atarak,

— Kesinlikle olmaz! —diye bağırdı; ortaya bir düşünce atamadığı için çok kızmıştı.

Temsilciler, sonunda, sorunun bir çıkmaza girdiğini anladılar. Zalman Hasidov ceketinin kolunu azıcık sıyrarak Dolniker'in saatine baktı:

— Altı otuz oldu. Acele edelim beyler.

Berber bu büyük anı sabırsızlıkla beklemişti. Ne var ki, acı bir düş kırıklığı bekliyordu onu. Kundura tamircisi de ceketinin kolunu hafifçe sıyrarak,

— Benim saatim altı yirmiye gösteriyor —dedi önemsiz bir şey yapar gibi; ancak, o da düş kırıklığına uğramak üzereydi. Terzi batan

güneşin ışığında pırıl pırıl parlayan saatine bir göz attı:

— Benimkinde yediye yirmi beş var; güneşe göre ayarladım. Şu çayımızı soğumadan içsek, ha ne dersiniz?

Üyeler kilden yapılmış fincanları dudaklarına götürdüler. O sırada beklenmedik şeyler oldu. Hayvan doktorundan mide ekşiliğine karşı küçük kırmızı haplar alan Zalman Hasidov, fincanına iki hap attı. O anda çay birden fokurdamaya başladı, rengi yeşile dönüştü ve fincandan insanın genzini yakan kokular yayılmaya başladı...

— Arkadaşlar! —diye bağırdı bilfiil muhtar—, bu da ne demek oluyor?

Meclis üyeleri şaşkın bakışlarını Hasidov'a çevirdiler. Aynı anda kırılan bir fincanın şangırtısı duyuldu. Afar Kiş elindeki kilden yapılmış kabı düşürmüştü, çaylar çevreye saçılmıştı. Terzi giderek öfkelenen Malka'ya af dilercesine bakarak, kırıkları toplamak üzere eğildi:

— Çok iyi! —diye bağırdı ev sahibesi—, yeni servisimi berbat ettin!— Sonra Hasidov'a döndü—: Çayını rahatlıkla içebilirsin bay Hasidov, hergün pişirdiğimden farklı değil.

— Bir saniye! —diye bağırdı bayan Hasidov—. Kedi!

Bakışlar, birkaç saniye önce yere saçılan çayı yalayan ve şimdi yerde acaip kıvranmalar içinde titreyen kediye yöneldi. Üyeler telaşla ellerindeki fincanları bıraktılar ve kediye izlemeye koyuldular. Salonda çıt çıkmıyordu. Kedi birkaç dakika içinde herkesin gözü önünde can verdi...

Üyeler bir süre ağızlarını açmadılar öyle kaldılar.

— Kedi hasta mıydı? —diye sordu Afar Kiş; yüzü bembeyazdı, dudakları titriyordu. Bu soru üzerine Tsemah Gorviç yerinden kalktı ve topallıya topallıya Afar Kiş'in yanına giderek yakasına yapıştı:

— Buraya bak Kiş —diye tısladı kundura tamircisi—, neydi bu?

— Ne bileyim ben —dedi terzi yutkunarak.

— Çaya ne koydun?

— Neler söylüyorsun Gorviç...

Kundura tamircisinin dev eli, tuzığa düşmüş bir hayvan gibi tir tir titreyen terzinin boğazını kavradı. Salonda oturanların gerginliği doruk noktasına erişmişti. Berberin karısı hıçkırıklar içinde yere yıkıldı. Tsemah Gorviç terziyi iskemlesinden çekerek masanın üzerinde duran dolu fincanlardan birini aldı ve Afar Kiş'in ağzına dayadı:

— İç! —diye kükredi; terzi kunduracının elinde bir dal parçasından farksızdı—. İç saman kafalı yaratık!

Terzi taş kesilmişti.

— Bunun içinde ne var Afar?

— Sıçan zehiri.

— Kimden aldın?

— Hayvan doktorundan.

— Gangster seni! —diyerek fırlattı yere terziyi Tsemah Gorviç—. Sana göre biz sıçan mıyız yani?

Afar Kiş dizleri üzerine kalkarak yargıçlarının önünde başını eğdi:

— Bana acıyın **kardeşlerim**, insanlığınıza sığınıyorum —diye fısıldadı ağlamaklı bir sesle—, inanın bana hiç birinizi şahıs olarak hedef almadım; tek tek kişiler olarak size karşı hiç bir kötü niyet beslemedim... Beyler acıyın bana... Ben zavallının biriyim; doğuştan başarısız bir insanım, yaşamımda aradığıma erişmemişim. Arsam yok, evim yok, bazan yiyecek bir lokma ekmek bile bulamam... Sonunda meclis kuruldu da durumum biraz düzeldi... Ancak meclise yeniden seçilemeyeceğimi ve yeniden eski durumuma döneceğimi sandım... Korkunç bir düşüş olacaktı bu arkadaşlar, hiç bir insan düşmeyi istemez, yükselmek ister, göklere **kadar yükselmek ister**, kısa yaşamı içinde birşeyler elde etmek ister... İhtirasları, yaldızlı düşleri vardır insanların... Evet arkadaşlar... yüksek bir mevki elde etmek istemek, böyle bir şeyi özlemek suç ise, ben suçluyum.. Yaptığının iyi bir şey olmadığını biliyorum, sizden af da dilemek istemiyorum; gerektiği gibi davranmadığımı biliyorum ve bunu anlayışla karşılamanızı istiyorum arkadaşlar... muhtar olmayı o kadar istedim ki... çok zor geçen çocukluk günlerimin düşüldür muhtar olmak... **Çok değil, birkaç ay için...** altı ay falan... bilemediniz bir yıl.... birşeyler olduğumu içimde duymak için... Şimdi benden nefret ediyorsunuz arkadaşlar, ama size kızmıyorum çünkü biliyorum ki siz güçlüler ve her zaman her şeyden başarılı olanlar, zavallı hiç şansı olamayan ve herkesin alay konusu olan bir adamın halinden anlamazsınız... Herkes onu aşağılar... çünkü o, zayıf ve küçüktür...

— Eeee, zararı yok, zararı yok... —diye kekeledi Elipaz Hermanoviç nemlenen gözlerini silerek—, herşey düzelecek Afar, göreceksin düzelecek...

— Teşekkür ederim arkadaşlar —dedi terzi—, hepiniz iyi dostlar gibi davrandınız... Ben size zarar vermek istemedim, amacım bu değildi... Herşey meydana çıktığında büyük vicdan azabı duydum... İnanın şu anda sizden daha üzgünüm... Bu denli büyük bir felâketi hiç bir zaman düşünmedim... Zavallı kedicik... parasını öderim...

Elipaz hâlâ hıçkırıyordu:

— Önemi yok, evde kedi çok...

Salonda bulunanların terzinin acısına ortak olma eğilimine daha fazla dayanamayan Tsemah Gorviç yerinden kalktı, yazgısının kurbanı olan sanığı yakasından tutarak kapıya kadar sürüklledi ve gerisine güçlü bir tekme sallayarak dışarı attı.

— Böylesini de ilk kez görüyorum —diye hırladı—. Bir insan ona rakip olan kişiye karşı savaşıır bütün bir meclise karşı değil! Tanrı korusun Yarabbi, fincan dudaklarıma ha değdi ha değecekti; Hasidov zehirinin farkına varmasaydı içecektim...

— Büyük şans —dedi berber ve gözleri boşluğa takılı kaldı.

*

Dolniker kaz kızartmasının kokusunu duyduğunda ciddi şeylerin konuşulacağını anladı. Berber hücreye girip tabağı ön koşulsuz devlet

adamının önüne sürdü. Bu davranış iki adamın son günlerdeki yakınlaşmalarını onaylar nitelikteydi:

— Afiyet olsun arkadaşlar —dedi Hasi-dov—, mühendis bey hatırlayacaklar mı bil-mem, evimize konuk olmadıan önce bana söylev vermeyi öğreteceğine söz vermişti...

Devlet adamı sofra araçlarını kullanmadan kemirdiği kuzu budundan dev lokmalar koparıyordu. Çatal-bıçak gibi araçların onun durumundaki insanlar için gerekli olmadığını düşünmüştü. Dolniker tatlı şarabın etkisindeydi; son zamanlarda bu içkiyi yakından incelemek fırsatını elde etmiş ve alkolün insanı hoşnut eden gücünü keşfetmişti.

— Arkadaşlar, nutuk san'atını öğrenmek lüzumsuzdur. Halihazırda bulunduğun seviye gayetle tatminkârdır. Hele amatör olman sıfatı ile tecrübesizliğin gözönünde tutulursa...

— Basit köylülerin karşısında konuşmayı öğrendim belki. Ama ben şöyle saatler süren söylevlerden istiyorum; yani dinleyenler bunun kentten bir şey olduğunu anlasınlar hatta öyle olsun ki, karşımdakiler pek bir şey anlamasınlar söylediklerimden. Ben mühendis bey gibi konuşmak istiyorum.

Dolniker bir kahkaha attı:

— Oy dostum oy... Nutuk san'atı öğrenilmez. Bu iş yalnız kaabiliyete bağlı değildir arkadaşlar, tecrübe de lâzımdır. Ben, daha altı yaşında, bir melek kadar cazibeli bir çocuk iken, küçüklüğüme bakmadan ilk nutkumu vermiştim. Birinci sınıfta, ders yılının sona ermesi münasebeti ile vermiştim o nutku. An-

nem ve babam akşama doğru, çocuklarının başına bir şey geldi diye, korku içinde okula gelmişler ve beni konuşur bulmuşlardı. Düşün bir dostum, elli bir yıldan beri durmadan konuşuyorum, konferanslar veriyorum, sanatımı geliştiriyorum. Peki bu nutuk hangi münasebetle verilecek arkadaşlar?

— Çiftçilerin önünde yapılacak toplantıda.

Amitz Dolniker vücudunun, tepeden tırnağa, gene o sarhoş edici duygunun etkisi altına girdiğini duydu. Son zamanlarda başına ardı ardına gelen olaylar ve şarabın etkisi, ona bir haftadan bu yana adına lâıyk bir söylev vermemiş olduğunu unutturmuştu. Ama şimdi, berberin kendisine başvurması üzerine, azgın bir nehir gibi taşmasını önleyen barajlar, kulakları sağır eden gümbürtülerle yıkılmıştı. Devlet adamı yatağından fırladı; kaz butunun kemiğini bir orkestra şefinin sopası gibi sağa sola savururken, korku içinde hücrenin bir köşesine çekilen Hasidov'un önünde büyük bir söyleve başladı:

— Kimyonköy sakinleri, baylar ve bayanlar, gençler ve yaşlılar, eski ve yeni vatandaşlar! Birkaç dakikanızı alacağım için beni affedin ama mes'ele hakkında ihtiyatlı tutumların takınıldığı ve menfi vaziyetlerin yaratıldığı bir sırada bazı tedbirlerin alınması şarttır. Bana vermiş olduğunuz bu sayılı dakikalar içinde, aramızda mevcut olan ihtilafa rağmen, bu sıkıntı verici mes'eleyi son teferruatına kadar ve hepinizin önünde açıklığa kavuşturmak arzusundayım. Mes'eleyi olduğu gibi gözlerinizin önüne serecek ve ne bir eksik ne bir fazla

bütün hakikatleri huzurunuzda arzedeceğim. Fikrimi beyan ederken, mes'elenin hudutlarını aşmadan, yol yordam gözeterek, beni bekleyen zorlukların şuurunda olarak ve hem umumun hem hususi şahsiyetlerin ihtiyaçlarını gözden kaçırmamak şartı ile...

Amitz Dolniker Kimyonköy alanı içinde son kalp krizini geçirdiğinde kaz kızartması çoktan soğumuş, güneş saatinin gölgesi epeyi uzamıştı. Zalman Hasidov devlet adamının ağzından akan ve insan beyninin anlamlarının derinliğine kolaylıkla inemeyeceği sözleri, büyülenmiş gibi ağzı bir karış açık, dinlemişti. Söylev ustasından öğrenmek istediği de buydu işte: Zaman ve yer sınırları tanımadan tanrısal konuşma yeteneği... Bütün sözcükler yerli yerinde olacak ve buna rağmen birini bile anlama olanağı olmayacak, konuşmacının ağzından çıkan her söz, büyülyümüşçesine dinleyenlerin kulaklarının içine akıp gidecekti...

Dolniker kekelemeye ve gırtlğından acaip hırıltılar gelmeye başlayınca, Hasidov telaş içinde koluna girip yatağına yatırmıştı. Bu dört başı mamur söylevden o da yorulmuş, dizlerinin bağı çözülmeye başlamıştı ama karısının da yardımı ile, gecenin geç saatlerine dek devlet adamının başucundan ayrılmamıştı.

— Mühendis bey —dedi berberin karısı yalvarır gibi—, ne olursun seçimlerden önce böyle şeyler yapma. Zalman daha herşeyi öğrenmedi.

Dolniker gözlerini açtı ve dudaklarında hafif bir gülümseme ile fısıldadı:

— Söylediklerimi duydun, benim yaptığım gibi yap.

Berber umutsuzluğa kapılan insanların telâş içindeydi:

— Ben yapamam. Konuşmaya başladığım zaman ne kadar çaba gösterirsem göstereyim, söylediklerim herkes tarafından kolaylıkla anlaşılıyor. İstediğim o değil. Acaba hazır birşeyler var mı?

— Nasıl yani?

— Yazılı ya da basılı bir söylev. Uzunluğu önemli değil, kısaysa **baştan** başlar yeniden okurum...

Dolniker heyecanlanmaya çalıştı. Bu durumda öfkelenmesi zararına olabilirdi. Ama berberin inatçılığı sinirlerini germeye başlamıştı. Bavulunu bir süre karıştırdıktan sonra parti organından koparılmış bir sayfa çıkardı. Şimşon Groydes skandalı sırasında verdiği söylevin bir parçasıydı bu. Yazıya bir göz attıktan sonra,

— Eeveet —dedi—, bu kâfi gelebilir arkadaşlar. Bunu köylülerin önünde oku. Sonra ekledi: Önce birkaç kere okumanda fayda var. Ağzın alışır. Şimdi beni bırakın istirahat etmeliyim.

*

Toplantı 'Zalman Hasidov ve Hazreti Musa'nın' anısına dikilecek kültür sarayı arsaında, kalabalık bir izleyici topluluğu önünde yapıldı. O gün çiftçiler tarlalarına gitmediler. Bu nedenle bu türden toplantılara ayıracak

zamanları boldu. Hava bu kez de celepten yana olmamış, Allah-u Taala berbere, toplantı için ılık ve güzel bir gün ihsan etmişti.

Kalabalığın içinden kundura tamircisini tutanların düşmanca bakışları seçiliyordu. Görviç'in kendisi son dakikada gelmiş, çevresinde militanları olduğu halde arsanın bir köşesine yerleşmişti. Berber toplantıyı düzenlerken bunun 'adaletten yana olanların sürprizlerle dolu toplantısı' olacağını bildirmişti. Kundura tamircisinin mitinge gelmesinin nedeni de buydu işte...

Toplantı bu kez lokantacının konuşması ile açılmadı çünkü Hasidov, berber dükkânının açılış yıldönümünü anımsadıkça hâlâ mide krizleri geçiriyordu. İlk söz hakkı, köyün ileri gelenleri listesine dahil olan muhtarlık binası bekçisine verildi. İriyarı çiftçi toplantıyı basit sözlerle açtı:

— İnsanlar! Bakıyorum bir kahraman kadar mühendis olan Zalman'ın sallayacaklarını dinlemek için hepiniz karılarınızla gelmişsiniz. O halde Zalman konuşsun, ben bu işi beceremeyeceğim.

Bekçi, görevini yerine getirmiş olmanın verdiği rahatlıkla yerine otururken, berber bütün görkemi ile ayağa kalktı. Seçime birkaç gün gibi çok kısa bir süre kalmıştı; bu nedenle Hasidov içinde bulunduğu durumun bilincin deydi. Dergi sayfasını masasının üzerine koydu, ceketini çıkardı ve kollarını sıvadı. Sonra elini zil düğmesine uzatıp üç kez bastı ve büyük bir sessizlik içinde hareketlerini izleyen kalabalığa doğru bağırmaya başladı:

— Başyazı!

Bu, dinleyenler için tatlı bir sürprizdi; konuşmacının anlaşılmaz başlangıcı beklenmedik gelişmeler vaadediyordu. Hasidov, başta söylediklerinin niteliğine sadık kalarak konuşmasını sürdürdü:

— Gerimizde bıraktığımız istiklâl senesi sırasında katettiğimiz yola bir göz atacak ve istikbalin kucağına atılmak üzere bulunduğumuz bir anda, mes'eleleri tafsilâtlı bir şekilde analiz edecek olursak, dudaklarımızın eşiğine mühim bir sual takılacaktır: Nereye gidiyoruz? Milletin taleplerinin birbirlerine namütenahi rabıtalara bağlı olduğuna inanıyor, halihazırda milletimizin sulhu, sükûneti ve inkişafının bu taleplerin tatmin edilmesi ile tahakkuk edeceğini biliyoruz. Kemerlerimizi, kurban vermeye ve insanüstü bir gayret göstermeye hazır olmadığımız bir anda, lüzumundan ziyade gevşetirsek, birbirimizi namütenasip ve ızdırap verici münakaşalarla çürütmeye ve çürümenin çamuruna bulaştırmaya başlarsak, ideal ve ülkümüz daha açmadan kuruyan çiçeklere benzeyecektir...

Zalman Hasidov kanatlanmış gibiydi. Her tümcenin sonunda vahşi zafer çığlıkları atmak için kendini zor tutuyordu. Aynı mühendis gibi okuyor, konuşuyor, söylev veriyordu... Dağlardan gürül gürül inen sel suları gibi akıcı, takıntısız.. Halk, kutsal bir varlığın karşısındaymış gibi korkudan titriyor, büyük söylevi saygı ile dinliyordu. Bayan Hasidov bile eşine şaşkınlıkla bakıyordu; kel kocasına yeniden

aşık olmuştu sanki. Hasidov zile iki kez basıp, konuşmasını sürdürdü:

— Yekvücut olmak ile toz gibi dört bir yana dağılmak, inşa etmekle yıkmak, zafer ile bozgun, düz olan ile eğri olan, dikbaşı olmakla şerefsiz olmak arasında bir tercih yapmak lüzumu hasıl olmuştur. Bu devleti tesis edenlerin selâmet hareketini sekteye uğratmaya, kim senin hakkı yoktur. Hepimiz, bütün millet yekvücut olarak şu prensip altında toplanmak mecburiyetindeyiz: Devamı beşinci sayfada!

Başyazı burada bitiyordu. Parantez içine alınan üç 'sözcük konuşmacıya da yersiz göründüğünden, berber zil düğmesine yeniden bastı ve son sözleri yeniden okudu:

— Devamı beşinci sayfada!

Söylevin bu alıcı noktasında dinleyenlerin şaşkınlık ve korkusu bir kat daha artmıştı. Kimse, söylenen her sözün kalın bir sis tabakası ile kaplıymış gibi anlaşılmaz olduğu bir söylevin tam da bu tümcesi üzerinde durmanın ne anlama geleceğini anlayamamıştı. Bu son sözlerin büyük bir enerji ile yeniden okunması karşısında kundura tamircisi kendisini daha fazla tutamadı ve elini kolunu sallayarak, kürsü yönüne bağırmaya başladı:

— Ben de sana söyleyeyim ki, beşinci sayfa hiçbir zaman olmayacak!

— Evet! —diye atıldılar militanları—, beşinci sayfanın sonu geldi artık!

Berber bu tepki karşısında öfkesinin dizginlerini bırakıverdi:

— Ben de şunu söyleyeyim ki, ben muhtarım!— Avaz avaz bağırıyor, yumruklarını dur-

madan masaya indiriyordu; yüzü kıpkırmızı kesilmişti—. Bunun devamı her zaman için beşinci sayfa olacaktır!

Büyük felâket işte o anda meydana geldi. Hasidov sendeledi ve masanın üzerine yıkıldı. Vücudu garip kıvranmalar içinde titriyor, ağzından köpük saçılıyordu. Herman Şpigel durduğu yerden, berberin şiddetli bir karaciğer krizi geçirdiğini anladı; ama masanın üzerinde kıvranan hastanın yanına varamadı: Toplanı yerine o ana dek sakladıkları sopalarla gelen kundura tamircisinin militanları, çığlıklar atarak berberin adamlarına karşı saldırıya geçmişlerdi:

— Size beşinci sayfanın ne olduğunu gösteririz şimdi!!!

Berberin militanları sustalılarını çektikleri anda Herman Şpigel, her olasılığa karşı getirdiği ilk yardım çantasını kaptı. Ama birden başına inen bir darbe ile gözleri karardı, kendinden geçti.

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM

TANRI'NIN SESİ

Kimyonköy'ün tarihindeki bu ilk kitle çatışması tam iki saat sürdü; ikisi ağır olmak üzere birçok kişi yaralandı. Bunlardan biri, aşırı gelişmeleri önlemek için çatışan yanları ayırmaya çalışan güvenlik memuru, ötekisi ise kendisini kundura tamircisinin yandaşı sanan bir berberistin saldırısına uğrayan hayvan doktoru idi. Miha aşevindeki odasına taşınarak, kaybolan bakıcının karısının becerikli ellerine teslim edildi. Herman Şpigel ise, bir süre birbirini yiyen kalabalığın ayakları altında kaldı.

Çatışma sona erdikten sonra iki taraf da zaferi kazanmışçasına kültür arsasından ayrıldılar ve çiftçiler rakiplerine tehditler savurarak evlerine girdiler. Ama çatışmanın tam anlamı ile sona erdiği söylenemezdi. Bu kez duvarları karalama yarışı başlamıştı.

Bazı gizli eller bir gecede evlerin duvarlarını 'Beşinci sayfada devam olmayacak, Kahrolsun beşinci sayfa' gibi sloganlarla doldurdular. Ancak berberistler de boş durmuyordu. Ertesi gece başka bir takım gizli eller Gorviçistlerin sloganlarını şöyle yanıtladılar: 'Beşinci

sayfa olacak ki, hem de nasıl! Yalnız ve yalnız beşinci sayfa olacak!’

Sloganların yazılması sırasında, küçük çapta da olsa, yer yer çatışmaların meydana geldiğini söylemeye gerek yok. Rakip yanların militanları, ellerinde boya tenekeleri ile karşılaştıklarında neler olduğunu okuyucu düşünce canlandırmakta güçlük çekmeyecektir.

Ertesi gün hava öylesine barut yüklüydü ki, anlaşmazlığa neden olan beşinci sayfa konusunda yapılacak en küçük bir sezdiri büyük bir patlamaya yol açabilirdi. Durumun bu denli gergin olması nedeni ile, köyün hiçbir yana bağlı olmayan barışçı kesimi bile kışkırtıcı etkisi olan ‘beş’ sözcüğünü ağızlarına almaktan çekiniyorlardı. O kadar ki, ‘saat beşte’ deyip bir saldırıya hedef olmaktansa ‘dörtten sonra gelen saat’ demeyi yeğliyorlardı. O sıralarda sokakta gezmek akıl kârı olmadığından birçok çiftçi fırtına geçene dek evlerine kapanmaya karar verdi.

Zalman Hasidov her zamankinden daha öfkeliydi; geçirdiği karaciğer krizi onu sanki bir anda birkaç yaş ihtiyarlatmıştı.

— Belki yaşamımı tehlikeye sokuyorum ama beşinci sayfadan vazgeçmeyeceğim! —di-yordu müşterilerine, usturasını bilerken—. Başkaları için beşinci sayfa bir şey ifade etmeyebilir ama benim için bu bir simgedir.

Berber keskin usturasını, koltukta oturan köylünün gergin yanağına dayamakta ve sormaktaydı:

— Senin bu konudaki düşüncen nedir arkadaş? Bu alçaklıktır değil mi?

Yanıt her zaman olumlu oluyordu.

Dolniker olup bitenleri akşam yemeği sırasında, berberin ağzından dinledi. Hasidov sözlerini bitirdiğinde öyle bir kahkaha attı ki, ağzına doluşturduğu şehriyeler her yana saçıldı:

— Devamı beşinci sayfada ha? —dedi devlet adamı kasıklarını tutarak—, aman bayılacağım... dostum Zalman... devamı... beşinci sayfada... harika...

Devlet adamının neşeli olmasında Hasidov'un, danışmanının kalbini çalmak için getirdiği şarabın payı büyüktü. Ne var ki berber ayrıntılara inemiyor, söylenenleri anlayamıyordu.

— Bunda bu kadar gülecek ne var? —dedi buz gibi bir sesle—, senin başyazından bir sözcük bile anlamadığım bir gerçek mühendis bey ama burada beşinci sayfanın işi ne, onu kavrayamıyorum. Bütün yazıda hiçbir sayfanın sözü geçmiyor. İnsan, durum ne olursa olsun, hangi amaçlar için savaştığını bilmeli değil mi?

— Herşeyi bilmenin lüzumu yoktur. Adaletin bizle beraber olduğunu bilmen kâfidir —dedi Dolniker; hâlâ kıkır kıkır gülüyor, kasıklarını tutuyordu. Son günlerde iyiden iyiye şişen göbeğinin baskısından pantolonunun tüm düğmeleri kopmuştu.

*

Tsemah Gorviç'in evinde, berberin çevirdiği entrikaları sonuçsuz bırakmaya yönelik çalışmalar bütün hızı ile sürüyordu. Gorviç en güvendiği militanları çevresine almıştı. Bunların arasında kuyu bekçisi ile Afar Kiş de var-

dı. Terzi kundura tamircisinin blokuna birkaç gün önce katılmıştı. Afar Kiş'in kundura tamircisi ile düşünce birliği yapması kendiliğinden olmuştu. Başka bir deyişle, bir gün sokakta karşılaşmışlar ve aralarında konuşmuşlardı; terzi, gözlerini kısarak, şöyle demişti:

— Mühendis Gorviç, kedinin ölümünden dolayı bana hâlâ kızgın olduğunu biliyorum ama aklım fikrim ulusun çıkarlarındaydı; bunu sana göstermeye hazırım. Mühendis bey, bana yaptıklarımı unutturma olanağını vermeni rica ediyorum.

Kundura tamircisi kısa bir duraksamadan sonra şöyle demişti:

— Bu olanağı yalnızca bir kereye mahsus verebilirim arkadaşlar. Sen ve üçgenlerin bana katılın.

Terzi öneriyi anında kabul etmişti:

— Teşekkür ederim, bana gerçekten iyi davrandın Gorviç. Şimdi konuyu daha gerçekçi bir biçimde tartışabiliriz.

Kısa bir görüşmeden sonra pazarlık olumlu sonuçlanmış ve anlaşma imzalanmıştı. Buna göre kundura tamircisi Kiş'e, seçim gününe kadar günde beş kooperatif lirası, çok iyi durumda iki çift ayakkabı ve geçici olmayan mecliste garanti bir koltuk vermeyi vaadetmişti. Kundura tamircisinin önerisi berberinkinden çok daha iyi olduğundan terzi, zorluk çıkarmadan, sonsuzluğa dek sürecek anlaşmanın koşullarını kabul etmişti.

Terzi bundan sonra, tövbekâr olduğunu göstermek için işine dört elle sarılmıştı.

Gorviç'in adamları ile yaptığı toplantı sürüyordu.

— Mühendis bey —dedi terzi liderine—, berberistler herşeye rağmen beşinci sayfada devam etmeye kalkarlarsa ne yapacağız?

— Ne mi yapacağız dedi Gorviç boğulurcasına öksürerek, ne yapacağımızı hemen söyleyeceğim arkadaşlar...

Bu sözleri söyledikten sonra dolaptan bir şişe şarap, yarım ekmek, bir kangal da salam alıp bahçenin arkasındaki kümes yönünde kayboldu. Gorviç kısa bir süre sonra, elleri boş, geri döndü ve masaya şiddetli bir yumruk indirip haykırdı:

— Miting!

Etkinliğin düzenlenmesi işi Afar Kiş'e verildi. Kiş, Gorviç'in emri üzerine koca koca pankartlar hazırladı ve üzerlerine, rus alfabesi ile, şunları yazdı:

'Çekin ulan elinizi beşinci sayfadan!'

'Aramızda bir beşinci sayfaya tahammülümüz yok!'

'Beşinci sayfa sarı hummanın ta kendisidir ha!'

Terzi daha sonra bütün yandaşlarını köyün deposunun önüne topladı ve herkesin düzgün sıralar halinde dizilmesini emretti. Anlaşmazlık da işte bu nedenle patladı. Mitinge gelenlerin büyük bir bölümü, terzi ile birlikte sıraya girmek istemediler; onlara göre kendileri vergiden bağışık olanlar, köyün afaroz edilmiş kesimi ile bir arada bulunamazlardı. Bu, yazılı olmayan toplumsal kurallara aykırıydı. Üçgenler aradan geçen süre içinde varlarını

yoklarını kaybetmişlerdi; giysileri gösterinin önem ve büyüklüğü ile bağdaşamayacak kadar eskiydi. Ama terzi bu 'nazik vaziyet'e hemen hakim oldu ve vergiden bağışık olanlar takımına, üçgenlerin mitinge sadece ağır pankartların taşınması için getirildiklerini anlattı.

Topluluk köyün merkezine doğru yola çıkmadan önce terzi, savaşçılarına cesaret vermek için kısa bir konuşma yaptı:

— Kel kafalı berberin her an beşinci sayfaya geçebileceği konusunda elimizde yetkili ve inanılır kaynaklardan alınmış bilgi bulunmaktadır. Üstelik, daha önce onu uyarmış olmamıza rağmen... Binaenaleyh şimdi köy sokaklarından geçip cam-çerçeve indirmek sureti ile bu alçağa hainlerin sonunun ne olacağını göstereceğiz. Bir dakika, söyleyeceklerim burada bitmiyor. Dikkatinizi miting gibi bir gösterinin tehlikeli bir şey olduğu gerçeğine çekmek istiyorum. Binaenaleyh kalbi sağlam olmayanlarla ödlekler burada kalsın ve bizi rahatsız etmesinler. Peşimden gelenler gelsin, ileri!

Tanrı'nın bildiğini kuldan ne saklayalım, bu dev insan kütlesi sırayı bozmadan, tek vücutmuş gibi, köye doğru ilerlemeye başladı. Deponun yanında bir terzi kalmıştı; miting yapanları rahatsız etmemek için geride kalmaya karar vermişti.

Yürüyüş güzel başladı. Köy sakinleri bu etkileyici kalabalığı izlemek için evlerinin kapı ve pencerelerine doluşmuşlardı. Birkaç düzine öfkeli çiftçiden meydana gelen göstericiler, başları dik, berberin evine doğru ilerliyor ve bir ağızdan bağırıyorlardı:

— Kahrolsun beş! Kahrolsun sayfaların icatçısı berber! Kahrolsun beşinci berber!

Yürüyüşçülerin morali yükselmişti ama berber de bütün önlemleri anında alarak evinin bütün pancurlarını sıkıca kapamış, gösterinin en ilginç aşamasını uygulanamaz hale sokmuştu. Ama halk, kendisine böyle zorla kabul ettirilen gerçekler karşısında hemen boyun eğmedi. Göstericiler yerden topladıkları taşlarla, berbere ders olsun ve hainlerin başına neler gelebileceğini anlasın diye, kundura tamircisinin camlarını indirdiler..

Boi şangırtılı gösteri amacına ulaşmıştı. Pancurların aralığından olayları izleyen berber karısına dönerek,

— Vaziyetin şuuruna şimdi vardım — diye fısıldadı—, bunlar, beşinci sayfadan söz ederken beşinci direği dikmeyi kastettiğimi sanıyorlar. Halbuki ben, şimdiye kadar diktiğimiz dört direğin bile neye yarayacağını bilmiyorum. Herkes kriz geçiriyor! Beşinci direk ha... amma da komik...

Muhtar vakit kaybetmeden, evinin yangından zarar gören arka yanındaki delikten çıktı ve çitlerin üzerinden atlayarak militanlarından sayılan yapı ustasının evine gitti. Onunla bir süre görüştükten sonra, gece yarısına doğru birlikte çıktılar ve muhtarlık binasının dört direğinin bulunduğu alana geldiler. Burada yazı masalarını ve büro eşyalarını bir kenara çekerek, direklerin meydana getirdiği dörtgenin köşelerinin kesiştiği noktada beşinci bir direk dikmeye başladılar. Önce kalıbı hazırladılar, sonra da içine beton döktüler. Yeni ya-

pılan direğin yanına binanın bekçisini yerleştirdiler. Bekçi bu kez uzun ve kalın bir sopayla silâhlanmıştı. Böylelikle de bekçinin hiçbir iş yapmadan aylık aldığını öne sürenlere de bir yanıt verilmiş oluyordu.

*

Zalman Hasidov ertesi gün demir kapının yanına gelerek parmaklıklı pencereden mühendise veriştirmeye başladı:

— Söyle bakalım dostum Dolniker, topal kunduracı her konuda bizden önde gidecekse, ben neden seni besleyeyim ha?

Kundura tamircisi gerçekten de yeni yeni atılımlar peşindeydi. Bu kez ağaç dalları ve tahta levhalardan küçük bir araba yapmış. arabaya bembeyaz bir eşek koşmuştu. Şimdi de, elinde bir pankart, köyü bir baştan bir başa gezip duruyordu. Şöyle yazılı idi pankartında:

*'Ömür biter yol bitmez
Berberden muhtar olmaz.'*

Yeni arabanın belirmesi en çok köyün çocuklarını sevindirmişti. Küçükler arabanın özel durağında kuyruğa giriyor, sırası gelen bir tur atıyordu. Gorviç çocukları gezdirmekle kalmıyordu tabii. Yol boyunca onlara yeni yeni şarkılar öğretiyor, şekerlemeler dağıtıyordu. Kundura tamircisinin bu atılımı öylesine büyük bir ilgi çekmişti ki, çocuklar hastalanıp evden çıkamadıkları zamanlar, ana ve babalarını Gorviç'e geliyor, çocukları için şekerlemeler

istiyor, hatta, sıraları geldiğinde, çocuklarının arabaya binme haklarını kendileri kullanıyorlardı...

Hasidov telâş içindeydi:

— Sevgili mühendis beyefendi hazretleri —diye yaltaklandı Dolniker'e—, benim için de birşeyler icad ediver yoksa bu oda mezarın olur Dolniker!

— Ama senin de bir araban var ya arkadaşlar!

— Aklına şaşayım senin! O topal kunduracıyı maymun gibi taklit etmemi mi istiyorsun?

— Bir dakika arkadaşlar —diye kükredi devlet adamı—, bu lâf kalabalığı arasında nasıl konsantre olabilirim? Kapa çeneni de düşünelim!

Dolniker bir bardak daha yuvarladı. Beyninin dişli çarkları kulakları tırmalayan gıcırtilarla dönmeye başlamıştı. Birkaç dakika sonra yüzü sevinçle aydınlandı:

— Tamam! Bir dönme dolap bu işi görür!

Berber siyasal yol göstericisine bir tabak pasta uzattı. Ama sevinci uzun sürmedi:

— Herşey iyi güzel de —dedi Dolniker'e—, param yok. Köyün hazinesi tamtakır; biriktirdiklerimi de bu arada harcadım.

— Sana acıyorum arkadaşlar —dedi Dolniker soğuk bir tavırla—, ama imkânları olmayanlar siyasi sahneden çekilmelidirler.

Dönme dolap, herşeye rağmen, tam anayolun ortasına, aşevinin karşısına kuruldu. Bü-

tün alet, yere çakılmış bir direk ve kabaca yapılmış beş (!) oturma yerinden ibaretti. Direğin tepesine Hasidov'un yeni sloganını ilân eden koca bir levha çakılmıştı:

*'Dönme dolap dönecek
Zalman muhtar olacak.'*

Dönme dolap gerçekten dönüyordu. Cıvıl cıvıl çocukların doluştuğu tahta kabinleri döndürmek için birkaç üçgen getirtilmişti. Berber işin teknik yanı için muhtarlık sekreterliğini harekete geçirmiş, sekreter de köyün on üçgenine resmî mektuplar yollamıştı (bir tanesi hafta ortasında kalp krizi geçirmiş ve vergi memuru Afar Kiş tarafından gömülmüştü). Mektupta, her yükümlünün meclis kararına göre dönme dolabı haftada iki gün, muhtarın kolunda bulunan saatin ibreleri yönünde çevirmek zorunda olduğu bildiriliyordu. Bütün bu gelişmeler, köy alanını çocuklar için bulunmaz bir nimet olan bir eğlence yerine dönüştürmüştü. Ne var ki, köyün çocukları sık sık, bazı günler bardaktan boşanırcasına yağan yağmura rağmen, dönme dolaptaki yerlerini kapan, vahşi çığlıklar atarak eğlenen ve sürekli olarak nöbetçi üçgene daha hızlı çevirmesini emreden büyüklerinin yanına sıkışmak zorunda kalıyorlardı.

Köy sakinlerini ilgisini çeken eğlenceler çoğaldıkça, alkollü içkiye olan istek de artıyordu. Elipaz Hermanoviç işlerin bu denli iyi gitmesinden pek hoşnut değildi. Dönme dolabın kulakları delen gıcirtısı evinin bir parçası ha-

line gelmişti. En sonunda öfkeyle evinden fırladı ve eğlenen köylülerin karşısına dikildi:

— Bakıyorum keyfinize diyecek yok. İşte size bir sirk, eğlenin bakalım! Ama ben dönme dolaplar kurmayacağım, eşekli arabalar getirmeyeceğim, meclise seçilmek için benden bir kuruş bile alamayacaksınız, çünkü ben oy satın alacak insan değilim...

— İyi ya —dediler köylüler—, istediğini yap, eğlencemize de karışma.

Köylüler şişman lokantacıyı orada bırakıp köyün ucunda yapılan kuyu kazma işini izlemek üzere dönme dolaptan indiler. **Bu da to-**pal kunduracının parlak düşüncelerinden biriydi. Kış yağmurlarının azaldığı bir sırada kundura tamircisini tutan bir grup işçi, köyden otlığa giden yolun başlangıcına, merdivene benzer bir yapı dikmişlerdi. Tesisin yanbaşıda da şöyle bir ilân vardı:

'Tsemah Gorviç adına kazılan köy kuyusu.

Tanrı dileklerini kabul eyleye.

Bugün, çarşamba günü, kazma işine başladık

zira eski bilfiil muhtar, sayın kel Zalman,

kamu işlerini alçakça bir kenara bırakıp

köyü susuzluktan kırılmaya terketmiştir.

Kahrolsun direk berberi!

Kahrolsun beşinci direk!

Kahrolsun beş!

Kazma makinesi de bütün ilgiyi toplayacak türdendi hani. Merdivene benzeyen yapının üzerinde duran güçlü kuvvetli iki köylü, ucu sivriltilmiş bir ağaç kütüğünü ağır balyoz darbeleri ile toprağa çakıyorlardı. Birinci de-

neme sonuç vermeyip de, heyecanla beklenen kutsal su fıskırmada nazlanınca, işçiler maki-neyi birkaç adım öteye alıp yeni bir denemeye giriştiler.

Kuyu kazma çalışmalarının yapıldığı yerin biraz ötesinde, yolun iki yanındaki evlerin arasına, geniş bir pankart asılmıştı:

'Gorviç kuyusuna hoşgeldiniz. Gelirken bardaklarınızı da getirin.'

Zalman Hasidov'un kuyu çalışmalarını izlemesinden sonra, Dolniker'in yemek listesi birden kısaldı. Hasidov, kundura tamircisi rakipten tanımadan zaferden zafere koştığı sürece, bir kâse çorba bile vermeyeceğini, karaciğer krizleri arasında, Dolniker'e bildirdi.

— Ben orada iken henüz su bulunmamıştı ama mutlaka bulunacak —diye hıçkırdı berber; yıkılmamak için karısına dayandı. Öfkesinden bayılmak üzere idi—. Onlara müthiş bir şey göstermezsek kaybederiz Dolniker...

— Sen de bir kuyu kazsana.

— Yaşamım boyunca karşı çıktım bu kuyuya.

— Mühendis bey —diyerek Dolniker'in kollarına sarıldı bayan Hasidov—. Bize elektrik ver!

Dolniker üstüne gelen kadını eliyle durdurarak berberi, kendisine karşı gösterdiği arsızlıktan dolayı cezalandırmak için uzun süre ağzını açmadan bekledi. Hasidov'lar ayaklarına kapanmış yerde kıvranıyorlardı.

— Peki —dedi sonunda Dolniker tatmin olmuşçasına—, Yoskele Traylitş bir kaç satır

yazayım. Bir hafta içinde sütun gibi direkler yollarımızı süsleyecek.

— Ne sütunu, ne direği?

— Elektrik direkleri...

Berber ile karısı, sözlerle anlatılması olanaksız bir sevinç içinde Dolniker'in çevresinde dönmeye başladılar. Devlet adamı sigara paketinden bir parça karton kopardı ve üzerine birşeyler karaladı: 'Yoskele, Kimyonköy'ün elektrik şebekesine dahil edilmesi için lâzım olanı yapmanızı rica ederim. Şulamit'e selâmlarımı söyle...

— Sevgili mühendis beyciğim, sen bize adresi ver, kooperatif kamyonunun öğleden sonraki seferi ile yollarız..

— Bir tek dakikanızı rica ediyorum —dedi Dolniker; gene burnunu okşuyordu—. Bu arzuhali imzalamadan önce gıda rejimiyle ilgili prensiplerin tekrardan tesbit edilmesini talep ediyorum. Dana butu, karnıbahar, ciğer, havuç, soğuk içki ve pasta ve deee kırmızı şarap! Buna ek olarak bir de soba istiyorum. Soğuk beni rahatsız ediyor; seçimlerden sonra eve nezleli dönmek niyetinde değilim...

— Tabii, rica ederim sevgili mühendis beyimiz efendim, yeter ki sen iste —dedi Hasi-dov—, beşinci sütun!

*

Köyün günlük yaşamı her zamanki gibi sürüp gidiyordu.

Bir sabah muhtarlık binasının bekçisi kan revan içinde bulundu. Fena halde dövülmüştü.

Yanında da, kimliği belirsiz haydutların yıktığı direğin kalıntıları duruyordu. Bu alçakça kışkırtma, direkçilerin misilleme yapmalarına yolaçtı. Düzenlenen yıldırım harekâtı tasarlandığı gibi yerine getirildi ve kalıntıların bulunmasından yarım saat gibi kısa bir süre sonra berber, eline geçirdiği bir çuval çimentoyu yazı masasının üzerine boşaltarak, yazıhanenin ortasına beşinci direği yeniden inşa etti. Üstelik bu dikilen sütun daha geniş ve daha yüksekti. Böylece bu türden haydutlukların, beşinci sütunun simgelediği toplumsal eşitliği daha da güçlendirdiğini göstermek istemişti.

Berber kurumakta olan direğin çevresine bu kez bol adaleli üç bekçi yerleştirdi. Hemen o gece, önceden örgütlenmiş bir komando grubu, kısa bir çatışmadan sonra bekçileri zararsız hale getirdi ve beşinci direğin kalıp tahatlarını söktü. Daha kurumamış olan yumuşak çimento, lav gibi akarak, çevrede bulunan büro eşyasını betona boğdu.

Ertesi sabah beşinci sütunun kalıbı yeniden çakıldı ve yeni çimento döküldü. Bu kez bekçiler iliklerine kadar berberistlerden seçildi; sayıları da ona yükseltildi... Ellerine balta, keser, ne buldularsa alan nöbetçiler, belediye kartoteksini kullanarak yaktıkları ateşin yanına çöküp bütün gece nöbet tuttular.

Ertesi gün hizipler arasında süregelen çatışmaya yeni boyutlar kazandıran gelişmeler oldu. Gün doğarken köye gelen kooperatif kamyonu berberin evinin önünde durdu. Berber ve çevresindekiler, yaklaşan fırtınaya rağmen, kamyonun getirdiği büyük sandığı indir-

diler. Berber coşku ile sandığı saran kemerleri açtı ve son silâhını gözler önüne serdi. Bu küçük bir benzin motoru ile çalışan bir dinamo idi. Cihazdan bir sürü renkli elektrik teli çıkıyordu. Zalman Hasidov bir şişe şarap alarak süthanenin dibindeki hücreye koştu.

— Mühendis bey sevgilim —diye atıldı devlet adamının boynuna—, geldi! geldi, burada!..

Dolniker de eski bir dostunu bir ayrılıktan yeniden görmüş gibi sevinçliydi. Gerçek bir amplifikatör! Tanrım! Üç aydır sıcak bir mikrofona hasretti.

— Hele bir deneyelim arkadaşlar —dedi berbere—, nerede?

— Evimde —dedi Hasidov; ama birden ciddileşti—. Buradan hiç bir koşul altında çıkamazsın Dolniker, ama uzun telleri var...

Berber hücreden çıkıp adamlarının yanına döndü. Şoföre bir bölümü nakit bir bölümü saat olarak ücretini ödedi. Sonra motoru bir masanın üzerine çıkarttılar ve içine yakıt koydular; şoför birkaç denemeden sonra motoru çalıştırmayı başardı. Odada bulunan eşya, motorla birlikte zangır zangır titremeye başladı. Birkaç dakika içinde odayı boğucu bir duman kapladı. Ama ne berber ne de karısı, ciğerlerini yırtarcasına öksürdüklerine dikkat etmeyecek kadar sevinçliydiler. Sonra Hasidov şoföre döndü ve o içine konuşulan şeyi vermesini istedi. Şoför elektrik tellerini dinamoya bağladı. Berber mikrofona kapıp süthaneye daldı.

Dolniker bu arada şişenin yarısını iyi et-

mişti. Kalbi yerinden fırlayacakmış gibi çarpıyordu. Devlet adamı, kardeşi gibi tanıdığı aygıtı berberin elinden koparır gibi aldı; mikrofonu neredeyse öpecekti. Hafif hafif öksürerek boğazını temizledi ve mutlu bir gülümseme ile mikrofona konuşmaya başladı:

— Bir, iki, üç, dört... harika!

*

Kimyonköy sakinleri o gün, bütün İsrail ulusunun binlerce yıl bekleyip de duyamadığı bir sesi, Tanrı'nın sesini duydular.

Hava her zamankinden kapalı ve sıkıntılıydı. Mevsimin ilk fırtınası bütün gücü ile Kimyonköy'ün üzerine çökmüştü. Gök gürültüleri her yanı titretiyor, şimşekler evlerin en kapalı köşelerini bile aydınlatıyordu. Beşinci direğin bekçileri dışında herkes evine kapanmış, bardaktan boşanırcasına yağan yağmuru izliyordu. Köyün yolları bataklığa dönmüştü. Gizli güçlere inananlar, havanın bu denli kötü olmasını bazı gelişmelere yormaya başlamışlardı bile. Gerçekten de, sabahın erken saatlerinde duvarlar arasından yükselen ve gök gürültüsünü andıran bir ses duyuldu. Giderek yükselen ve dünya üzerinde hiç bir sese benzemeyen bir sestir bu. Yukarıdan, her yandan ve birdenbire gelmişti. Aynı anda ısıklar ve vınlamalar da duyuluyordu. Evet, kuşkusuz kıyamet günü gelmiş çatmıştı.

— Bir, iki, üç, dört... harika! — diye kükremişti gökkubbeden yayılan davudî ses; vınlamalar arasında hafif bir slav aksanı seçili-

yordu—: Oylarınızı dostum Zalman'a verin! Kundura tamircisi benzeri olmayan bir hayduttur! Beşinci sütun mahşere kadar ayakta kalacaktır! Evet arkadaşlar, nasıl iyi mi? Bir bardak şarabı hakettim artık.

O kurşunî sabah vakti köylüler kulaklarına inanamamışlardı. Sokağa fırlayıp yağmur altında çamura bata çıka, bilgi almak için celebin evine koştular.

— Aptallar! —diye gürledi binden ses—. Ne için celebe gidiyorsunuz? Berber ile dost olun!

Köylüler diz boyu çamurun içine çakılı kaldılar. Şaşkınlık ve korkudan ne yapacaklarını bilmez durumdaydılar. Sonunda sesin göklerden değil, tam tersine, Hasidov'un penceresindeki kutudan geldiğini anladılar:

— Beni dinleyin arkadaşlar! Berber demek siz demeksiniz. Reyinizi berbere verin pişman olmayacaksınız. Kundura tamircisinin iktidarına dur demenin zamanı geldi artık! Berber yıkılmaz bir kaledir. Berber kaya gibi sağlamdır, berber millete parlak bir istikbâl vadedmektedir! Reyinizi dostum Zalman'a verin! Berberin dini bütündür, kundura tamircisi ise gavur kafirin biridir!

Hasidov'un adamları Dolniker'in ayaklarına kapanmışlardı:

— Aslanımız, birtanemiz, mühendisciğimiz beyefendi, ne olursun devam et. Müthişsin, harikasin, büyüksün başmühendisimiz efendimiz! Lütfen devam et, ne söylersen söyle ama ne olursun yarıda bırakma, yoksa seni buracıkta

gebertiriz. Tanrı aşkına konuş sevgili mühendis bey, devam et...

Bayan Hasidov kırmızıyı yetiştirirken kocası hücre ile dış kapı arasında mekik doku-
yor, büyülenmiş gibi evin çevresine toplanan halkın tepkilerini izliyordu. Dolniker eski sloganları anımsamak için büyük çaba harcıyordu ama, alkolün de etkisi ile, belleğine hükmedemiyor, tümceler karmakarışık oluyordu:

— Dinleyin arkadaşlar, sözlerine kulak verin! Gelin, kim olursanız olun, gelin. Berber herşeyi gerçekleştirecektir! Kundura tamircisi enflasyona sebep olmuştur, kundura tamircisi karaborsaya kapı açmıştır! Reylerinizi dostum Zalman'a verin! Berber köyün babasıdır! Oku baban gibi, eşek olma! Babana hürmet et! Berber inşaat ve ilhak demektir, hürriyet ve inkişaf demektir, kundura tamircisi hemen hemen hiç bir şeydir! Yaşasın 5. sütun! Sütten dili yanan yoğurdu üfleyerek yer! Zalman başladı, Zalman bitirecek! Zalman tesis etti, Zalman muhafaza edecek! Kundura tamircisi şehirli kadınlarla aşna fişne yapıyor! 5 rakkamı size uğur getirecek! Hasidov başbakan! Berber fakiri zengin edecek! Karınızla, canınızla, hürriyet!.... Devam edeyim mi? Peki! Celep işleri ile devlet işleri birbirinden ayrılacak! Dinî baskı olmayacak! Berber demek hayat seviyesi demektir! Kundura tamircisi ise Şimson Groydes'e benzer! Yaşasın Zalman! Yaşasın 5! Dikkat, dikkat, mühim bir haber vereceğim...

Ses bir an kesildi ve hemen arkasından yeniden duyuldu:

— Mühendis konuşuyor, berber beni süt-haneye hapsetti... ona...

Dolniker'in sesi yeniden kesildi; ancak bu kez dişleri sökülen bir arslanın çığlıklarına benzer boğuk homurtular duyuldu. Tümünden kaybolduğu sanıldığı bir anda o ses yeniden ve hırıltılarla karışık olarak, yeniden duyuldu:

— Reylerinizi berbere verin! Herkes berberi tutsun! Yaşasın berber! Devamı 5. sütunda! 5 dakika ara!

Beklenmedik bir durumdu bu. Dinleyenler, şimdi ne olacağını bilmediklerinden birkaç dakika daha beklediler. Ancak berberin büyüülü kutusu tümünden susmuştu. Sonunda, iliklerine dek ıslanmış olan köylüler evlerine döndüler. Bu doğaüstü olayı izleyen iki üç saatlik sessizlik köyün sükûnet içinde kaldığı son saatler oldu.

*

Zalman Hasidov'un tek başına iktidarı sadece birbuçuk gün sürdü. Berberin tekelinde tuttuğu propaganda üstünlüğü ertesi gün öğleden sonra sona erdi. Hava bir önceki güne bakarak daha açıktı. Evlerinde oturan köylüler, seçim yayımlarının etkisinden kurtulamamışlardı henüz.

— Oyunuzu bana verin ve beni destekleyin —diye yayınıni sürdürüyordu Hasidov—. Muhtarlığımız sayesinde birkaç gün içinde köyümüze elektrik gelecek! Şahsen sizlere hile hurda ile su vaadetmiyor, elektrik bolluğu vaadediyorum! Topal kunduracıya ancak kuduz

hastalığına yakalanmış peynir kafalılar oy verir. Biz hepimiz, köyümüze elektrik veren kutsal berberden yanayız...

Ne olduysa işte o anda oldu.

Kunduracının evinin kırık camından tansal bir ses yükseldi. Gorviç'in sesi değildi bu. Daha derinden gelen, daha etkileyici bir ses ti bu. Arada bir de öksürüyordu:

— Kuyruk'lu yalan! Berber köyümüze çıkmaz ayın son çarşambasında elektrik getirecek! Söyledikleri hep seçim yalanı! Adıma açtırdığım kuyunun kazma çalışmaları yağmura rağmen sürüyor. Açtırdığım deliklerin tümü su doldu bile! Oyunuzu kundura tamircisine verin, suya verin, yaşam vaadedene verin! Kahrolsun direkler! Kahrolsun beş! v.b., v.b.

Berberin istasyonu boğazı sıkılmış papağan gibi susmuştu.

Berber Dolniker'e koştu. Aslında devlet adamı köy sakinleri ile ilişki kurma atılımında bulunduktan sonra yemek servisi de durmuştu.

— Sevgili mühendis bey —diyerek ayaklarına kapandı muhtar—, onlar da almışlar! Arsız hırsızlar! Şimdi ne yapacağız binaenaleyh?

Dolniker yattığı yerden,

— Neden bana geliyorsun? —diye tısladı—. Bırak da açlıktan öleyim.

— Kadın! —diye haykırdı berber—, derhal bir inek kes!

O günden sonra Kimyonköy göklerinde uçan yaratıkların tümü başka yerlere göç ettiler.

Kuşlar önceleri alttan ve üstten gelen gü-

rültülere dayanabiliyorlardı. Ancak fırtınalar geçtiği halde, köydeki karışıklığın süreceğini anlayan hayvancağızlar, yuvalarını daha sessiz bir yere taşımaya karar verdiler. Durum gerçekten kritikti. Daha sakin dönemlerde, yalnız berberin istasyonu çalışırken, hiç olmazsa geceleri sessiz geçiyordu. Ama şimdi, kaderin sillesini yiyen zavallı köylüler yataklarına yat-tıklarında, gecenin ortasında Gorviç'in duvar-ları titreten sesine uyanacaklarını biliyorlar-dı.

— Şimdi susuyorsun değil mi çirkin may-mun!? Nasıl havlayacağını bilemiyorsun bes-belli.

— Kapa çeneni iğrenç yılan, bana derler beş, tamam mı!

Bunlar yetmiyormuş gibi, yağmur da hiç durmamacasına yağıyor, köy sakinlerinin evle-rinden çıkıp kuşların peşinden, çevredeki or-manlara ya da kayalık dağlara sığınmalarını önlüyordu. Gene de, rakip kalelerin çevresin-deki evlerde oturanlar, köyün kıyısında yaşı-yan yakınlarının ya da daha insancıl düşünce-ye sahip komşularının yanına, hiç olmazsa se-çimler sona erinceye kadar, taşındılar. Ne var ki, bu nispeten mutlu evlerin sessizliği çok sür-medi. Seçimlerden iki gün önce, hava biraz açıp güneşin yüzünü gösterdiği bir sırada, kundu-ra tamircisi birden köyün anayolunda belirdi. Bembeyaz eşeğe koşulu arabası ile gezintiye çıkmıştı. Benzin motorunu da yüklemişti ara-basına. Elinde tuttuğu o sesi yükselten şeye sürekli olarak büyük gürültüler fısıldıyordu:

— Dikkat, dikkat! Köyün ucunda oturanlar! Çıkarlarınızı kel berbere karşı en iyi kundura tamircisi korur! Kimyonköy’de beşinci bir sütun olmayacak! Kuyu açanların partisi köyün oturanların partisidir! Kundura tamircisi muhtar olacak! Dikkat, dikkat! Köyün ucunda oturanlar! Çıkarlarınızı kel berbere karşı...

Yürüyen yayının en sıkı anında bktün köylüleri sevindiren bir olay oldu. Beyaz eşek uzun kulaklarını tırmalayan gürültüye daha fazla dayanamayarak, vahşice anırmaya, yetmiyormuş gibi dört nala kalkıp arabayı duyma menzilinin dışına çekmeye başladı. Ama çiftçilerin sevinci uzun sürmedi. Daha yarım saat geçmemişti ki araba yeniden belirdi. Bu kez eşeğin kulaklarına pamuk tıkanmış, hayvancağızın sabrına yardımcı olmak için kulaklarının çevresine bir de eşarp bağlanmıştı. Kundura tamircisinin kendisine gelince: Onun tıkaçlara pek gereksinimi yoktu. Son günlerde işitme duygusu önemli ölçüde körelmişti.

— Sağ yandaki son üç evin sakinleri size konuşuyorum! Neyi yeğlersiniz? Tatlı suyu mu yoksa kokmuş beşinci sütunu mu? Kundura tamircisi mutluluk getirir, berber ise kelin biridir...

Yürüyen radyo istasyonunun rakipsiz üstünlüğü bir saat kadar sürdü. Bu arada berberin bahçesi hummalı etkinliğe tanık oluyordu. Berber, karısı dahil bütün cihazlarını arabasına yükleyip yola çıktı:

— Sağ yandaki son üç evin sakinleri, to-

pal kunduracının söylediklerini unutul şipşak! Yaşasın beşli Zalman!...

Bu denli geniş kapsamlı bir atılımın zorunlu sonucu olan propaganda etkinliğinin, birkaç kurbanı mal olması kaçınılmazdı. Bir ara arabalar birbirlerine o denli yaklaştılar ki berber, rakibinin bembeyaz eşeğinin kulakları arasına kamçısını indirmeyi başardı. İşte o sırada evlerin birinden deliler gibi «Yeter! Yeter!» diye bağırarak bir kadın fırladı ve zavallı hayvan doktorunun evine doğru koşmaya başladı.

— Koşma zavallı kadın, koşma! —diye gürledi kunduracının kutusu—. Kel berberin havlamalarından korkma! Kunduracı seni korumaktadır! Evine dön ey kadın, sana söz veriyorum, gelecek on yıl içinde bir tane bile beşinci sütun olmayacak! Beni duyuyor musun ey kadıncağız?..

Adımlarını sıklaştırdığına bakılırsa kadın kundura tamircisinin hoparlöründen çıkan sesleri duymuştu. Bu sırada berber de kadının peşine takılmıştı:

— Ey kadıncağız, topal kunduracının sözlerine katiyen kulak asma! —diye gürledi berberin karısı—. Bir doğum sırasında göbek çatlatan acılar çeken kadınlar beşten başka bir şeyi seçemezler! Berber gebe kadınlarının dostudur! Beşi seçin!..

— Gül ey kadın, içten bir kahkaha at! —diyerek yaklaştı kundura tamircisi kadının yanına; gümbürtü kutusunun sesini daha da yükseltmişti—. Kel berbere oyunu veren beşiz doğurur! Kuyu partisini seç!..

Kimyonköy'ün tarihinde ilk erken doğum da işte o anda oldu.

*

Hava bir kez olsun köyün yüzüne güldü ve kuzeyden gelen fırtına sokak aralarında dolayan savaş arabalarını geri çekilmeye zorladı. Ancak köyü süpüren rüzgâr savaşçıları yıldırmadı. Gorviç ve Hasidov evlerine çekilip kulakları sağır eden polemiklerini oradan sürdürdüler. Kimyonköy Kimyonköy olalı böyle yağmur görmemişti, ya da bu gürültülü koşullar altında böyle sanılıyordu.

Kooperatif şoförü kamyondan çıkıp bardaktan boşanırcasına yağan yağmurun altında, Hasidov'un evine koştu. Şoför kooperatiften ayrılıp kendisine yeni bir kamyon aldığına pişman değildi. Eski kamyon bu çamurda kesinlikle yol alamazdı.

— Beşinci sütun! —diye selâmladı berberi; kentten av tüfeği ile cephane getirmişti. Silâha karşılık Hasidov'dan iki adet siyah takım elbise ile birkaç ustura aldı. Sürücü eşyaları hemen kamyona yerleştirdi; daha kunduracıya uğrayacaktı. Kapıdan çıkarken Hasidov'a döndü—: Vadiye su birikiyor, şu barajlara bir göz atmak gerekecek.

— Tabii gerekecek arkadaşlar, konuyla ilgileneneğim —diye bağırdı berber; kendisi de karısı da işitme duyularını hemen hemen kaybetmişlerdi. Hasidov o günlerde sırtına inen kamçılara artık tepki gösteremeyecek kadar bitkin bir forsa gibiydi. O dağ gibi yapılı çiftçi,

bir deri bir kemik kalmış, karaciğer krizlerinin de etkisi ile, elmacık kemikleri iyice belirmişti. Üstelik seçim iki gün sonra yapılacakken daha herhangi bir ilerleme kaydedilmemişti.

Berber eline mikrofonu alıp, zayıf bir sesle yayına yeniden başladı:

— Dikkat, dikkat! Burası beş! Berber köyün güvenliği ile ilgilenir, berber barajları korur! Oyunuzu sütuna verin! Oyunuzu kel berbere verin! Dikkat dikkat!

Hasidov biraz nefes almak için durdu. Ama cevabın gelmekte gecikmeyeceğini o da biliyordu.

— Salak çocuklara anlatılan masallar bunlar —diye duyuldu kunduracının kutusundan yükselen öksürüklü ses—. Berber barajdan ne anlar ki? Barajların güvenliğinin en büyük güvencesi kuyu partisidir! Barajlara kundura tarmircisi bakacaktır! Oyunuzu barajlara verin!

— Öyle olsun bakalım! —diye tısladı berber; gücünün son kırıntılarını kullanarak tüfeğini doldurdu. Sonra pencereye sürünerek yaklaştı ve topal kunduracının evine nişan aldı—. Herşeyi kendi elimle yapmalıyım... —diye mırıldandı ve tetiğe bastı...

Silah sesi dağlarda yankılanırken köye bir sessizlik çöktü. Yağmurun sesinden başka bir şey duyulmuyordu. Yalnız, arada bir, süthane yönünden demir kapıya vurulan yumruk ve tekmelerin boğuk sesi geliyordu.

— Kes gürültüyü parazit! —diye haykırdı Hasidov—, savaş durumundayız! Biz de birkaç gündür ağzımıza birşey koymadık! Sonra karısına döndü—: Hem bir işe yaramaz, hem

Şimşon Groydes gibi yemek yer! Burada işi ne bu herifin?

Kadın artık yıkılmak üzere idi. Topal Gorviç'e yenik düşmemek için canını dişine takmıştı. Kafasını kaldırıp kocasına, Gorviç'in penceresine kum torbaları yerleştirdiğini haber verdi. Bunun üzerine Hasidov mikrofonu kapıp, vahşi çığlıklar atmaya başladı:

— Kalleş kuyular! İstedığınız kadar çuvalların ardına gizlenin. Sütunun eli ensenize yapışacaktır!

Bang! Hasidov'un üstündeki petrol lambası paramparça oldu:

— Gangster güruhu —diye bağırdı Hasidov, ve kendini yere attı—: Pencereleeri kapamak için kum çuvalları getirmeliyiz. Bu arada sen onlara cevap ver...

Islak döşemeye bitkin durumda serilen berberin karısı, mikrofona fısıldadı:

— Barajlara ancak ve ancak berber bakabilir, barajları yalnız berber koruyabilir. Oyunuzu Zalman'a verin!... Kuyu... partisine... verin...

— Kunduracı barajların kralıdır —diye öksürdü Tsemah Gorviç; onun sesi de giderek zayıflıyordu: Topal... kunduracı... köyü kurtaracak... beşinci baraj... oyunuzu kel... sütuna...

ONDOKUZUNCU BÖLÜM

İŞİN SONU

Sel, köyü yutmaya yeminli azgın bir okyanus gibi Kimyonköy'e indi. Vadiyi ağzına dek dolduran yağmur suları barajları yıkarak köyü göz açıp kapayana dek önüne kattı.

Dolniker hücresi bir anda azgın sulara teslim oldu; cehennem güçlerinin onu boğmaya çalıştıkları düşüncesi beyninde yanıp sönüyordu. Odaya sürekli olarak dolan sularla savaşarak kapının yanına varmayı başardı. Devlet adamı bir yandan çığlıklar atarken iki eli ile demir kapıyı yumruklamaya koyuldu. Bu sırada kapı açıldı ve berberin dehşet içindeki yüzü belirdi.

— Mühendis bey, birşeyler yap, şu anda sen bize yardım etmezsen... suç topal kunduracının... onun yüzünden oldu hepsi...

Evin ön duvarı büyük bir gürültü ile yıkıldı. Berber bağıra bağıra koşmaya başladı. Üstünde pijamadan başka bir şey olmayan Dolniker peşinden hücreden çıktı ve deliler gibi kaçışan ineklerin arasından bir yol açıp ken-

dini salona attı. Benzin motoru hâlâ çalışıyordu.

O sırada toprak setlerin bir bölümü daha çöktü. Kimyonköy bir tufan görüntüsü içine girmişti. Hiç bir engel tanımadan akan sel suları ağaçları söküyor, duvarları yıkıyor, evleri, eşyaları, hayvanları sürüklüyordu. Durmadan yağan yağmur görüş uzaklığını sınırlıyordu. Dolniker eli sıkışan kalbinde, bu korkunç görüntüyü bir süre seyretti. Nedense o anda süthane-deki odasına dönmek istedi; tam bunu düşündüğü sırada berberin karısının haykırıışlarını duydu ve aynı binanın arka tarafı tüm-den çöktü...

Dolniker pencerenin önünde diz çökmüş, kanı çekilmiş dudakları arasından, unutulmuş dualar mırıldanıyordu. Yolun karşı yanında bulunan kundura tamircisinin evi büyük bir gümbürtü ile yıkıldı; evden fışkıran sel suları üç kapılı bir dolabı önüne katmıştı. Sallana sallana yüzen dolabın üstünde bakıcının hatları seçiliyordu. Berberin evinin önünden geçerken Zeev'in gözü diz çökmüş mühendise takıldı:

— Dolniker atla! — diye bağırdı.

Dolniker öne doğru fırladı. Çenesine kadar yükselen sulara atılarak dolaba yaklaştı. Sekreter*elindeki sarı çantayı uzattı ve Dolniker'i çekti.

Akıntının etkisi ile vadiye doğru başdöndürücü bir hızla ilerlerken Dolniker, geride sis içinde giderek kaybolan köye son bir kez bakmak istedi. Dehşet içinde kalmış inekler sularla boğuşuyor, insanlar tutunacak bir yer

arıyorlardı. Amitz Dolniker sesini çıkarmadan Zeev'e yapıştı. Dolap Tel-Aviv yönüne doğru giderken devlet adamı ile sekreteri birbirlerine sarıldılar...

Biraz ilerde, suyun yüzüne kadar yükselen direklerin ucu görünüyordu. Yoskele Traylist'in elektrik direkleri neredeyse köye varmıştı.

Kishon

tavuk

kümesinde

tilki

Kishon, Politikacılarla Gırgır Geçiyor!

Usta mı usta bir politika kurdunu, siyasal bir tilkiyi, etliye sütlüye karışmayan, dünyadan habersiz saf ve kendi halinde bir köye bırakırsanız ne olur? Düne kadar iktidar hırsı nedir bilmeyen, aralarında çekişmeden geçinen köylüler ne hâle gelir? İnanılmayacak gülünlükte olaylar, insanı şaşkına çeviren entrikalar nasıl birbirini izler?

«Başbakanı Kim Öptü» adlı hikâye kitabıyla tanıyıp sevdiğiniz ünlü yazar *Ephraim Kishon*, «Tavuk Kümesindeki Tilki» adlı bu müt-hiş mizah romanında işte bunları anlatıyor. Birçok kahramanlarında tanıdığımız insanları bulacağımız, birçok olayının çevremizde geçtiğine tanık olduğumuz, herşeyiyle bize yakın ve sıcak bir kahkaha kitabı!

«Tavuk Kümesindeki Tilki» son yıllarda okuduğunuz en güzel mizah romanı, en yaman siyasal yergi olacaktır, hiç kuşkunuz olmasın!